

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EL SANATLARI EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

DEKORATİF ÜRÜNLER EĞİTİMİ BİLİM DALI

**ESKİŞEHİR İLİNDE LÜLETAŞI İŞLEMECİLİĞİ VE ÜRETİLEN
ÜRÜNLER ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Nazife DUDAŞ

Ankara
Mart, 2010

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EL SANATLARI EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
DEKORATİF ÜRÜNLER EĞİTİMİ BİLİM DALI

ESKİŞEHİR İLİNDE LÜLETAŞI İŞLEMECİLİĞİ VE ÜRETİLEN ÜRÜNLER
ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Nazife DUDAŞ
Danışman: Doç. Dr. Melda ÖZDEMİR

.....'ın.....

1..... başlıklı
tezi

..... tarihinde, jürimiz tarafından.....

.....Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans

Tezi olarak kabul edilmiştir.

Adı Soyadı

İmza

Başkan:.....

.....

Üye (Tez Danışmanı):.....

.....

Üye :.....

.....

Üye :.....

.....

Üye :.....

.....

ÖNSÖZ

Tarihi ve kültürel zenginliği ile Anadolu'nun en eski yerleşim alanlarından biri olan Eskişehir; sanayisi, eğitim düzeyi, ekonomik seviyesi ve mimarisi ile önemli bir şehirdir. Ankara, İstanbul, Bursa, İzmir gibi büyük illerin Eskişehir'e yakın oluşunun yanında demiryolu ağının Eskişehir'den geçerek batı ve doğunun birleşmesinde bir kavşak oluşturması Eskişehir'in coğrafi ve ekonomik yapısına katkı sağlamaktadır. Maden yatakları ve işletmelerinin yanı sıra Türkiye'deki hatta Dünyadaki Bor rezervinin önemli bir bölümü ve Lületaş çıkarımının tamamına yakını Eskişehir ilinden elde edilmektedir.

Türk el sanatları içerisinde yer alan Eskişehir ili Lületaş işlemeciliğinin hammaddesi olan lületaş ya da Eskişehir taşı dünya rezervlerinin %70'ni oluşturması, bölge halkının başlıca geçim kaynağı olması, ülkemize büyük ölçüde döviz kazandırması gibi nedenlerle önemli bir yere sahiptir. Günümüzde, lületaşının bol miktarda bulunduğu Sepetçi ve civar köylerde 300'den fazla lületaş ocağı bulunmaktadır. Çıkarılan taşlar, yine aynı bölgede mevcut bulunan atölyelerde işlenmektedir. Lületaş; işlenmesi kolay beyaz renkli, gözenekli bir mineraldir ve emici özelliği olması dolayısıyla, ağızlık ve pipo yapımında birinci sınıf malzeme olarak tanımlanmaktadır. Genellikle pipo, sigara ağızlığı tespih, biblo ve süs eşyası yapımında kullanılmaktadır.

Bu çalışmada Eskişehir ilinde lületaş işlemeciliği ve üretilen ürünler üzerine bir araştırma ve sonuçlarına yer verilmiştir. Beş bölümden oluşan çalışmanın İlk bölümünde, Giriş'e İkinci bölümde Kavramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalara, üçüncü bölümde Yöntem'e, dördüncü bölümde Bulgular ve Tartışmaya, beşinci bölümde ise Sonuç ve Önerilere yer verilmiştir.

Araştırmayı hazırlarken beni yönlendiren, ilgi ve desteğini eksik etmeyen danışmanım Sayın Doç. Dr. Melda ÖZDEMİR'e, alan çalışmalarımda Kültür Turizm Müdürlüğünün çalışanlarına, fotoğraf çekimlerimde arkadaşım Zehra Sülüsoğlun'a, tezimin yazımında arkadaşlarım Ayşe Girgin'e, Sema Bulat'a, aileme ve Eskişehir'deki lületaş işlemeciği yapan kaynak kişilere yardımlarından dolayı en içten teşekkürlerimi sunarım.

Nazife DUDAŞ

Ankara-2010

ÖZET

ESKİŞEHİR İLİNDE LÜLETAŞI İŞLEMECİLİĞİ VE ÜRETİLEN ÜRÜNLER ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

DUDAŞ, Nazife
Yüksek Lisans, Dekoratif Ürünler Eğitimi Bilim Dalı
Tez Danışmanı: Doç. Dr. Melda ÖZDEMİR
Mart- 2010, 360 sayfa

Bu çalışmada, Eskişehir ili lületaş işleciliğinin yeri ve önemi, günümüzdeki durumu ve yapılan ürünlerin araştırması amaçlanmıştır. Lületaşının elde edilmesi, lületaş işleciliğinde kullanılan araç ve gereçler, teknik, yapım aşamaları, ürün çeşitleri, ürünlerin yapımında kullanılan bezeme ve renk özellikleri incelenmiştir. Araştırmada Eskişehir ilinde lületaş işleciliği ile uğraşan bireyler ile Eskişehir lületaş müzesinde ve lületaş işleme atölyelerindeki lületaş ürünleri araştırma kapsamına alınmıştır.

Araştırma ile ilgili bilgiler tarama yöntemi ile yazılı kaynaklardan ve bu işle uğraşan kişilerden toplanmıştır. Kaynaklardan elde edilen bilgiler amaçlar doğrultusunda belirlenen başlıklar altında özetlenmiştir. Araştırmanın çalışma evrenini Eskişehir ilinde lületaş üreticileri ve lületaş ürünleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini (bunlardan 9'u lületaş müzesinden) olmak üzere 100 lületaş ürünü ve 50 lületaş işleciliği ile uğraşan bireyler oluşturmaktadır.

Araştırmanın amaçları doğrultusunda hazırlanan sorular anket haline getirilerek 50 lületaş işleciliği ile uğraşan bireylere karşılıklı görüşme tekniği ile doldurulmuş, cevaplar tablolaştırılarak, analizleri yapılmıştır. Ayrıca 100 lületaş ürününün ayrı ayrı fotoğrafları çekilmiş, hazırlanan bilgi formlarına göre doldurulmuş ve elde edilen verilerin analizi yapılmıştır. Ürünler çeşit, teknik, renk, kompozisyon ve kullanım yeri açısından incelenmiştir.

Araştırmadan elde edilen bulgulara gören en kaliteli lületaşı Eskişehir’den çıkartılmaktadır.Yre için önemli bir gelir kaynağıdır. Günümüzde lületaşından tütün kullanma aracı, giyim aksesuarları, ev eşyası ve aksesuarları ürün eşitleri oluşturmuştur.

ABSTRACT**A RESEARCH ON MEERSCHAUM ENTERPRISESHIP AND PRODUCED
PRODUCTS IN ESKİŞEHİR PROVINCE**

DUDAŞ, Nazife

Master Program, Decorative Product Education Field of Study

Thesis Advisor: Assos. Prof. Dr. Melda ÖZDEMİR

March – 2010, 360 page

Within this study it is intended to research the place and importance of Meerschaum enterpriseship, present day' s condition and produced products of Eskişehir province. Access to meerschaum, tools and equipments used in meerschaum enterpriseship, technical production phases, varieties of the product, ornamentation and colour characteristics used in prooduct production have been examined. Individuals and artisans dealing with meerschaum enterpriseship in Eskişehir province, and meerschaum products either at Eskişehir Meerschaum Museum and in meerschaum carving workshops are covered under the scope of research.

Information relevant with this research have been accumulated from the written sources with sceening method and the people who are dealing with this business. Informations obtained from the sources are summarized under the determined headings within the direction of the objectives

.

Meerschaum producers and meerschaum products in Eskişehir province are forming the study environment of the research. Samplings of the research are formend from 100 meerschaum products (including 9 pieces from Meerschaum Museum) and 50 individuals who are dealing with meerschaum enterpriseship.

By forming the questions into a survey that are in the direction of the research are filled with the individuals, who are ealing with 50 meerschaum enterpriseship, with

reciprocal interview method, replies are figures into tables update, analyses are done. Besides, 100 meerschaum products are severally photographed, filles in accord to prepared information forms, and analyses of the obtained data are done. Products are exammined in view of variety, technique, colour, composition and usage place.

In accord to findings obtained from the research high quality meerschaum is mined in Eskişehir. It is important income resource for the zone. Smoking materials, outfit accessories, household goods and accessories from meerschaum are forming the product variety.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	v
ÖZET	vi
ABSTRACT.....	viii
ŞEKİLLER LİSTESİ	xv
BÖLÜM I.....	1
1.GİRİŞ	1
1.1. Problem	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	4
1.3. Araştırmanın Önemi	5
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	5
1.5. Varsayımlar.....	5
1.6. Terimlerin Tanımlanması	6
BÖLÜM II	11
2.KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	12
2.1. Kavramsal Çerçeve.....	12
2.1.1.Eskişehir İli Hakkında Genel Bilgi	12
2.1.1.1. Eskişehir İli	12
2.1.1.2. Eskişehir İlinin Tarihçesi	14
2.1.1.3. Coğrafi Konumu	16
2.1.1.4. Kültür ve Sanat	17
2.1.1.5. Turizm.....	17
2.1.1.6. Eskişehir El Sanatları.....	18
2.1.2. Lületaş Hakkında Genel Bilgiler	24
2.1.2.1. Lületaş İşlemeciliğinin Tanımı ve Tarihçesi	24
2.1.2.2. Lületaşının Elde Edilmesi	37
2.1.2.3. Lületaş Türleri	39
2.2. İlgili Araştırmalar	47
BÖLÜM III.....	51
3.YÖNTEM	51
3.1. Araştırmanın Modeli.....	51
3.2. Evren ve Örneklem	51
3.3.Veritoplama Tekniğı.....	51
3.4. Veri analizi.....	52
BÖLÜM IV	53
4. BULGU VE YORUMLAR	53
4.1. Lületaş Üreticilerine Ait Kişisel Bilgiler	53
4.2. Lületaş Hammaddesinin Temini ve Elde Edilmesi	55

4.2.1. Lületaşı Hammaddesinin Edildiği Bölgeler, Temin Edilme Şekli ve Zamanı	55
4.2.2. Lületaşında Bulunması Gereken Özellikler	56
4.3. Lületaşından Yapılan Ürünlere İlişkin Görüşler	56
4.3.1. Lületaşından Üretilen Ürünlerin Yapımında Kullanılan Araçlar ve Gereçler	56
4.3.1.1. Lületaşından Üretilen Ürünlerin Yapımında Kullanılan Araçlar	56
4.3.1.2. Lületaşından Üretilen Ürünlerin Yapımında Kullanılan Gereçler	62
4.3.1.3. İncelenen Lületaşı Ürünlerde Kullanılan Gereçler	66
4.3.2.1. Lületaşından Yapılan Ürünlerin Üretiminde Kullanılan Teknikler	68
4.3.2.2. Lületaşından Yapılan Ürünlerin Süslemesinde Kullanılan Teknikler	70
4.3.2.2. İncelenen Lületaşı Ürünlerde Kullanılan Teknikler	78
4.3.3. Lületaşından Üretilen Bir Ürünün Üretim Aşamaları (Pipo Yapımı)	79
4.3.4.1. Lületaşından Yapılan Ürünlerin Kullanım Alanlarına Göre Sınıflandırılması	86
4.3.4.2. Lületaşı Ürün Satış Mağazalarında Pazarlanan Ürün Çeşitleri	113
4.3.5. Lületaşından Yapılan Ürünlerde Kullanılan Desen ve Renk Özellikleri	115
4.3.5.1. Lületaşından Yapılan Ürünlerde Kullanılan Desenler	115
4.3.5.2. Lületaşından Yapılan Ürünlerde Kullanılan Renkler	116
4.4. Lületaşından Yapılan Ürünlerin Pazarlama Durumlarına İlişkin Bilgiler	117
4.5. Lületaşı İşlemeciliği ve Ürününün üretiminde Karşılaşılan Sorunlar İlişkin Bilgiler	120
4.6. Lületaşından Yapılan Ürünlerin Tanıtımına İlişkin Bilgiler	120
4.7. Lületaşı Üreticilerinin Gelir Düzeylerine İlişkin Görüşler	121
BÖLÜM V	123
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	123
5.1. Sonuç	123
5.2. Öneriler	127
KAYNAKÇA	130

EKLER.....	137
EK-1 Bilgi Formu	138
EK-2 Bilgi Formu Örneği	357
EK-3 Anket Formu Örneği	358
EK-4 Tablolar Listesi.....	360

TABLOLAR LİSTESİ

<u>Tablo No</u>	<u>Sayfa No</u>
Tablo 4.1 Lületaş Üreticilerinin Yaş ve Öğrenim Durumlarına İlişkin Dağılım.....	53
Tablo 4.2 Lületaş Üreticilerin Konuya İlgili Duyma ve Mesleği Öğrenme Durumlarına İlişkin Dağılım.....	54
Tablo 4.3 Lületaş Hammaddelerinin Temin Edilme Şekli ve Zamanıyla İlgili Dağılım.....	55
Tablo 4.4 İncelenen Lületaş Ürünlerde Kullanılan Araç ve Gereçlerin Dağılımı.....	67
Tablo 4.5 İncelenen Lületaş Ürünlerde Kullanılan Tekniklere İlişkin Dağılım.....	76
Tablo 4.6 İncelenen Lületaş Ürün Çeşitlerine İlişkin Dağılım.....	112
Tablo 4.7 İncelenen Lületaş Ürünlerde Kullanılan Desen Konularına İlişkin Dağılım.....	113
Tablo 4.8 Lületaş Ürünlerde Üretimde ve Süslemede Kullanılan Renklere İlişkin Dağılım.....	115
Tablo 4.9 Lületaş Ürünlerin Pazarlandığı Yerlere İlişkin Dağılım.....	116
Tablo 4.10 Yurt Dışına Lületaş Ürünleri Pazarlama ve Pazarlanan Ürünlere İlişkin Dağılım.....	117
Tablo 4.11 Lületaş Ürünlerin Yurt İçi ve Yurt Dışında Pazarlandığı Yerlere İlişkin Dağılımı.....	118
Tablo 4.12 Lületaş Üreticilerinin Gelir Düzeylerine İlişkin Dağılım.....	120

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil: 1 Eskişehir İli Haritası	12
Şekil 2: Kilim Dokuma.....	19
Şekil 3: Çorap (Patik)	20
Şekil 4: Alpu Savatlı Kolye	21
Şekil 5: Sorkun Köyü Çömleği	22
Şekil 6: Sivrihisar Cebesi.....	24
Şekil 7: Viyana’da Yapılan 150 yıllık Pipo (Özel Koleksiyon)	33
Şekil 8: Cumhuriyet Dönemi İlk Lületaşı Ustası Osman Denizköpüğü.....	34
Şekil 9: 1970 Yılında Ocaktan Görünüm	35
Şekil 10: Lületaşı Kuyusuna İniş	38
Şekil 11: Lületaşı Kuyusuna Çıkırtık Yöntemiyle Giriş.....	39
Şekil 12: Kuyudan Lületaşının Görünümü	39
Şekil 13: Sepiyolit Kristalinin Şematik Görünüşü.....	41
Şekil 14: Eskişehir Yöresi Sepetçi Köyü (Beyazaltın) Lületaşı Havzası	43
Şekil 15: Eskişehir Çevresindeki Etüt Bölgelerinin Coğrafi Durumu Gösteren Harita	44
Şekil 16: Lületaşının Ocaktan İlk Çıkış Hali	45
Şekil 17: Çeşitli Büyüklükte İşlenmemiş Lületaşı.....	45
Şekil 18: Lületaşının Büyüklüğüne Göre Yapılan Ürün Çeşitleri (Cıllanmamış)	47
Şekil 19: Tahra.....	57
Şekil 20:Kaba Bıçağı	57
Şekil 21:Torna.....	58
Şekil 22:İskarpela	58
Şekil 23İşleme Bıçakları.....	59
Şekil 24:Sıyırıcı	59
Şekil 25:Matkap	60
Şekil 26:Freze ve Uçları	61
Şekil 27:Parafin.....	62
Şekil 28:Balmumu	63
Şekil 29:Kağıt Zımpara.....	64
Şekil 30:Saf Balmumunda Bekletme	71
Şekil 31:Şekerli Su ile Yapılan Yakma tekniğine Bir Örnek	72

Şekil 32:Yakma Tekniği	73
Şekil 33:Lületaşı Ürünün Ebru Kağıda Sarılması.....	74
Şekil 34:Ebru Kağıdına Sarılı Ürünün Yakılması	74
Şekil 35:Yakılan Ebru Kağıdından Yapılmış Kolye.....	75
Şekil 36:Ebru Kağıdı İle Boyanmış Lületaşı (Lületaşı Müzesi).....	76
Şekil 37:Birinci Boyama Tekniği İle Yapılmış Ürüne Bir Örnek	77
Şekil 38:İkinci Boyama Tekniğine Bir Örnek	77
Şekil 39:Lületaşının Tahrada Temizlenmesi	80
Şekil 40:Lületaşının Suda Bekletilerek Yumuşatılması	81
Şekil 41:Lületaşının Yontularak Şekil Verilmesi	81
Şekil 42:Lületaşı Üzerinde Ürünün Ana Hatlarının Belirlenmesi	82
Şekil 43:İşleme Bıçağı İle Piponun Baş Kısımının Yüz Hatlarının Belirginleştirilmesi.....	82
Şekil 44:Motiflerin Freze ve Uçları İle İşlenmesi	83
Şekil 45:Piponun Tütün Konulacak Kısımının Tornadan Geçirilmesi	83
Şekil 46:Lületaşı Pipoyu Zımparalama.....	84
Şekil 47:İnce İşçiliği Bitmiş Pipo	85
Şekil 48:Pipoyu Eritilmiş Balmumunda Bekletme	85
Şekil 49:Pipo Ucunun Polyester Uçla Birleştirilmesi.....	86
Şekil 50:Lületaşı Pipo.....	87
Şekil 51:Eskişehir Kurşunlu Külliyesi'nde Kazılarda Çıkan 200 Yıllık Kilden Yapılmış Pipo	89
Şekil 52:Sigara Ağızlığı.....	91
Şekil 53:Nargile	92
Şekil 54:Kolye Takımı.....	94
Şekil 55:Giyim Aksesuarı (Lületaşı Müzesi).....	97
Şekil 56:Heykel- Biblo (Lületaşı Müzesi)	101
Şekil 57:Büst.....	102
Şekil 58:Pano (Rafı Işık Özel Koleksiyonu)	103
Şekil 59:Pudriyer Kutusu (Lületaşı Müzesi)	104
Şekil 60:Resim Çerçevesi (Lületaşı Müzesi).....	105
Şekil 61:Şamdan	106

Şekil 62:Kitap Ayracı	106
Şekil 63:Baston (Süleyman Çoşkun Özel Koleksiyonu)	107
Şekil 64:Tespih	109
Şekil 65:Satranç Takımı (Ayhan Karahan Özel Koleksiyonu).....	110
Şekil 66:Anahtarlık	111
Şekil 67:İşleme Yüzüğü.....	111
Şekil 68:Zarf Açacağı	112
Şekil 69:Paskalya Yumurtası	113
Şekil 70: Tütsülük.....	138
Şekil 71:Asa (Baston)	140
Şekil 72 Satranç Takımı	Hat
a! Yer işareti tanımlanmamış.142	
Şekil 73: BüyükPipo	144
Şekil 74: Yüzük	148
Şekil 75: Yüzük	150
Şekil 76: Biblo (Büst)	152
Şekil 77: Şamdan (Mumluk).....	154
Şekil 78: Kolye	156
Şekil 79: Kolye	157
Şekil 80: Kolye	158
Şekil 81: Kitap Ayracı	159
Şekil 82: Büyük Pipo	160
Şekil 83: Pipo.....	162
Şekil 84: Sigara Ağızlığı.....	164
Şekil 85: Pipo.....	166
Şekil 86: Pipo.....	168
Şekil 87: Saç Tokası	170
Şekil 88: Tütsülük.....	172
Şekil 89:Broş	175
Şekil 90: Büyük Pipo	176
Şekil 91: Kolye	179

Şekil 92: Resim Çerçevesi	181
Şekil 93: Büyük Pipo	183
Şekil 94: Büyük Pipo	185
Şekil 95: Pudriyer Kutusu.....	187
Şekil 96: Küçük Pipo	188
Şekil 97: Küçük Pipo	189
Şekil 98: Zarf Açacağı	191
Şekil 99: Büyük Pipo	194
Şekil 100: Pipo.....	196
Şekil 101: Büyük Pipo	198
Şekil 102: Büyük Pipo	200
Şekil 103: Büyük Pipo	202
Şekil 104: Büyük Pipo	204
Şekil 105: Biblo (Heykel).....	206
Şekil 106: Pipo.....	208
Şekil 107: Büyük Pipo	210
Şekil 108: Küçük Pipo	212
Şekil 109: Büyük Pipo	214
Şekil 110: Biblo(Heykel)	216
Şekil 111: Küçük Pipo	218
Şekil 112: Pipo.....	220
Şekil 113: Küçük Pipo	222
Şekil 114: Küçük Pipo.....	224
Şekil 115: Büyük Pipo	226
Şekil 116: Biblo (Büst)	228
Şekil 117: Küçük Pipo	230
Şekil 118: Pipo.....	232
Şekil 119: Pudriyer Kutusu.....	234
Şekil 120: Küçük Pipo	236
Şekil 121: Pipo.....	238
Şekil 122: Biblo (Heykel).....	240
Şekil 123: Pipo.....	242

Şekil 124: Küçük Pipo	244
Şekil 125: Pipo.....	246
Şekil 126: Küçük Pipo	248
Şekil 127: KüçükPipo	250
Şekil 128: Büyük Pipo	252
Şekil 129: Küçük Pipo	254
Şekil 130: Biblo (Heykel).....	257
Şekil 131: Büyük Pipo	259
Şekil 132: Biblo (Heykel).....	261
Şekil 133: Büyük Pipo	263
Şekil 134: Küçük Pipo	265
Şekil 135: Küçük Pipo	267
Şekil 136: Küçük Pipo	269
Şekil 137: Büyük Pipo	271
Şekil 138: Tespih	273
Şekil 139: Biblo (Heykel).....	275
Şekil 140:Bilezik	277
Şekil 141: Küçük Pipo	279
Şekil 142: Küçük Pipo	301

BÖLÜM I

1.GİRİŞ

1.1. Problem

Başlangıçta insanların ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla ortaya çıkan el sanatları, zaman içerisinde bulunduğu toplumun yaşayış özelliklerine ve doğa koşullarına uygun gelişmeler göstererek belirli bir kültürün özelliklerini yansıtır hale gelmiştir.

Çok zengin bir el sanatları potansiyaline sahip olan ülkemizde de yüzyıllar öncesinden beri insanlar yaratıcı güçlerini kullanarak, maden, taş, bitki ve hayvanlardan elde edilen hammaddeleri değerlendirmişler ve ihtiyaç maddeleri üretmişlerdir. Orta Asya'dan Anadolu'ya kadar uzanan göç yolunda karşılaştıkları kültürlerden de etkilenerek günümüze kadar uzanan zengin el sanatlarını oluşturmuşlardır. Bu zengin el sanatı dallarından biri de lületaş işleciliğidir.

Hammadde olarak taş işleyen el sanatları; mimaride kullanılan taş işleciliği, (çeşmeler, mezar taşları, vb), mermer işleciliği, süs taşları işleciliği(Oltu taşı, lületaş vb) olmak üzere üç grup altında toplanmaktadır.

Süs taşları işleciliği içerisinde yer alan lületaş işleciliği, büyük ölçüde dünyanın en kıymetli pipolarının yapımında kullanılması, en çok ve çıkarılmaya en uygun halde bulunduğu yerin Eskişehir ili olması gibi nedenlerle önemli bir yere sahiptir.

Değerli bir taş olan lületaş ya da diğer adıyla Eskişehir taşı; genellikle beyaz, bazen sarımsı, bazen krem renkli, ender olarak da kurşuni, sarı veya kırmızımsı görünüşlü, donuk, cilalı, gözenekli ve az yapışkan, önceleri yumuşak nemli, hava ile temasta kuruyarak sertleşen, yumuşak, emici, açıkta kalınca renk değiştiren, sudan olumsuz yönde etkilenen, kolay işlenebilen özelliklere sahip bir tür magnezyum silikat

taşıdır (Barışta, 2005: 325). Taşın sertliği 2-2.5, özgül ağırlığı 2gr/cm³dir (Bozkurt, 1989: 193).

Lületaşının bilimsel ismi sepiyolittir. Sepiyolit (hidratlı magnezyum silikat) ($2\text{MgO}, 3\text{SiO}_2, 2\text{H}_2\text{O}$) kimyasal bileşiminde magnezyum silikat mineralidir (Tekin, 1973: 5).

Eskişehir ilinden çıkartılan lületaşına verilen “Beyaz altın, denizköpüğü ve Eskişehirtaşı” gibi değişik adlar verilmesi taşın değerini, rengini ve çıkış merkezini anlamlı bir şekilde ortaya koymaktadır (Timur, 1989: 250).

Hidratlı bir magnezyum silikat olan lüle taşı, irili ufaklı yumrular biçiminde, toprağın 150 metre derinliklerinde serpilmiş durumda bulunmaktadır. Lületaşının işlenirken suya konulması gerekmektedir. Lületaşının topraktan çıkarıldığı an yumuşak, bıçakla yontulması kolay, ateşe dayanıklı, emme yeteneği yüksek ve hava ile temas etmesi halinde nemliliği azalan ve kuruyan bir yapıda olduğu bilinmektedir (Yıldırım, 1990: 67).

Lüle taşı; pipo, sigara ağızlığı ve bunların nikotin ve zifir emici bölümlerinin yapımında, kolye, bilezik, iğne, küpe ve biblo gibi süs eşyaları yapımında, toz olarak leke çıkarma işlemlerinde, elektrik sanayinde katalizör yapımında, otomobil sanayinde yakıt temizlemede, füze ve diğer uzay araçlarının başlık iç kapaklarının yalıtımında kullanılmaktadır (Ürersoy, 1989: 67).

Dünya’da Türkiye dışında lületaşı üretimi yapan ülkeler Yugoslavya, Çekoslovakya, Yunanistan, Avusturya, İspanya, Rusya, Fransa, ABD, Madagaskar ve Kenya dır. Türkiye’de; Çanakkale, Bursa, Kütahya ve Konya illerinde çıkarılmaktadır. Bu iller içerisinde Eskişehir dünya rezervlerinin %70’ne sahiptir ve beyazlık, hafiflik, nemlilik yönünden çok kalitelidir. Eskişehir ilinde lületaşı; Sarısu Yenişehir, Türkmentokat, Söğütçük, Kümbet, Sepetçi, Karahöyük, ve Başören bölgelerinden çıkarılmaktadır (Eskişehir Valiliği, 1992: 272).

En zengin ve en ünlü lületaşı yatakları Eskişehir ve çevresinde bulunmaktadır. Ayrıca il büyük ölçüde dünyanın en kıymetli pipolarının yapımında kullanılan

l lelaşının dünyada en bol ve çıkarılmaya en uygun halde bulunduğu yer olarak bilinmektedir.

Ancak Eskişehir dünyanın en iyi ve kaliteli l lelaşı yataklarına sahip olmasına rağmen l lelaşı işlemeciliğinin tarihçesi hakkındaki kaynaklar arasında uyum bulunmamaktadır. M. . 3000’li yıllarda bu yörede l lelaşının var olduğu tahmin edilmektedir. Tüm dünyada tanınması ve popüler olması ise tütün içme alışkanlığının Avrupa’dan itibaren yaygınlaşması ve Birinci Dünya savaşından sonra olduğu söylenmektedir (Ürersoy, 1990: 15-169).

Eskişehir- avlum Nekropol alanında Anadolu Arkeolojik Müzesi’nce gerçekleştirilen kurtarma kazılarında, l lelaşından yontulmuş oldukça iyi durumda bir damga mühür elde edilen en eski bulgulardan biri olarak belirtilmektedir. Arkeolojik buluntular arasında, Demir H y k’te yapılan kazılar sırasında M. . 3000’li yıllara tarihlenen l lelaşından bir eser’de L lelaşının 5000 yıldan beri bilinip işlendiğini kanıtlamaktadır. Eser halen Eskişehir Arkeoloji Müzesinde korunmaktadır (Bilim ve Teknik Dergisi, 2001: 409, 76).

Arkeolojik buluntuların yanı sıra yazılı belgelerde l lelaşın izlerine ancak 12.yy.da rastlanmaktadır. Eskişehir l lelaşı ile ilgili yazılı belgelerden biri Eskişehir’in Türklerin h kimiyetinde bir ‘‘U beyliği’’ ve transit ticaret merkezi olduğu 1173 yılında ‘‘Sultan Oyug ’’ Eskişehir’i ziyaret eden Arap gezgin ‘‘El Herevi’’ seyahatnamesinde şıfalı sıcak sulardan ve l lelaşından söz etmektedir. Ancak kimler tarafından ne amaçla kullandığını ile ilgili bilgi bulunmamaktadır (Eskişehir Valiliği İl Kültür Müdürlüğü, 2005: 29).

L lelaşı ile yapılan ürünlerde en önemli kaynağın gözlem ve ustaların hayal gücü olduğu bilinmektedir. L lelaşı %70 oranında nikotin emmesi ve daha sağlıklı olması nedeniyle en m kemmekel pipo malzemesi olarak pipo yapımında kullanılmaktadır.

L lelaşı eşyalar l lelaşının işlenmesiyle elde edilen ürünlerdir. Yurt içinde genellikle pipo, pipo ağızlığı, tespih, kolye, satranç takımı, biblo ve dekoratif ürünler

yapımında ve sanayinin çeşitli alanlarında kullanılmaktadır. Ayrıca yurda gelen turistlere satılarak ve de ihraç edilerek yurda döviz sağlanmaktadır (Bozkurt,1989: 197).

Bugün dünyanın en kaliteli ve zengin yataklarına sahip olan Eskişehir ve çevresinin lületaşı işlemeciliğinde lületaşını işleyen kişilerin eğitimsiz olması önemli bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır. Eskişehir de lületaşı okulu kurulmuş olmasına rağmen açıldıktan çok kısa süre sonra eğitime ara verilmiştir. Sonuçta alt yapının oluşturulamaması, eleman yetersizliği maddi imkânsızlar ve politik nedenlerden dolayı okul kapatılmıştır. Yine lületaşında önemli bir gelişme 1988 yılında düzenlenen ‘Beyaz Altın Festivali’dir. Lületaşı işlemeciliği için beklenen ilgiyi ve tanıtımı sağlayamadığından bu etkinlikte 1993 yılında sona ermiştir. Lületaşının tanıtımının yapılması, heykelcilik yarışması düzenlenmesi gelişimine önemli bir katkı sağlamıştır. Heykelcilik yarışmasına katılan eserler Eskişehir de açılan lületaşı müzesinde sergilenmektedir. Eskişehir’in dışında dünyada birçok ülkede lületaşı müzeleri bulunmaktadır (Eskişehir Valiliği Lületaşı Yurt Dışı Sergileri, 1993: 2).

Görüldüğü gibi lületaşı işlemeciliği gerek hammadde olarak gerekse işlenmiş ürün olarak el emeğine dayalı üretimi, farklı kullanım alanları ile ülke turizmi ve ekonomisi açısından önemli bir yere sahiptir. Bu nedenle Eskişehir İlinde Lületaşı İşlemeciliği ve Üretilen Ürünler araştırma kapsamına alınmıştır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı Eskişehir ilinde yapılan lületaşı işlemeciliğinin yeri, önemi, günümüzdeki durumu ve yapılan ürünleri incelemektir. Bu genel amaçlar doğrultusunda aşağıdaki sıralanan konulara yer verilmiştir.

- 1.Eskişehir ilinde Lületaşı Üreten Ustalara Ait Kişisel Bilgiler
- 2.Eskişehir ilinde lületaşı hammaddesinin temin ve elde edilme durumları (lületaşının çıkarılması, işlenmesi ve türleri)

- 3.Eskişehir ilinde Lületaşı ürünlerin yapımında kullanılan araç ve gereç, teknik, desen ve renk özellikleri, üretim aşaması ile ürün çeşitleri
- 4.Eskişehir ilinde Lületaşı ürünlerin pazarlanma ve tanıtım durumları
- 5.Eskişehir ilinde Lületaşı ustalarının karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri

1.3. Araştırmanın Önemi

Dünya’da ve Türkiye’de en kaliteli lületaşının Eskişehir İlinden çıkarıldığı bilinmektedir. Eskişehir ilinde lületaşı işlemeciliği halkın geçim kaynakları arasındadır.

Günümüzde lületaşı işlemeciliği eğitim eksikliği ve ekonomik imkansızlıklar nedeniyle gerekli şekilde tanıtılmamakta ve bu işle uğraşan ustalar gün geçtikçe azalmaktadır.

Bu nedenle yapılan araştırmada lületaşı işlemeciliğinin yerinin belirlenmesi, Eskişehir yöresine ait lületaşı kültürünün diğer kuşaklara kaynak olarak aktarılması, lületaşından üretilen ürünlerin çeşitliliği, teknik, malzeme ve desen özelliğinin belgeleyen bilimsel bir kaynak oluşturması, ülke turizmi ve ekonomisi açısından lületaşı sanatının tanıtılması açısından önemlidir.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma Eskişehir il merkezinde lületaşı ürünleri yapan iş yerleri ile sınırlıdır.

Araştırma Eskişehir il merkezinde lületaşı ürünleri yapan iş yerlerindeki lületaşı ürünleri ile lületaşı müzesinde bulunan ürünlerle sınırlıdır.

Araştırma Nisan- 2009 Ocak- 2010 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

1.5. Varsayımlar

Araştırma için seçilen örneklem evreni temsil eder niteliktedir.

Araştırma için belirlenen yöntem ve tekniklere göre hazırlanan anket ve bilgi formu araştırmanın amacında belirlenen özellikleri ölçecek yeterliliktedir.

Görüşme ve bilgi formlarına doğru cevaplar verilmiştir.

1.6. Terimlerin Tanımlanması

Amyant:Isıya, aşınmaya, kimyasal maddelere çok dayanıklı lifsel yapıda kanserojen bir mineraldir. Asbest gök toprakta denilmektedir (Büyük Larousse sözlük ve ansiklopedisi, 1989, cilt:1; 36).

Akbaba:Başı ve boynu genellikle çıplak ve dağlık yerlerde yaşayan, iri yırtıcı bir kuştur. Gündüzleri avlanırlar ve çoğunlukla leş ile beslenirler. Üst gagalarının ucu çengel gibi kıvrıktır. Gagada burun deliklerinin bulunduğu üst kısım ince bir deri ile örtülüdür (Ana Britanica, Genel Kültür ansiklopedisi, 1989, cilt:2; 49).

Baküs (Şarap tanrısı):Yunan mitolojisinde en hızlı şarap içen tanrısına denilmektedir (Meydan, 1998: 56).

Baykuş:Kuşların gece yırtıcı kuşları adı verilen bir takımıdır. Vücutları kısa ve basık kuyrukları kısadır. Gagaları çengel şeklinde aşağıya kıvrımlıdır (Büyük Larousse sözlük ve ansiklopedisi, 1989, cilt:1; 67).

Bezeme (süsleme): Bir nesnenin veya canlının yapısını işlevini değiştirmeden estetik değer kazandırmak amacıyla yüzeyini görsel öğelerle işleme sanatıdır (Sözen ve Tanyeli,1986:58).

Buldok:Köpekgillerden burnu basık alt çenesi üstten ,uzun iri ve güçlü bir köpek türüdür (Büyük Larousse sözlük ve ansiklopedisi, 1989, cilt:1; 77).

Deniz kızı:Yunan mitolojisine göre denizlerde yaşayan çok güzel, belden yukarısı kız, aşağısı balık şeklindeki bir masal kahramanıdır (Türkçe sözlük, 1974: 56).

Derviş:Bir tarikata girmiş, onun yasa ve törelerine bağlı kimsedir (Meydan, 1998: 66).

Drenaj: Maden ocaklarında bulunan, madenlerin ve taşların çıkartılmasına engel olan suyun doğal ve yapay yollarla çıkarılma işlemidir (Büyük Larousse sözlük ve ansiklopedisi, 1989, cilt:1;89).

Dolamit: Kalsiyum ve magnezyum ve karbonat bileşiminde bir mineraldir (Büyük Larousse sözlük ve ansiklopedisi, 1989, cilt:1;90).

Eyer (Eğer) : Binek hayvanlarının sırtına yerleştirilen, deriden yapılmış ve üstüne oturulan yerdir (Meydan, 1998: 79).

Ejderha (dragon): Efsanevi bir yaratık olan çoğunlukla büyüsel ve ruhani güç ve özelliklere sahip kuvvetli korkunç bir masal canavarıdır. Toplumların mitolojisinde yer alan ejderhaların ortak motifi aslan pençeli, yılan kuyruklu, pullu derili, kanatlı ve ateş saçan burun delikleri olacak şekildedir. Yedi başlı olanları da vardır (Büyük Larousse sözlük ve ansiklopedisi, 1989, cilt:1; 70).

Fes: Silindir veya kesik koni biçiminde kırmızı çuhadan yapılarak kalıplanmış, tepe ortasından siyah iplik püskül sarkan baştır (Önder, 1998: 81).

Fişeklik : Fişeklik içinde fişek denilen ruloların tek tek muhafaza edildiği küçük silindirik kaplardır (Çoruhlu, 1991: 8).

Formasyon: Maden sahasında yüzeylere verilen birimlere denmektedir (Büyük Larousse sözlük ve ansiklopedisi, 1989, cilt:1; 72).

Gem : Atı kontrol altında tutabilmek için, ağzına takılan demir araçtır (Ağakay, 1974: 27).

Hidroterminal: Sıcak su kaynaklarından elde edilen enerji ve bununla ilgili işlere verilen addır (Ana Britanica, Genel Kültür ansiklopedisi, 1989, cilt:2; 39).

İyon: Eriyik halindeki bir elektrolidin çözülmesinden pozitif ya da negatif olarak elektriklenmiş bulunan atom, atom grubu molekül ya da molekül grubun bölümlerinden her biridir (Meydan, 1998: 83).

Jeotermal: Yer kabuğunun çeşitli derinliklerde birikmiş ve onun oluşturduğu kimyasallar içeren sıcak su, buhar ve gazdır (Ağakay, 1974: 33).

Kartal: Yırtıcı kuşların en kuvvetlisidir. Pençeleri ve gagası çok sağlamdır. Güç ve kuvveti temsil etmesinden dolayı birçok ulus ve devlet adamı kartalı simge olarak kullanmıştır (Ana Britanica, Genel Kültür Ansiklopedisi, 1989, cilt:2; 49).

Kavuk: Başa giyilen ve yukarı doğru daralan keçe başlıktır. Çevresine sarık sarılır. Biçimine, rengine, giyenlerin sosyal durumuna göre adları vardır (Önder, 1998: 134).

Kayaç: Çeşitli mineralleri veya taş parçacıklarının veya tek bir mineralin fazla sayıda birikmesinden meydana gelmesidir (Meydan, 1998: 96)

Kepenek: Çobanların omuzlarına aldıkları, biri sırt, ikisi ön üç parçadan oluşan kolsuz, keçeden üstlüktür (Koçu, 1962: 153).

Kılcal: Lületaş ürünlerin yapımında parçaları birleştirmek amacıyla kullanılan damar gibi küçük yarıçaplı bir borudur (Meydan, 1998: 98)

Kılıç: Çeşitli boyutlarda olabilen keskin kenarlı, sivri uçlu delici ve kesici olan ateşsiz bir silahtır. Türk kılıçları geriye doğru eğridir (Bingöl, 1939: 161).

Kılavuz : Pipo vb. ürünlerde yiv (oyma) açmakta kullanılan araçtır (Türkçe sözlük, 1974: 102).

Kontes: Avrupa toplumunda sınıf farklılıkları içerisinde asiller grubunda yer alan kontun karısına verilen addır (Meydan, 1998: 108)

Kovboy: Sığır ve atları eğiten ve evcilleştiren, genelde Kuzey ve Güney Amerika'da sığır çiftliklerinde yaşayan insanlara verilen addır (Türkçe sözlük, 1974: 108).

Lüleci; Tütün çubuğu, pipo, nargile vb. lüle adı verilen parçayı yapan ve satan kişiye verilen addır (Dağılgan, 1994: 5).

Kızılderili:Kuzey Amerika’da yaşayan yerlilere verilen addır (Türkçe sözlük, 1974: 113).

Külâh:Eskiden erkeklerin giydiği, sivri keçeli başlık. Huni şeklinde kağıt kaptır (Bingöl, 1939: 171).

Motif : Süslemede bütünü oluşturan parçalardan her birine verilen addır (Barışta, 2005:34).

Mültezim:Osmanlı toprak sisteminde önemli ve imtiyaz sahibi olanlara açık arttırma usulü ile belirli eyaletler kiraya verilmektedir. Bu kişilere mültezim denilmektedir (Ağakay, 1974: 75).

Olivin: Değerli taş grubundan, sarımsı, renkli, cam parıltılı magnezyum ve demirli silikattır. Değerli olanına zebercet denmektedir (Ethem,1990: 56).

Palyaço:Genellikle panayır tiyatrolarında, sirklerde, kendini seyredenleri güldüren ve eğlendiren, acayip kılıklı, yüzü aşırı ve komik biçimde boyalı oyuncudur (Türkçe sözlük, 1974: 123).

Parküter: Katman ya da kaya parçalarına verilen addır (Türkçe sözlük, 1974:129).

Paskalya yumurtası:Hristiyan inancına göre Hz. İsa’nın çarmağa gerilmesi ve sonra dirilişini kutladıkları değişik gelenekleri içerisinde yer alır. Bunların arasında en yaygını kişilerin birbirlerine genellikle çikolatadan yapılan paskalya yumurtası hediye etmesidir (Ana Britanica, Genel Kültür ansiklopedisi, 1989, cilt:4,s.49).

Poliformik:İçerisinde mineral bulunan kayaçların suya temasıyla oluşturduğu reaksiyondur (Ağakay, 1974: 67).

Provizite:Ocaklarda bulunan taşların özgül ağırlığına verilen addır (Ağakay, 1974: 72).

Sarık:Başa giyilen kavuk, sikke, külâh, fes vb . üzerine sarılan tülbent veya şal gibi bezlerdir (Önder, 1998: 223).

Saykal: Lületaş ürünlerde ayna gibi nesneleri parlatmak için kullanılan ciladır (Bingöl, 1939: 178).

Sedimanter: Yeryüzüne etkili fiziksel ve kimyasal koşullar altında kayacın aşınıp, taşınıp, birikmesi ve sertleşerek tekrar bir kayaç oluşturması olayına sedimentasyon bu oluşan kayaca da sedimanter (tortul) kayaç denir (Türkçe sözlük, 1974:23).

Sorguç: Genellikle İslam ülkeleri hükümdarlarının başlıklarına takılan kuş tüyü ve değerli taşla süslü takıdır (Önder, 1998: 234).

Sontaj: Bir yeri, bir çukuru açmak için sonda denilen bir araçla yapılan işleme denmektedir(Ağakay, 1974: 87).

Sultan: Güç, otorite, yönetici anlamına gelmektedir. İslam hükümdarları tarafından kullanılmış bir sıfattır (Ana Britanica, Genel Kültür ansiklopedisi, cilt:5; 109).

Tandır: Yere kazılarak yerleştirilen koniyi andıran özel fırındır (Türkçe sözlük, 1974: 134).

Tazı:Genellikle tavşan avında kullanılan, uzun bacaklı çekik karınlı, çok çevik bir köpek türüdür (Ağakay, 1974: 45) .

Tırpan:Uzun bir sapın ucuna tutturulan ot, ekin, v.b.'ni biçmeye yarayan hafifçe kıvrık uzun çelik bıçaktır (Türkçe sözlük, 1974: 133).

Topografik: Bölgedeki yüzey şekillerinin fiziksel görünüşünü belirlemek amacı ile ölçülmesi, hesaplanması ve küçültülerek çizilmesi şeklinde tanımlanmaktadır (Ağakay, 1974: 45) .

Viking: Kuzey Avrupa'da 9. ve 10. yüzyıl da yaşayan İskandinav halkıdır. Adları deniz savaşçıları anlamına gelen Vikingler, aslında iki ulus yani Voyoglar ile Normanlara mensup insanlardır (Ana Britanica, Genel Kültür ansiklopedisi, 1989, cilt:5; 495).

Yeniçeri: Osmanlı İmparatorluğunun belli bir döneminde kurulan ve kendine has bir düzeni olan askeri örgüte mensup er'e verilen isimdir (Meydan, 1998: 298).

Zon: Nitelik ve görünüş bakımından bir başkasına benzeyen bölgelerin kısımlara ayırmaktır (Ağakay, 1974: 65) .

BÖLÜM II

2.KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Kavramsal Çerçeve

Bu kavramsal çerçeve içerisinde şu başlıklar yer verilmiştir. Eskişehir ili hakkında genel bilgi, Eskişehir İlinin tarihçesi, coğrafi konumu, kültür ve sanat, turizm, Eskişehir ili el sanatları, lületaşı hakkında genel bilgiler, lületaşı işlemeciliğinin tanımı ve tarihçesi, lületaşının elde edilmesi, lületaşı türleri, ilgili araştırmalardır.

2.1.1.Eskişehir İli Hakkında Genel Bilgi

2.1.1.1. Eskişehir İli

İç Anadolu bölgesinde bir il merkezi olan Eskişehir'in doğu ve güney doğusunda Ankara, güneyinde Konya ve Afyonkarahisar, batısında Kütahya ve Bilecik, kuzeyinde Bilecik, Bolu ve yine Ankara illeri bulunmaktadır. Sakarya nehrinin yukarı kesiminde yer alan Eskişehir'in doğu ve kuzeyindeki doğal sınırı Sakarya nehri oluşturmaktadır.

Şekil: 1 Eskişehir ili haritası

Eskişehir kara, demiryolu ve hava ulaştırması bakımından büyük olanaklara sahip bir ildir. Askeri amaçla kullanılan büyük bir havaalanı bulunmaktadır. Ankara, İstanbul, Bursa, İzmir gibi büyük illerin Eskişehir'e yakın oluşunun yanında demiryolu ağının Eskişehir'den geçerek batı ve doğunun birleşmesinde bir kavşak oluşturması Eskişehir'in coğrafi ve ekonomik yapısına katkı sağlamaktadır. Maden yatakları ve

işletmelerinin yanı sıra Türkiye'deki hatta Dünyadaki Bor rezervinin önemli bir bölümü ve Lületaş çıkarımının tamamına yakını Eskişehir ilinden elde edilmektedir (Büyük Larousse sözlük ve ansiklopedisi, 1989, cilt:1; 256).

Eskişehir tarım bakımından gelişmiş bir ildir. Hayvancılık, balıkçılık, ormancılık ve avcılık halkın başlıca gelir kaynağıdır. Sulama, gübreleme ve modern tarım araçları kullanılır. Yılın dört mevsimi çeşitli tarım ürünleri elde edilmektedir. Toplam 200 tona yakın marul, ıspanak, patlıcan, domates, armut, elma, vişne, kayısı, badem, dut, karpuz ve kavun yetiştirilmektedir. Şekerpancarı buğday, arpa, çavdar, yulaf, ayçiçeğı, patates, soğan ekimi yapılır. Hayvancılık ve arıcılık gelişmiştir. Arıcılık Çifteler ikinci Mahmut Han devrinden beri faaliyettedir. Topraklarının %27'si ormandır. Maden bakımından zengindir. Çıkan başlıca madenler; krom, boraks, manyezit, bor tuzları, perlit, lületaşdır. Ayrıca mermer, linyit, alçıtaşı, amyant, kalsedon çıkartılmaktadır (Hayat ansiklopedisi, 1989, cilt:1; 1232).

Nüfus yoğunluğu, ulaşım imkânı, enerji kaynakları, maden ve tarım imkânlarının uygun oluşu gelişmesinde rol oynamıştır. Eskişehir sanayisi gelişmiş Türkiye'nin belli başlı merkezlerindendir. Bunlar; tuğla ve kiremit fabrikaları, uçak ve bakım tesisleri, uçak motor fabrikası, devlet demir yolu fabrikası, çimento fabrikası, jant fabrikası, pülverizatör ve su pompası üreten makine fabrikası, yapı malzemesi, makine ve tesisat beton sanayi, gıda, şekerleme, sunta, otomotiv, yem, giyim ve şeker fabrikalarıdır. Eskiden bir tarım kasabasıyken şimdi sağlık ve sanayi merkezi olmuştur. İldeki önde gelen ekonomik etkinliklerden biride ticarettir. Sattığı başlıca ticaret malları; tarım, şeker, bisküvi, çimento, buzdolabı, motorlu kara taşıtları lületaşından yapılmış hediyelik eşyalarıdır (Türkiye iller ansiklopedisi, 1989, cilt:1; 400).

İl merkezinde nüfus oranı %79'dur. Köy nüfus oranı %21'dir. Köylerden şehre büyük oranda göç yaşanmaktadır. Şehir merkezinde sanayileşme gelişmiştir. Köylerdeki ekim, dikim yapılan tarım alanlarının nüfusun artması dolayısıyla çıkan mahsulün ailelerin geçimine yetmemektedir. Başka çalışma alanlarının da olmaması nedeniyle ailelerin gelir seviyesini düşürmüş, genç nüfusu göçe zorlamıştır (Hayat ansiklopedisi, 1989, cilt:1; 1232).

2.1.1.2. Eskişehir İlinin Tarihçesi

Eskişehir tarihi dönemler içinde Anadolu'daki ünlü merkezlerden biri olmuştur. Kentin ilk kuruluş yerinin neresi olduğu tartışmalı olmakla birlikte birçok Anadolu şehrinden farklı olarak ilk kuruluş yerini büyük ölçüde değiştirmeden gelişmiştir. İlk ve ortaçağlarda adı Dorylaion (Dorileaum) olan kentin ilk yerleşim yeri hakkında üç bölgeden söz edilmektedir. Bunlar, şimdiki çarşı yakınında sıcak su kaynakları civarı, ovanın ortasındaki Şarhöyük ve güney batıdaki Karacaşehir mevkiidir. Porsuk Çayı'nın yaratacağı taşkınlıklardan ve çevresindeki bataklıkların yol açacağı sıtmadan, ayrıca dışarıdan gelecek saldırılardan korunmak için plato yamacının hemen önünde Odunpazarı adı verilen sahada yeni bir yerleşim yeri oluşmuştur.

Eskişehir, ilk ve ortaçağda Batı Anadolu'da büyük bir uygarlık kuran Hititlerin egemenliğine girmiş zamanla, Frigler, Lidyalılar, Persler, Romalılar ve Bizanslıların yönetimine geçmiştir.

M.Ö. 334'te Büyük İskender, Anadolu'ya girerek Persleri mağlup ettikten sonra Frigya, İskender'in egemenliğine girmiştir. Eskişehir il sınırları içinde yer alan Şarhöyük (Doreylaion), Balhisar (Pessinus) ve Karahöyük (Midaion) Frigya'nın önemli kentleri olarak tarihte yerlerini almışlardır.

Bu topraklar daha sonraki yıllarda Romalıların eline geçmiştir. M.S. 395'te İmparatorluk Doğu ve Batı olarak ikiye ayrılınca Eskişehir yöresi Doğu Roma (Bizans) İmparatorluğu sınırları içinde kalmıştır. Hıristiyanlaşma sürecine giren Bizans'la birlikte kentde toplumsal yapıda önemli değişimler yaşanmıştır. Şehir istilalara maruz kalmadığı dönemlerde havasının güzelliği ve sıcak su kaynaklarının varlığı ile Bizans İmparatorlarının avlanma, dinlenme ve sayfiye şehri olmuştur. İmparatorluğun verdiği önemle bu bölge gelişmiş ve bu gelişme içinde Sivrihisar (Justinianopolis) gibi yeni kentler kurulmuştur. 8.yy'ın başında Arap işgaline uğrayan Eskişehir kısa bir süre sonra tekrar Bizans'ın egemenliğine girmiştir (Büyük Larousse sözlük ve ansiklopedisi, 1989, cilt:1; 266).

Selçuklu Sultanı Mesud, 1147'de Eskişehir önünde 2. Haçlı ordusunu yenmiş Türkler 1196'dan sonra yöreye tamamen hakim olmuştur. 13.yy'da zayıflayan

Selçuklular Eskişehir ve çevresini Ertuğrul Bey'e vermiştir. Kent daha sonra Osmanlı İmparatorluğu'nun kurucusu Ertuğrul Bey'in oğlu Osman Bey'in yönetimine girmiş, Bizans'a karşı yürütülen savaşlarda bir üs olmuştur. Bu yönüyle merkezi Eskişehir olan Sultanönü Sancağı Osmanlı İmparatorluğu'nun ilk yerleşim sahası olmuştur. Ancak Anadolu'da tam bir Osmanlı hâkimiyetinin kurulması ile Eskişehir parlak günlerini kaybetmeye başlamış ve Fatih'in ilk zamanlarına kadar Ankara Beyliği'ne bağlı bir sancakken 1451, 1831 yılları arasında Kütahya Beylerbeyliği'ne, 1841'de Bursa Eyaleti'ne bağlanmıştır (Tunçdilek,1955: 80).

Eskişehir 19.yy ortalarından itibaren değişmeye başlamıştır. Osmanlı Rus Savaşı ardından kente yerleşen göçmenler ve 1894 yılında işletmeye açılan Bağdat Berlin demiryolu bu değişimi yaratan en önemli iki etkindir. Bu iki olayın etkisiyle nüfus artmış mali alanda gelişmeler kentin büyük bir idari yapıya dönüşmesine yol açmıştır. İkinci Meşrutiyet'in ilanından sonra bağımsız sancak olan ve Almanlar tarafından kurulan Cumhuriyet öncesi ilk buharlı lokomotif atölyesi ile sanayi alanında Eskişehir, atılım yapan ender Anadolu kentlerinden biri olmuştur (Türkiye iller ansiklopedisi, 1989, cilt:1; 390).

Milli mücadele yıllarında şehrin Anadolu'daki tarihsel olarak sahip olduğu stratejik konumu belirleyici olmuş düşman işgalinden kurtarılması zorunluluk haline gelmiş, Türk birlikleri şehri kurtarmış ve Batı Cephesi Komutanlığı'nın karargâh yeri Eskişehir olarak seçilmiştir. Şehir çevresinde İnönü, Sakarya, Kütahya gibi Kurtuluş Savaşı'nın önemli çarpışmaları gerçekleşmiş, ancak kent içinde bir çarpışma olmamıştır.

Bir yıldan fazla Yunan işgali altına giren kent 2 Eylül 1922 tarihinde karşı taarruzla tekrar ele geçirilmiştir. Yunanlılar geri çekilirken Çarşı ve Hristiyan mahallelerini ateşe vermiş, Tuz Pazarı, Taşbaşı, Reşadiye Camii'nin bulunduğu yerler, İstasyon caddesi ve Bağlar caddesi tamamen yanmıştır.

Cumhuriyet döneminde Mustafa Kemal Atatürk 15 Ocak 1923'te Hükümet Konağında yaptığı konuşmada Kentin imarıyla yakından ilgilenmiş ve Cumhuriyet ilan edildikten sonra Eskişehir 1925 yılında il olan Eskişehir hızlı bir kentleşme yaşayarak

çok yönlü bir kent haline gelmiştir. Kent hem eski alanı hem de yeni alanlar üzerinde büyük mahalleler ile sarılmıştır (www.teknolojiweb.net/eskisehirin-tarihi, 2009).

1925 yılında il olan.1926 yılında üç ilçeye ayrılmıştır. Daha sonra 1957 yılında ilçe sayısı altıya çıkmıştır. Son 1987 tarihinde 3392 sayılı kanunla ilçe sayısı 12'ye çıkmıştır. 5747 sayılı yasayla merkez ilçe kaldırılarak Odun pazarı, Tepebaşı adıyla iki yeni ilçeye, sayısı 14 de çıkmıştır (www.türkcebilgi.net.com,2009).

Osmanlı döneminde ilk sanayi kuruluşuna ev sahipliği yapmış olan Eskişehir, Cumhuriyet döneminde de Şeker Fabrikası, DDY Cer Atölyesi, Uçak Bakım Atölyesi gibi kamu yatırımlarının yanı sıra özel yatırımlarla da gelişmesini sürdürmüştür. (www.teknolojiweb.net/eskisehirin-tarihi, 2009).

2.1.1.3. Coğrafi Konumu

Eskişehir ili 29-58 ve 32-04 doğu boylamları ile 39-06 ve 40-09 kuzey enlemleri arasında kalan il toprakları, Ankara, Kütahya, Bilecik,Bolu illeri ile çevrilidir. İlçeleri; Alpu, Beylikova, Çifteler, Günyüzü, Han, İnönü Mahmudiye, Mihalgazi, Mihalıççık, Odunpazarı, Sarıcakaya, Seyitgazi, Sivrihisar, Tepebaşı'dır.

İlin yüzölçümü; 13.552 km²'dir. Nüfusu; 641,57 kişidir. İç Anadolu Bölgesi'nde yer almaktadır. Kuzey Anadolu ve Batı Anadolu ormanları şehrin bitki örtüsünü oluşturur. Eskişehir'in topraklarının yarısı plato ve % 22'si dağlar ve ovalardan meydana gelmiştir. Kızıldağ, Çaldağı, Arayitdağı, Bozdağ, Kızıldağı, Türkmendağı'dır. Dağları; orta derecede yüksek dağlar olup 2000 m altındadır. Ovalar akarsu havzalarında yer almaktadır. Step karakteri gösterir. Porsuk ovası çay boyunca uzanan ovadır. Eskişehir il topraklarında, Sakarya ve Porsuk bunların kolları olan iki akarsuyu vardır. Porsuk ırmağı Kütahya'dan çıkarak, il topraklarını ikiye bölerek merkezden geçmektedir. Sakarya nehri Çifteler ilçesinde Sakaryabaşı (Sakarbaşı) denilen yerden doğar ve Ankara, Eskişehir il sınırını çizer. Porsuk Ankara il sınırında birleşerek Sakarya'dan Karadeniz'e dökülür. Eskişehir ilinde tabii göl yoktur. İki baraj gölü vardır. Gökçekaya Barajı ve Sarıyar Barajıdır. İl, İç Anadolu'ya özgü karasal iklim

özelliği gösterir. Yazları az yağışlı, kurak, kışları soğuktur. Sıcaklık değerleri ise 39,1C ve -26.3 C'dir (Tunçdilek,1955: 89).

2.1.1.4. Kültür ve Sanat

Eskişehir eğitim seviyesi yüksek bir ildir. Okuma yazma oranı %95 tir. ilköğretimde okul oranı diğer illere göre önemli yer tutmaktadır. Eskişehir İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı; 76 ilköğretim okulu, 9 mesleki ve teknik ortaokul, 23 lise 27 mesleki ve teknik okul, 1 güzel sanatlar lisesi, 1 fen lisesi, 1 spor lisesi, 1 sosyal bilimler lisesi, 2 anaokulu öğretmen lisesi vardır. İlde iki üniversite ve iki halk kütüphanesi bulunmaktadır (Türkiye İller Ansiklopedisi, 1989, cilt:1; 408).

Eskişehir üniversite kenti olması nedeniyle sosyal aktive yönünden zengindir. 3 tane Büyük Şehir tiyatrosu bulunmaktadır.Tiyatro etkinliklerin dışında sergi seminer, fuar ve toplantı amaçlıda kullanılmaktadır. Devlet Opera ve bale etkinlikleri de gerçekleşmektedir. 3 tanede kültür merkezi vardır. Şehir sinema yönünden oldukça zengindir (Hayat ansiklopedisi, 1989, cilt:1; 1252).

Yörede el sanatları arasında yer alan ve gittikçe azalan dokumacılık (zili, cicim, kilim), çorap örücülüğü, oyacılık, gümüş işlemeciliği, sarka işlemeciliği, ağaç işçiliği, yorgan işlemeciliği, keçe işlemeciliği oldukça önemli yer tutmaktadır. Araştırmacıların da oldukça ilgisini çekmektedir. Gelişmiş el sanatlarından biri olan lületaşı işlemeciliği de turistik eşya olarak ün kazanmıştır (Koç, 2001: 11).

2.1.1.5. Turizm

Eskişehir tarihi eserler ve doğal güzellikler bakımından zengindir. Kurşunlu Külliyesi, Allaedin Cami, Ulu Cami, Haskadem Cami, Battal Gazi Medresesi ve İmarethanesi, Şeyh Edebalı Türbesi, Yunus Emre Türbesi, Yazılıkaya (Midas şehri), Pessinus (Ballıhisar) eserleri bulunmaktadır. Şehir merkezinde antik eserlerin yer aldığı Eskişehir Arkeoloji Müzesi ve Lületaşı Müzesi yer almaktadır. İlçelerde ise Seyitgazi

Müzesi, Yunus Emre Müzesi, Eskişehir Atatürk Kültür Merkezi, Tayyare Müzesi, İnönü savaşı Karargâh Müzesi bulunmaktadır. Yerleşim yeri itibariyle sıcak su kaynaklarının tam üzerinde bulunmaktadır. Şehirde Hamam yolu olarak isimlendirilen bölgede doğal termal kaynak bulunmaktadır. Sağlık turizmi açısından önem taşıyan çok sayıda hamam hizmet vermektedir. Kentte bir çok mesire alanı vardır (Türkiye İller Ansiklopedisi,1989, cilt:1: 407).

2.1.1.6. Eskişehir El Sanatları

Eskişehir Anadolu toprakları içerisinde çok değişik kültürleri barındırmış oldukça zengin folklorik özelliklere sahip bir ildir.

13. yüzyıldan bu yana yerleşimin görüldüğü bu ilde 18. ve 19.yüzyıllardaki Türkmen ve Yörük yerleşimleri ile 19. ve 20.yüzyılın başlarındaki Kırım, Kafkasya ve Balkanlardan gelen göçmenlerin bu il ve çevresindeki kültür oluşumlarına katkıları açıkça görülmektedir. Bu kültür oluşumları içerisinde yer alan el sanatları da çok çeşitlilik göstermektedir. Ancak bugün bazı el sanatları yerlerini sanayi ürünlerine terk ederek müzelerdeki yerlerini almış bazıları ise yok olmakla karşı karşıya kalmıştır (Örnek,1977: 119).

Eskişehir’de bugün yaşatılmaya çalışılan el sanatlarını bazıları şunlardır;

Dokumacılık Eskişehir’de çok eskiden beri yapılan, çoğu yörede de geçim kaynağı olmuş ve olmaya devam eden bir el sanatı dalıdır.

İlde yerleşik yaşama geçmiş olan Yörük ve Türkmen köylerinde kilim, cicim, zili, sumak ve pala dokumacılığı ile heybe, çuval, yastık, yapımı oldukça önemli yer tutmaktır. Özellikle Sivrihisar ilçesi, Kuzuören, Han kasabası İlyaspaşa Yörme Holanta Köyü, Türkmenleri Günyüzü Türkmenleri ile Seyitgazi-Kırka Karakeçili Türkmenlerinin kilim dokumaları önemli bir yer tutmaktadır (Koç, 2001: 11).

Şekil 2: Kilim dokuma

Bu dokumaların üzerindeki desenler de değişik adlar almışlardır. İskambilli, Karakilim, Gülbudağı, Gelintaşı, Elibelinde, Atkaçtı, Akrep, Koçboynuzu, Kocabaş, Parmak, Merdiven, Ejder, Pençe, Çomça, TopAyna ve Bıtrak gibi isimleri vardır. Son yıllarda Eskişehir ilinde kilimciliğin geliştirilmesi amacıyla Seyitgazi- Kırka Çifteler-Han ve Sivrihisar-Kayakent'te kilim dokuma okulları açılmıştır.(Bayraktaroğlu, 1991: 28).

Eskişehir'deki eski yerleşim bölgelerinde ve yüzyılın başındaki Yörük ve Türkmen yerleşiminin bulunduğu köylerin hemen hepsinde kadınların en çok uğraştıkları el sanatları dallarından biride çorap örücülüğüdür (Koç, 2001:11).

Ancak Sivrihisar'da yapılan çorapların renk ve desen açısından diğerlerinden ayrı bir yeri vardır. "Ak çoraplar" özelliği taşıyan bu çoraplar beyaz krem renginde olup genellikle ajurların konçlarında yer aldığını çoraplardır. Bu çorapların ajurlu olmasının nedeni çorabı tek düzelikten kurtarmak amacını taşımaktadır. Böylece desenli ve dekoratif görünüme sahiptir. Üzerindeki desenlerde bulunan işlemlerin biçimlerine göre; arpalı, baklava dilimi, sığır suyu, sıçandişi, sineli terleme, elmas, eli düz, örgü,

kestane kabuğu, İngiliz işi süpürge sapı, bal peteği, fincan göbeği, sarhoş yolu, bıçak burnu gibi adlarla anılırlar (Ögel, 1985: 454).

Şekil 3: Çorap (patık)

Seyitgazi boncuk oyarları yörede önemli el sanatları içerisinde yer almaktadır. Boncuk oyarlarının bazılarının adları; üç güzel, bahçe güzeli, kirpik, dut oyası, kahve çıtlama, zikzak, gelin, kuzu dişi, halkalı şeker, elti eltiye küstü, kuşgözü, saray süpürgesi, hanımgöbeği portakaldır (Koçkar,1997: 234).

Eskişehir Alpu ilçesinde savat gümüş işlemeciliği son yıllarda gün ışığına çıkarılan önemli el sanatlarından ve evlerde aileler arasında sürdürülmektedir. Gümüş işlemeciliğinde geleneksel Türk ve Osmanlı desenlerinin yanı sıra padişahlara ait tuğra ve mühür örnekleri de kullanılmaktadır (Alberk,1991:276).

Gümüşten yapılan eşyalar arasında kama, tütün tabakası, kamçı, enfiye kutusu, at koşum takımları süsleri, ağızlık, bilezik, muskalık, kemer, kolye, yüzük, küpe, kravat

iğnesi, tabancı kabzası, yaka iğnesi, kol düğmesi çeşitli rozetler bulunmaktadır. Bu eşyaların üzerinde işlenen desenleri oluşturma işine “savat” adı verilmektedir Koçkar, 1997: 234).

Şekil 4: Alpu savatlı kolye

Eskişehir’in Mihalıccık ilçesi Sorgun köyünde kadınlar, Neolitik dönemde uygulanan tekniklerle çamuru şekillendirip, kap- kacak yapmakta ve aynı dönemin yöntemiyle çömleklerini açıkta pişirmektedirler (Alberk,1991: 276).

12 bin yıllık çömlekçilik sanatı Sorkun köyünde halen sürdürülmektedir. Mihalıccık ilçesine 12 km. uzaklıktaki Sorkun köyünde halkın tümü çömlekçilikle uğraşmaktadır. Yüzyıllar öncesinin yöntemlerini kullanmaları nedeniyle dünyanın her yerinden araştırmalara konu olmaktadır (Ertin,1994: 227).

Şekil 5: Sorkun köyü çömleği

Bölgedeki yerleşim yerleri ve coğrafi konum nedeniyle geleneksel kadın giyimde değişiklikler gözlenmektedir. Eskişehir, Ege, Marmara ve İç Anadolu bölgelerinin kavşak noktasındadır. Kadın giysileri genel olarak “ağır esvap” diye adlandırılmaktadır (Ertin,1994: 345).

Yöredeki giyilen giysilerin tümü cepken- şalvar biçimindedir. Cepkenler de biçim olarak birbirinden farklılık olmasına karşın, şalvarlar biçim olarak birbirinin aynısıdır. Sadece kumaş işleme olarak birbirinden farklılık göstermektedir. Giyilen giysiler ile göçmen olarak yöreye yerleşen muhacirlerin getirdiği giysiler, biçim olarak, hatta motif olarak oldukça benzerlikler vardır. Rumeli giysilerinin yapımında atlas kumaş çok kullanılmıştır. Atlas, yüzü ipek, tersi parlak yüzlü, düz kumaş türüdür. Üzerine işleme yapılmaya çok uygundur. Eskişehir’de 12 çeşit yöresel kadın giysisi bulunmaktadır. Bunlar sarka-pesent, canfes, altıparmak, cezi, Hint kumaşı, sevai, kiron, elmasiye, bindallı, tamaşa, dizbağı, meydanî olarak adlandırılmaktadır (Koçkar,1997: 258).

Ahşap işçiliği ile Eskişehir Sarıcakaya ve Mihallıçık orman köylerinde bulunan köylüler uğraşmaktadır. Ağaçtan kaşık, sandık, rahle, oklava, mücevher kutusu gibi gündelik kullanım eşyaları yapılmaktadır. Ağaç işlerinde kullanılan malzeme daha çok

ceviz, elma, armut, sedir, gül ağacıdır. Yapılan işler boyama ve yakma tekniği ile süslenmektedir. Köylüler için önemli bir gelir kaynağıdır (Koç, 2001: 13).

Eskişehir ilinde yıllar öncesine dayanan bir sanat dalı da yorgancılıktır. Yorgan sanatı hazır yorgan sektörünün hızla ilerlemesi sonucu gerilemiştir. Eskişehir merkezde 30 adet yorgan dükkânı bulunmaktadır. Gündelik ve fantezi (model) yorganlar yapılmaktadır. Çok emek isteyen zahmetli bir iş olmasına rağmen yok olmaya yüz tutan el sanatlarımız içerisinde yer almaktadır (Koç, 2001: 11).

Geçmiş çok eski olan ve Türklerde göçebe yaşam ile ortaya çıkmış keçe işleri yörede az da olsa İnönü ilçesindeki bir köyde birkaç aile tarafından yapılmaktadır. Keçe hammaddesi yün olan, yünün sabunlu su olarak ıslandırılıp birçok işlemden geçirilerek dövülmesi oluşturulan kumaştır. Üretim aşamasında desenlendirmenin yapılabilmesi için öncelikle tasarlanan desene renklerde boyanmış ve renklendirilmiş elyafa ihtiyaç duyulmaktadır. Bu bakımdan desenli keçe üreten ustalar atölyelerinde yöreye özgü yüzeyleri sürekli hazır bulundurulmaktadır. Renkli keçe yüzeylerin desene uygun kesilmesi gerekmektedir. Baklava, şerit, daire vb. gibi biçimlerde kesilirler ve karar verilen işe uygulanmaktadır. Kullanım alanları ise; yatak keçesi, paspas, kepenek, külah, pantolon, yelek ve çantadır (Ögel, 1985: 454).

Türk kuyumculuğu geleneksel olarak dünyanın önde gelen sanat eserlerinden “Sivrihisar cebesi” Eskişehir’in Sivrihisar ilçesinde yapılmaktadır. Anadolu’dan Balkanlar’a kadar uzanan bu sanat, doğunun oryantal dokularıyla, batının yenilikçi yönlerini çok iyi değerlendiren bir sentezdir. Türkiye’de yalnızca bu takılar, günümüzün şartlarında eskisi kadar yaygın olmasa da yine işlemeye devam etmektedir (Bölge vizyon dergisi, sayı:39, 2009: 50).

Şekil 6: Sivrihisar cebesi

Sivrihisar cebesi bilezik ve kolye olarak geleneksel tekniğine bağlı kalınarak bugünde el işçiliğiyle yapılmaktadır (Bölge vizyon dergisi, sayı:39, 2009: 50).

2.1.2. Lületaşı Hakkında Genel Bilgiler

2.1.2.1. Lületaşı İşlemeciliğinin Tanımı ve Tarihçesi

Yer kabuğunu oluşturan, çeşitli minerallerden oluşan katı, doğal maddelere taş (kayaç) denmektedir. Taşlar, kimyevi ve fiziki durumları değişiklikler gösteren rengini içerisindeki maden oksit ve tuzlardan alan sert ve katı maddelerden oluşmaktadır (Kuşoğlu,1994: 146).

Taşlar doğada değerli ve yarı değerli olarak bulunmakta olup renkleri bileşimindeki maden oksitlerine bağlı olarak değişim göstermektedirler. Bu renk bazen taşın ışığı geçirmesi veya yansımaları şeklindedir. Taşların değerleri ise sertliklerine ve optik özelliklerine göre değişiklik göstermektedir (Kuşoğlu,1994: 146).

Değerli Taşlar, doğada bulunan diğer minerallere göre daha güzel görünümlü olan, az bulunan ve daha kıymetli kabul edildikleri için mücevher olarak kullanılan mineral ve kristallere verilen addır. Bu taşlar kendilerine has bazı özelliklere sahiptir.

Çoğu değerli taşlar dünya kabuğunun ısı ve basıncıyla oluştuğundan mineraller olarak sınıflandırılmakta ve güzel, sanatsal eserler meydana getirebilmek için kesilebilen ve cilalanabilen özellikleri ile mineral ya da organik maddeler olarak adlandırılmaktadırlar. Bütün taşların kökeni magmadır. Doğada bulunan taşlar oluşumuna göre üç grupta incelenmektedir. Bunlar; püskürük (magmatik) taşlar, tortul taşlar ve başkalaşmış (metomorfik) taşlardır (Öncel,1971: 476).

Püskürük taşlar yerin derinliklerinde bulunan magmadan oluşmuşlardır. Ortak özellikleri, hepsinin mineralden oluşmasıdır. Püskürük taşlar magmanın yavaş soğuması sonucu oluştukları için, genellikle açık renkli ve iri tanelidirler. Sert bir taş olan granit bu taşlara örnek olarak gösterilmektedir (Bulat, 2000: 34).

Tortul taşların kökenini magma oluşturmaktadır. Ancak magmatik taşlar çeşitli dış olaylarla karşılaşır. Bu olaylarla taşların çözülmesi sonucu oluşan parçacıklar, çukur yerlerde, göl ve deniz diplerine çökerler ve tortul taşlar oluştururlar. Tortul tabakaları içerisinde canlı kalıntıları (fosil) bulunmaktadır. Oluşumlarına göre, fiziksel tortul taşlar, kimyasal tortul taşlar organik tortul taşlar olmak üzere üç gruba ayrılmaktadırlar (Bulat, 2000: 34).

Başkalaşmış tortul taşlar püskürük ve tortul taşların yerin derinliklerinde bazı etkiler sonucu eski özellik kazanmalarıyla yeni taşlar meydana gelmekte ve bu taşlara başkalaşmış taşlar adı verilmektedir. Taşlar değerine ve kullanım alanlarına göre çeşitlilik göstermektedir. Bunlar sanayide ve süsleme amaçlı kullanılan taşlardır. Sanayinin dışında kullanılan taşlara süs taşı denmektedir.

Süs taşları işlenebilir özellikte ve güzel görüntüsü olan taşlardır. Süs taşları; kıymetli taşlar, yarı kıymetli taşlar, sentetik taşlar olmak üzere üç gruba ayrılmaktadır. Kıymetli taşlar, elmas, pırlanta, yakut, zümrüt, safirdir. Sentetik taşlar, kimyasal yöntemlerle ve teknolojik bilgilerle yapılan taşlardır. Çok renkli ve camdan daha üst bir taş çeşididir. Yarı değerli taşlar bir dizi güzel renge sahip olmaları yanı sıra genellikle değerli taşlar kadar sert değildirler. Kolay işlenmeye elverişlidirler. Bu taşlar içerisinde yer alan lületaşı değerli taşlar kadar sert değildir. Lületaşı 3213 sayılı maden kanununda kıymetli taşlar grubuna girmektedir. Yarı değerli taşlar, akik, firuze, topaz,

peridot, akuvamarin, ametist, aytaşı, kuvars, opal, hematit, zebercet, kehribar (Oltu taşı, amber) lületaşı, mercan ve incidir (Ethem, 1994:121).

Akik: Şeffaf beyazdan- siyaha kadar doğadan her rengi mevcuttur. Mücevherat yapımında ve sanayinde kullanılmaktadır. Müslümanlarca “nazar taşı” olarak kullanılan akik uğur taşı olarak da bilinmektedir (Enginova, 1990: 37).

Firuze (turkuaz): Gök mavisi bir taştır. Açık renkleri makbul değildir. Şeffaf değildir. (Ethem, 1990: 49).

Topaz: Kristalize bir taştır. Renksiz, mavi, yeşil, kahverengi ve sarı karışımı topaz renkleri vardır. Alın rengi, duman rengi ve sarı topaz daha değerlidir. Şeffaf taştır (Enginova, 1990: 37).

Peridot: Zeytin yosun yeşili rengine şeffaf bir taş olup genellikle yaprak yeşili görünümlü bir taştır. Açık kahverengi olanı da vardır (Bulat, 2000: 37).

Akuvamarin (Aquamarin): Yeşilimsi, mavi, mavimsi ve sarımsı renklerde şeffaf bir taştır (Ethem, 1990:3).

Amatist: Menekşe ve mor renkli kuvars kristalidir. Mor, necef, mor yakut, mortaş gibi isimlerde anılmaktadır (Ethem, 1990: 50).

Aytaşı: Mavimsi gri renkte olan iyi cila tutan bir taştır (Ethem, 1990: 25).

Kuvars: Genellikle renksiz, bazen beyaz, şeffaf ve yarı şeffaf camsı parlaklığı olan bir taştır. Doğada yaygın olarak bulunan minerallerin başında gelmektedir. Cama ateşe ve asitlere dayanıklı alet yapımı kimya endüstrisinde kullanılmaktadır. Mücevher taşı olarak ta kullanılmaktadır. (Erkaplan, 2000: 57).

Opal: Yağimsı cilalı, kolay kırılmış bir taştır. Genellikle şeffaf olmayıp, yarı şeffaf türleri vardır. Opal Yunanca opala sözcüğünden gelmekte olup anlamı “kıymetli taş” tır. Mücevher yapımında kullanılan opaller mineral gurubuna giren genellikle açık renkli, ışık altında sedefleşen ve ende olarak rastlanan siyah opaldır (Ethem, 1990: 74).

Hematit: Siyah bir taştır. İşlenip piyasaya verildiğinde ayna gibi renkte görünüm sağlar. Sanayide kullanılır. Doğada demir oksit türünden bir taştır. Önemli bir demir cevher olup, gayri muntazam parçalardan kolye yapılmaktadır (Bulat, 2000: 37).

Zebercet: Olivin'in şeffaf, sarı veya açık yeşil renkli türü de olan bir taştır. Zebercet Osmanlıca olup tezhip sanatında akik gibi gibi mühre ucunda kâğıt üzerindeki pürüzleri gidermekte de kullanılır (Bulat, 2000: 55).

Kehribar (Oltu taşı, Amber): Kehribar (Amber) soyu tükenmiş bir çam ağacında bulunan reçinenin fosilleşmesiyle oluşan reçine parlaklığında bir taştır. Sarı, kırmızımsı, kahverengi olan renkleri vardır. Kara kehribar olarak isimlendiril en taş da Oltu taşıdır (Bulat, 2000: 44).

Lületaşı: Beyaz renkli ekseriye yumrular halinde bulunan bir magnezyum hidrosilikat'dır. Lületaşı iki kalitede olup birinci kaliteden, pipo, süs eşyası, takı çeşitleri yapılmaktadır.İkinci kalite lületaşı ise sanayide kullanılmaktadır (Erkaplan,2000: 56).

Mercan: Deniz diplerindeki kayalarda oluşan, ağaç dalları gibi çatallara ayrılmış bir görünümü olan taşlaşmış hayvan fosilleridir. Bu mercanlar süs eşyasında kullanılır. Denizden çıkınca matlaşmaktadır.İşlendikten sonra cilalanıp kendi renk tonlarına kavuşmaktadırlar (Ethem, 1990: 79).

İnci: İstiridye cinsi bazı kabuklu su hayvanlarının içinden çıkan sedef renginde toparlak sert taneciklerdir. Süs eşyasında kullanılır. Grimsi, pembe, beyaz ve siyah olanları vardır. Bu inci istiridyenin yan kenar kısmında oluşturduğu için siyah sedef salgısıyla gelmiş olur. Ayrıca kültür cinsi denilen inci tarlalarında istiridye içine gene ufak boncuk konularak istiridyeye inci imal ettirilir. İçine konulan istiridye 1 veya 4 yıl içerisinde istenilen boya sedef salgısı yapılarak inci meydana gelir. Bu sanayi Uzakdoğu'da çok gelişmiştir (Enginova,1990: 43).

Bilim dünyasında mürekkepbalığının “sepio”adı verilen kemiğe benzetilerek sepiyolit adıyla tanımlanan lületaşı magnezyum hidrasilikat bileşiminde bir kildir (Eskişehir Valiliği İl Kültür Müdürlüğü, 2008 : 15).

Pratik, sanatsal ve ticari anlamda işlemeye elverişli yumru biçimli a-sepiyolit türüne lületaşı adı verilmektedir (Kabakçı, 2004: 4).

Grimsi, beyaz, gözenekli ve hafif olmasına rağmen hafif dayanıklı maddeye denizköpüğü yada lületaşı denir. Beyaz ve hafifliği gözenekli oluşundan bu adı almıştır (Timur,1989: 249).

Yunan mitolojisinde güzellik ve aşk tanrıçası Venüs'ün denizköpüğünde doğduğu anlatılmaktadır. Bundan dolayı Fransızların "Ecume de mer" Almanların "Meerschaum" ve İngilizlerin aynı yazım ve farklı telaffuzlarında aynı anlamda kullandıkları bu kelimeye Türkçe'si olan denizköpüğü veya taşın çıktığı yerden dolayı Eskişehirtaşı denilmiştir. Lületaşı ile uğraşan çevre "beyaz altın" yakıştırmasını uygun bulmuşlardır (Eskişehir Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2006: 2).

Lületaşına Almanca da "Die Weisse Göttin" beyaz ilahe anlamına gelir veya "Königin" yine aynı dilde kraliçe karşılığındadır. Almanların yakıştırdığı lakaplardır (Dağıldan, 1994: 24).

Eski Türkçede "derya köpüğü" ve eski Uygur Türkçesinde "taloy köpüğü" "patal" ve günümüzde ise uğraşanlar ve halk için sadece bir isim olarak "lületaşı" denmiştir.

Yüzyıllardır değişik amaçlar için kullanılan taşlar sanatsal ve teknolojik yöntemlerin gelişmesi ile günümüzde önemli bir yer kazanmıştır.

El sanatları sınıflandırılmasında hammaddesi taş olan lületaşı işlemeciği sanatkârlar tarafından elle, el aletleri kullanmak suretiyle üretilen süsleme sanatları içerisinde yer almaktadır (Kuşoğlu,1994: 83).

Lületaşı işlemeciliği, yeraltından çıkarılan taşın yetenek, tecrübe ve sabırlı bir şekilde çalışma gerektiren zor fakat zevkli el işçiliğidir. Özel olarak biçimlendirilmiş bıçaklarda lületaşı üzerinde her türlü sanatsal ürün yapılmasına verilen addır (İşcan,1999: 16).

M.Ö 1800–2000 ‘li yıllarda kazılardan ve kayıtlardan da anlaşıldığı üzere lületaşı işlemeciliği o dönemlerde Anadolu, Kafkasya ve bazı Asya kavimlerinin kullandığı bilinmektedir. Yazılı kaynaklarda da lületaşının izlerine ancak binlerce yıl sonra 12. yüzyılda rastlanmaktadır (Dağılgan,1994: 8).

Arkeolojik araştırmalar sonucunda Eskişehir Demirci Höyük’te gerçekleştirilen kazılarda ele geçen bir parça lületaşının veya lületaşına benzeyen özelliklere sahip taşların günümüzden 5.000 yıl öncesinde erken Bronz çağından beri bilindiğini insan eliyle biçimlendirildiğini ortaya koymuştur. Kuzeydoğu Karadeniz sahillerinde, Kuban vadisinde günümüzden 4.000 yıl öncesinden tarihlenen Kurgan-Kral mezarlarının tabanları Asya Minör-Eskişehir’den getirilmiş lületaşları ile döşenmiştir (Tekin,1973: 252).

Daha yakınlarda Eskişehir-Çavlım Nekropol alanında Anadolu üniversitesi ve Arkeoloji Müzesince gerçekleştirilen kurtarma kazılarında lületaşından yontulmuş ama tamamlanmamış “Damga mühür” ele geçirilmiştir. Oldukça iyi korunmuş bu mührün bulunduğu mezar 8 yaşında muhtemelen kız çocuğuna ait ve günümüzden 3.700 yıl öncesine, Erken Hitit Dönemine tarihlenmektedir (Eskişehir Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2008: 7).

Lületaşı M.S 1200–1300 yıllarında Orta Asya’da Uygur Türklerinin en parlak dönemidir. beri Hindistan’a, Orta Asya’ya kadar geniş bir coğrafyada ilaç yapımında kullanılmış olan bu özel mineralin Eskişehir’den geldiği bildirilmektedir. Özellikle İpek yolu üzerindeki Turfan kentin de O zaman mensubu oldukları Buda dinine ait binlerce vaaz nasihat name metni Uygur Türk’çesine tercüme edilmiş ve tahta kalıplarına kullanarak basılmış Turfan Metinleri olarak bilinen bu yazılı kayıtlarında ince öğütülmüş elenmiş Talay Köfigi yani deniz köpüğü ile hazırlanmış ilaç reçeteleri de yer almıştır. Eskişehir’in Türklerin hâkimiyetin de bir uç beyliği ve transit ticaret merkezi olduğu 1173 yılında Sultan Öyügi Eskişehir’i ziyaret eden Arap gezgin El Herifi seyahatnamesinde Av-garm şifalı suların ve lületaşından söz etmektedir. Ancak ne amaçla kullandığını açıklamamıştır (Sabah ve Çelik,1998: 25).

Bazı kayıtlarda ise lületaşının 1600–1700 yılları arasında Macar Karl Koustes seyyahının bulduğu ileri sürülmektedir. Ancak yazılı kaynakların araştırılmasında

lületaş ı çok uzun süre önce Türkler tarafından bilinip kullanıldığı belirtilmektedir (Eskişehir Yunusemre Kùltür Turizm Vakfı,1989: 56).

Eskişehir İznik arasında ki kervan yoluna lületaş ı yolu denmiştir. O tarihlerde İznik'ten İstanbul'a getirilen lületaş ları Belgrat ve Budapeşte'ye gönderilmiş ve oradan Viyanalı tüccarların eline geçmiştir. Tıpkı İpek yolu gibi yüzyıllarca kullanılan lületaş ı yolundan Viyana'ya 300 yıl süreyle lületaş ı gitmiştir (Timur,1989: 249-250).

Lületaş ının efsanevi bir öyküsü vardır. “Bir yaz günü Kara Tepe mevkiinde civar köylere bir delikanlı yere oturup yemek yemeğe başlamış birden ayakucunda gözüne takılan bir delikten önü sıra bir taş ı yuvarlayıp çıkan bir köstebek görmüştür. Köstebek taş la oynamaya başlamış ve delikanlı bu taş ı almış bıçağıyla başlamış kesip oymaya, İlk bıçak sürtmesinde dünyasında görmediğı, duymadığı bir ses“ah insanoğlu bana kıymasaydın ” demiş. Taş yere düşünce dünya güzeli bir kız olmuş, sonra ufalanmış yuvarlak tostoparlak bir hale gelmiş, delikten yuvarlanıp içeriye girmiştir. Delikanlıda başlamış o deliğı açmaya, günlerce devam etmiş yedi kat aşağıya inmiş. Köylüler günlerce aramışlar. Daha sonra onu boğulmuş olarak bulmuşlar. Elinde sıkı sıkı tuttuğı birkaç taş duruyormuş. Bu taşlar lületaş ıymış.” Şeklinde anlatıldığı belirtilmektedir (Eskişehir Valiliğı, lületaş ı müzesi, 2009: 32).

Kayıtlarda, Charles Texier ve W.Von Diest'in araştırmalarına göre lületaş ının tütün içmeye başladıktan sonra ilgi gördüğünü ileri sürmüştür. Taş ın ancak son 300 yıldan bu yana üretilmekte olduğı belirtilmektedir. Bununla birlikte 18.yüzyılın gerisine gidilmediğı yolundaki görüşlerde yeterli olmamıştır (Tekin,1973 : 56).

Tütünün tüm dünyaya yayılmasıyla bütün bu uluslar gibi Osmanlılar da bundan etkilenmiştir. Tophanede kırmızı topraktan-kilden lüleler yapılmıştır. O dönemde kendine özgü bir çubuk kùltürü oluşturulmuştur. Daha sonra lületaş ını bu iş için ideal olduğı keşfedilse de Osmanlı çubuk geleneğini geliştirmek yerine dışarıya satmıştır (Sertkaya,1989: 32).

18. yüzyıl da Avrupa'nın çeşitli fuarlarına katılan Türk tüccarları lületaşını sergileyerek Avrupa pazarına tanıtmışlardır. 18. ve 19.yüzyılda lületaşının işlenmesiyle ve ticaretiyle uğraşılmaması bu alanı Avusturya'ya kaptırılmıştır.

Başlangıçta özellikle devlet adamları ve Avrupalı soylular için sipariş veya hediye yapılan bu pipolar her zaman aranan ve takdir gören eserler olmuştur.

1723'te devrin Osmanlı sultanı II. Ahmet, Macar misyoneri Kont Andarssy'ye ham Eskişehir taşı hediye etmiştir. Andarssy'nin pipo meraklısı arkadaşı Karol Kovates ise bu taşlardan, bugün Budapeşte müzesinde sergilenen pipolar yapmıştır (Dağılğan,1994: 11).

Eski Yunan ve Roma heykel sanatlarının mimarisi üzerine inşa edilen Rönesanssı tanımış olan Avrupalı sanatkârlar kısa zamanda pipo heykeltıraşlığı dalında ustalar yetiştirmişlerdir. Bu sanatla birlikte biblo özellikle iç mimari dekoru olarak düşünülen küçük heykelcilikten hem daha küçük hem de kullanışlı oluşuyla farklılık göstermiştir. 1750'de Leipzing fuarında Pipo heykeltıraşı Kristof Treiss'in eserleri sergilenmiştir. Artık bu tarihlerde; Almanya, İngiltere, Fransa'nın birçok yerinde birbiri ardına Eskişehirtaşından lüle heykeltıraşlığı yapan ünlü atölyeler ortaya çıkmaya başlamıştır. Bunlardan ilki ve en ünlüsü 1775 de 27 atölyesinde 150 civarında sanatkârların çalıştığı Almanya'nın Ruhla kasabasıdır (Ürersoy,1989: 56).

Osmanlı döneminde Eskişehir taşıyla ilgili kimi fermanlarda “estetika ma'deni dimekle ma'ruf....”estetik madeni diye bilinen ifadesi rastlanmaktadır. Nitekim 1834 yılındaki Frigya gezisi sırasındaki Eskişehir'e uğrayan ünlü gezgin Texier de gezi kitabında bu taşın Mihaliççık'ta “estetika taşı dendiğini yazmıştır. Halk arasında “patal ve aktaş” da denilmektedir. (Acar, 2008: 67).

18.yüzyıl da Avrupa'nın çeşitli fuarlarına katılan Türk tüccarları lületaşını sergileyerek Avrupa pazarına tanıtmışlardır.18. ve 19.yüzyılda lületaşının işlenmesiyle ve ticaretiyle uğraşılmaması bu alanı Avusturya'ya kaptırılmıştır.

Osmanlı döneminde lületaşını devlet tekelindeydi. Lületaşını ticareti 1880'de canlılığını korumuştur. Viyana'ya 30.215 sandık lületaşını gönderilmiştir. Maden

ocaklarından iki yüz kulaç kadar kuyu kazılarak buradan sağlanan lületaşını, işçiler esnafa vermişleridir. Lületaş esnafı da bunları temizleyip sandıklandıktan sonra tüccarlara satılmıştır. Lületaşının en büyük pazarı Viyanadır. Bunun dışında Londra Paris, ABD ‘ye lületaş satılmıştır. Bunlardan 150.000 lira gelir elde edilmiştir.19. yüzyılda arşiv belgelerine görüldüğü üzere en çok bu dönem çok para kazanmışlardır (Yersel, 1930: 354).

Emaneten işletilmekte yada ocaklar belli bir kira karşılığında mültezime verilmekteydi. Ocaklar 19. yüzyılda yaygın olarak belli bir düzen doğrultusunda işletilmekteydi. 1834 ‘de 30 parçalı bir sandık lületaş 625 franga ihraç edilmektedir. O dönemde iyi bir kazanç elde edilmiştir. Osmanlı piyasasına göre 30 altın etmekteydi. Demiryolu gelene kadar tüccarlar tarafından Eskişehir’de satın alınan lületaş sandıkları, katır ve deve sırtında Karamürsel ve İzmit üzerinden İstanbul’a getirilmiş ve buradan Viyana, Budapeşte, Belgrat’a sevk edilmekteydi. Avusturya’nın gümrük vergisi almaması, Viyana’nın lületaş ticaretinin merkezi olmasını sağlamıştır. Burası aynı zamanda lületaşını en güzel en ince işçiliğin yapıldığı merkez olmuştur. Yapılan ürünler Avrupa ve Amerika pazarlarında satışa sunmuşlardır. Viyana’da bin kadar lületaş işleme ustası bulunduğu, aynı yıllarda Eskişehir’de lületaş ocaklarında 10 bin dolayısıyla işçi çalıştığı konut sayısının da altı bine ulaştığı yazılmaktadır (Acar, 2008: 67).

Bu dönemlerde lületaş ocaklarından çıkarılan taşların tamamı “ham olarak” ihraç edilmektedir. Lületaş esnafı üç sınıfa ayrılmıştır. Buna göre; taşı kuyulardan çıkaran işçi, çıkarılan taşı temizleyen işçi, temizlenmiş taşı sandıklayan lületaş esnafı ve ihracatçı tüccardır. Eskişehir’de lületaş işlemeciliği yapan ustalar kısmen dükkanlarda, ama daha çok evlerinde yapmakta ve geçimlerini kıt kanaat sağlamaktadır. Bu işte parayı tüccarlar kazanmıştır (Yersel, 1930: 354).

İşçiler ücret karşılığı kuyular da çalışırlardı. Lüleci esnafı ise evlerinde ve dükkanlarında aldıkları hammaddeleri temizler, parlatır ve bunlardan sigara ağızlığı, olan lüleler, pipolar ve ilk ikisi kadar olmasa bile çeşitli biblolar yaparlardı. Bununla ancak geçimlerini sağlamışlardır. Lületaş ustaları bu işi zevk ve sanat olarak yapmışlardır. Lületaşından alınan vergilerin fazlalığı ve işlenmiş malların üretiminin pek fazla olmaması buna neden olmaktadır (Bilim, 1999: 8).

Lületaşı 1830'lu yıllarda Avusturyalılar tarafından Eskişehir'in Sepetçi ve Margıl köylerinden bulunup işlenmiştir. Avrupalılar tarafında “Viyana Taşı” olarak bilinmiştir. Lületaşı işlemeciliği 19.yüzyılda özellikle Viyana’da pipo yapımında en güzel örneklerini vermiştir (Kozak, 1999:39).

Şekil 7: Viyana’da yapılan 150 yıllık pipo (özel koleksiyon)

Geleneksel Eskişehir atölyelerinde işlenen lülelerle Viyana atölyesinde yapılanlar arasında bir kalite ve incelik farklı olup olmadığını belirtmeye ve ikisi arasında bir oranlama yapmaya gerek görülmemiştir. Çünkü her birinin kendine özgü özellikleri vardır. Avrupa’nın ince işlenmiş yapımlarına karşın Eskişehir’de yapılanlar yöresel zevk otantik motifler taşımaktadır.

Viyana taşı olarak anılan lületaşı, 1968 yılında ihracatının azalmasından sonra yaygınlaşmaya ve bilinmeye başlamıştır.1920–1972 yılları arasında lületaşı ihracı devam ettiği için tek güç Avusturya olmuştur. Ham lületaşının 1972 yılında Eskişehir Ticaret Odası yönetim kurulunda bulunan merhum Mümtaz Zeytin’in gayretleri sonucu ihracatı durdurulmuştur. Bu durum Avusturya’nın lületaşıyla kurduğu Viyana taşı endüstrisine büyük darbe olmuştur. Eskişehir’de bu sanatın pazarlanmasıyla ilgili ciddi çalışmalar 1920’lerde Ali Osman Denizköpüğü tarafından başlatılmıştır. İşlemecilik, Eskişehir’deki Çarşı Camii civarında küçük dükkânlarda gelişip yaygınlaşarak Eskişehir için önemli bir geçim kaynağı haline gelmiştir (Kozak, 1999: 47).

Şekil 8: Cumhuriyet dönemi ilk lületaş ustası Osman Denizköpüğü

Lületaşın çağın gereklerine uygun ekonomik, teknik, ve estetik olgunluğu erişmesi amacı ile ilgili okul 21 Eylül 1989'da yılında Vali Bahaddin Güney tarafından İl Özel İdare sanayi okulu hizmete açmıştır. Eskişehir Valilinin lületaş için açmış olduğu özel okulun müdürü Talat Ürersoy'dur. 40 öğrenci kayıt olmuştur. Ancak alt yapının eksik olması nedeniyle kısa bir süre sonra okulun eğitimine ara verilmiştir. O dönemler de festivaller sırasında bu okula yurt dışından da sanatçılar gelmiştir. 15–20 gün boyunca heykelticilik yapmıştır. Sonra da bunları sergilemişlerdir (Bilim ve Teknik Dergisi, 2001, sayı, 409: 43).

Şekil 9: 1970 Yılında ocaktan görünüm

Ayrıca bugüne kadar lületaşının, tanıtımı, geliştirilmesi, yaşatılması için Eskişehir ilinde faaliyetlere de devam edilmiştir. Okul örneğinde olduğu gibi lületaşı konusu önemli bir gelişmede 1988 de düzenlenen “Beyaz Altın Festivalidir” beklediği ilgi ve tanıtımı ona sağlayacak bu etkinliğe 1993 de son verilmiştir. Bu festivaller boyunca düzenlenen uluslararası kongreler lületaşı hakkında bilinmeyenleri, ortaya koymak ve sorunlara çözüm getirmek amacıyla yapılmıştır. Verilen seminerlerde, Lületaşının jeolojik sorunları, arkeolojik çalışmalarda lületaşı; taş ve medeniyet el sanatlarında eğitim, sepiyolit mineralinin sanayide kullanımı hakkında bilgi verilmiştir. Festivaller süresince de yurt dışında da Viyana, Berlin, Milano, Pekin ve Bükreş’te birçok etkinlik düzenlenmiştir. Lületaşı tanıtımı yapılmıştır. Ayrıca sergiler açılıp heykelcilik yarışmaları düzenlenmiştir. Heykelcilik yarışmalarına katılan bu eserler Eskişehir Lületaşı Müzesinde sergilenmektedir (Bilim ve Teknik Dergisi, 2001, sayı, 409: 57).

Uluslar arası lületaşı “Beyaz Altın” festivali (1988-1993) yılları arasında 21-24 Eylül tarihlerinde gerçekleştirilmiştir.

Alpu Belediyesi Uluslar arası Pancar, Gümüş, Lületaşı festivali düzenlenmiştir. İl Kültür Müdürlüğü ve Tepebaşı Belediye Başkanlığı işbirliğiyle “2005 yılı Yaygın Kültürel Eğitim Faaliyetleri Planı” çerçevesinde “Lületaşı Kursu” açılmıştır.

Yok Olan Bir Mesleğin Son Temsilcileri :Lületaşı projesi (Anadolu Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Kulübü –AB Projesi. yapılmıştır.

Lületaşı Müzesi: Lületaşı festivalleri, lületaşı el sanatları yarışmaları ve sergilerinde yer alan eserler, İl Özel İdaresi tarafından satın alınıp lületaşı müzesinin oluşmasında ilk adım atılmıştır. 60 sanatçıya ait 400 civarında eseri bünyesinde barındıran Lületaşı müzesi 2008 yılında Odunpazarı Belediyesi tarafından Kurşunlu Külliyesi’nde yerli yabancı misafirlerin ziyaretine açılmıştır.

Lületaşından yapılmış eserlerin sergilendiği Avusturya’da 2, İngiltere’de 5, Fransa’da 4, Japonya ve Almanya’da 2, Amerika’da 6 adet olmak üzere dünyada 29 adet lületaşıyla ilgili müze bulunmaktadır. Eskişehir’deki ile birlikte bu sayı 30 olmuştur (Ürersoy,1990: 92).

Tüm bu tanıtım ve tarihçeye bakıldığında görüldüğü gibi lületaşı işlemeciliği 1940 yıllarında gelişmeye başlayan bir el sanatları olarak kendini göstermiştir. Önceleri yalnızca pipo yapımı konusunda gelişme kaydeden daha sonra takı ve süs eşyalarında aranan bir taş olmaya başlaması açısından önemlidir (Ürersoy,1990: 92).

Anadolu topraklarının sayısız değerlerinden biri olan lületaşına, beyaz altına gereken değeri kazandırmak gerekmektedir.

Lületaşı işlemeciliği ve üretilen ürün özellikleri bulunduğu toplumun kültürünü yansıtmaktadır. Lületaşı işlemeciliğinde yapılan eserler önemini ve yerini de toplumlara göre farklılık göstermesi ile ortaya koymaktadır.

Türk lületaşının kalitesini artıran özelliklerden dolayı renk, yumru iriliği ve de yumruların damarsız, gözle görülen yabancı mineral ve kayaç parçalarının içermemesi işlemeyi kolaylaştırması önemini artırmıştır.

En ideal kullanım alanı sanat malzemesi olmasıdır. Dünyada yerine kullanılabilecek başka bir materyal yoktur. Türk ve dünya sanatçıları açısından bir benzeri bulunmayan bu malzeme gerçek değerini ulaşması açısından büyük önem taşımaktadır.

2.1.2.2. Lületaşının Elde Edilmesi

Lületaşı madeni aramak için 20-25 m. derinliğinde yeryüzüne dik olacak şekilde kuyular açılmaktadır. Kuyuların ağız kısmına hem aşağıya inmek ve de yukarıya çıkmak için, hem de aşağıdan yukarıya verilecek taş, toprak ve suyu çıkarmak için makara tertibatı kurulmuştur. Toprak içinde kirli beyaz, yumuşak haldedir. Yumrular halinde dağınık bir şekildedir. Lületaşının bulunduğu damara halk arasında “yolak” denmektedir. Lületaşı damarından 250 gr ile 5-7 kg arasında değişen parçalar çıkarılmaktadır. Ocaklarda insan gücü ile kazma ve aydınlatma aracı karpit lambaları ile 30-100 m bazı bölgelerde 200 m derinlikten çıkartılır. İki şekilde çıkarma yöntemi kullanılmaktadır. Bunlar çıkırık ve skip yöntemidir (Dağılgan 1994: 29).

Çıkırık yöntemi: Çukurun çapı 1.5-2 m kadardır. Tamamen insan gücüyle çalışmaktadır. Kazma, çelik kama, keski ve karpit lambası kullanılır. Kuyuya inerken ve çıkarken duvarlardan açılan küçük dehlizlerden faydalanılır. Lületaşı damarları veya yolak yeryüzüne doğru çıkarsa “çöydü” aşağıya doğru giderse “derine çekti” veya “battı” olarak adlandırılmaktadır. Asansör yoktur. Sadece toplanan yumru lületaşı parçalarını yukarıya çıkarılması için ve bir çıkırık ve kova kullanılır. Toplanan taşlar, iş bitimine kadar kuyu dibinde toplanır (Kayabaşı, Söylemezoğlu ve Erdoğan, 1999: 101).

Şekil 10: Lületaşı kuyusuna iniş

Skip yöntemi: Modern usulde yapılır. Çelik halata bağlanan kova motorla kuyuya indirilir. Kuyu çapı çok daha geniştir. Kompresörlü kırıcılar kullanılmaktadır. İşçiler daha rahat çalışmaktadır. Taş çıkarımında kullanılan kova, çıkırık yönteminde kullanılan kovadan daha büyüktür. 30-50 m derinliklere kadar inilmektedir (İşcan, 1999: 11,12).

İlkel usullerde çalışmaları yanı sıra modern çalışmalar yapılmaktadır. Taş yumru şeklinde toprak ile karışık halde çıkartılır. Bu ilk çıkarılışında, lületaşının en yumuşak halidir. Açık havada kaldığında sertleşir. Su içinde bırakıldığında tekrar işlenebilecek duruma gelmektedir. Taşın üzerinde gözenekleri bulunur. Emme özelliği bu gözenekler sayesinde olur. Ateşe dayanıklıdır. Rengini değiştirir, fakat şeklini muhafaza eder. Pipo yapımı, bu özelliğinden dolayı tercih edilmiştir (Korkmaz, 1987: 39).

Şekil 11: Lületaşı kuyusuna skip yöntemiyle giriş

Şekil 12: kuyudan lületaşının görünümü

2.1.2.3. Lületaşı Türleri

Sepiyolit terimi ilk defa 1847 yılında Glockher tarafından kullanılmış olup Yunanca “mürekkep balığı” anlamındaki kelimelerden türetilmiştir. Sepiyolit tabiattaki

farklı yapıda çökelmektedir. Bunlardan birincisi; şekilsiz sıkı halde ve masif yumrular şeklinde olan sepiyolittir. İkincisi ise sanayi sepiyoliti olarak bilinen ve pipo,giyim aksesuarları, ev eşyası ve aksesuarları yapımına uygun olmayan sepiyolittir. Bu araştırmada Elektron mikroskop çalışmaları sonucunda da alfa ve beta (sedimanter) olmak üzere iki türü tespit edilmiştir (Diğer Endüstri Mineralleri: 1996, cilt:1: 3).

Beta sepiyolit, sepiyolit-poligorskit grubuna ait magnezyum hidrosilikat ($\text{Si}_{12}\text{Mg}_8(\text{OH})_4(\text{H}_2\text{O})_4 \cdot 8\text{H}_2\text{O}$)’ten ibaret doğal bir kil mineralidir. Tetrahedral ve oktahedral oksit tabakalarının istiflenmesi sonucu oluşan lifsi yapısı vardır ve lif boyunca devam eden kanal boşluklarına sahiptir. Beta sepiyolit kil sepiyolit olup bir sanayi madenidir. Beta sepiyolit daha az lifsel görünümlü pulcuklar şeklindedir ve tabiatta tabakalar halinde bulunmaktadır (Sabah ve Çelik,1998:5).

Sepiyolit basit olarak sulu magnezyum silikat bileşimli bir kil minerali, tabiata tabaka yapıda kristalleşen sepiyolitinin birinci tip oluşumu görülmektedir. Sanayi sepiyoliti veya “tabakalı sepiyolit” olarak adlandırılan “sedimanter sepiyolit” lerdir. Dünyada ve ülkemizde tanımlanmış pek çok farklı oluşum şekillerine sahip sepiyolit türleri mevcuttur. Sanayi (sedimanter) sepiyolite, daha çok Eskişehir (Sivrihisar, Yunussemre, Mihallıçık), Çanakkale, Bursa, Kütahya ve Isparta yöresinde rastlanmaktadır (Özdemir, 2004: 59).

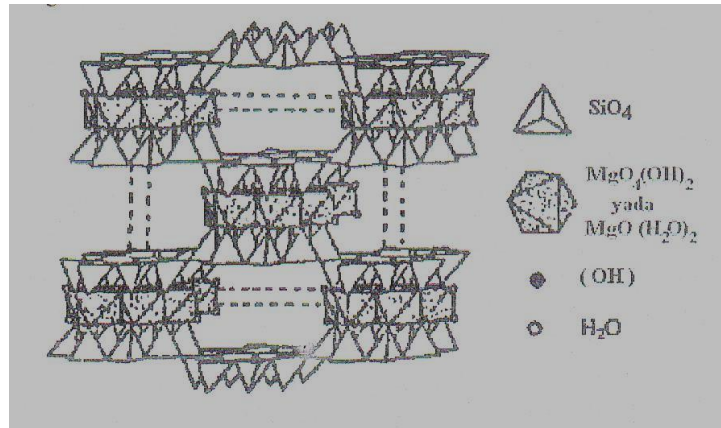
Dünyada sedimanter sepiyolit İspanya, ABD, Senegal Güney Afrika, Hindistan, Avusturalya, Ukrayna, Kenya, Fransa, Madagaskar’dır.

Sepiyolit kili (sedimanter) ya da sanayi madeni olarak kullanılan lületaşı; yüzden fazla kullanım alanı ile dünyada ender rastlanan minerallerin başında gelmektedir. Kimyasal duyarlılığı nedeniyle boya, ilaç, kauçuk v.b gibi maddelerin içerisinde kalitesini artırmak amacıyla kullanılmaktadır. Deterjan, dolgu maddesi, sondaj çamuru maddesi, tarım ilaçları taşıyıcısı, karbonsuz kopya kağıdı, hayvan besiciliği katkı maddesinin yapımında kullanılmaktadır. Yüksek sıcaklıklarda kristal yapısı bozulmadan duyarlı kalabilen bir mineraldir. Son yıllarda jeotermal sondajlarda, otomotiv sanayinde ekzos filtrelerinde, özel kağıt yapımında (duvar kağıdı) kullanılmaktadır (Kabakçı, 2004: 18).

Ayrıca su arıtmasında, ses yalıtımında, hafif tuğla yapımında, kozmetik sanayinde sigara filtresi yapımında, temizlik maddesi yerine talaş gibi tabandaki kirleri temizlemede ve hava kirliliğinin azaltılması gibi değişik uygulama alanlarında kullanılmaktadır. Yüksek porozitesi nedeniyle gaz ve sıvıların temizlenmesinde ara madde olarak, leke çıkarmak amacıyla, radyasyon emici özelliğinden dolayı füze ve diğer uzay araçlarının yalıtımında, ülserle karşı ilaç olarak, iyon değiştirici olarak, parafin ayrılmasında da uygulanmaktadır. Lifli yapıda olması buna karşılık kanserojen etkisinin asbestle göre son derece düşüktür. Bundan dolayı asbestin kullanıldığı alanlarda, onun yerini sanayi sepiyolit almıştır (Yılmaz, 2007: 165).

Alfa sepiyolit 4-5 mikron uzunluk ve 0.2 mikron kalınlıktaki lifsel sepiyolittir. Alfa sepiyolit doğal yumrular halindedir. Dış görünüşü deniz köpüğüne benzetilmektedir. Lületaş denilen de alfa sepiyolit kendisidir. Anlaşılabacağı gibi yarı değerli bir taştır (Alberk, 1991: 485).

Lületaş (alfa sepiyolit) $2\text{MgO} \cdot 3\text{SiO}_2 \cdot 2\text{H}_2\text{O}$ kimyasal bileşiminde bir kil mineralidir. Ultrabaz kayaların hidrotermal çözeltilerden etkilenmesi ve manyezit minerallerin ile oluşur. Doğada genellikle yumrular şeklindedir. Sepiyolit, $\text{Si}_{12}\text{Mg}_8\text{O}_{30}(\text{OH})_4 \cdot (\text{OH})_2 \cdot 8\text{H}_2\text{O}$ Kimyasal bileşimindedir. Kristalleşen sepiyolit özgül ağırlığı 2, sertliği ise 2-2,5 dir (Öncel, 1971:45).

Şekil 13: Sepiyolit kristalinin şematik görünüşü

Lületaş Türkiye’de sadece Eskişehir bölgesindeki oluşum havzasında hem yumrular hem de tabakalar halinde oluşmuştur. Lületaşının değişik ortamlarda oluşumu nedeni ile kimyasal, mineralojik ve toprak fiziksel özellikleri farklıdır. Eskişehir’den

geçen fay hattının, yer altı kaynak suları ile bir araya gelmesi, lületaşı için bir ortam oluşmuştur. Bu özellik, onun dünyada sadece Türkiye’de bol miktarda bulunmasını ve farklı tiplerde oluşmasını sağlamıştır (Korkmaz,1987:98).

Lületaşı yüzeye çok yakın katmanlardan itibaren yerin muhtelif derinliklerinde, kumlu, balçıkla sarı yumrular halinde bulunmaktadır. Bir şekilde rastlanan bu yumrular soyulduğunda ortaya çıkan açık krem renkli taşların yaratacağı ilk etki, lületaşının oluşumunda yer alan “zeolit su” dolayısıyla, nemlilik, yumuşaklık ve hafif kayganlık hissi vermektedir. Açık havada kaldığında kuruyan taşlar daha beyaz renkli, hafif ama dirençli hale gelmektedir. Kurumuş lületaşı temas ettiği su ve diğer sıvıları, gazları, havadaki duman ve ise kuvvetle emer ve yeniden sıvı ve gazların taşıdığı parküterleri bünyesinde tutarak kurutmaktadır (Yılmaz, 2007: 67)

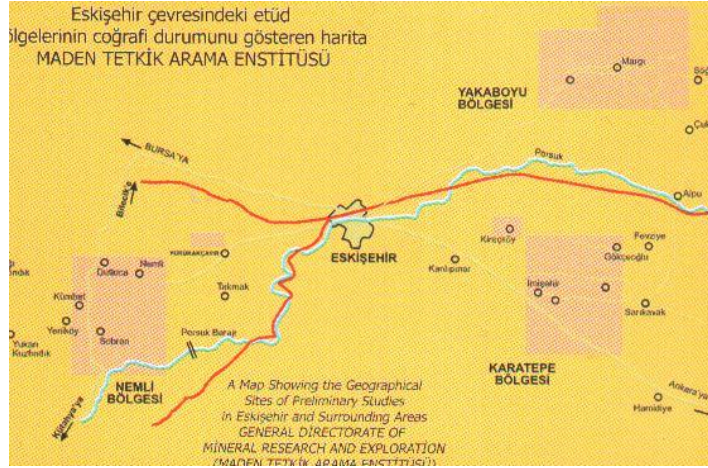
Jeolojik olarak üç kademe halinde oluşum göstermiştir. Birinci sıralık, kumlu killi toprak arasında 10-14 m derinlikteki cevherdir. İkinci sıralık, 40-60 m arasında oluşmaktadır. Killi seviyesinde teşekkül eden cevherdir. Üçüncü sıralık serisinde teşekkül eden en kaliteli lületaşı serisidir. Bu da 80-130 m arasında toprağa uygun olarak çıkmaktadır. Lületaşı madenine ulaşmak için 1.5-2 m çapında açılan kuyulardan aşağıya doğru inildikçe, alüvyonlu, beyaz toprak, kum, deve tüyü renginde toprak, çakmaklı kum, kırmızı toprak ve lületaşının bulunduğu sert tabakaya ulaşılır (Kabakçı, 2004: 45).

Şekil 14: Eskişehir yöresi Sepetçi köyü (Beyazaltın) lületaşı havzası

Eskişehirtaşının bu kadar kaliteli olmasının nedeni jeolojik yapısından kaynaklanmaktadır. Eskişehir’den geçen fay lületaşı ocaklarının bulunduğu bölgeleri kapsamaktadır. Fay ilk olarak Alpu’nun kuzeyinden, Sepetçi köyünden (Beyazaltın) sonra da Kozlubel’den geçmektedir. Alpu yapı itibariyle çukurda yer almaktadır. Bir diğer fay Alpu’nun güneyinden, Sarısu bölgesinden bulunuyor. Sivrihisar’ın kuzeyinden geçen fay Eskişehir’in güneyinde yer almaktadır. Kaplıcaların da fay hattında olması, bu bölgede lületaşının oluşmasına etkili olmuştur. Yeraltı sularının içerisinde bulunan magnezyum erişinin su yataklarının tabanına çökmesinin sonucunda sepiyolit yatakları oluşturulmuştur (Madencilik özel ihtisas komisyon raporu, Endüstriyel hammaddeler alt komisyonu raporu, genel endüstri mineralleri, 2001: 239).

İkinci tip (alfa sepiyolit) lületaşı oluşumu, ülkemizde özellikle Eskişehir yöresinde ve Konya-Yunak bölgesinde bulunan lületaşıdır. Alfa sepiyolit, Eskişehir yöresinde lületaşı yatakları şu şekilde toplanmaktadır. İlin batısında Kümbet, nemli ve Yörük Akçayır; doğusunda Gökçeoğlu Sarısu ve Türkmenkonat köyleri; Kuzeydoğusunda Sepetçi, Margıl, ve Söğütçü köyleri bölgeleridir (Yeniyol ve Öztunalı, 1985: 178).

Şekil 15: Eskişehir çevresindeki etüd bölgelerinin coğrafi durumu gösteren harita

Lületaşının toprak içindeyken temizliğini, çıkarıldıktan sonra da kolay işlenmesi gözenekli yapısının tuttuğu bu doğal nem sağlar. Doğrudan veya işlendikten sonra kurutulan lületaşı kaybettiği nem oranında hafifler ve önemli bir direnç kazanır. Yüzeyle 300 metreyi aşan derinlikler arasında, içinde dağınık yumrular halinde lületaşı bulunan başkalaşım katmanlarına rastlanmaktadır. Taşı elde edebilmek için yüzeyden itibaren dik inen kuyular kazılır. Toprak içinde kolayca ayırt edilen başkalaşım katmanlarına ulaşıldığında, bu katmanı takip eden yatay tüneller açılarak lületaşı yumruları aranır. Bazı bölgelerde lületaşı tabakaları yeraltı suları seviyesinden daha aşağıdadır. Buralardan lületaşı çıkarabilmek için önce suyun boşatılması gerekmektedir. Çıkarılmasında büyük ölçüde insan gücünden ve uzun yıllar sonucunda kazanılmış kişisel tecrübelerden ve sezgilerden yararlanılmaktadır. Ocaktan çıkarılan taşlar yumruların büyüklüğüne göre sınıflandırılmaktadır (İşcan,1999: 8-9). Bunlar sırasıyla şöyledir;

- a.cılız :En küçük parçadır. Şişe mantarları büyüklüğündedir.
- b. Orta taş :Kibrit kutusundan biraz daha büyüktür.
- c. Daneli :Orta taşın iki katı büyüklüğündedir.
- d. Pamuklu : “Birim büyüklük”tür. Yumruk büyüklüğündedir.Alışverişte pamuklu üzerinden değerlendirme yapılır. Kesilmemiş iki pamukluya da “Biribirimlik” denir
- e.Kapak :6-7 pamuklu (yumruk büyüklüğü) büyüklüğündedir.
- f.Sıralamalı :Kapağın biraz büyüğüdür.
- g. Omuzlama:Sıralamalıının büyüğüdür, daha az bulunur.

h.Yükleme :Gaz sobası büyüklüğündedir. Çok az rastlanır.

Şekil 16: Lületaşının ocaktan ilk çıkış hali

Şekil 17: Çeşitli büyüklükte işlenmemiş lületaşı

Lületaşının çeşitlenmesi örflere, geleneklere göre yapıldığı belirtilmektedir. Büyüklük, renk, özür, gözenek, damar yapısı, ağırlık gibi özellikler göz önüne alınmaktadır. Bu özelliklere göre lületaşı kalite bakımından beş sınıfa ayrılmıştır. Sıralamalı, birimbirimlik, pamuklu, daneli dökme, çeltik dökmedir. Cılız dışında kalan çeşitler kendi aralarında 12 şer çeşide ayrılmaktadır. 1'den 7'ye kadar iyi kalitedir, 7'den 10'a orta kalite 10'dan 12 kadar düşük kalitelidir. Lületaşının kalitesi geldiği kuyuya göre de değişir. Taşın; beyaz, gözsüz ve hafif olması aranan niteliktedir. "Boz ve Devetüyü" adı verilen topraktan iyi nitelikte taş gelmektedir. Ayrıca 1970'den beri, Yörük Akçayır'da, yamaçta büyük kütleler halinde bulunan beyaz lületaşından daha ağır, sarı-kahverengi bir taş çıkarılmakta ve pipo olarak işlenmektedir (Dağılgan, 1994: 47).

Türkiye dışında lületaşı üretiminin yapıldığı ülkeler ancak Kenya Türkiye dışında lületaşları gerek kalite, gerekse miktar yönünden dikkate alınacak düzeyde değildir. Kenya, üretim miktarı göz önüne alındığında dünyanın en büyük lületaşı üreticisidir. Eskişehir bölgesindeki sepiyolit yatakları dünya rezervin yaklaşık %70'ini oluşturmaktadır (Etibank, 1988, Sayı: 15: 234).

1978-1987 yılları arasına lületaşı pipo ihracatı yılda 800-900 bin dolar getirmiştir. Pipo dışında, satranç takımı, biblo, bilezik, kolye, küpe gibi mamullerin ihracatta payı büyüktür. Alıcı ülkeler; ABD, Avusturya, Hollanda, Belçika, İngiltere, Almanya, Fransa'dır. Günümüzde, yılda en az 1-1,5 milyon dolarlık İhraç yapılmaktadır. Bunun yanında yurdumuza gelen turistlere de işlenmiş lületaşı satılarak Türkiye ekonomisine fayda sağlanmaktadır (Yıldırım, 1990: 79).

Türkiye'de uluslararası lületaşı Türkçe adları ile anılmaktadır. Sıralamalı, Pipo yapımında kullanılır. Standart boyutlarda bir sandık 35-40 parça halinde toplanır. Birimbirimlik; sıralamadan küçüktür. 60-70 parça sandıkta toplanır. Biblo ve pipo yapımında kullanılır. Daneli; 200-230 adet sandıkta toplanmaktadır. Pamuklu cinsin yarı büyüklüğündedir. Kadın piposu yapımında kullanılmaktadır. Pamuklu; en elverişli pipo yapımında kullanılan büyüklüktedir. Bir sandıkta 100-150 adet toplanır. Pamuklu; en elverişli pipo yapımında kullanılan büyüklüktür. Bir sandıkta 100-150 adet toplanır. Kalite olarak 1-7 türleri kullanılmaktadır. Orta bir sandıkta 300-400 adet toplanır. Kolye, bilezik, küpe gibi eşya yapımında kullanılır. Ayrıca sigara ağızlığı yapımında da

kullanılır. Dökme; sandık yerine teneke içinde toplanır. Orta cinsten daha düşük kalitedir. Tespih yapımında kullanılmaktadır. Cılız; en düşük kalitede taştır. Küçük parça işlerin yapımında kullanılmaktadır. Nikotin emici astar olarak kullanılmaktadır (Kuşoğlu,1989: 98).

Şekil 18: Lületaşının büyüklüğüne göre yapılan ürün çeşitleri (cilalanmamış)

Kalitesi ne olursa olsun ocaktan çıkarılan lületaşı yumruları önce yıkanılır, daha sonra keskin bir tara bıçağı ile suyun çıkarmadığı pislikler temizlenmektedir. Taşlar hangi çeşit eşyaya uygun ise ona göre ve kalite esasına göre seçilip aralarına pamuk konarak “saykal” işlemi yapılır (Yıldırım, 1990: 7).

2.2. İlgili Araştırmalar

BOZKURT, R. (1989): Makalesinde lületaşının tanımı, tarihsel gelişimi anlatılmıştır. Kimyasal yapısı, jeolojik özelliklerine yer verilmiştir. Türkiye’de çıkarıldığı yerler açıklanmıştır.

Sanayide ve işlemecilikte kullanılan lületaşının piyasada karşılaşılan sorunlar ve çözüm yollarına değinmiştir.

DAĞILGAN, M. N. (1994): Çalışmasında lületaşının tanımı, tarihçesi ve ocaktan çıkarılma aşamaları anlatılmıştır. Türkiye’de ve dünyada lületaşının çıkarıldığı yerler belirtilmiştir. Dünyada ve Türkiye’de kullanım alanları anlatılmıştır.

Türkiye’de ve dünyada üretilen ürünlere ve sanatsal özelliklerine yer verilmiştir. Karşılaşılan sorunlara yer verilmiştir. Yurt içinde ve yurt dışında lületaşı ürünlerin çeşitleri Türkiye için önemi vurgulanarak gelişimi ve değeri belirtmiştir. Ayrıca önerilerde bulunmuştur.

ERKAPLAN, E. (2000): Çalışmasında değerli ve yarı değerli taşlar hakkında bilgi vermiştir. Eskişehir’de Lületaşının çıkarıldığı yerler ve nasıl çıkarıldığı anlatılmıştır. Lületaşının tanımı, özellikleri, kullanım alanları incelenmiştir.

Takıların tarihi gelişimi, yapımında kullanılan araç gereç ve kompozisyon özellikleri hakkında bilgi verilmiştir. Lületaşından yapılan takılarda kullanılan araç ve gereçler açıklanmıştır. Lületaşının işleminde kullanılan teknik özellikleri ve yapım aşamaları anlatılmıştır. Lületaşından yapılmış takılar ve yeni tasarım örnekleri de bulunmaktadır.

İŞCAN, N. (1999): Kitabında, beyaz altın lületaşının tanımı, tarihi, çeşitleri, işlenmesi, Lületaşı artıklarının değerlendirilmesi, sanayide kullanım alanları anlatılmıştır. Lületaşı işlemeciliği, yapılan etkinlikleri ve festivalleri hakkında bilgi vermiştir.

KABAKÇI, M. (2004): Çalışmasında sepiyolit in tanımı, mineralojik özellikleri, sanayide kullanım alanları açıklanmıştır. Sanayide kullanım alanları hakkında bilgi vermiştir.

KOÇ, M. T. (2001): Makalesinde Türkiye’de bütün illerde yapılan el sanatları incelenmiştir. Eskişehir’de yapılan el sanatları önemli bir yere sahip olan lületaşı işlemeciliği hakkında bilgi vermiştir.

KORKMAZ, Ş. (1987): Çalışmasında, doğal ve preslenmiş lületaşının bazı fiziksel özelliklerin karşılaştırılmasıyla ilgili incelemeler yapılmıştır.

SABAH, E. ve KESKİNER, C. (1998): Eserinde sepiyolit in oluşumu, özellikleri, kullanım alanları, dünyada ve Türkiye’deki rezervleri hakkında geniş bilgi verilmiştir.

ÖZDEMİR, A. H. (2004): Çalışmasında sepiyolit in tanımı jeolojik özellikleri açıklanmıştır. Türkiye’de ve dünyadaki rezervlerinden Çöp deponi tabakasında kullanılabilirliğini, fiziksel özellikleri, fiziko-kimya özellikleri hakkında bilgi verilmiştir.

ÖNCEL, Z. (1971): Kitabında lületaşını tanımı, önemi, Türkiye’de maden olarak nerden çıkarıldığı lületaşının işletmeciliği yaşanan sorunlar hakkında bilgi verilmiştir.

TEKİN, C. (1972): Makalesinde lületaşının tarihsel gelişimi, ihracatı, prese pipo astarı ihracatı, ekonomik değeri hakkında geniş bilgi verilmiştir.

TİMUR, N. (1989): Makalesinde lületaşı ve özellikleri, mamulleri ihracatın geliştirilmesinde pazarlama ve Eskişehir’deki ihracatçı kuruluşlara ilişkin bilgi verilmiştir.

YILMAZ, Y. (2007): Çalışmasında Eskişehir yöresinde alınan doğal sepiyolit in tanımı, tarihçesi, oluşumu, kullanım alanları bu mineralin çeşitli özellikleri ve iyonu değiştirilmiş formlarının termal analiz özellikleri açıklanmıştır.

BÖLÜM III

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada betimsel inceleme modeli izlenmiştir. Konu ile ilgili alan ve literatür taraması yapılmış, tespit edilen ürünlerin genel ve detay fotoğraflar çekilmiş, yörede lületaş ile uğraşan kişilerle görüşülmüş atölyelerde ve lületaş müzesinde araştırmacı tarafından gözlem yapılmıştır ve bu gözlemler doğrultusunda bilgi formları hazırlanmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın çalışma evrenini Eskişehir ilinde lületaş müzesi ve lületaş üreticileri ve atölyelerde bulunan lületaş ürün örnekleri oluşturmaktadır. 9 adeti lületaş müzesinden olmak üzere toplam 100 adet lületaş ürünü ve 50 adet lületaş üreticisi ve 12 adet satış mağazası da araştırmanın örneklemi oluşturmaktadır.

3.3. Veri Toplama Tekniği

Eskişehir Lületaş işlemeciliğini tanımak, Lületaş ürünlerinde kullanılan hammadde, araç-gereç, yapım tekniği, ürün çeşitleri açısından incelemek amacı için araştırma yapılmıştır. Lületaş ile ilgili bilgilerin derlenmesinde ilgili kaynaklardan, lületaş ürünleri üreticilerinden, mağaza çalışanlarından ve internetten yararlanılmıştır.

Amaçlar doğrultusunda lületaş ürünlerin üretiminde kullanılan araç-gereç, teknik ve yapım aşamaları, üreticilerin karşılaştıkları güçlükleri belirlemeye yönelik anket geliştirilerek ekte sunulmuştur. Ankette; lületaş işlemeciliğinin hammaddesi ve elde edilme şekli ile ilgili 4 adet kapalı uçlu soru, lületaşından üretilen ürün çeşitlerini belirlemek amacıyla 1 adet kapalı uçlu soru, lületaş ürünleri üretiminde kullanılan araç

ve gereçler ile ilgili 2 adet kapalı uçlu soru, lületaş ürünleri üretiminde kullanılan üretim teknikleri ile ilgili 4 adet kapalı uçlu soru, lületaş ürünlerinin pazarlanma durumu ile ilgili 6 adet kapalı uçlu soru, lületaş ürünlerin tanıtımı ve öneriler için biri kapalı diğeri açık olmak üzere 2 adet soru, lületaş üreticilerin bağlı olduğı kurumlar ile ilgili 1 adet kapalı uçlu soru ve lületaş ürünlerinin üretiminde kazanç durumları ile ilgili 1 adet kapalı uçlu soru olmak üzere toplam 21 adet soru 16.09.2009 - 29.12.2009 zaman aralığında karşılıklı görüşme yoluyla örneklem grubuna uygulanmıştır.

Ayrıca araştırmada seçilen 100 adet lületaş ürün örneğı , ürünlerin boyut, malzeme, teknik, renk ve kompozisyon özelliklerini tespit etmek amacıyla geliştirilen bilgi formlarına göre incelenmiştir.

3.4. Veri Analizi

Elde edilen tüm veriler analiz edilerek sayı ve % olarak alınan dağılımları, amaçlar paralelinde uygun başlıklar altında tablolar halinde sunulmuş ve açıklanmıştır.

BÖLÜM IV

4.BULGULAR VE YORUM

Bulgu ve yorumlar; lületaş üreticilerine ait kişisel bilgiler, lületaş hammaddesinin temin edilmesi, lületaşında bulunması gereken özellikler, lületaşından yapılan ürünlere ilişkin bilgiler, lületaşından ürünlerin yapımında ve süslemesinde kullanılan araç ve gereçler, lületaşından yapılan ürünlerin üretiminde kullanılan teknikler, lületaşından yapılan ürünlerin süslemesinde kullanılan teknikler, lületaş pazarlanan ürün çeşitleri, lületaşından yapılan ürünlerde kullanılan desen ve renk özellikleri, lületaşından yapılan ürünlerin pazarlanma durumlarına ilişkin bilgiler, lületaş üreticilerinin gelir düzeyine ilişkin bilgiler gruplar altında incelenerek açıklanmıştır.

4.1. Lületaş Üreticilerine Ait Kişisel Bilgiler

Bu başlık altında “Lületaş üreticilerinin yaş, cinsiyet ve öğrenim durumları”, “Lületaş üreticilerinin konuya ilgi duyma ile mesleği öğrenme durumları” ve açıklamalar yer almaktadır.

Araştırma kapsamına alınan Lületaş üreticilerinin yaş aralıklarına ve öğrenim durumları incelenmiş Tablo 4.1.’de verilmiştir.

Tablo 4.1. Lületaşı üreticilerinin yaş ve öğrenim durumlarına ilişkin dağılım

Yaş aralıkları			Öğrenim düzeyi		
	f	%		f	%
20-29	1	2	İlkokul	32	64
30-39	9	18	Ortaokul	11	22
40-49	12	24	Lise	6	12
50- 59	25	50	Üniversite	1	2
60-69	2	4			
70-79	1	2			
Toplam	50	100	Toplam	50	100

Tablo 4.1. incelendiğinde lületaşı üreticilerinin en yüksek % 50 ile 50-59 yaş aralığında, %24 ile 40-49 yaş aralığında, % 18 ile 30-39 yaş aralığında, % 4 ile 60-69 yaş aralığında, % 2 gibi düşük oranla 70-79 ve 20-29 yaş aralıklarında oldukları saptanmıştır. Bu veriler lületaşı üreticilerinin daha çok orta yaşta olduklarını ortaya koymaktadır.

Yine Tablo 4.1. incelendiğinde lületaşı üreticilerinin % 64 ile ilkokul mezunu, % 22 ile ortaokul mezunu, % 12 ile lise % 2 gibi düşük oranla üniversite mezunu oldukları tespit edilmiştir. Bu verilere göre lületaşı üreticilerinin tamamı okur yazardır. Ancak öğrenim düzeylerinin düşük olduğu ve uğraşı alanları ile eğitimlerinin ilgili olmadığı anlaşılmaktadır.

Lületaşı üreticileri ile yapılan karşılıklı görüşmeler sonucunda tamamının erkek bireylerden oluştuğu tespit edilmiştir.

Lületaşı üreticilerinin konuya ilgi duyma ve mesleği öğrenme durumları incelenmiş Tablo 4.2’de verilmiştir.

Tablo 4.2.Lületaşı üreticilerinin konuya ilgi duyma ve mesleği öğrenme durumlarına ilişkin dağılım

İlgi duyma yılları	f	%	Sanatı öğrenme şekli	f	%
1-9	2	4	Aile büyüklerinden	15	30
10-19	10	20	Ustadan	32	64
20-29	24	48	Diğer	3	6
30-39	8	16			
40-49	3	6			
50- 59	3	6			
Toplam	50	100	Toplam	50	100

Tablo 4.2. incelendiğinde, bu konuya ilgi duyma yıllarının çoğunlukla (% 48) ile 20-29 yılları arasında, (%20) ile 10-19 yılları arasında, (%16) ile 30-39 yılları arasında, , (%6) ile 40-49 yılları ile 50-59 yılları arasında, (%4) ile 1-9 yılları arasında olduğu görülmektedir.

Elde edilen verilere göre lületaşı üreticilerinin büyük çoğunluğunun 20 ile 30 yıldır konuyla ilgilendiklerini ortaya koymaktadır.

Lületaşı üreticileri ile yapılan karşılıklı görüşmelerden anlaşıldığına göre konuya ilgi duydukları andan itibaren iş yeri açtıkları ve bu sanat dalıyla uğraştıklarını göstermektedir.

Tablo 4.2. incelendiğinde lületaşı ustalarının bu sanatı %64’ü ustalardan, %30’u aile büyüklerinden (baba, dede, amca ,dayı), ve %6’sı ise diğer arkadaş ve kendi kendilerine öğrendiklerini belirtmişlerdir. Elde edilen verilere göre lületaşı üreticilerinin mesleği çoğunlukla ustalarından öğrendiklerini ortaya koymaktadır. Bu durum bu sanatın öğrenilmesinde usta-çırak ilişkisinin önemli olduğunu göstermektedir.

4.2. Lületaşı Hammaddesinin Temini ve Elde Edilmesi

Bu başlık altında “lületaşı hammaddesinin temin edildiği bölgeler, temin edilme şekli ve zamanı”, “lületaşında bulunması gereken özellikler” yer almaktadır.

4.2.1. Lületaş Ham Maddesinin Temin Edildiği Bölgeler, Temin Edilme Şekli ve Zamanı

Araştırma kapsamına alınan lületaş ham maddesinin temin edildiği bölgeler, temin edilme şekli ve zamanı durumları incelenmiş Tablo 4.3.'de verilmiştir.

Tablo 4. 3. Lületaş ham maddesinin temin edildiği bölgeler, temin edilme şekli ve zamanı ile ilgili dağılım

Ham maddenin bulunduğu Bölgeler			Temin edilme şekli			Temin edilme zamanı		
	f	%		f	%		f	%
Sarısu	50	100	Satıcılardan sipariş üzerine geliyor	11	22	Perşembe	43	86
Karaçay	38	53	Pazar Kuruluyor	42	84	Cuma	42	84
Sepetçi	42	84	Kendileri Temin Ediyor	14	28	Haftasonu	10	20
Karatepe	10	32				Diğer	1	2
Margıl	20	40						

* (f sayısı 100 'dür. Lületaşın çıkarıldığı bölgeler , temin edilme şekli, temin edilme zamanı birden fazla olduğu için toplam sayı verilmemiştir.)

Tabloya göre lületaş ham maddesinin lületaş üreticileri % %100'ü Sarısu köyünden, %84'ü Sepetçi köyünden (Beyazaltın), % 53'ü Karaçay'dan, % 40'ı Margıl'dan % 32 'si Karatepe köyünden elde etmektedir.

Tabloya göre lületaş ustaları lületaşını, % 84'ü pazardan, % 22'si satıcılar sipariş üzerine getiriyor% 14 kendileri temin etmişlerdir.

Tabloya göre lületaşını ustalar, %86'sı perşembe günü, %84'ü cuma günü %20'si hafta sonu, %1'i diğer günler temin ettiklerini belirtmişlerdir.

4.2.2. Lületaşında Bulunması Gereken Özellikler

Yapılan incelemelerde lületaş üreticilerinin tamamı kaliteli bir lületaşında bulunması gereken özelliklerin; özlü ve beyaz olması, hafif olması, gözeneksiz olması,

keserken kıvrımlı olması, büyük olması, ateşe dayanıklı olması gerektiğini belirtmişlerdir.

Lületaşının kaliteli olması; ürünün yapım aşamasında, taşın kolay şekillendirilmesi, kırılmadan, kusursuz çıktığı ve güzel sonuçların alındığı tespit edilmiştir.

4.3. Lületaşından Yapılan Ürünlere İlişkin Bilgiler

Bu başlık altında “ lületaşından üretilen ürünlerin yapımında kullanılan araç ve gereçler”, “lületaşından yapılan ürünlerin üretiminde kullanılan teknikler” ilgili açıklamalar yer almaktadır.

4.3.1.Lületaşından Ürünlerin Yapımında ve Süslemesinde Kullanılan Araç ve Gereçler

4.3.1.1.Lületaşından Ürünlerin Yapımında ve Süslemesinde Kullanılan Araçlar

Lületaşından ürünlerin yapımında ve süslemesinde kullanılan araçlar; tahra, kaba bıçağı, torna, iskarpa, ocak, işleme bıçağı, sıyırıcı, matkap, freze ve uçları, kargaburnudur.

Tahra: Taşın toprağının ve kaba temizliğinin yapılması için kullanılan büyük ve geniş ağızlı, eğri ya da kıvrık burnu olan pürüzleri yontmaya yarayan bir alettir. Budama (satır) bıçağı da denmektedir.

Şekil 19 : Tahra (satır)

Kaba bıçağı: Lületaşı İşçiliğinde taşın pürüzlerini gidermek ve yontmak amacıyla kullanılan ucu kalın ve kısa saplı bir bıçak türüdür. Örneklerin tamamının üretiminde kaba bıçağı kullanılmıştır.

Şekil 20: Kaba bıçağı

Torna: Ağaç, metal ve taş eşyayı yuvarlak bir biçim vermek için kullanılan çarklı tezgahdır. Tezgah kesici ucu sabit tutup, iş parçasını döndürerek parçaların talaş kaldırma metoduyla işlenmesini sağlamaktadır. Lületaşı ürünlerde yuvarlak şekil vermede kullanılır.

Şekil 21 : Torna

İskarpela: Ağaç ve taş işlerinde, taşa ve ahşaba şekil vermek üzere kullanılan el aletidir. Üç ayrı boydadır. Pipo yapımında tütün koyma yerini açmaya yaramaktadır. Yapılacak işlere göre düz, ince, ay şeklinde uçları bulunmaktadır. Ağız genişliği 0,5 cm den 4 cm kadar değişmektedir (Ana Britanica Genel Kültür Ansiklopedisi, 1989, cilt:2: 87).

Şekil 22: İskarpela

İşleme Bıçakları: Ana hatları ortaya çıkmış eserlerin ayrıntılarını yapmakta kullanılan ince uçlu yassı ve kısa bir bıçak çeşididir. Farklı boyları bulunmaktadır. Küçük boyda ve yuvarlak sırtlı olanlarına sakal tarama bıçakları denilmektedir.

Şekil 23 : İşleme bıçakları

Sıyrıcı: Lületaşı işlemeciliğinde kullanılan bir tür bıçaktır. Kabası alınan ürünlerin ayrıntılarını yapmaya yarayan ince uçlu bir araçtır. Yüz şeklinin oluşturulmasında kullanılmaktadır.

Şekil 24: Sıyrıcı

Matkap: Tahta, maden, lületaşı, beton v.b sert maddeler üzerine delik açmaya yarayan alettir (Kuşoğlu,1994: 107).

Şekil 25 : Matkap

Freze ve uçları:Tornacılıkta, bir deliğin ağzını genişletmeye yarayan çelik alettir. Frezeleme, kesme hareketi takımın kendi etrafında dönmesi ve parçanın ilerleme hareketi yapması ile gerçekleşen bir işlemdir. Genelde yüzey işleminde kullanılır. Freze, ürün yüzeyinde özelliklerine göre üç eksen etrafında hareket ederek form verme(geometrik motifler) işlemini yapan alettir. Delik delmek ve diş açmak için kullanılmaktadır (www.türkçebilgi.net.com. 2009).

Genelde lületaşı ürünlerin yüzeyindeki kabartma ve geometrik bezemelerin yapımında kullanılır.

Şekil 26: Freze ve uçları

Karga burnu: Takılarda özellikle küpelerde parçaların birleştirilmesi ve klipse takılması işleminde kullanılan alettir.

Ocak: Ateş yakmaya yarayan pişirme, ısıtma gibi amaçla kullanılan araçtır.

4.3.1.2. Lületaşı Ürünlerin Yapımında ve Süslemesinde Kullanılan Gereçler

Lületaşı ürünlerin yapımında ve süslemesinde kullanılan gereçler; lületaşı, balmumu, kağıt zımpara, parafin, perhidrol, misina, ahşap baston, ahşap platform, boya, klipsler, yüzük teli, küpe teli, lastik ve deri şerit, pipo ucu, polyester zarf açacağı, teflon vida, metal parçaları, marpuç, polyester sigara ağızlığı, çelik tel, ebru kağıdıdır.

Lületaşı: Beyaz, çok yumuşak, sudan hafif ve cilalanabilir emici özellikte bir taş olan lületaşı, madencilikte, “sepiyolit” olarak anılan bir magnezyum minerali olup esas itibarıyla hidratlı bir “magnezyum silikat” tır. Türkiye’den başka ülkelerde de bulunmakla birlikte en kalitelisi ve en hafifi ve işlenmesi en kolay olanı Eskişehir’de çıkarılanıdır (Acar, 2008: 66).

Parafin: Petrolden elde edilen renksiz, kokusuz bir mum çeşididir. Yağ gideren ve arıtılan parafin beyaz, oda sıcaklığında katı kokusuz, tatsız, alkolde az çözünen organik bir maddedir. Lületaşından yapılan ürünlerde ince işçilik isteyen kısımlarında yumuşatmak amacıyla kullanılan bir gereçtir. Lületaşı eritilmiş parafine batırıldığında yumuşar ayrıntılı hatların verilmesinde kolaylık sağlar (Ana Britanica Genel Kültür Ansiklopedisi, 1989, cilt:4: 321).

Şekil 27 : Parafin

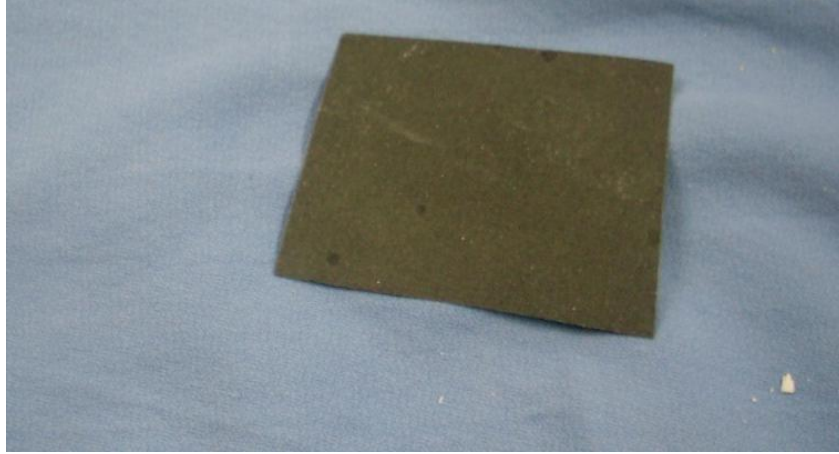
Balmumu: Arıların peteklerini yapmak için karın halkalarında (segmanterlerde) bulunan balmumu bezlerinden salgıladıkları yumuşak sarı ve daha koyu maddedir. Salgılandığı anda beyaz renkte olan hava ile temasında katılaştıran pulcuk haline gelen ve daha sonra koyulaştıran bir arı ürünüdür. Balmumu ilaç sanayinde, parlaticı, boya, cila yapımında, kalıpcılıkta ve dişçilik gibi alanlarda ve yapımında lületaşı ürünlerin rengini değiştirmekte kullanılmaktadır. Eritilmiş balmumuna batırılan lületaşı eserler 1-2 dakika yada 30 dakika bekletilerek renginin beyazdan fildişi ve koyu sarı rengi alır (Ana Britanica Genel Kültür Ansiklopedisi, 1989, cilt:1: 98).

Şekil 28 : Balmumu

Perhidrol: Kimyasal bir sıvıdır. Açıcı özellikte madde olup asit içermektedir. Balmumunun rengini açmak için eritilip içine 1-2 damla perhidrol damlatılmaktadır. Daha sonra lületaşı ürünler bu karışımda bekletildiğinde sarı rengini açıp beyazlaştırmaktadır.

Kağıt zımpara: Maden, tahta, ve daha başka şeylerin yüzeyini aşındırıp düzeltmek ve parlatmak amacıyla kullanılmaktadır. Metal tahta, zımpara ve daha başka maddelerin yüzünü aşındırıp düzeltmeye ve parlatmaya yarayan üstüne tozu yapıştırılmış kalın kağıt ya da bez bir gereçtir. Biten ürünlerin yüzeyindeki pürüzlerin düzeltilmesinde kullanılan bir gereçtir. Lületaşından üretilen ürünlerin yüzeyinin düzeltilmesinde sıfır numaradan 500 cc' ye kadar olan ince zımparalar kullanılmaktadır.

Şekil 29 : Kağıt zımpara

Teflon vida: Silindir mil üzerine vida profili adı verilen dış şeklinin eğrisi boyunca sarılması ile meydana gelmiştir. Biçimleri farklıdır. Hepsinin kullanım amacı bir şeyi, bir yeri tutturmak ya da iki parçayı birbirine birleştirmesidir. Gövdesinde sarmal bir dış açılmış olan teflon vida çok çeşitli gereçlerde kullanılmaktadır. Çivi çakılarak değil bir tornavidayla döndürülerek yerine takılmaktadır. Vida başı soldan sağa döndürülürken gövdesindeki malzemeyi delerek ilerler ve vida başının gelip dayandığı kadar gömülmektedir. Vidalar genellikle paslanmaz çelik, pirinç, teflon, alüminyum alaşımları bazen de sert plastikten yapılmaktadır. Lületaş pipoların polyester ağızlıkla birleştirmekte kullanılmaktadır (www.türkçebilgi.net.com, 2009).

Çelik tel: Büyük pipolarda ve eklemeli bastonlarda parçaları birleştirmek ve sağlamlaştırmak amacıyla içerisine konulan ince dalgalı teldir.

Klips: Yaylı bir pensle tutturulan bir gereçtir. Zincir, kolye, inci, mercan gibi kol ve boyunda kullanılan takıların sabitleşmesini sağlayan özel anahtardır. Lületaşından yapılan; kolye bilezik, broş, gibi ürünlerin sabitleşmesinde kullanılan bir gereçtir (Ana Britanica genel kültür ansiklopedisi, 1989, cilt: 3: 31).

Misina: Yapay ve sentetik hammaddeden tek kat çekilmiş değişik kalınlıkta ipliktir. Lületaşından yapılmış olan kolye ve bilezik motiflerinin yan yana dizmek için kullanılan bir gereçtir.

Polyester pipo ucu: Polyester oluşmasından meydana gelmektedir. Lületaşından yapılan pipoların silindir kısmına teflon vida ile birleştirilen bir gereçlerdir. İki ucu açık olup üflendiğin de tütünün hava ile temasını sağlar ve yanmasına sebep olmaktadır (www.türkçebilgi.net.com. 2009).

Polyester Zarf Açacağı: Zarf açacağı başı olarak yapılan lüle taşı ürünün takıldığı sert, ucu sivri ve zarfları açmakta kullanılan kimyasal bileşimdeki bir gereçtir.

Ahşap Baston:Yürüme sırasında dayanmaya yarayan ağaç ve metalden yapılmaktadır. Baston başı olarak yapılan lüle taşı ürünün teflon vidayla ahşap olan baş kısmında birleştirilmesiyle oluşan bir gereçtir (www.ödevarşivi.com.tr. 2009).

Deri Şerit: Suni ve gerçek deriden yapılan şerit şeklinde bir ipliktir. Lületaşı olarak yapılan kolye ve bilezik motiflerinin dizildiği bir gereçtir.

Lastik şerit: Lületaşından yapılmış olan bilezik yada kolye motiflerinin yan yana dizmekte kullanılan esneyen bir ip çeşididir.

Ahşap platform: Ahşaptan yapılan çeşitli şekiller de (yuvarlak, dikdörtgen, kare) altı düz lüle taşı ürünlerin sabit ve denge sağlayan bir gereçtir.

Küpe Teli: Küpeye eklenmiş olup uçlarının birleştiği yerde halka oluşturan çelikten yapılan teldir. Lületaşı küpelerin telle birleştirilip kulağa takılması için kullanılan bir gereçtir.

Bilezik: Çelik, pirinç, ahşap ve gümüşten yapılan yuvarlak bir gereçtir. Lületaşından yapılan pipo, biblo gibi ürünlerin eklemeli kısımlarının birleştirme ve süsleme amaçlı kullanılan bir aksesuardır (Ana Britanica Genel Kültür Ansiklopedisi, 1989, cilt:1: 112).

Ahşap pano: Lületaşı heykellerin duvara asılmasını ve ayakta kalmasını sağlayan bir gereçtir.

Nargile marbuçu: Nargile, Orta Doğu'da ve Güney Asya'ya özgü geleneksel içme aracıdır. Nargile marpucu, nargilenin ucuna takılan uzun aparatır (www.odevarsivi.com.tr, 2009).

4.3.1.3. İncelenen Lületaşı Ürünlerinde Kullanılan Araç ve Gereçler

Araştırma kapsamına alınan lületaşı ürünlerinde kullanılan araç gereçleri ile ilgili durumları incelenmiş tablo 4.4.verilmiştir.

Tablo 4.4. Lületaşı Ürünlerinde Kullanılan Araç ve Gereçlerin Dağılımı

ARAÇLAR	Üretimde Kullanılan Araçlar	Araç ve gereç adları	f	%
		Tahra	100	100
		Kaba bıçağı	100	100
		Torna	64	64
		İskarpela	57	57
	Süslemede Kullanılan Araçlar	Ocak (fırın)	100	100
		İşleme bıçakları	93	93
		Sıyırğı	56	56
		Matkap	71	71
		Freze ve uçları	84	84
		Kargaburnu	2	2
GEREÇLER	Üretimde Kullanılan Gereçler	Lületaşı	100	100
		Balmumu	100	100
		Kağıt zımpara	100	100
		Parafin	88	88
		Perhidrol	66	66
	Süslemede Kullanılan Gereçler	Misina	3	3
		Ahşap baston	1	1
		Ahşap platform	5	5
		Boya	9	9
		Klipsler	6	6
		Yüzük teli	3	3
		Küpe teli	2	2
		Lastik ve deri şerit	3	3
		P.Pipo ucu	52	52
		P. zarf açacağı	2	2
		Teflon Vida	52	52

		Metal parçaları	8	8
		Marpuç	1	1
		P.sigara ağızlığı	1	1
		Çelik tel	17	17
		Ebru kağıdı	2	2

* (f sayısı 100 'dür. Bir üründe birden fazla araç kullanıldığı için toplam sayı verilmemiştir.)

Tablo 4.4.'de göre lületaş ürünlerde kullanılan araçların tamamında tahra, kaba bıçağı, %64'ünde torna, %57'sinde iskarpela kullandıkları görülmüştür. Süslemesinde kullanılan araçların tamamında Ocak(fırın), %93'ünde işleme bıçağı, %84'ünde freze ve uçları, %71'inde matkap, %56'sında sıyrıcı, %2'sinde karga burnu kullanıldığı görülmüştür.

Tablo 4.4'de göre 100 adet lületaş ürünlerin üretiminde kullanılan gereçlerin tamamında, lületaş , balmumu, kağıt zımpara, %88'inde parafin, %66'sın da perhidrol kullanılmıştır.

Süslemesinde kullanılan gereçler, %52'sinde teflon vida, %52'sinde polyester pipo ucu, %17'sinde çelik tel, %9'unda boya, %8'inde metal parçaları, %6'sında klips, %5'inde ahşap platform, %3'ünde lastik deri şerit, %3'ünde yüzük teli, %3'ünde misina, %2'sinde küpe teli, %2'sinde ebru kağıdı, %2'sinde polyester zarf açacağı, %1'inde polyester sigara ağızlığı, %1'inde marpuç, %1'inde ahşap baston kullanıldığı görülmüştür.

Bu incelemeye göre ürünlerin üretiminde ve süslemesinde kesici yontucu, sıyrıcı ve oyucu bıçaklarla şekil verilmektedir. Bunun yanı sıra yuvarlak formu vermek için torna makineleri kullanılmaktadır.

Lületaş ürünlerin üretiminde kullanılan gereçlerin; lületaş, balmumu, parafin, zımpara kağıdı, perhidrol, ebru kağıdı ve boya kullandıkları tespit edilmiştir..

4.3.2.1. Lületaş Ürünlerin Üretiminde Kullanılan Teknikler

Lületaş ürünler ocaktan çıkarılıp kullanılan eşya oluşumuna kadar sanatçı elinden birçok işlemlerden geçerek meydana gelmektedir. Yarı mamul hale gelmesi için

çırpma, saykal, kaba alımı, yontma tekniği, kabartma tekniği, zımparalama, cilalama, tandırlama, ıslak aba, yağlı aba, parlatma, tasnif ve kutulama (sandıklama) işlemler yapılmaktadır.

Taşın doğal biçimine en uygun modelin seçilmesi işlemede esastır. Böylece taşın mümkün olan en az fireyle değerlendirilmesi sağlanır. Lületaşının işlenmesi imalathanelerde el becerileriyle olmaktadır. Model konusunda en önemli kaynak gözlem ve ustaların hayal gücüdür. Uzun süre çalışmalarda nemini kaybederek sertleşen taş, suya batırılarak yeniden yumuşatılmaktadır. Kesici yontucu, sıyırıcı ve oyucu bıçaklarla şekil verilmektedir. Bunun yanı sıra torna makineleri kullanılmaktadır. İşlemden sonra taş kurumaya bırakılır. Kuruma tamamlandıktan sonra ince zımpara ile düzeltmeler yapılmaktadır.

Kaba alımı: Taş işleminde dış yüzeyi saykal durumundaki taşın “tahra” adı verilen keski ile yapılacak olan eşyaya göre temizlenmesidir. Kaba bıçağı ile yapılmaktadır. Taş yüzeyinde çatlak veya çizgiler kontrol edilir. Parçalanma durumunda taş değerini kaybetmektedir. İncelemeye alınan lületaşı ürünlerin tamamının üretiminde kaba alımı kullanıldığı tespit edilmiştir.

Yontma tekniği:Yapılacak ürüne uygun desen, motif seçimi yapılır. Kuru halde şekil verilemediğinden su içinde bekletilerek yumuşatılması sağlanır. Kaba bıçağı yardımıyla taslak hazırlanır. Bu işleme “saykal” adı verilmektedir. Kaba işçilik denilen bu aşamada yuvarlak yapılacak formlarda torna aleti kullanılmaktadır. Hatlar belirlenmektedir. Kurudukça suya atılır ve yumuşatılarak şekil vermeye devam edilmektedir. İncelemeye alınan lületaşı ürünlerin tamamının üretiminde yontma tekniği kullanıldığı tespit edilmiştir.

Tornadan Geçirme: Bazı ürünlerin yapımı için elverişli olmayan boyutlardaki lületaşları, takıları oluşturan tanelerin ve pipoların bütün konulan kısmın açılmasında kullanılmaktadır. Takılarda tanelerin üretimi ve piponun içini açmak için taş, kaba bıçağı ile yontulup kabaca yuvarlak biçime getirilerek tornanın sivri ucuna yerleştirilmektedir.

Tornaya yerleştirilen lületaşı tornanın çalışması ile dönmeye başlamaktadır. Dönen lületaşı düz kısmını tutarak yüzeyinin yuvarlanması sağlanmaktadır. İncelemeye alınan ürünlerin 59 adetinde tornadan geçirme tekniği (Örnek no:3,.....99) arasında kullanıldığı tespit edilmiştir.

Kurutmadan sonra ürün pipo ile piponun sapını oluşturan aksamın eğiminin bir birine denk olabilmesi için zımparalama işlemi uygulanmaktadır. Diğer ürünlerin pürüzlerini gidermek için en ince zımpara ile zımparalanır. Ürünlerin tamamında zımparalama işlemi yapılmıştır.

Ürün parafine batırılarak yumuşatılır. Zımparalama sırasında bazı ince hatlarda kaybolma yada silinme olabilir. Bu aşamada lületaşı işlemeciliğinde en önemli bölümdür. Motif asıl bu süreçte işlenir. En ince detaylar verilir. Bu işlem başlı başına bir işçilik gerektirir. İşlemeciliğin sanat tarafı ikinci işçilikte ortaya çıkmaktadır.

Hazırlanan ürüne parlaklık kazandırmak amacıyla cilalamada, balmumu ve perhidrol kullanılmaktadır.

Yağlı abadan sonra (cilalama) kuru yumuşak yünlü kumaşla parlatılmaktadır.

Lületaşı ürünler raflarda kurutulmaktadır. Oda içerisinde bulunan bir ocak (fırın) ile 45 derecede kurutulduğu gibi, ayrıca bu işlem güneş işığında da yapılmaktadır. Daha sonra lületaşı ürünler, hazırlanmış olan kutulara konularak satışa sunulmaktadır.

4.3.2.2.Lületaşından Ürünlerin Süslemesinde Kullanılan Teknikler

Kabartma tekniği: Kaba hatları ortaya çıkan ürünlerin, işleme bıçakları kullanarak göz burun gibi detaylara inilir. Detayları hazırlanan taşlara “araştırma” adı verilen düzgünleştirme işlemi uygulanır. Sıyırğı kullanarak yapılan bu işlemde de ürününün ince hatlarını, ayrıntılarını ortaya çıkarmaktır. Ürünlerde yapılan sa, sakal gibi kıvrımlı hatlarda işleme bıçağıyla şekillendirilir. İnce işçilikte, parafine batırılıp emilmesi sağlanarak lületaşının işlenmesi motiflerin ortaya çıkması daha rahat ve kolay olmaktadır.Yapılan ürün pipo ise son olarak tütün konacak deliğinin iskarpelayla açılması gerekmektedir. Ayrıntıları tamamlanan ürünler kurutulması için fırına konur

yada kurutmada kendi haline bırakılabileceği gibi kalorifer üzerinde kurutma da yapılmaktadır. En ideal kurutmanın, ürünlerin kendi haline bırakılarak kurutma olduğu söylenmektedir. Kurutulduktan sonra, matkapla piponun ağız deliği delinir. Pipo yapımında, piponun sapının takılacağı delik, vida dişi, kurutmadan sonra kılavuz çekilerek açılmaktadır. İncelenen ürünlerin 95 adetinde kabartma tekniği (Örnek no:1.....100) arasında kullanıldığı tespit edilmiştir.

Freze ile Süsleme Tekniği: Lületaşı ürünlerin freze denilen ve elektrikle çalışan aletin ucuna takılan aparatlarla yüzeye verilen şekillerin oluşturduğu süslemelerdir. Birçok aparatı vardır. Geometrik (verev, yuvarlak kare) bezemelerin ve çiçek motiflerin verilmesinde kullanılmaktadır. İncelen ürünlerin 61 adetinde freze ile süsleme tekniği (Örnek no: 1, ...99) arasında uygulandığı tespit edilmiştir.

Balmumunda Bekletme: İki şekilde balmumunda bekletme tekniği uygulanmaktadır. Birinci şekilde lületaşı ürünlerin daha açık renkli yada beyaza yakın olması için, eritilmiş sıcak balmumu içerisine 4-5 damla perhidrol katılmaktadır. Ürün bu karışımda 1-2 dakika bekletilir ve daha sonra kuru pamuklu bezle parlatılmaktadır.

Şekil 30 : Saf balmumunda bekletme

Lületaşından yapılan ürünler eritilmiş sıcak saf balmumun içerisinde 10-20 dakika bekletilmektedir. Saf balmumun içinde bekleyen lületaşının rengi beyazdan başlayarak koyu sarı renk almaktadır. Daha sonra çıkartılarak kuru yumuşak yünlü kumaşla parlatılmaktadır. İncelenen ürünlerin 7 adetinde saf balmumunda bekletme tekniği (Örnek no:6, 9, 12, 20, 47, 61, 70) kullanıldığı tespit edilmiştir.

Yakma Tekniği:Yontma ve kabartma tekniği yapılarak ortaya çıkan lületaşı ürünler önce kurutulmaktadır. Üç aşamadaki zımparalama işlemi bittikten sonra lületaşı ürün 3 şekilde yakma tekniği uygulanmaktadır. Birinci yakma tekniğinde lületaşı ürün pense ile ocakta 5 dakika tutulur ve yakılır. Daha koyu yada siyah istenirse, yakmak için 10 dakika daha ocakta tutulmaktadır.

İkinci yakma tekniğinde lületaşı ürün sadece yanması istenilen kısımlara şekerli su sürülür ve pense ile ocakta 5 dakika tutulur ve yakılır.

Şekil 31: Şekerli su ile yapılan yakma tekniğine bir örnek

Üçüncü yakma tekniğinde ise parşömen kağıdına benzeyen bir tür yağlı kağıt ile lületaşı ürün sarılır ve ateşe tutulur. Kağıt yanana dek 2-3 dakika bekletilir. Bu biçimde ürün açık kahverengi bir renge dönüşmektedir. Daha koyu bir renk elde edilmek isteniyorsa, ateşe biraz daha tutulur. Koyu kahverengi veya siyah bir renk alır.

Bu kağıdın renkli olanları da bulunmaktadır. Renkli olanları yakıldığında ise istenilen renkler elde edilmektedir.

Şekil 32 : Yakma tekniği

Yakma işlemi biten lületaşı ürünler cilama yani eritilmiş sıcak balmumun içinde 1-2 dakika bekletilmektedir. Daha sonra pamuklu bezle ovularak parlatılır. İncelenen ürünlerin 10 adetinde yakma tekniği (Örnek no: 2, 15, 18, 19, 25, 48, 56, 78, 79, 89) kullanıldığı tespit edilmiştir.

Ebru Kağıdı İle Boyama: Lületaşının büyüklüğüne göre yapılacak ürüne karar verilmektedir. Kabası alındıktan sonra yontma tekniği ile hatları belirlenir. Suda yumuşatılarak şekilleri verilmektedir. Kabartma tekniğinde ürünün ayrıntılı hatlarına girilmektedir. Daha sonra zımparalanma işlemi yapılmaktadır. Eritilip, ılıtılmış parafin içerisinde ürünler 3-5 dakika bekletilmektedir. Daha sonra ince işçiliği yapılmaktadır. Ebru kağıdına lületaşı ürün sarılır ve daha sonra cımbızla ateşe tutulur. (Şekil:33) Ateşte 5 dakika bekletilmektedir. Kağıt yanana kadar ateşe tutulmaktadır (Şekil:34). Yandığında lületaşının emici özelliğinden dolayı, kağıt üzerinde bulunan renkler yüzeye geçmektedir. Bu işlem bittikten sonra sıcak eritilmiş balmumunda 1-2 dakika bekletilip, pamuklu bezle silinip cilalanıp parlatılmaktadır. İncelenen ürünlerin 2 adetinde ebru kağıdıyla boyama tekniği (Örnek no:10, 11) kullanıldığı tespit edilmiştir (Şekil:35).

Şekil 33 : Lületaşı ürünün ebru kağıda sarılması

Şekil 34 : Ebru kağıdına sarılı ürünün yakılması

Şekil 35 : Yakılan ebru kağıdı yakılarak yapılan kolye

Şekil 36 : Ebru kağıdı ile boyanmış lületaş. (Lületaş Müzesi)

Boyama tekniği: İki şekilde boyama tekniği uygulanmaktadır. Lületaşının büyüklüğüne göre yapılacak ürüne karar verilmektedir. Taşın Kabası alınır.Yontma tekniği ile hatları belirlenip, suda yumuşatılarak şekilleri verilir. Ürünün kabartma tekniği ile ayrıntılı

hatlarına girilerek şekillendirilir. Zımparalanır. Ürün eritilip ılıtılmış parafin içerisinde ürünler 3-5 dakika bekletilir, daha sonra lüle taşı ürünün ince işçiliği yapılmaktadır.

Birinci boyama tekniğinde çiçek taş boyası (ahşap eskitme) ispiro ile eritilip balmumuna içine lüle taşı ürün atılarak koyu renk (turuncu) elde edilmektedir. (Şekil:36) Daha sonra lüle taşı kuru pamuklu bezle parlatılmaktadır. İncelene ürünlerin 12 adetinde boyama tekniği (Örnek no: 4, 5, 9, 26, 64, 65, 71, 72, 73, 74, 80, 81) kullanıldığı tespit edilmiştir.

Şekil : 37 Birinci boyama tekniği ile yapılmış ürüne bir örnek

İkinci boyama tekniğinde, lüle taşı ürünün ince işçiliği yapıldıktan sonra, resim yapmakta kullanılan yağlı boya ya da sentetik boya ile istenilen renkler fırça yardımıyla ürün üzerine sürülmesi yapılmaktadır. Lüle taşında boyanın kalıcılığını artırmak için Ürün pense ile ateşe tutulur. 5 dakika bekletilir. Daha sonra ürün eritilmiş sıcak balmumun içinde 1-2 dakika bekletilir. Pamuklu bezle silinip parlatılır.

Şekil 38 : İkinci boyama tekniğine bir örnek

4.3.2.3. İncelenen Lületaşı Ürünlerinde Kullanılan Teknikler

Tablo 4.5. İncelenen Lületaşı Ürünlerinde Kullanılan Tekniklere İlişkin Dağılımı

İncelenen lületaşı ürünlerinde kullanılan tekniklere ilişkin durumlar incelenmiş tablo 4.5. de verilmiştir.

ÜRETİM TEKNİKLERİ	Teknik adları	F	%
	Kaba Alımı	100	100
	Yontma	100	100
	Tornadan geçirme	59	59
SÜSLEME TEKNİKLERİ	Kabartma	95	95
	Freze ile süsleme	58	58
	Boyama	12	12
	Saf Balmumunda Bekletme	6	6
	Yakma	10	10
	Ebru Kağıdıyla Boyama	2	2

* (f sayısı 100 'dür. Bir üründe birden fazla teknik uygulandığı için toplam sayı verilmemiştir.)

Tablo 4.6.'ya göre 100 adet lületaşı ürünlerin üretiminin tamamında, kaba alımı, yontma tekniği, %59'unda tornadan geçirme tekniğinin kullandığı tespit edilmiştir.

Süslemesinde, %95'inde kabartma tekniği, %58'inde freze ile süsleme tekniği, %12'sinde boyama tekniği, %10'unda yakma tekniği, %6'sında saf balmumunda bekletme tekniği, %2'sinde ebru kağıdıyla boyama tekniği kullanıldığı görülmüştür.

Lületaşı ürünlerin üretiminde kaba alımı, yontma tekniği, kabartma tekniği, zımparalama, cilalama, parlatma, tandırılama teknikleri uyguladıkları tespit edilmiştir.

Lületaşı ürünlerin süslemesinde kullanılan teknikler; balmumunda bekletme, yakma tekniği, ebru kağıdı ile boyama tekniği ve boyama tekniği kullandıkları görülmüştür.

4.3.3. Lületaşından Üretilen Bir Ürünün Üretim Aşamaları (Pipo Yapımı)

Pipo yapımı için çevre köylerden gelen hammaddenin (lületaşı) bazıları ocaklardan geldiğinde ıslak ve yumuşak olup işlemeye hazır durumdadır. Hava ile temas ettikten birkaç gün içerisinde nemini kaybederek kurumaktadır. Tahra ile temizlenmektedir. Daha sonra lületaşının ebadına göre üretilen piponun, uygun boyutta üretimi yapılmaktadır (Şekil No:39).

Şekil 39 : Lületaşının tahrada temizlenmesi

Lületaşı kaba bıçağıyla şekillendirilir. Üç boyutlu derinlikler verilir. Eğer baş figürü yapılacak ise baş kısmından başlanmaktadır. Başın üzerindeki sarık, fes yada şapkadan başlanır. Göz, burun, ağız yerleri belirlenmektedir. Bu işlemler yapılırken kuruyan lületaşları su içene atılır ve yumuşaması beklenmektedir (Şekil:40). Yumuşayan lületaşının yontma işlemi sırasında kaba bıçağı, sıyrığı bıçakları kullanılmaktadır.

Şekil 40 : Lületaşının suda bekletilerek yumuşatılması

Şekil 41: Lületaşının yontularak şekil verilmesi

Yüzde bulunan saç, sakal gibi kıvrımlı hatlarda işleme bıçağıyla şekillendirilir.

Şekil 42 : Lületaş üzerinde ürünün ana hatlarının belirlenmesi

Şekil 43 : İşleme bıçağı ile piponun baş kısmının yüz hatlarının belirginleştirilmesi

Şekil 44 : Motiflerin freze uçlarıyla işlenmesi

Piponun yüzeyine geometrik ve çiçek motifleri freze uçları ile işlenmektedir.

Şekil 45 : Pıponun tütün konulacak kısmın tornadan geçirilmesi

Lületaşının yaşı işçilik bittikten sonra, pıpo yaşı iken son olarak tütün konacak deliği üstten delinmektedir. Eğer bir baş modeli ise başın üst kısmından tornada ya da

matkapla açılmaktadır. İskarpela bıçağı ile tütün konulan kısım oyularak genişletilmektedir.

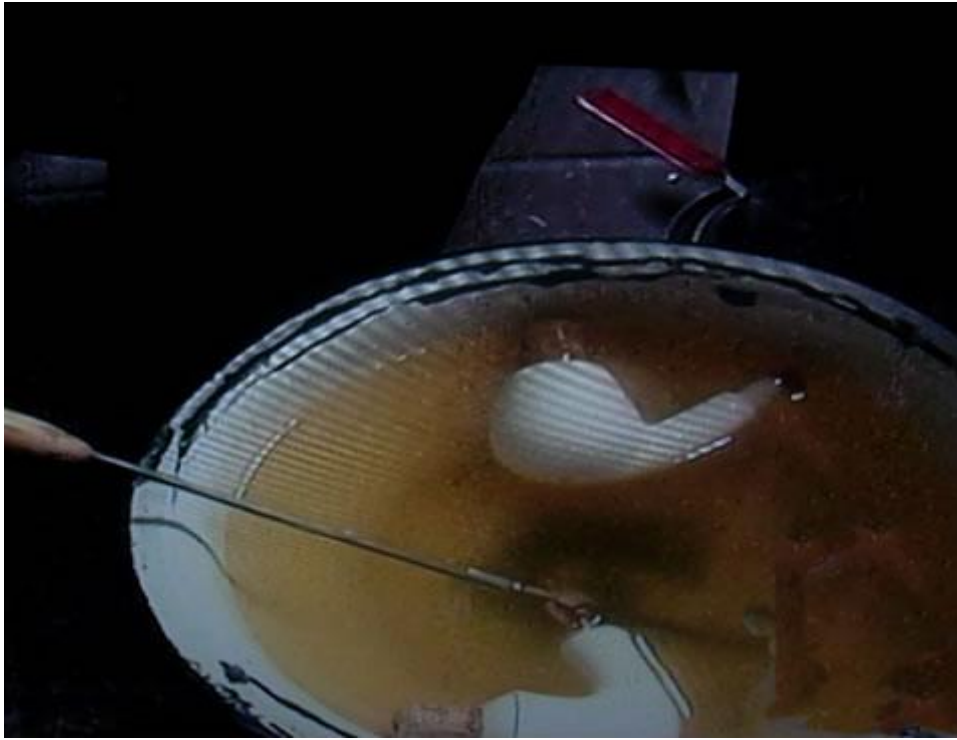
Şekil 46 : lületaş pipoyu zımparalama

Pipo daha sonra aşamalı olarak zımpara işleme yapılmaktadır. Önce kalınlıla sonra sırasıyla en ince zımparalama işlemi yapılır. Isıtılıp ılık haldeki parafın içerisinde 3-5 dakika bekletilmektedir (Şekil:46).

Piponun zımparada bozulan ya da silinen hatlar, elden geçirilerek ince işçiliği yapılmaktadır. Sonra piponun tütün konulan kısım şişe mantarı yada ona benzer bir madde ile üzeri kapatılmaktadır. Eritilmiş sıcak balmumunda rengi açık isteniyorsa birkaç damla perhidrol damlatılır. Renginin sarı olması isteniyorsa saf halde pipo balmumunda 3-5 dakika bekletilmektedir. Piponun tütün konulan kısmın kapatılma nedeni, balmumunun gözenekleri tıkaması tütünün emilimi azalmasından dolayı bu işlem yapılmaktadır (Şekil No: 48).

Şekil 47 : İnce işçiliği bitmiş pipo

Şekil 48 : Pipoyu eritilmiş balmumunda bekletme

Pipo pamuklu bezle silinerek balmumun fazlası alınır ve parlatılır. Piplonun ucu da fırça ile parlatılmaktadır. Daha sonra piponun sapının takılacağı delik, vida dişi, kurutmadan sonra kılavuz (oyma) çekilerek açılmaktadır. Teflon vida ile polyester uçla birleştirilerek pipo tamamlanmaktadır.

Şekil :49 : Pipo ucunun polyester uçla birleştirilmesi

4.3.4.1.Lületaşından Yapılan Ürünlerin Kullanım Alanlarına Göre Sınıflandırılması

Yaklaşık 300 yıldır büyük ölçüde dünyanın en kıymetli pipoların yapımında kullanılan lületaşı ilerleyen teknolojiye paralel olarak sanayide vazgeçilmez bir yardımcı madde haline gelmiştir. Lületaşından pipo, takı çeşitleri, dekoratif ürünler ve estetik değeri yüksek sanat eserleri üretilmektedir (İşcan,1999:19).

Lületaşının en ideal kullanım alanı kalite sınıflandırmasına ve boyutuna göre değişiklik göstermektedir. Bu sınıflandırmada lületaşının birinci kalitede en büyük boyutta olanından tütün kullanım aracı, daha küçük ebattaki olanlarından, giyim aksesuarı ve ikinci tip lületaşlarından ev eşya ve aksesuarı ürünlerinin üretiminde yararlanılmaktadır.

1.Tütün Kullanım Aracı

İnsanoğlu kendi çabasıyla ateşi yakmasından bu yana ateşi ve dumanı çok değişik amaçlarla kullanmıştır. Dünyanın çeşitli yörelerinde yüzyıllardır insanlar değişik biçimlerde ve farklı gereçlerden yapılmış tütün içmeyi kolaylaştırmak ve estetik görünüm kazandırmak amacı ile tütün içme eşyaları yapmışlardır.

Lületaşından yapılan tütün içme eşyası; pipo, sigara ağızlığı, nargiledir.

Pipo: Pipo İçinde hoş kokulu ve etkileyici tütsülerin yakıldığı ilk kaplardır. Bu tütsüleri solumak için takılan bu kaplar pipoların atası sayılmaktadır (İşcan,1999: 8).

Bir başka tanımda pipo; tütün içmek için kullanılan özel tipteki ağızlık ucuna konulan bir lüle ile buna dikey olarak yapılan ağızlıktır (Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi, 1989, cilt: 4:145).

Şekil 50 : Lületaş pipo (Lületaş Müzesi)

Pipolar ahşap, taş, metal, lületaş, cam, alçı, porselen, pişmiş taş, kil ve v.b gibi değişik malzemelerden yapılmaktadır.

Tütünü ilk kullanan milletlerin Orta Amerika'daki Aztek'ler ile Kuzey Amerika yerlileri olduğu sanılmaktadır. Eski oyma resimlerinden Aztek'lerin tütünü ince, uzun çubuklarla içtiği anlaşılmaktadır. ABD'nin Ohio Eyaletindeki eski mezarlarda dirsek biçiminde, kil yada taştan yapılan pipolar ortaya çıkarılmıştır. Bu zarif pipolar kabilelerin kutsal saydıkları kuş ve hayvan başı oymalarıyla bezelidir.

Kızılderililer ve Maya rahipleri pipo ile tütün içmişler ve dostluk işareti olarak bunu ikram etmişlerdir. Bu pipolar av yada savaşta elde edilen başarıları simgeleyen at kılı, boncuk ve tüylerle süslenmişlerdir (Eskişehir Valiliği İl Kültür Müdürlüğü, 2006: 9).

Avrupa pipoyla ilk kez 16. yüzyılın sonlarında Amerika'dan dönen denizciler aracılığıyla tanışmıştır. Avrupa'da kil ve demirden yapılmış çok sayıda pipo ele geçirilmiştir. Afrika'da kocaman taştan pipolar, doğuda esrar içmek amaçlı zarif pipolar, İran'da ve Anadolu'da çubuklar ve nargileler Avrupa'da top lüleler yapılmıştır. Büyük Britanya ve Hollanda'da daha 1625'te pipo fabrikaları kurulmuştur. Pipo yapımında çok çeşitli maddeler kullanılmıştır (Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi, 1989, cilt: 4, 148).

Tütün içme alışkanlığının Osmanlı toplumunda, 1600 yılından itibaren yayılmaya başladığı bilinmektedir. Eskişehirtaşının pipo imali için kullanılmasında da aynı dönem içinde başlamış “çubuk adıyla bilinen kil lüleler örnek alınarak işlenen ilk pipolardan sonrada taşa “lületaşı” adı uygun görülmüştür. 1683 de Viyana kapılarına ulaşan pek çok yeniçeri “lületaşı çubuk” lar da seçme Türk tütünü içmişlerdir. Ancak kısa süre sonra başlayan talep artışı dolayısıyla, ham taş ihracatına yönelen Eskişehir'de yeniden lületaşı pipo imalatına, Cumhuriyetin ilanından sonra başlanmıştır (Eskişehir Valiliği İl Kültür Müdürlüğü, 2006: 10).

Pipo yapımı için en uygun malzeme funda köküdür. Fundanın kökü diğerlerine nazaran daha hafif,daha sıkı, daha dayanıklıdır. Yalnız temini zordur. Çünkü pipo yapılacak funda kökünün 60-100 yaşında olması gerekmektedir. Fundadan başka, kiraz, yasemin, gül, mersin, abanoz gibi dayanıklı ağaçlardan yapılır. Pipo yapmak emek ve zaman ister.Bu cins pipolar nadir olup fiyatları da yüksektir (Hayat Ansiklopedisi,1989, cilt:4; 98).

Erzurum Kültür Müdürlüğü ile Atatürk niversitesi'nin Erzurum kalesinde ortaklaşa sürdürdükleri kazılarda 200-500 yıl öncesine ait pipolar çıkartılmıştır. Osmanlı dönemine ait pipolar bulunmuştur. Bu da tütün kullanma konusundaki farklılıkların, çok eskilere dayandığı görülmektedir (Hayat Ansiklopedisi,1989, cilt:4: 98).

Biçim ve büyüklükleri değişmekle birlikte daha sonra 300 yılda en yaygın kullanılan pipolar kilden yapılmıştır. 19.yüzyılın ortalarında ağaç fundası orman gl gibi bitkilerin köklerinin kullanılmaya başlanmasında sonra gözden düşmüştür. Bu bitkilerin köklerinden elde edilen pipolara "brever" denmektedir. Brever pipolar günümüzde de kullanılmaktadır (Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi, 1989, cilt:4:152).

şekil 51 : Eskişehir Kurşunlu Külliye'sinden çıkan 200 yıllık kilden yapılan pipo

Lületaşı tütün içme alışkanlığı yaygınlaştıktan sonra bütün dünyada tanınmıştır. Lületaşının en yaygın kullanım şekli pipolardır. Yaklaşık 300 yıldır dünyanın en kıymetli pipoların yapımında kullanılmıştır.

Çok hafif ve gözenekli olan lületaşı kurutulduktan sonra tekrar neme veya herhangi bir gaza maruz kalırsa bu nemi veya gazı büyük ölçüde emer, tekrar kururken

de bu nemin veya gazın içindeki artıkları bünyesinde tutmaktadır. Bu temel özelliği dolayısıyla çok uygun bir pipo malzemesidir. Piponun çok çeşitleri vardır (İşcan,1999: 9).

Düz pipolar; bilardo, dublin, İngiliz, buldok, dört köşe, yassı pipo gibi çeşitleri vardır. Düz işlemeli pipolar ise, Türk (rumi) desenli ve kıvrıktır. Kabartma taşlı pipolar; Osmanlı padişah başları, efe, fesli, mihrace, deniz kızı, kurukafa, kaplan ve aslan başı, kartal pençesi, kuş pençesi, kız eli, kız başı, şövalye mitolojik (ejderha) figürleri işlenmektedir (Kozak, 1999: 45).

Pipolarda ana malzeme lületaşdır. Yörede üretilen pipolar lületaşından üretilmektedir. Ayrıca bu pipolar çeşitli boylarda polyester uçla birleştirilmişlerdir. En az iki en fazla sekiz eklemeli parçalardan meydana gelmektedir. Bu eklemeli parçalar arasında çelik bilezikte kullanılmaktadır. Pipoyu ve polyester pipo ucunu birleştirmek için teflon vida çelik tel kullanılmıştır.

İncelemede yörede 51 adet üretilen pipolar değişik formlarda olup üzeri düz, figürlü (insan, hayvan ve mitolojik) ve motiflerle (bitkisel, geometrik) yüzey süslemeleri yapıldığı tespit edilmiştir. (Örnek no: 3, 12, 13, 15, 16, 20, 23, 24, 26, 27, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 36, 37, 38, 39, 41, 42, 43, 44, 45, 47, 48, 50, 51, 53, 54, 55, 56, 58, 59, 61, 63, 64, 65, 66, 67, 71, 72, 73, 74, 75, 77, 80, 96, 99)

Sigara ağızlığı: Sigaranın ucuna takılan aпарattır. Lületaşından yapılan sigara ağızlığı nikotinin emici özelliğinden dolayı tercih edilmektedir.

Yörede lületaş üretilen sigara ağızlığının bitkisel (çiçek, yaprak) ve geometrik (yuvarlak, damla) motiflerle süslediği görülmüştür. Polyester sigara ağızlığı ve sigaralık olmak üzere iki parçadan meydana gelmiştir (Örnek no:14).

Şekil 52 : Sigara ağızlığı

Lületaş sigara ağızlığında, balmumunda bekletme, yakma ve boyama tekniği uygulanmaktadır.

Nargile: Asya'ya özgü geleneksel bir tütün içme aracıdır. Kullanıcının bir hortum aracılığıyla sudan geçerek süzülen dumanı içine çekmesini sağlayan bir düzeneği bulunmaktadır. Nargile, içim şekli ve adabı, yüzlerce yılda oluşmuş kullanım geleneği ile basit bir aletten fazlasını ifade etmektedir. Doğu kültürünün bir parçası haline gelmiştir.

Şekil 53 : Nargile

Nargile temel olarak, ser, marpuç, şişe, sipsi, tepsi ve rüzgarlık bölümünden oluşmaktadır.

Nargilenin tasarımında İslam'ın etkisindeki sanatın derin izleri görülmektedir. Cami minaresini andıran ser kısmı bunu çok iyi simgelemektedir. Ayrıca ser kısmı

genellikle çiçek ve yaprak desenleriyle süslenmekte ve bunlarda kullanılmaktadır. Marpuç kısmında ise genelde el dokuması olan kilim desenleri kullanılmaktadır.

Nargile ile tütün içmenin, farkı; nargilede çekilen tütün dumanı sudan geçerken barındırdığı ısı suyu bir miktar buharlaştırmaktadır. Dumana karışan su buharı akciğer de bronşları daha fazla açtığı için daha fazla nikotin kana karışmaktadır.

İncelemede yörede lületaşından üretilen nargilenin yapımında bitkisel (çiçek, yaprak, dal) ve geometrik (yuvarlak, oval, damla) motiflerle süslendiği görülmektedir. Lületaş, nargile ve marpuç olmak üzere iki parçadan meydana gelmiştir (Örnek no:92).

Lületaş nargile marpucu balmumunda bekletme ve yakma tekniği uygulanmaktadır.

2. Giyim Aksesuarı

Takı genel anlamda süs eşyası olarak takılan değerli maden, taş ve eşyalar olarak tanımlanmaktadır.

İnsanların süslenme gereksinimlerinde birisini de en ilkel şekilden gelişmesine kadar takı oluşturmaktadır. İnsanların süslenmek için dini inançları doğrultusunda taktıkları çeşitli maden, taş, doğa ürünleri ve buna benzer malzemelerden çeşitli biçimlerde yapılmış olan süs eşyalarıdır (Özbaşı, 1993:13).

Kaynaklarda takılar kullanılan malzeme, yapım tekniğine ve kullanım alanlarına göre değişik açılardan sınıflandırılmaktadır.

Takılar kullanımlarına gerece göre şöyle sınıflandırılır.

1. Metal kullanılarak yapılan takılar; altın, gümüş, bakır, platin ve gümüş benzeri (alpaka) metallerin kullanılmasıyla oluşturulan takılardır.

2. Ağaç, kemik gibi malzemelerden hazırlanan takılar; bu takılar dinsel inançlardan kullanılmaya başlanmıştır. Önceleri nazardan korunma ve uğur getirmesi amacıyla takılırken daha sonraları süs amaçlı kullanılmışlardır.

3.Taşların kullanılmasıyla oluşturulan takılardır.Madenlerle birlikte kullanıldığı gibi genellikle dizi şeklinde hazırlanırlar (Bulat, 2000: 18-20).

Yörede giyim aksesuarların üretiminde kullanılan en önemli malzeme lületaşıdır. Yapılan takılar birinci sınıf lületaşından olmaktadır. Kolye, bilezik, küpe ,broş, yüzük, saç tokası yapılmaktadır.

Kolye: Boyuna takılan ve çeşitli süslerden yapılmış takıların genel adı (gerdanlık) kolyelerdir. İpliğe geçirilmiş süsleyici parçadan yapılmış süsleme eşyalarıdır.

Şekil 54 : Kolye takımı (Lületaşı Müzesi)

Gerdanlık ise Farsça “gerden” kelimesinden gelmektedir. Boyuna takılan süs eşyası anlamında kullanılmaktadır. Gerdanlık Değerli maden ve yarı değerli taş, cam, böcek kabuğu, gibi çok çeşitli malzemelerden boyna takılmak için yapılan takı olarak tanımlanmaktadır (Sözen ve Tanyeli, 1986: 91).

Lületaşından üretilen kolyeler üç şekilde yapılmaktadır. Tornada şekillendiren yuvarlak formdaki kolyeler, değişik geometrik biçimde ortaları deliktir. Tek motifler bir misinaya dizilerek meydana gelmektedir.

Lületaşının tek başına kullanılması ile üretilen bilezikler sekiz ve dokuz lületaşı parçalarının yan yana sıralanması ile oluşturulmaktadır. Bitkisel ve geometrik motiflerle süslenmiş olan bu parçaların yanlarında üst üste iki delik bulunmaktadır. Bu delikten geçirilen lastik şeritlerle parçalar birleştirmektedir (Örnek no:70, 86).

Lületaşından üretilen kolyeleri iki grupta incelemek mümkündür. Birinci grupta yer alan kolyeler, sadece lületaşı taneleri şekillendirilerek hazırlanmıştır. Genellikle yuvarlak olup üzerinde geometrik (damla, yuvarlak, oval) ve bitkisel motiflerin (çiçek, yaprak) yer aldığı taneler belli bir düzen içerisinde misinaya dizilmiştir. Bunun yanı sıra süslemede boyama ve yakma teknikleri kullanıldığı görülmüştür (Örnek no:8, 9, 21).

İkinci grupta ise sadece lületaşı tek parça ve yuvarlak biçimde yer almaktadır. Deri üzerine takılması ile meydana gelmiştir. Ebru kağıdı ile boyama tekniği kullanılmıştır (Örnek no:10).

Bilezik: Bileğe, kola takılan gümüş altın gibi kıymetli madenlerden, boncuk, sedef, fildişi, kehribar v.s den yapılmış halka biçiminde süs eşyasıdır. Üzerinde değerli madenlerden kaplamalar yapıldığı gibi değersiz madenlerle bezenmiş olanları da vardır (Erkaplan, 2000: 29).

Yüzyıllardan beri bilenen bir tür süslenmek adına yapılan aksesuardır. Bilezik kıymetli veya kıymetsiz maden veya taşlardan oluşan iki borunun ucunu birleştiren halkaya benzeyen bir takıdır. Bilezik yapımında deri, kumaş, tahta, taş ve deniz kabukları kullanılmaktadır.

Yörede lületaşından yapılan bilezikler geometrik (yuvarlak, oval,damla) formlar üzerinde çiçek yaprak veya geometrik bezemelerden meydana gelmektedir. Misina yada lastik şeride yan yana dizilmesiyle oluşurlar. Yakma, balmumunda bekletme ya da boyanarak süsleme yapılmaktadır (Örnek no:70, 86).

Yüzük: Çoğu zaman süs eşyası olarak yararlanılan yada nişan,evlilik gibi kurumların simgesi olarak takılan madeni halkadır.

Eski çağlarda yüzük genellikle altından yada değerli maden sayılan demirden yapılırdı. Bu dönemlerde mühür, daha sonra da değerli taşlarla işlenerek egemenlik gücünü yansıtmıştır. Orta çağda ise gösterişin ve zenginliğinde simgesi olmuştur.

Yüzüklerin nişan ve evlilik simgesi olarak kullanılması Romalılardan kalma bir gelenektir.Yeni sanat akımları yüzük işçiliğini etkilemiştir. Yüzüklerin üzerindeki taşlar ile işlenmiş ve her taş değişik bir anlam ifade etmektedir (Sözen ve Tanyeli, 1986: 97).

Yüzükler değerli taşlarla yapıldığı gibi yarı değerli taş, maden, boncuk ve deniz kabuklarından yapılmaktadır.

Lületaşından yapılan yüzükler geometrik(oval,yuvarlak, damla) formunda olup hayvansal figürler, bitkisel ve geometrik motifler kullanılmaktadır. Süslemesinde ise yakma, boyama, balmumunda bekletme, ebru baskı uygulanmaktadır. Lületaşı formunun alt kısmından yüzük teliyle birleştirilmiştir (Örnek no: 4, 5, 79).

Küpe: Kadın aksesuarları olarak kulaklara takılan çeşitli biçimlerde takı çeşididir. Küpe günümüzde genellikle bayanların gösteriş amaçlı olarak kulağa taktıkları takıdır.

Şekil 55 : Giyim aksesuarı (Lületaş Müzesi)

İnsanlar tarih öncesi zamanlarda bile, süs veya tılsım amacıyla kulaklarına bir şey takmış, karşıdaki etkilemeye çalışmışlardır. Her kültürel gelişmede olduğu gibi küpeye de ilk önce Mısırlılarda rastlanmaktadır. Önceleri çok büyük çapta olan altın halkaların yerlerini zamanla daha küçük askı şeklindeki küpeler almıştır.

Değerli, yarı değerli maden ve taşlardan boncuk ve deniz kabuklarından yapılmaktadır. Her dönemde revaçta ve çeşitli biçimlerde kadınların kullandığı gibi erkeklerin de taktığı bir aksesuar olmuştur.

Yörede lületaşından üretilen küpeler iki şekilde üretilmektedir. Birincisi tek parçadan oluşan küpelerdir (Örnek no: 81).

Lületaşını süslemesinde geometrik (yuvarlak, oval, damla) biçimlerde parçaların üzeri çeşitli motiflerle kullanılmış ve arka tarafından kulağa tutturmak için klips yerleştirilmiştir (Örnek no:76, 81) .

İkinci şekildeki lületaş küpeler ise sallantılı küpelerdir. Bunlar birkaç parçadan meydana gelmiştir. Çeşitli biçimlerdeki lületaş parçaları ile değişik boncuk ve metal

parçaları ile bir araya gelmiştir. Çengel biçimli klips kulağın kısmına geçirilerek kullanılmaktadır (Örnek no:76).

Lületaşından yapılan küpeler yuvarlak, damla ve oval formlu olup üzerlerine geometrik ve çiçek motifleri kullanılmıştır (Örnek no: 76, 81).

Süslemesinde ise yakma, boyama, balmumunda bekletme, ebru kağıdıyla boyama tekniği uygulanmaktadır.

Broş: Kadınların kıyafetlerinin üzerine taktığı süslenmek amacıyla kıyafetlerinin üzerine taktığı ya da belli bir simge olarak kullanılan süs iğnesidir. Eski çağlarda giysiyi tutturmak amacıyla kullanılan değerli ve yarı değerli taşlar, boncuk ve deniz kabuklarından yapılmıştır. Kıyafeti ve takıları tamamlayıcı bir aksesuar olarak kullanılmıştır (Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi, 1989, cilt:1: 52).

Lületaşından yapılan broşlar geometrik yuvarlak, oval, damla formunda olup çiçek ve geometrik (damla, yuvarlak, oval) motifler kullanılmaktadır. Bu broşların arka kısımlarında ise giysileri tutturmak için hazırlanmış çengelli iğneler yer almaktadır (Örnek no: 19, 95).

Süslemede yakma, boyama, balmumunda bekletme, ebru baskı tekniği uygulanmaktadır.

Saç tokası: Kadınların saçlarını tutturmaya yarayan bazen de süs olarak kullanılan araçtır. Eski çağlarda hayvan kemikleri yada demir tellerden yapılmıştır.

Yörede lületaşından üretilen saç tokaları geometrik formda olup bitkisel ve geometrik bezemeler bulunmaktadır. Ahşap saç tokası ile birleştirilerek kullanılmaktadır (Örnek no:17).

Süslemesinde; boyama, yakma, ebru baskı tekniği uygulanmıştır.

3. Ev Eşyası ve Aksesuarı: Ev eşyası, evde kullanılan değişik nitelikteki eşyaların tümüdür.

Ev aksesuarları, yaşanan mekanlarda kullanışlılığı olan ya da sadece göze hoş görünen ve estetik amaçlı yapılan eserlerdir.

Düz bir yüzey üzerinde yapılan artistlik bezemelerdir. Ayrıca büyük bir yüzey üzerine bir nesne yerleştirmek (adapte etmek) için kullanılmıştır.

İnsanlar göçebe hayatından yerleşik düzene geçtiğinde yaşadıkları yerlerin içini güzelleştirmek için taş, ahşap ve çeşitli malzemeleri kullanarak yapılan ürünlerdir. Eski çağlarda yaşayan insanlar bulundukları mekanları daha güzel görülmesi adına önce heykellerle süslemişlerdir. Kullanışlılığı ve işlevsel özelliği olan, farklı malzemeleri bir arada kullanarak ayrıca artık malzemeleri de değerlendirerek estetiksel birçok ürünler yapmışlardır (Barışta, 1998: 68).

Yörede lületaşından üretilen ev eşyası ve aksesuarı ; heykel, (biblo) büst, pano, resim çerçevesi, pudriyer kutusu (müchever kutusu) , tütsülük, satranç takımı, işleme yüzüğü, anahtarlık, kitap ayracı, baston ve baston başı, zarf açacağı, tespih, paskalya yumurtası v.b dir.

Biblo (Heykel): Herhangi bir canlının, çoklukla insanın görüldüğü şekilde yapılmış biçimidir. Heykel kelimesi, çoklukla tam vücutlu eserlere verilen addır. Heykeller tek bir canlıyı (insan, hayvan) ifade edecek şekilde yapılır. Birkaç heykelden meydana gelmiş anıtlara heykel grubu adı verilir (Sözen ve Tanyeli,1986: 56).

Şekil 56 : Heykel-biblo (Lületaş Müzesi)

Heykeller (biblolar); çamur, alçı, taş, mermer ya da çeşitli madenlerden yapılmaktadır. Canlı (İnsan ve hayvan) ile aynı büyüklükte olan heykeller, gerçekteki ölçülere uymaktadır. Çok küçük heykeller, biblo türüne girmektedir. Bu işle uğraşan, heykel yapan sanatkarlara da heykeltıraş adı verilmektedir (Sözen ve Tanyeli, 1986: 56).

Heykel, (Biblo) yapımı çok eski medeniyetlerden beri devam edip gelen bir sanat halindedir. Tarih öncesi devirlerde bile bugünkü heykelciliğe uymamakla birlikte, bu sanatla ilgili eserlere rastlanmaktadır.

İlk çağ medeniyetlerinde ise heykel yapımı, gelişmiş bir sanat olarak dikkati çekmiştir. Hükümdar heykelleri eski Yunanlıların tanrılarının heykelleri, kahramanların, bilim adamları, devlet adamlarının filozofların heykellerini gerçek insan ölçülerine yakın şekilde yapmayı başarmışlar ve üzerlerinde yapılan işlemlerle birer sanat eseri meydana getirmişlerdir (Sözen ve Tanyeli, 1986: 56).

Bugünkü heykelcilik anlayışında ise modern heykelcilik deyimi ile anlatılan yeni bir heykelcilik sanatı ortaya çıkmıştır. Bu sanatta gerçekteki ölçülere ve biçimlere uymayan heykel yapımı önem kazanmıştır.

Osmanlılarda özellikle kapitülasyon döneminde yoğun biçimde adı geçen lületaş, son 300 yıla kadar dünya pazarında “Viyana taşı” adı altında tanıtılmıştır. Avusturya’da el sanatlarının gelişmiş olması ve heykelticilik konusunda çok iyi sanatkarların bulunması, burada işlenen lületaş mamullerinin Amerika ve diğer ülkelere değerli olarak ihraç edilmesini sağlamıştır. Son 20 yılda Eskişehir’de sanatkarların yetişmesi ile lületaş heykelleri hızla gelişmiştir. Eskişehir’den tüketici pazara yönelmesi ile lületaşının dünyaya “Eskişehir Taşı” adıyla tanınmasına olanak sağlamıştır (Dağılgan, 1994: 53).

Çıkartılan lületaşları, küçük ebatta olmasından dolayı yapılan heykeller (biblo) küçük boyuttadır. Yörede lületaşından üretilen heykel (biblo) tek parça olup çoğunlukla insan figürleri (önemli devlet adamları, sultan figürleri, derviş), mitolojik figürler (insan ve hayvan), hayvan figürleri kullanıldığını tespit edilmiştir.(Örnek no:35, 40, 52, 62, 69, 93, 94, 97, 98)

Büst: Büst herhangi bir canlının bele kadar olan kısmının yapılmasıdır. Bedenin göğüsten yukarı bir bölümü içine alan heykeldir. Büst; taş, mermer, ağaç, seramik, alçı, benzerlerinden yapılmaktadır. Büst sanatı, özellikle Rönesans sanatçılarıyla büyük bir önem kazanmıştır. 18.yüzyıldan zamanımıza kadar yüksek değerde eserler meydana getirmişlerdir (Sözen ve Tanyeli,1986: 26).

Şekil 57 : Büst

İnsan figürünün üst kısmını gösteren heykel ya da dökümüdür. Büstler kaidelerle desteklenmektedir.

Yörede lületaşından üretilen büstler tek parça olup çoğunlukla insan figürleri (önemli devlet adamları, sultan figürleri, derviş figürleri, mitolojik kadın ve erkek figürü), hayvan figürleri (at, aslan v.b gibi.) kullanıldığı tespit edilmiştir (Örnek no: 6, 46, 78, 83, 85).

Büstlerin süslemesinde, balmumunda bekletme, yakma ve boyama tekniği uygulanmaktadır.

Pano: Bir duvarın kabartmasıyla süslenmiş veya bordürle çevrelenmiş yüzeydir. Ağaç, taşa ya da düz yüzeylere boyama başka tekniklerle yapılan süslemelerdir.

Yörede incelenen lületaşı panolarda insan ve hayvan figürleri, yazı figürleri, bitkisel motiflerle süslenmiştir. Lületaşından üretilen panolar iki şekilde yapılmaktadır. Zemini lületaşı olanlar ve zeminine ahşap platform yada taş üzerine yerleştirerek yapılan panolardır (Örnek no: 84, 89, 100).

Lületaşından yapılan panolar, ahşap yada başka zeminler üzerine monte edilerek duvara ya da ayaklı panolara denge sağlamak için yardımcı gereçlerle kullanılmaktadır.

Şekil 58 : Pano (Rafî Işık özel koleksiyonu)

Panoların süslenmesinde, balmumunda bekletme, yakma ve boyama tekniği uygulanmaktadır.

Pudriyer Kutusu (müchever kutusu): İki parçadan meydana gelen yuvarlak formda kadınların takı makyaj malzemelerini ve diğer eşyalarını muhafaza ettikleri kapaklı kutudur.

Şekil 59 : Pudriyer kutusu (Lületaş Müzesi)

Yörede lületaşından üretilen pudriyer kutusunun (mücevher kutusu) kapak gövde kısımlarında birbirinden bağımsız ve tamamlayıcı bitkisel (çiçek, yaprak, dal) ve geometrik (yuvarlak, oval, damla) motiflerle süslediği tespit edilmiştir. Kapak ve kutu olmak üzere iki parçadan meydana gelmiştir (Örnek no:25, 49).

Pudriyerliğin süslenmesinde, balmumunda bekletme, yakma ve boyama tekniği uygulanmaktadır.

Resim Çerçevesi: Göz önünde bulunması istenilen resimlerin konulduğu, geometrik (yuvarlak, oval, dikdörtgen, kare) formundaki ayaklı, destekle ayakta durabilen ve duvarda asılma özelliği olan bir araçtır (Büyük Laurousse Sözlük ve Ansiklopedisi, 1989, cilt:4, 222).

Şekil 60 : Resim çerçevesi (Lületaş Müzesi)

Yörede lületaşından üretilen resim çerçevesi tek parçadan oluşmaktadır. Lületaşından yapılan resim çerçevesi serbest yada geometrik (yuvarlak, oval, dikdörtgen, kare,) formda, bitkisel (çiçek, yaprak), geometrik (yuvarlak, oval), bezemeler, hayvan figürlü motifler kullanılmıştır (Örnek no:22).

Lületaş süslemesinde, balmumunda bekletme, yakma ve boyama tekniği uygulanmaktadır.

Mumluk (şamdan): Üzerine kandil mum veya herhangi bir ışık konulan yüksek tablodur.

Şekil 61 : Şamdan

Yapılan incelemede lületaşından üretilen şamdan (mumluk) tek parçadır. Silindirik formundaki lületaşlı mumluğun üzerinde geometri (yuvarlak, oval, damla) bezemeler ve çiçek (çiçek, yaprak, dal) motifleri kullanıldığı tespit edilmiştir (Örnek no:7).

Lületaşlı süslemesinde, balmumunda bekletme, yakma ve boyama tekniği uygulanmaktadır.

Kitap ayracı: Kitapların okunan yerlerini belirlemek, sayfa aralarına konulması için yapılan dikdörtgen formundaki bir gereçtir.

Şekil 62 : Kitap ayracı

Yörede lületaşından üretilen kitap ayracının hayvan figürü (kaplumbağa kuş vb. gibi), bitkisel (çiçek) motifleri ve ebru kağıdı ile boyama tekniği süslendiği tespit edilmiştir. Ayrıca ahşap ve dikdörtgen formundaki, kitap ayracının ucuna takılan lületaşından yapılan, hayvan figürleri kullanılmıştır. Ahşap platform lületaş ayraç olmak üzere iki parçadan oluşmuştur (Örnek no:11).

Lületaş süslemesinde, balmumunda bekletme, yakma ve boyama tekniği uygulanmaktadır.

Baston (Asa): Yürürken dayanmaya yarayan ağaç ya da metalden yapılan ve insanın yürütmesine yardımcı olması için taşıdıkları bir çeşit destek alma aracıdır.

Şekil 63 : Baston (Süleyman Coşkun özel koleksiyonu)

Hammaddesine göre değer kazanan bastonların kullanımı yüzyıllar boyunca sürmüş ve 19. yüzyılda yaygınlaşmıştır. Baston ve asaların sap kısımları; gümüş, altın, kemik, sedef, lületaş, gibi malzemelerden gövde kısımları ise, gül, kiraz, abanoz,

kızılcık, bambu, kamış vb. ağaçlarından yapılmaktadır (Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi, 1989, cilt:1: 67).

Yörede lületaşından üretilen baston (asa) iki şekilde yapılmaktadır. Sadece lületaşının kullanıldığı bastonlar eklemeli 8 parçadan meydana gelmiştir. (Örnek no:1)

Bu bastonlarda kartal, kartal pençesi, at başı, figürleri, mitolojik ejderha figürleri ,yuvarlak, oval motiflerle süslendiği tespit edilmiştir.

Diğer şekilde ise bastonun başına sadece lületaşı kullanılmıştır. Ahşap ve silindirik formundaki bastonun (asa) başına eklenen lületaşından yapılan, kartal, kartal pençesi, at başı, figürleri, mitolojik ejderha figürleri, yuvarlak, oval motifler süslemesinde kullanılmıştır. Ahşap kısım, teflon vida baston başı ile birleştirilmiştir (Örnek no: 90)

Lületaşı süslemesinde, balmumunda bekletme, yakma ve boyama tekniği uygulanmaktadır.

Tespîh: Bir ipe dizili, çeşitli maddelerden yapılan belirli sayıda tanelerdir. Tespîh bir ibadet eşyasıdır. Tespîhin doksan dokuz tanesi Allah'ın Esma-ül Hüna denilen doksan dokuz adının sayılmasıdır. İbadetin bir gereği olan tespîh otuz üç ve doksan dokuzluk dizileri ile aynı zamanda bir sanat dalı olarak gelişmiştir. Tespîh yapan atölyelerin sayısı artmıştır (Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi, 1989, cilt:1: 52).

Şekil 64 : Tespîh

Tespih yapımında zümrüt, yakut, akik, kuvars, yıldıztaşı, lapis, lületaş, gibi değerli ve yarı değerli taşlar kullanılmaktadır. Organik maddelerden de kehribar, Oltu taşı abanoz ve zeytin çekirdeğinden yapılmıştır.

Tespihlerin otuz üçlük bölümler ayrılmış parçalara nişane denmektedir. İki ucu birleştiren ve genellikle çok süslü yapılan parçaya da imame denmektedir. İmamelerin ucuna takılan değerli taşlar altın ve gümüş tel ve ibrişim saçaklar tespihe ayrı güzellik vermektedir. En iyi tespihler Osmanlı devrinde İstanbul'da yapılmıştır. Tespihlerin çok küçük tanelerine zenne yani kadın tespihi denmektedir.

Yörede üretilen tespih yapımında lületaş taneler kullanılarak hazırlanmıştır. yuvarlak formlu olup üzerinde geometrik motiflerin yer aldığı taneler belli bir düzen içerisinde aynı boyda bulunmaktadır. 99 adet ya da 33 adet olan yuvarlak ve formlu tanelerin deliklerden geçirilerek naylon ipliğe dizilmesi ve iki ucun birleştiği yerde, uçlarında 3 adet lületaş yuvarlak formun bulunduğu zincir yer aldığı tespit edilmiştir (Örnek no:68).

Lületaş süslemesinde, balmumunda bekletme, yakma ve boyama tekniği uygulanmaktadır.

Satranç Takımı: Satranç siyah ve beyaz olarak adlandırılacak iki oyuncu arasında oynanan bir oyundur. 64 karelik bir satranç tahtası üzerinde oynanmaktadır. Bu kareler boş veya bir taş tarafından doldurulmuş olabilmektedir. Oyunun başlangıçta 16 beyaz ve 16 siyah taş bulunmaktadır. İşte bu taşlar ve oyun tahtasının bir arada bulunduğu takıma satranç takımı adı verilmektedir. Satrancın atası M.S 600 de oynanan çaturanga isimli oyundur. (Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi,1989, cilt:4, s. 52)

Şekil 65 : Satranç takımı (Ayhan Karahan özel koleksiyonu)

Yörede incelenen lületaşından üretilen satranç takımının, insan (sultan ve askerleri) ve hayvan (at, fil, ejderha v.b) figürleri, süslendiği tespit edilmiştir (Örnek no:2).

Lületaş süslemesinde, balmumunda bekletme, yakma ve boyama tekniği uygulanmaktadır.

Anahtarlık: Anahtarların bir arada dağılmadan durmasını sağlayan bir araçtır.

Lületaş anahtarlık ve çelik zincir olmak üzere iki parçadan meydana gelmiştir. (Örnek no:87)

Şekil 66 : Anahtarlık

Yörede lületaşından üretilen anahtarlığın yapımında hayvan, insan figürleri bitkisel (çiçek, yaprak, dal) geometrik (yuvarlak, damla, oval) motifler ve yazılı figürler kullanılmıştır.

Lületaşı süslemesinde, balmumunda bekletme, yakma ve boyama tekniği uygulanmaktadır.

İşleme yüzüğü (dikiş yüzüğü): El işleri yaparken parmaklara iğne batmasına engel olmak için yapılan araçtır. Oval ve silindir şeklinde ortası boş, parmak girecek büyüklüktedir.

Yörede incelenen lületaşından üretilen işleme yüzüğünün (dikiş yüzüğü) bitkisel (çiçek, yaprak) ve geometrik (yuvarlak, oval, damla) motiflerle süslendiği gözlenmiştir (Örnek no:91).

Şekil 67 : İşleme yüzüğü

Lületaşı süslemesinde, balmumunda bekletme, yakma ve boyama tekniği uygulanmaktadır.

Zarf açacağı: Mektup ve önemli evrakları açmaya yarayan, yassı, iki tarafı ince ve keskin ve polyesterden yapılan bir araçtır.

Şekil 68 : Zarf açacağı

Yörede lületaşı üretilen zarf açacağının üst kısmında hayvan (kartal, at) figürü mitolojik (ejderha) figürler, bitkisel, geometrik motiflerinin süslemede kullanıldığı tespit edilmiştir. Lületaşı kısım polyester zarf açacağı ile birleştirilmiştir (Örnek no:28, 82).

Lületaşı süslemesinde, balmumunda bekletme, yakma ve boyama tekniği uygulanmaktadır.

Paskalya Yumurtası: Hristiyan inancına göre Hz. İsa'nın çarmağa gerilmesi ve sonra dirilişini kutladıkları değişik gelenekleri içerisinde yer alır..Bunların arasında en yaygını kişilerin birbirlerine genellikle çikolatadan yapılan paskalya yumurtası hediye etmesidir.

Yörede lületaşından üretilen paskalya yumurtasının yuvarlak formdaki olup, bitkisel (çiçek, yaprak, dal) ve geometrik (yuvarlak, oval, damla) motiflerle süslendiği tespit edilmiştir (Örnek no:87).

Şekil 69 : Paskalya yumurtası

Lületaşı süslemesinde, balmumunda bekletme, yakma ve boyama tekniği uygulanmaktadır.

Tütsülük: Uzak doğuda mistik kokuların konup yakılmakta kullanılmaktadır. Tütsü yapmak bulunduğu ortama otantik bir koku vermektedir.

Tablo 70 : Tütsülük

Yörede incelenen lületaşından üretilen tütsülük iki kısımdan meydana gelmektedir. Lületaşı figürleri ahşap platform üzerine yerleştirilmektedir. Lületaşı kısmında hayvan (kartal, at ,fil.) figürü mitolojik (ejderha) figürleri ile süslendiği tespit edilmiştir (Örnek no:18).

Lületaşı süslemesinde yakma ve balmumunda bekletme tekniği uygulanmaktadır

4.3.4.2. Lületaşı işlemeciliği ve Pazarlanan Ürün Çeşitleri

4.6.İncelenen Lületaşı Ürün Çeşitlerine İlişkin Dağılımı

İncelenen 100 adet lületaşı ürün satış mağazalarında pazarlanan ürün çeşitlerine ilişkin dağılım incelenmiş tablo 4.6.verilmiştir.

Tütün Kullanım Aracı	Ürün çeşitleri	f	%
Tütün Kullanım Aracı	Pipo	51	51
	Nargile	1	1
	Sigara ağızlığı	1	1
Giyim Aksesuarı	Kolye	4	4
	Küpe	2	2
	Bilezik	2	2
	Saç tokası	1	1
	Yüzük	3	3
	Broş	2	2
Ev Eşya ve Aksesuarı	Resim Çerçevesi	1	1
	Pano	3	3
	Heykel(biblo)	10	10
	Büst	5	5
	Şamdan	1	1
	Pudriyer kutusu	2	2
	Tütsülük	1	1
	Anahtarlık	1	1
	Kitap ayıracı	1	1
	Baston ve baston başı	2	2
	Zarf açacağı	2	2
	Tespih	1	1
	Paskalya yumurtası	1	1
	Satranç takımı	1	1
	İşleme yüzüğü	1	1
Toplam	100	100	

Tablo 4.6. incelendiğinde, üretilen 100 adet ürün çeşitleri mağazalarda pazarlanan %54 tütün kullanım aracı (pipo, nargile, sigara ağızlığı), %32 ev eşyası ve aksesuarı (paskalya yumurtası, işleme yüzüğü, satranç takımı, biblo, büst, pano, kitap ayıracı, tütsülük, anahtarlık, zarf açacağı, tespih, resim çerçevesi, müchever kutusu baston ve baston başı %14 giyim aksesuarı (kolye, küpe, bilezik, broş, saç tokası, yüzük) olduğu görülmektedir.

Ustalar, lületaşının ebadına göre ürünü tasarladıkları ve şekil verdiklerini belirtmişlerdir.

Elde edilen verilere göre lületaşından üretilen ürünlerde gazı emici özelliğinin bulunması nedeniyle çoğunlukla piponun yapıldığı ve satıldığı görülmüştür.

Elde edilen verilerde lületaşının diğer taşlara göre şekil verilmesinin daha kolay olması nedeniyle heykel (biblo) ve büst yapımında tercih edildiği tespit edilmiştir.

Tablo 4.6. incelendiğinde 100 adet lületaşı ürün çeşitlerinin tamamının yapıldığı görülmüştür. Bunların; tütün içme eşyası (pipo, nargile, sigara ağızlığı), giyim aksesuarı (kolye, bilezik, küpe, broş, saç tokası, yüzük) ev eşya ve aksesuarı (şamdan, resim çerçevesi, heykel, büst, pano, pudriyer kutusu, tütsülük, satranç takımı, işleme yüzüğü, anahtarlık, kitap ayracı, baston, zarf açacağı, tespih, paskalya yumurtası) çeşitleri olduğu görülmüştür.

4.3.5. Lületaşından Yapılan Ürünlerde Kullanılan Desen ve Renk Özellikleri

Bu başlık altında “Lületaşından yapılan ürünlerde kullanılan desenler”, “Lületaşından yapılan ürünlerde kullanılan renkler” ile ilgili açıklamalar yer almaktadır.

4.3.5.1. Lületaşından Yapılan Ürünlerde Kullanılan Desenler

Araştırma kapsamına giren lületaşı ürünlerde kullanılan desen konuları incelenmiş tablo 4.7’de verilmiştir.

Tablo 4.7. Lületaşı Ürünlerinde Kullanılan Desenler

Tablo 4.7. İncelenen lületaşı ürünlerde kullanılan desenlere ilişkin dağılım

Desen konuları	f	%
İnsan	39	39
Hayvan	45	45
Bitkisel	40	40
Geometrik	79	79
Yazılı figürler	2	2

* (f sayısı 100 ‘dür. Bir üründe birden fazla desen konusu bulunduğu için toplam sayı verilmemiştir.)

Tablo 4.7. incelenen lületaşı ürünlerde bezeme konuları (% 79) geometrik bezeme, (% 45) hayvan figürleri, (%40) bitkisel bezemeler, (% 39) insan figürleri, (%2) yazılı figürler olduğu görülmektedir.

Elde edilen verilere göre lületaşından üretilen ürünlerinde çoğunlukla geometrik bezemelerin hayvan figürleri, bitkisel bezemeler, insan figürler kullanıldığı görülmüştür.

Lületaşı ürünlerde kullanılan bezemeler de hayvan figürleri, insan figürleri bitkisel motiflerle birlikte büyük bir çoğunlukla geometrik bezemelerinde (yuvarlak, oval, damla, dikdörtgen, kare, üçgen) kullanıldığı tespit edilmiştir.

Tablo 4.7. incelendiğinde lületaşı bezemelerde kadın (mitolojik kadın figürleri , peri vb gibi.) ve erkek figürleri (sultan başları, devlet adamları, Osmanlı askerleri, mitolojik erkek figürleri) hayvan figürlerle (ejderha, at, aslan v.b gibi) birlikte ayrıca bitkisel bezemelerinde (çiçek, yaprak, dal ve meyve) kullanıldığı belirlenmiştir.

Elde edilen verilere göre lületaşı ürünlerde yazılı figürlerin de yapıldığı tespit edilmiştir.

4.3.5.2. Lületaşından Yapılan Ürünlerde Kullanılan Renkler

Araştırma kapsamına alınan lületaşı ürünlerde kullanılan renklere ilişkin dağılım incelenmiş tablo 4.8’de verilmiştir.

Tablo 4.8. Lületaşı Ürünlerinde Kullanılan Renkler

Tablo 4.8’de Lületaşı ürünlerde üretimde ve süslemede kullanılan renklere ilişkin dağılım

Üretimde kullanılan renkler	f	%	Süslemede kullanılan renkler	f	%
Beyaz	83	83	Yeşil	1	1
Sarı	7	7	Sarı	15	15
Turuncu	7	7	Siyah	12	12
Kahverengi	1	1	Açık kahve	8	8
			Koyu kahve	22	22
			Turuncu	23	23
			Pembe	4	4
			Mavi	4	4

* (f sayısı 100 ‘dür. Bir üründe birden fazla renk, ve süslemede kullanılan renkler bulunduğu için toplam sayı verilmemiştir.)

Tablo 4.8. incelendiğinde, 100 adet lületaş ürünlerin üretiminde kullanılan renkler (% 83) lületaşının doğal rengi beyaz, (% 7) sarı, (%7) turuncu, (%1) kahverengi olduğu görülmektedir.

Tablo 4.8. incelendiğinde, süslemesinde kullanılan renkler (% 23) turuncu, (% 22) koyu kahve, (%15) sarı, (%12) siyah, (%8) açık kahve, (%4) pembe, (%4) mavi, (%1) yeşil olduğu görülmektedir.

Elde edilen verilere göre lületaşından üretilen ürünlerinde kullanılan rengin büyük bir çoğunlukla lületaşının doğal rengi olan beyaz kullanıldığı tespit edilmiştir. Lületaş ürünlerin yüzeyine yapılan tekniğe göre yakma ve boyama tekniği ile sarı, turuncu, kahverengi olduğu tespit edilmiştir.

Lületaş ürünlerinde süslemesinde ve kullanılan gereçlerin renkleri, turuncu, koyu kahve, sarı, siyah, açık kahve, pembe, mavi, yeşil olduğu görülmüştür.

Tablo 4.8. incelendiğinde lületaş ürünlerde lületaşının doğal rengi olan beyaz renginin tercih edildiği tespit edilmiştir.

4.4. Lületaşından Yapılan Ürünlerin Pazarlanma Durumuna İlişkin Bilgiler

Bu başlık altında “, “lületaşı ürünlerin pazarlandığı, yerler”, “lületaşı ürünleri yurtdışına pazarlama ve pazarlanan ürünler”, “lületaşı ürünlerin yurt içi ve yurt dışında pazarlandığı yerler” yer almaktadır.

Araştırma kapsamına alınan lületaşı ürünlerin pazarlandığı yerler incelenmiş tablo 4.9.’da verilmiştir.

Tablo 4.9. Lületaşı Ürünlerin Pazarlandığı Yerlere İlişkin Dağılım

Pazarlandığı Yerler	f	%
Satış Mağazasında	28	56
Aracı firmalarla	10	20
Fuarlarda	10	20
İnternet Adresinden	2	4
Toplam	50	100

Tablo göre üretilen 100 adet lületaşı ürünlerin, % 56’sı satış mağazasında, % 20 ‘si aracı firmalarla, % 20’si fuarlarda, % 4’ü İnternet adreslerinden satış yaptıkları görülmüştür.

Elde edilen verilere göre lületaşıdan üretilen ürünlerin pazarlanması, çoğunlukla satış mağazasından olduğu tespit edilmiştir.

Lületaşı ürünlerini satış mağazasının dışında aracı firmaların aldığı, fuarlarda satışının yapıldığı, internette ki kendi sitelerinden pazarladıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 4.9. incelendiğinde lületaşı ürünlerinin üretildiği yerde satışlarının da yapıldığı tespit edilmiştir.

Araştırma kapsamına alınan yurtdışına lületaşı ürünleri pazarlama ve pazarlanan ürünlere ilişkin dağılım Tablo 4.10.’da verilmiştir.

Tablo 4.10.Yurt Dışına Lületaşı Ürünleri Pazarlama ve Pazarlanan Ürünlere İlişkin Dağılım

Pazarlama	F	%	Pazarlanan Ürünler	f	%
Evet	35	70	Tütün Kullanım Aracı (Pipo,	32	64

			nargile, sigara ağızlığı)		
Hayır	15	30	Giyim Aksesuarı (kolye, küpe, bilezik, broş, saç tokası, yüzük)	8	16
Toplam	50	100	Ev Eşya ve Aksesuarı (biblo, büst, şamdan, pudriyer kutusu, tütsülük, anahtarlık, kitap ayracı, baston ve baston başı, zarf açacağı, tespih, paskalya yumurtası, satranç takımı, işleme yüzüğü)	10	20
			Toplam	50	100

Tablo 4.10'a göre lületaş ürünleri, ustaların %70'i yurt dışına pazarladıkları, %30'u pazarlamadıkları belirtmişlerdir.

Tablo 4.0'a göre yurt dışına en çok, %64'ü tütün içme eşyası, % 16'sı giyim aksesuarı, %14'ü ev eşyası ve aksesuarını pazarladıkları görülmüştür.

Elde edilen verilere göre lületaşından üretilen ürünlerin yurt dışına pazarlamış olduğu tespit edilmiştir.

Lületaş üreticilerin ürünlerini yurt içinde de pazarladıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 4.10.'a göre yurt dışına çoğunlukla tütün içme eşyası, giyim aksesuarı daha sonra ev eşyası ve aksesuarı olduğu görülmüştür.

Lületaş ustaları ile yapılan karşılıklı görüşmelerde; tütün içme eşyası olarak piponun, giyim aksesuarı olarak, kolye, bilezik, ayrıca ev eşya ve aksesuarı olarak heykel (biblo) ve büstün yurt dışına pazarladıkları tespit edilmiştir.

Araştırma kapsamına alınan yurt lületaş ürünlerin yurt içi ve yurt dışında pazarlandığı yerler incelenmiş dağılım tablo 4.11.'da verilmiştir.

Tablo 4.11. Lületaş Ürünlerin Yurt İçi ve Yurt Dışında Pazarlandığı Yerlere İlişkin Dağılımı

Yurtiçi (şehirler)	f	%	Yurtdışı (Ülkeler)	f	%
İstanbul	25	50	İngiltere	13	26
Antalya	12	24	Almanya	10	20
İzmir	8	16	ABD	12	24
Muğla	5	10	İtalya	5	10
Toplam	50	100	Toplam	50	100

Tablo 4.10'a göre üretilen lületaş ürünlerini yurt içinde, % 50'si İstanbul'a, % 24'ü Antalya'ya % 16'sı İzmir'e, % 10'u Muğla illerine pazarladıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 4.10'a göre lületaş ürünlerin %26'sı İngiltere'ye, %24'ü ABD, %20'si Almanya'ya %10'u İtalya'ya pazarlanmış olduğu görülmüştür.

Elde edilen verilere göre lületaşından üretilen ürünlerin pazarlandığı yerlerin yurt içinde, daha çok turistlerin ziyaret ettiği ve kaldığı önemli turizm merkezlerinden İstanbul, Antalya, İzmir, Muğla olduğu tespit edilmiştir.

Lületaşından üretilen ürünlerin pazarlandığı yerlerin yurt dışında İngiltere, Almanya, ABD, İtalya, pazarlandığı tespit edilmiştir.

Tablo 4.10. incelendiğinde lületaş ürünlerin Eskişehir ilinin dışında da bilindiği yurt içinde ve yurt dışında da talep gördüğü ve pazarlandığı tespit edilmiştir.

4.5. Lületaş İşlemeciliği ve Ürünlerin Üretiminde Karşılaşılan Sorunlar

Lületaş işlemeciliğinde karşılaşılan sorunların tamamında; pazarlama, tanıtım, yetişmiş eleman ve finansman olduğunu belirtmişlerdir.

Elde edilen verilere göre yaşanan sorunların lületaş işlemeciliğinin gelişimini olumsuz etkilediği tespit edilmiştir.

4.6.Lületaşından Yapılan Ürünlerin Tanıtımına İlişkin Bilgiler

Lületaşı ustaları ile karşılıklı yapılan görüşmeler sonucunda lületaşından yapılan ürünlerin tanıtımlarının yeterli olmadığı ve şu önerilerde bulundukları görülmüştür.

İncelendiğinde lületaşı işlemeciliğinin gelişiminin ve pazarlanmasında yaşanan sorunların tanıtımın yeterli yapılmamasından kaynaklandığı görülmüştür.

Ayrıca yapılan görüşmelerde görüşmecilerin (lületaşı üretici ve satıcılar) tanıtım için önerilerde bulunmuşlardır. Buna göre; lületaşının tanıtımıyla ilgili broşür ve katalog basılmalı ve dağıtılmalıdır.

Basın ve yayında lületaşı hakkında yazılı ve görsel olarak tanıtımıyla ilgili programlar yapılmalıdır.

Belediyeler bünyesinde lületaşı işlemeciliği kursu açılmalıdır. Yeniden lületaşının tanıtımıyla ilgili festivalleri düzenlenmeli ve yarışmalar yapılmalıdır.

Lületaşını ve üreticilerini tanıtımı ve korunması için dernek kurulmalıdır.

Kültür ve Turizm Bakanlığı el sanatlarını önemli bir kolu olan lületaşı ürünlerin ve üreticiliği tanıtılmalı ve yer almalıdır.

Devlet tarafından lületaşı üreticiliğini geliştirilmesi, yaşatılması ve tanıtılmasıyla ilgili fon ayrılmalıdır.

Lületaşı ürünlerin yurt içinde ve dışında daha yaygın ve etkili sergilenmesi için yeni girişimlere ihtiyaç vardır. Bu konuda meslek odaları ortak çalışmalar yapılmalıdır.

Lületaşı üreticilerinin eserlerini tanıtılması için internette site kurulmalıdır.

Anadolu üniversitesi bünyesinde lületaşı işlemeciliği bölümü açılmalıdır.

Lületaşı üreticiliğinin bitmemesi için lületaşı ustaları yetiştirerek bölge ve ülkeye

tanıtılmalıdır.

Yapılan görüşmelerde Lületaşı üreticilerinin bağlı bulunduğu bir kuruluş, dernek ya da kooperatif bulunmamaktadır.

Elde edilen verilere göre lületaşı üreticileri arasında birlik ve beraberlik olmadığı görülmüştür.

Buna göre Lületaşı üreticilerinin bağlı bulunduğu, bir kuruluş, dernek yada kooperatif olmaması; tanıtımı, pazarlaması, yetişmiş eleman v.b gibi sorunların çözüm getirememektedir. Bu durum lületaşı işlemeciliğini, üretilen ürünlerin çeşitliliğini ve kalitesini olumsuz yönde etkilediği tespit edilmiştir.

4.7.Lületaşı Üreticilerinin Gelir Düzeyine İlişkin Bilgiler

Bu başlık altında Lületaşı üreticilerinin gelir düzeyi” yer almaktadır.

Araştırma kapsamına alınan Lületaşı Üreticilerinin gelir düzeyi incelenmiş ve dağılım tablo 4.13.’de verilmiştir.

Tablo 4.12.Lületaşı Üreticilerinin Gelir Düzeyine İlişkin Dağılım

Gelir Düzeyi	f	%
500 – 1000	32	64
1000 – 2000	8	16
Diğer	10	20
Toplam	50	100

Tablo 4.12’ye göre lületaşı ustaları ayda % 64’ü 500-1000 lira arasında, % 16’sı 1000-2000 lira arasında, % 20’si 2000 üstünde kazanç sağladıklarını belirtmişlerdir.

Elde edilen verilere göre lületaşıdan üreticilerinin bu meslekten kazançlarının yeterli olmadığı, geçimlerine yetmediğini tespit edilmiştir.

BÖLÜM V

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç

Taşlarla başlayan uygarlaşma, kendi gelişimi doğrultusunda sürerken ayrıca diğer bir çok önemli bulgu ve becerinin de kazanılmasına yol açmıştır.

El sanatları bütün halk sanatlar gibi ulusun kültürel kişiliğinin en canlı ve anlamlı belgeleridir. Birçok uygarlığın beşiği olan Anadolu, gene bu uygarlıkların kültürlerini her köşesinde hala taşımaktadır.

Hammadde el sanatlarında büyük etkindir. El sanatları üretildiği yörede mevcut olan hammaddeye göre değişir ve gelişir.

Yüzlerce yıldır toprak altında bulunan lületaşının gün ışığına çıkarıldığı ve hünerli ellerde bir sanat eseri haline dönüştüğü görülmektedir. Sanatkarı, atadan kalan, lületaş ustaları öğrendiği veya kendi düşüncesindeki figürleri taşa dökerek eserlerinin hayat bulmasını sağlamaktadır.

Yörede lületaşından üretilen 100 adet ürün türlerine göre sınıflandırılarak incelenmiştir. Buna göre; 53 adet tütün kullanım aracı (51 adet pipo, 1 adet sigara ağızlığı, 1 adet nargile), 14 adet giyim aksesuarı, (3 adet yüzük, 1 adet saç tokası, 2 adet broş, 2 adet bilezik, 4 adet kolye, 2 adet küpe), 33 adet ev eşyası ve aksesuarı (10 adet biblo, 5 adet büst, 1 adet şamdan (mumluk), 1 adet resim çerçevesi, 2 adet pudriyer kutusu (müchever kutusu), 2 adet zarf açacağı, 3 adet pano, 1 adet, baston (asa), 1 adet baston başı, 1 adet satranç takımı, 1 adet anahtarlık, 1 adet tütsülük, 1 adet işleme (dikiş yüzüğü), 1 adet kitap ayracı, 1 adet paskalya yumurtası, 1 adet tespih) olduğu belirlenmiştir.

Tütün kullanım aracı içerisinde en çok üretilen ve tercih edilen piponun üretiminde kullanılan en önemli hammadde lületaşdır.Tütün içme eşyalarında yontma, matkapla delme, tornadan geçirme, tekniği ile üretilmektedir. pipoların silindir kısımlarına içmek için polyester pipo ucu, polyester pipo, kapak, birleşme yerlerine gümüş ve çelik bilezik, iç kısımlarına birbirine parçaları eklemek için yaylı çelik tel, teflon vida kullanılmaktadır. Diğer tütün içme eşyasında sigara ağızlığı, nargile marpucu ve lülesi kullanılmıştır.

Tütün kullanım aracının yapımında lületaş iki şekilde kullanılmaktadır. Bunlardan birincisi taş işleyerek, ikincisi ise lületaş kırıntılarından makine ile pres yapılarak üretilmektedir.

Pipo türleri; düz pipo, düz işlemeli pipo, kabarma başlı pipolar, saksofon tipi pipolar, kadın pipoları bulunmaktadır.

Pipoda kullanılan desenler daha çok sultan başları, derviş, fesli, erkek, önemli devlet adamları, mitolojik figürler (ejderha, peri kızı, deniz kızı, baküs şarap tanrısı, Venüs güzellik tanrıçası) Kızılderili, kovboy kontes figürleri, hayvan figürleri (kartal ve pençesi, yılan, at, kaplumbağa, keçi, tazi, inek, aslan, geyik, boğa), savaş sahneleri, hamur açan pişiren kadın figürleri, av sahnesi, hamamda kadın figürleri, bitkisel motifler (tomurcuk gül, çiçek lale, üzüm salkımı,yaprak ve dallar), geometrik motifler kullanılmıştır.

Nargile ve sigara ağızlığında genellikle, bitkisel motifler (tomurcuk gül, çiçek lale, üzüm salkımı,yaprak ve dallar), geometrik motifler (yuvarlak, oval, damla kare, üçgen) kullanılmıştır.

Pipolar en fazla 8, en az eklemeli iki parçadan meydana gelmiştir. Sigara ağızlığı iki parçadan, nargile ise dört parçadan oluşmaktadır.

Tütün kullanım araçların süslemede; kabarma, freze ile süsleme, saf balmumunda bekletme, yakma, ebru tekniği sentetik ve doğal boyalarla boyama tekniği süslemelerde kullanılmaktadır.

Lületaşından üretilen 14 adet, giyim aksesuarı örnekleri şöyle sınıflandırılarak incelenmiştir. Buna göre örneklerden 3 adet küpe, 4 adet kolye, 4 adet yüzük, 3 adet bilezik, 2 adet broş, 1 adet saç tokası olduğu belirlenmiştir.

Lületaşından üretilen takılarda, sentetik cam boncuk, lastik şerit, misina, klips, ahşap saç tokası kullanılmaktadır. En çok kullanılan aletler, kaba bıçağı, torna, işleme bıçağı, iskarpela, freze ve uçlarıdır. Takılarda klips kullanılmaktadır.

Yörede lületaşından yapılan takılarda yontma, tane ve ortası delinmesi gereken takılarda tornadan geçirme tekniği ile üretilmektedir.

Süslemede; kabarma freze ile süsleme, saf balmumunda bekletme, yakma, ebru tekniği, sentetik ve doğal boyalarla boyama tekniği süslemelerde kullanılmaktadır.

Takılar genellikle yuvarlak, oval ve damla, dikdörtgen, formlu olup, çiçek, yaprak, dal ve geometrik (yuvarlak, kare, oval damla) motifler kullanılmaktadır.

Küpelere aynı boyutta tanelerden, aynı formda, aynı formda farklı boyutta tanelerden oluşan kompozisyonlar bulunmaktadır.

Broşlar tek parçadan bitkisel ve geometrik motiflerden oluşmaktadır.

Bileziklerde ise aynı formda aynı boyutta parçalardan aynı formda farklı boyutta tanelerden, aynı formda farklı boyutta tanelerden ve formda aynı boyutta tanelerden oluşan kompozisyonlar yer almaktadır. Genellikle yuvarlak, oval ve damla, dikdörtgen, formlu olup, çiçek, yaprak, dal ve geometrik (yuvarlak, kare, oval damla) motifler kullanılmaktadır.

Süslemede; kabarma freze ile süsleme, saf balmumunda bekletme, yakma, ebru tekniği, sentetik ve doğal boyalarla boyama tekniği süslemelerde kullanılmaktadır.

Lületaşından üretilen 35 adet ev eşya ve aksesuarı örnekleri şöyle sınıflandırılarak incelenmiştir. 10 adet heykel, (biblo), 5 adet büst, 3 adet pano, 1 adet resim çerçevesi, 2 adet zarf açacağı, 1 adet şamdan (mumluk) 2 adet pudriyer kutusu

(müchever kutusu), 1 adet paskalya yumurtası, 1adet işleme yüzüğü (dikiş yüzüğü), 1adet kitap ayracı,1 adet anahtarlık,1 adet tespih, 1 adet satranç takım 1 adet tütsülüktür.

Biblo ve büstlerde desenler daha çok sultan başları, önemli devlet adamları, mitolojik figürler (ejderha, peri kızı, deniz kızı, Baküs şarap tanrısı, Venüs güzellik tanrıçası), hayvan figürleri (kartal, yılan, at, kaplumbağa, keçi, tazi, aslan, geyik, boğa) kullanılmıştır.

Zarf açacağı ve pudriyer kutularında (müchever kutusu) tütsülük, iki parça olup geometrik formda ve üzerlerinde hayvan figürü, bitkisel ve geometrik motifler yer almaktadır.

Pano ve resim çerçevelerinde desenler daha çok, önemli devlet adamları mitolojik figürler bitkisel motifler ve yazılı figürler kullanılmıştır.

Polyester zarf açacağı, ahşap pano, kumaş, ahşap platform kullanılmaktadır. En çok kullanılan aletler, kaba bıçağı, işleme bıçağı, iskarpela, freze ve uçlarıdır.

Süslemeye; kabarma freze ile süsleme, saf balmumunda bekletme, yakma, ebru tekniği, sentetik ve doğal boyalarla boyama tekniği kullanılmaktadır.

Lületaşından yapılan bu ürünlerde; polyester, çelik anahtarlık , çelik zincir, ahşap platform, satranç tahtası kullanılmaktadır.

En çok kullanılan aletler, kaba bıçağı, torna, işleme bıçağı, iskarpela, freze ve uçlarıdır.

Süslemeye; kabarma freze ile süsleme, saf balmumunda bekletme, yakma, ebru tekniği, sentetik ve doğal boyalarla boyama tekniği süslemelerde kullanılmaktadır.

Bu lületaşı ürünlerde desenler daha çok insan figürleri (Osmanlı padişahları, yeniçeriler,vezir gibi.), hayvan figürleri (aslan,at fil, kaplumbağa, köpek) bitkisel motifler (tomurcuk gül ve çiçekler, dal ve kıvrımlı yapraklar), geometrik motifler (yuvarlak, oval, kare, silindir) kullanılmıştır.

Yörede yapılan lületaşı ürünler de uygulanan insan figürleri, hayvan figürleri, bitkisel ve geometrik motifler önceden yapılan örnekler, azda olsa ustaların hayal gücüyle yapılanlar olup yeni model üretimi çok yapılmamaktadır.

Tamamen ilkel yöntemler kullanılan bu alanda eğitim görmemiş, yada çok az eğitim almış lületaşı sanatçıları sektörün gelişmesini engellemiştir.

Lületaşı yıllardır ülkemizde ihraç edilen yurt içinde sadece yabancıların ilgi gösterdiği bir taş olduğu için Türk insanının bilmediği bir cevherdir.

Bugün lületaşından yapılan turistik eşyalar, usta çırak zihniyetiyle yapılmış sanat değeri olmayan, estetik kaygısı taşımayan dejenere olmuş taklitlerdir.

Eskişehir il merkezinde lületaşı atölyelerinin ve ustaların sayısı hızla azalmaktadır. Bu kazançla geçinemeyen ustalar bu işi bırakmaktadırlar. Günümüzde sayıları giderek azalan lületaşı ustaları bu sanatın kaybolacağı inancını taşımaları endişe vericidir.

5.2. Öneriler

300 senelik bir geçmişi olan lületaşı işlemeciliğine önem verilmeli , yerin altında büyük sabır ve uğraşla lületaşıyla uğraşan kişiler desteklenmelidir.

Lületaşı sektörde çalışan üretici firmaların bir bilgi ağında buluşması sağlanmalıdır.

Eğitim eksikliği bu sektörde çözümsüz sorunları beraberinde getirmiştir. Meslek lisesi, ve yüksekokulların ilgili bölümlerinde (el sanatları, takı tasarım v.b)ders programlarına dahil edilmesi, Lületaşı işlemeciliğinin meslek dalı olarak kabul görmesi sağlanmalıdır.

Anadolu Üniversitesinin güzel sanatlar fakültesi bünyesinde lületaşı işlemeciliği bölümü açılmalıdır.

Lületaşı sahteciliğini önlemek amacıyla alçıdan yapılan lületaşına benzetilen ürünlerin satışının engellenebilmesi için gerçek lületaşının uygun yerlerine sanatçının vergi numarasını ve seri numarasını gösterir bir sistem geliştirilmeli ve bu yolla sanatçının korunması ve sanatın gelişmesine katkı sağlanmalıdır.

Lületaşının tanıtımıyla ilgili broşür ve katalog basılmalı ve dağıtılmalıdır.

Geleneksel ürünlerin yanı sıra daha yüksek verim ve maddi getiri sağlayacak ürünler araştırılmalıdır.

Lületaşı madenci ve sanatçıların daha kurumsal işletmeler biçiminde örgütlenmeleri için çalışmalar yapılmalıdır.

Giysi modası alanında lületaşının aksesuar olarak kullanılması konusunda tanıtıcı çalışmalar yapılmalıdır.

Kent turizmi kapsamında lületaşı ürünleri Eskişehir'in Frig gibi diğer unsurlarını içerecek biçimde düzenlenmelidir.

Devlet tarafından lületaşı işlemeciliğini geliştirme, yaşatma ve tanıtımı için fon ayrılmalıdır.

Kültür ve Turizm Bakanlığı bünyesinde el sanatlarının önemli bir kolu olan lületaşı ürün ve üreticiliği ile ilgili festivaller yeniden düzenlenmeli, yurt içinde ve dışında tanıtım sağlanmalıdır.

Eskişehir'deki belediyeler ve çıraklık eğitim merkezleri bünyesinde kurslar açılarak lületaşı işlemeciliği yaygınlaştırmak ve eğitilmiş yeni ustalar yetiştirmek için önemlidir.

Basın ve yayın organları tarafından lületaşı işlemeciliğinin tanıtımı ilgili programlara yer verilmelidir.

Lületaş  reticisinin birlik beraberlik içerisinde hareket etmek için en kısa zamanda dernek ve kooperatifi kurulmalıdır.

Lületaş da dahil olmak üzere el sanatlarının pazarlanması konusunda bilimsel ve model çalışmalar ve bu modellerin oluşturulmasında bir katalog sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- ACAR, Ş.(2008),Lületaşı'nın Geçmişi,ETO dergisi, Eskişehir.
- AĞAKAY, M. (1974). Türkçe Sözlük. Ankara: Bilgi Basımevi.
- ALBERK,S.(1991). Dorylaion'dan Eskişehir'e.Eskişehir: Anadolu üniversitesi Eğitim ve Bilim Araştırma Vakfı Yayınları,Sayı:89
- ANA BRİTANİCA GENEL KÜLTÜR ANSİKLOBEDİSİ, 1989. Doğan yayınları a.ş. İstanbul.Cilt:5
- BARIŞTA, H. Ö. (1998).Türk El sanatları. Ankara: Kültür Sanatları Yayınları.
- BARIŞTA, H. Ö. (2005). Türkiye Cumhuriyeti Dönemi Halk Plastik Sanatları. (1. Baskı) Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü.
- BAYRAKTAROĞLU, S. (1991) Sumak Dokumaları. İstanbul:Türkiye İş Bankası Yayınları, Sayı:11,Eylül.
- BİLİM VE TEKNİK DERGİSİ, (2001)Gizemli Mineral “lületaşı”.İstanbul: Bilim ve Teknik Dergisi Yayınları.,sayı:409, 43-57-76.
- BÜNGÜL, R. N. (1939). Eski Eserler Ansiklopedisi. (Birinci basım). İstanbul: Tercüman 1001 Eser.
- BİLİM, C. (1999).Deniz Köpüğü Lületaşı.Ankara: İnci yayınları, sayı:8
- BULAT, S. (2000)Erzurum Yöresinde Oltu Taşı İle Üretilen Kolyeler Üzerine Bir Araştırma ve Yeni Kolye Tasarımları,Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal bilimler Enstitüsü, Ankara.

BOZKURT, R. (1989),Lületaşı Sorunları ve Çözüm Önerileri, Eskişehir: Eskişehir Anadolu üniversitesi,İktisadi ve İdari bilimler Fakültesi yayınları,Cilt:7,sayı:2.

BÜYÜK LAROUSE SÖZLÜK ve ANSİKLOPEDİSİ, 1989. Milliyet Gazetecilik a.ş. İstanbul. Cilt:1,2,3,4,5

BÖLGE VİZYON DERGİSİ.(2009).Türk Kuyumculuğunun Zirvesi,Sakarya Gazetecilik ve Matbaacılık, Eskişehir, Sayı:40, 50-52.

Diğer Endüstri Mineralleri (Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Özel İhtisas Komisyon Raporu),Devlet Planlama teşkilatı Yayınları,Ankara,1996.

ÇORUHLU, T. (1991). Kütüklükler, Fişeklikler.İstanbul: İlgi Dergisi,İlgi yayınları. 65; s.8-11.

DAĞILGAN, M, N.(1994). Lületaşı, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Sosyal bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

ERTİN,G. (1994). Eskişehir Kentinde Yerleşimin Evrimi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

ENGİNOVA, N. (1990). Kuyumculuk Sanatı. İstanbul: İstanbul Turistlik El Sanatları İmalatçı ve Kuyumculuk Yayınları.

ESKİŞEHİR YUNUSEMRE KÜLTÜR TURİZM VAKFI, (1989)Beyaz Altın. Eskişehir: Yunusemre Kültür Turizm Yayınları

ESKİŞEHİR VALİLİĞİ,(1993). Lületaşı Yurt Dışı Sergileri.Eskişehir: Eskişehir valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları

ESKİŞEHİR İL KÜLTÜR MÜDÜRLÜĞÜ,(2006).Lületaşı , Eskişehir: Eskişehir Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları,

ESKİŞEHİR İL KÜLTÜR MÜDÜRLÜĞÜ,(2008).Lületaşı , Eskişehir: Eskişehir Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları.

ESKİŞEHİR VALİLİĞİ, (2009). Lületaşı Müzesi ,Eskişehir: Saner Matbaası.

ETİBANK, 1988.Anadolu Madenciliği.İstanbul: Etibank Yayınları,Sayı:15.

ETHEM, M, Y. (1990). Z'ye Kıymetli ve Yarı Değerli Taşlar(Süs taşları). Ankara: Mars Matbaası.

ERKAPLAN, E. (2000). Eskişehir İl Merkezinde Lületaşından Takı Örnekleri ve yeni_Tasarımlar, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi,Sosyal bilimler Enstitüsü, Ankara.

JİVAL DERGİSİ. (2009). Eskişehir Yöresinin Geleneksel Takıları,Günümüz gelinlerinde. İstanbul: Sayı:67, 11-12.

HAYAT ANSİKLOBEDİSİ, 1989. Hürriyet Gazetecilik a.ş. İstanbul. Cilt:1,2,3,4,5.

İŞCAN, N. (1999). Lületaşı. Eskişehir:İşcan Yayınları.

Madencilik Özel İhtisas Komisyon raporu,Endüstriyel Hammaddeler Alt Komisyon Raporu,Genel Endistüri Mineralleri II. (Mika,Zeolit,Lületaşı), Ankara,2001.

KABAKÇI, E, M. (2004). Artık Depolama Alanlarının Tabanlarında Kullanılması Öngörülen Sepiyolit /Zeolit Karışımının Geoteknik Özelliklerinin Belirlenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi Mimarlık mühendislik Fakültesi Fen Bilimleri Enstitüsü , Eskişehir.

KAYABAŞI, N, SÖYLEMEZOĞLU, F, ERDOĞAN, Z. (1999),Eskişehir'de Lületaşı İşletmeciliği. Ankara: Ekin Dergisi,sayı:7, Tarım Kredi Kooperatifleri merkez Birliği Yayınları.

- KOÇ, M. (2001). Eskişehir’de Yöresel El Sanatları 3.Milli Türk Kültür Şurası Bildirisi. Eskişehir:İnci Yayınları.
- KOÇU, R.E. (1962). Türk Giyim-Kuşam ve Süslenme Sözlüğü. Ankara: Sümerbank yayınları.
- KOZAK, M. (1999). Lületaş ve Kültür Turizmi Açısından Önemi, Kültür Turizm Semineri. Safranbolu: Zonguldak Kara Elmas Üniversitesi Safranbolu Üniversitesi Meslek Yüksek Okulu.
- KOÇKAR, M. T. (1997).Eskişehir’de Yöresel El Sanatları. Eskişehir:Uğur yayınları.
- KUŞOĞLU, Z. (1989).”Lületaş” Eskişehirtaş Tusaş motor sanayi,II. Uluslar arası Lületaş Beyaz Altın Festivali.Eskişehir:İl Kültür Müdürlüğü Yayınları.
- KORKMAZ, Ş. (1987).Doğal ve Preslenmiş Lületaşının Bazı fiziksel Özelliklerinin Belirlenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi Mimarlık mühendislik Fakültesi Fen Bilimleri Enstitüsü , Eskişehir.
- MEYDAN, M. (1998).Türkçe Sözlük. Ankara:Emek Yayın Dağıtım.
- ÖĞEL,B. (1985). Türk Kültür Tarihine Giriş,Ankara: III. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- ÖNDER, M. (1998). Antika ve Eski Eserler Kılavuzu. Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- ÖNCEL, Z.(1971).Türkiye’de Lületaş Madenciliği ve Lületaş işletmeciliği Ankara:M.T.A. Yayınları.
- ÖRNEK,V, S. (1977). Türk Halk Bilimi. Ankara: Türkiye İş Bankası Yayınları.

ÖZBAĞI, T. (1993). Baş Süslemesinde Kadın Takıları. Kültür ve Sanat Dergisi, sayı:20, 13..

ÖZDEMİR, H.V. (2004), Sepiyolitın Çöp Deponi Tabakalarında Kullanabilirliğinin Belirlenmesi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Fen Bilimler Enstitüsü. Eskişehir.

SABAH, E. KESKİNER, C. (1998) Sepiyolit. Afyon: İnci ofset.

SERTKAYA, O. F. (1989), Eskişehir II. Uluslar arası Lületaş "Beyaz Altın" festivali, "Beyaz Altın Semineri" Eskişehir: Eskişehir Valiliği İl Kültür yayınları.

SÖZEN, M. TANYELİ, U. (1986). Sanat Kavramı ve Terimler Sözlüğü, İstanbul: Remzi Kitapevi.

TEKİN, C. (1973). Lületaşının Ekonomik Analizi. Eskişehir: Eskişehir Sanayi yayınları.

TİMUR, N. (1972). Lületaş Mamulleri İhracatının Geliştirilmesinde Pazarlama Karmasının Oluşturulması ve Eskişehir'deki İhracatçı Kuruluşlara İlişkin Araştırma. Eskişehir: Eskişehir İktisadi ve Ticari Bilimler Akademisi Dergisi, cilt:2, Anadolu Üniversitesi Basımevi.

TUNÇDİLEK, N. (1955) Türkiye Coğrafya Dergisi. İstanbul: İnci Yayınları, Cilt:12.

TÜRKÇE SÖZLÜK, (1974). Ankara: Türk Dil Kurumu yayınları.

TÜRKİYE İLLER ANSİKLOBEDİSİ, 1989. Doğan yayınları a.ş. İstanbul. Cilt:1 sayı:407.

ÜRERSOY, T. (1989). "Beyaz Altın" festivali, Beyaz Altın Kongresi Notları. Eskişehir: Eskişehir Valili Yayınları, Eskişehir, 1989.

ÜRERSOY,T. (1990). Bir Toprak Beyaz Taş (seminer) Eskişehir.

YENİYOL, M. ÖZTUNALI, Ö. (1985) Yunak Sepiyolitinin Minoroloji ve Oluşumu_II.Ulusal Kıl simpoz Bildiriler, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları,

YERSEL, Ş, F. (1930). Eskişehir.Eskişehir: Sakarya Matbaası.

YILDIRIM,Z. (1990), Eskişehir’de Lületaş İşlemeciliği,Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Ev Ekonomisi Anabilim Dalı, Ankara üniversitesi yayınları,

YILMAZ,Y. (2007), Eskişehir Sepiyoliti’nin Termal Özelliklerinin İncelenmesi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi Mimarlık mühendislik Fakültesi Fen Bilimleri Enstitüsü , Eskişehir.

<<http://www.turkcebilgi.net.com>. (12.4.2009)

<http://www.odevarşivi.com.aspx> (13.11.2009)

(www.teknolojiweb.net/eskisehirin-tarihi12.09. 2009

KAYNAK KİŞİ KÜNYESİ

Ayhan KARAHAAN, Işık lületaş mağazasında usta ve satıcısı, 2009

Besim AKTAŞ, Aktaş pipo ve lületaş mağazasında usta ve satıcısı, 2009

Burhan YÜCEL, Meerschaum pipo lületaş mağazasında ustası ve satıcısı, 2009

Cihangir AKTAŞ, Aktaş lületaş & pipo imalatı ve ihracatı mağazasında usta satıcısı, 2009

Ender ERDOĞAN, lületaş ustası, 2009.

Fehmi YAVUZ, Beyaz İnci-2 lületaş mağazasında usta ve satıcısı, 2010.

Hüseyin SOYSAL, Aktaş lületaş mağazasında usta ve satıcısı, 2009.

İsmail KAVLAK, Kavlak Standart lületaş mağazasında usta ve satıcısı, 2009.

İsmet BEKLER, Emekli lületaş ustası, 2009

Rafi IŞIK, Işık lületaş mağazasında usta ve satıcısı, 2009

Rumi AKTAŞ, Lületaş ustası, 2010.

Sadık YANIK, Servi lületaş mağazasında usta, 2010.

Sezai KÖSEER, Servi lületaş mağazasında usta, 2010.

Süleyman COŞKUN, Işık lületaş mağazasında usta ve satıcısı, 2009.

EKLER

BİLGİ FORMU

Şekil No	: 71
Örnek No	: 1
İlgili Koleksiyon	: Ayan lületaş ve Pipo (İsmail Ayan)
Koleksiyonun Açık Adresi	: Paşa Mah. Pazaroğlu sok. Atlıhan iş mrk.No:8/11 Eskişehir
İnceleme Tarihi	: 18.09.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	: 2009
Ürünün Cinsi (Adı)	: Asa (Baston)
Ürünün Boyutları	: Boy ; 89cm., Çap : 22cm.
Kullanılan malzemeler	:
Ana malzeme	: Lületaş
Yardımcı Malzeme	: Teflon vida, çelik tel.
Uygulanan Teknikler	:
Üretim Tekniği	: Yontma tekniği
Süsleme Tekniği	: Freze ve kabartma tekniği
Kullanılan Renkler	:
Zeminde	: Lületaşının doğal rengi olan beyaz
Süslemede	: -
Seçilen Konu	: Hayvan figürü , bitkisel bezemeler ve geometrik bezemeler.

Kompozisyon

: Yuvarlak ve uzun formlu olan asa (baston)eklemeli sekiz parçalı olup,her parçasında aynı biçimde yan yana eşit aralıklarla yerleştirilmiş dört adet çiçek motifi yer almaktadır.Parçaların birleşim yeri birbirine paralel verev motiflerle çevrilmiştir. Çiçeklerin bittiği kısımda yuvarlak motif üzerinde enine boyuna çizgiler ve üstünde iki yana açık yaprak ortasında alev bulunur .Baş kısmına ise kartal başı figürü gagası ve tüyleri ayrıntılı olarak yer almıştır. Alt kısmı yuvarlak şekilde bitirilmiştir.

BİLGİ FORMU

Şekil No	:	72
Örnek No	:	2
İlgili Koleksiyon	:	Ayan lületaş ve Pipo Ramazan Bağlan
Koleksiyonun Açık Adresi	:	Paşa Mah. Pazar oğlu sok. Atlıhan iş mrk.No:8/11 Eskişehir
İnceleme Tarihi	:	18.07.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	2009
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Satranç takımı
Ürünün Boyutları	:	Boy; Büyük form:11 cm.,Küçük form:5 cm Çap; 5 cm.
Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lületaş
Yardımcı Malzeme	:	
Uygulanan Teknikler	:	
Üretim Tekniği	:	Yontma tekniği.
Süsleme Tekniği	:	Freze, kabartma, yakma tekniği
Kullanılan Renkler	:	
Zeminde	:	Lületaşının doğal rengi olan beyaz
Süslemede	:	Koyu kahverengi
Seçilen Konu	:	İnsan ve hayvan figürleri

Kompozisyon

: Her bir oyun taşında insan ve hayvan figürleri kullanılmıştır. Sekiz küçük hayvan , sekiz büyük hayvan figürü bulunur.İnsan figürleri sekiz tanesi büst şeklinde küçük, sekiz tanesi büyük üst ve alt bedeni olan Osmanlı sultanları şeklinde sarık ve kaftanlarıyla yer almaktadır. Büyük figürlerin en geniş ve yuvarlak alt kısımlarında iki enine çizgilerin arasında birbirine paralel verev bezemeler yer alır.Daralan kısımdan sonra daha geniştir ve denge sağlanması için taban düzleştirilmiştir.

BİLGİ FORMU

Şekil No : 73
Örnek No : 3
İlgili Koleksiyon : Ayan lületaşı ve Pipo (Kemal Bağlan)
Koleksiyonun Açık Adresi : Paşa Mah. Pazar oğlu sok. Atlıhan iş mrk. No: 8/11 Eskişehir

İnceleme Tarihi	: 18.09.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	: 2009
Ürünün Cinsi (Adı)	: Büyük pipo
Ürünün Boyutları	: Boy ; 30 cm. Yükseklik ; 30 cm. Polyester pipo uç: Boy ; 20 cm. , Çap ; 8 cm.
Kullanılan malzemeler	:
Ana malzeme	: Lületaşı
Yardımcı Malzeme	: Polyester pipo uç, yaylı çelik tel
Uygulanan Teknikler	:
Üretim Tekniği	: Yontma tekniği, tornadan geçirme.
Süsleme Tekniği	: Freze ve kabartma tekniği
Kullanılan Renkler	:
Zeminde	: Lületaşının doğal rengi olan beyaz
Süslemede	: Koyu kahverengi.
Seçilen Konu	: İnsan ve hayvan figürleri, geometrik bezemeler.
Kompozisyon	: Eklemeli üç parçadan oluşan pipo, birbirleriyle bütünlük sağlamış ejderha (dragon) ve farklı şekillerde, yan, sırt üstü, yüzüstü yatan geniş bir alana içerisine çıplak kadın figürleri birbirinden bağımsız olarak yerleştirilmiştir. Silindir kısmında soyut bezemeler ve bitiminde yuvarlak bezemeler yer almaktadır.Polyester uç ile birleştirilmiştir.

BİLGİ FORMU

Şekil No	:	74
Örnek No	:	4
İlgili Koleksiyon	:	Ayan Lületaşı ve Pipo (İsmail Ayan)
Koleksiyonun Açık Adresi	:	Paşa Mah. Pazar oğlu sok. Atlıhan iş mrk.No:8/11 Eskişehir
İnceleme Tarihi	:	18.09.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	2009
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Yüzük
Ürünün Boyutlar	:	Çap; 3 cm. Çevre genişliği; 7 cm. Yüzük teli: Çevre genişliliği; 8 cm.
Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lületaşı
Yardımcı Malzeme	:	Çelik yüzük teli
Uygulanan Teknikler	:	
Üretim Tekniği	:	Yontma tekniği.

Süsleme Tekniği	: Freze, kabartma ve boyama tekniği
Kullanılan Renkler	:
Zeminde	: Lületaşının doğal rengi olan beyaz
Süslemede	: Siyah
Seçilen Konu	: Geometrik bezemeler.
Kompozisyon	: Yuvarlak formundaki yüzük, merkezinde küçük yuvarlaklar ve damlalar birbirine paralel, simetrik olarak yerleştirilmiştir. İki renkli oluşu motive boyut kazandırmıştır. Yüzüğün arka kısmında yüzük teli yer almaktadır.

BİLGİ FORMU

Şekil No	:	75
Örnek No	:	5
İlgili Koleksiyon	:	Ayan lületaşı ve Pipo (Ramazan Bağlan)
Koleksiyonun Açık Adresi	:	Paşa Mah. Pazar oğlu sok. Atlıhan iş mrk. No: 8/11 Eskişehir
İnceleme Tarihi	:	18.09.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	2009
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Yüzük
Ürünün Boyutları	:	Çap; 3 cm. Çevre genişliği; 7 cm. Yüzük teli: Çevre genişliliği; 8 cm.
Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lületaşı
Yardımcı Malzeme	:	Çelik yüzük teli
Uygulanan Teknikler	:	
Üretim Tekniği	:	Yontma tekniği
Süsleme Tekniği	:	Freze, kabartma ve boyama tekniği
Kullanılan Renkler	:	
Zeminde	:	Lületaşının doğal rengi olan beyaz
Süslemede	:	Siyah
Seçilen Konu	:	Geometrik bezemeler.

Kompozisyon

: Üçgen formundaki yüzük, merkez kısmı boş bırakılmış, etrafına yuvarlak noktalar eşit aralıklarla yerleştirilerek zemin üzerinde oval oluşturulmuştur. İki renkli oluşu zemine hareket kazandırmıştır. Alt kısmı yüzük teli ile birleştirilmiştir.

BİLGİ FORMU

Şekil No	:	76
Örnek No	:	6
İlgili Koleksiyon	:	Ayan lületaş ve Pipo (İsmail Ayan)
Koleksiyonun Açık Adresi	:	Paşa Mah. Pazar oğlu sok. Atlıhan iş mrk. No: 8/11 Eskişehir
İnceleme Tarihi	:	18.09.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	2009
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Padişah Büstü
Ürünün Boyutları	:	Boy; 7cm. Çevre genişliği; 24 cm.
Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lületaş
Yardımcı Malzeme	:	-
Uygulanan Teknikler	:	
Üretim Tekniği	:	Yontma tekniği
Süsleme Tekniği	:	Kabartma ve saf balmumunda bekletme tekniği
Kullanılan Renkler	:	

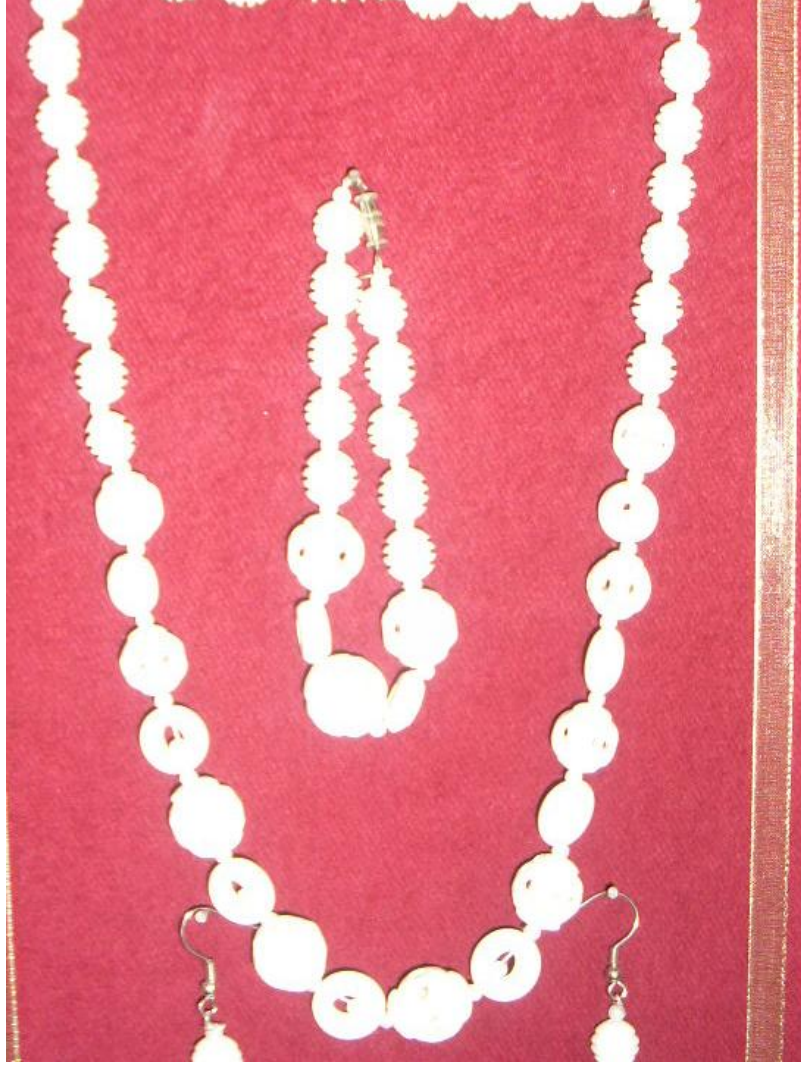
Zeminde	: -
Süslemede	: Sarı
Seçilen Konu	: İnsan figürü, geometrik bezeme.
Kompozisyon	: Padişah (sultan) büstü, baş üzerindeki sarığın ortasındaki sorgucu arkaya doğru uzamıştır. Sorgucun ortasında yuvarlak bir bezeme yer almaktadır. Başı öne eğik, uzun ve kıvrımlı bıyık ve sakalı bulunur. Alt kısmı düz olup bir denge oluşturmuştur.

BİLGİ FORMU

Şekil No	:	77
Örnek No	:	7
İlgili Koleksiyon	:	Ayan lületaş ve Pipo(Muammer Yılmaz)
Koleksiyonun Açık Adresi	:	Paşa Mah. Pazar oğlu sok. Atlıhan iş mrk.No:8/11 Eskişehir
İnceleme Tarihi	:	18.09.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	2009
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Şamdan (mumluk)
Ürünün Boyutları	:	Boy; 16 cm Çap; 25 cm.
Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lületaş
Yardımcı Malzeme	:	-
Uygulanan Teknikler	:	
Üretim Tekniği	:	Yontma tekniği
Süsleme Tekniği	:	Freze ve kabartma tekniği
Kullanılan Renkler	:	

Zeminde	: Lületaşının doğal rengi olan beyaz
Süslemede	: -
Seçilen Konu	: Geometrik bezemeler.
Kompozisyon	: Şamdan (mumluk) silindir formunda olup; zemin üzerinde üç şekilde kompozisyon yer almaktadır. Mumun konulduğu kısım daha yuvarlak ve geniş bir ağzı vardır. Bu yuvarlağın etrafı eşit aralıklarla paralel içinde küçük yuvarlakların bulunduğu damlalar yerleştirilmiştir. Üst kısmına ince kıvrımlar birbirinden ayıran ince bir çizgi yer almaktadır. Orta kısım en ince bölüm olup, birbirine paralel ve verev boyuna çizgilerden meydana gelmiştir. Üç çizginin aralarında yer alan tersine yerleştirilmiş yarım ay, eşit aralıklarla ve paraleldir. Oval çizgi ve en altında genişleyen kısmında içerisinde küçük yuvarlakların bulunduğu yarım ay motifi eşit aralıklarla ve yan yana yerleştirilerek kompozisyon tamamlanmıştır.

BİLGİ FORMU

Şekil No	:	78
Örnek No	:	8
İlgili Koleksiyon	:	Ayan lületaşı ve Pipo (Muharrem Yılmaz)
Koleksiyonun Adresi	Açık :	Paşa Mah. Pazar oğlu sok.Atlıhan iş mrk.No:8/11 Eskişehir
İnceleme Tarihi	:	18.09.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	2009
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Kolye
Ürünün Boyutları	:	Çap; Büyük form: 5 cm.Küçük Form:1cm Çevre

Genişliği; 56 cm

Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lületaşı
Yardımcı Malzeme	:	Misina, klips
Uygulanan Teknikler	:	
Üretim Tekniği	:	Yontma tekniği, tornadan geçirme.
Süsleme Tekniği	:	Freze ile süsleme tekniği
Kullanılan Renkler	:	
Zeminde	:	Lületaşının doğal rengi olan beyaz
Süslemede	:	-
Seçilen Konu	:	Geometrik bezeme.
Kompozisyon	:	Geometrik formdan oluşan kolye birbirinden bağımsız olup yuvarlak şekillerin içerisinde hareket kazandırılan yuvarlak oymalar yer almaktadır. Bu şekiller sistematik biçimde misinaya dizilerek kolye ve iki ucu klipsle birleştirilmiştir.

BİLGİ FORMU

Şekil No	:	79
Örnek No	:	9
İlgili Koleksiyon	:	Ayan lületaş ve Pipo (Muharrem Yılmaz)
Koleksiyonun Açık Adresi	:	Paşa Mah. Pazar oğlu sok. Atlıhan iş mrk.No:8/11 Eskişehir
İnceleme Tarihi	:	18.09.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	2009
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Kolye
Ürünün Boyutları	:	Büyük form:2 cm Küçük form:1 cm Çevre genişliği;54 cm.,
Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lületaş
Yardımcı Malzeme	:	Misina, klips
Uygulanan Teknikler	:	
Üretim Tekniği	:	Yontma tekniği, tornadan geçirme
Süsleme Tekniği	:	Kabartma, saf balmumunda bekletme, boyama

	tekniki
Kullanılan Renkler	:
Zeminde	: -
Süslemede	: Sarı ,siyah
Seçilen Konu	: Bitkisel bezeme.
Kompozisyon	: Yuvarlak formlu olan kolye, birbirinden farklı boyuttaki yuvarlak zeminlerin üzerinde, birbirine bağlı ve birleşik tomurcuk çiçek motifleri yer almaktadır. İki ucu klipsle birleştirilmiştir.

BİLGİ FORMU

Şekil No	:	80
Örnek No	:	10
İlgili Koleksiyon	:	Bektaş İmalat ve İhracat Lületaş (Hüseyin Soysal)
Koleksiyonun Açık Adresi	:	Paşa Mah. Pazar oğlu sok. Atlıhan iş mrk. No: 8/1 Eskişehir
İnceleme Tarihi	:	18.09.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	2009
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Kolye
Ürünün Boyutları	:	Büyük Form; 4 cm., Küçük form; 5 cm. Deri şerit, Boy: 56 cm.
Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lületaş
Yardımcı Malzeme	:	Deri şerit, klips, yüzük teli.
Uygulanan Teknikler	:	
Üretim Tekniği	:	Yontma tekniği, tornadan geçirme.
Süsleme Tekniği	:	Kabartma ve ebru kağıdıyla boyama tekniği

Kullanılan Renkler	:	
Zeminde	:	Lületaşının doğal rengi olan beyaz
Süslemede	:	Pembe.
Seçilen Konu	:	Geometrik bezeme.
Kompozisyon	:	Oval formlu kolye, bir adet oval şekilden meydana gelmiştir. Kolye olarak düşünülen form deri şeride takılmıştır. İki ucu klipsle birleştirilmiştir.

BİLGİ FORMU

Şekil No	: 81
Örnek No	: 11
İlgili Koleksiyon	: Bektaş İmalat ve İhracat Lületaş (Besim Aktaş)
Koleksiyonun Açık Adresi	: Paşa Mah. Pazar oğlu sok. Atlıhan iş mrk. No: 8/1 Eskişehir
İnceleme Tarihi	: 18.09.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	: 2009
Ürünün Cinsi (Adı)	: Kitap ayracı
Ürünün Boyutları	: Boy; 4 cm., En; 4 cm. Ahşap çubuk Boy; 10 cm., En; 4 cm.
Kullanılan malzemeler	:
Ana malzeme	: Lületaş
Yardımcı Malzeme	: Ahşap kitap ayracı (ahşap platform).
Uygulanan Teknikler	:
Üretim Tekniği	: Yontma tekniği
Süsleme Tekniği	: Kabartma ve ebru kağıdıyla boyama tekniği
Kullanılan Renkler	:

Zeminde	: Lületaşının doğal rengi olan beyaz
Süslemede	: Mavi, kahverengi.
Seçilen Konu	: Hayvan figürü
Kompozisyon	: Oval formlu kitap ayracı kaplumbağa figüründen meydana gelmiştir.Figürün alt kısmına Ahşap çubuk ile birleştirilmiştir.

BİLGİ FORMU

Şekil No	:	82
Örnek No	:	12
İlgili Koleksiyon	:	Bektaş İmalat ve İhracat Lületaşı (Besim Aktaş)
Koleksiyonun Açık Adresi	:	Paşa Mah. Pazar oğlu sok. Atlıhan iş mrk. No: 8/1 Eskişehir
İnceleme Tarihi	:	18.09.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	2009
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Büyük pipo
Ürünün Boyutları	:	Boy; 29 cm., Yükseklik; 15 cm. Polyester pipo uç, Boy; 10cm Çap; 6 cm., polyester pipo Boy; 8cm, Çap; 6 cm.
Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lületaşı
Yardımcı Malzeme	:	Polyester uç, polyester pipo, teflon vida.
Uygulanan Teknikler	:	
Üretim Tekniği	:	Yontma tekniği, tornadan geçirme.
Süsleme Tekniği	:	Freze, kabartma, saf balmumunda bekletme tekniği

Kullanılan Renkler	:
Zeminde	: Koyu sarı.
Süslemede	: Koyu sarı.
Seçilen Konu	: Hayvan figürleri, bitkisel ve geometrik bezeme
Kompozisyon	: Eklemeli üç parçadan oluşan pipo, Ağaç dalı görüntüsündeki kıvrımlı hatların üzerinde iki ayrı yöne bakan at figürleri hareket kazandırılarak yerleştirilmiştir. Kıvrımlı geniş hattın ortasından çıkan pipo ucunun birleşme noktasına geometrik ve bitkisel motifler paralel ve eşit aralıklarla yerleştirilmiştir. Bitkisel motifler enine çizgilerle ayrılmıştır. Piponun baş kısmında aynı motifler tekrar edilmiştir. Desenlerin bittiği kısımda pipo ucuyla birleştirilmiştir.

Şekil No	:	83
Örnek No	:	13
İlgili Koleksiyon	:	Bektaş İmalat ve İhracat Lületaşı (Besim Aktaş)
Koleksiyonun Açık Adresi	:	Paşa Mah. Pazar oğlu sok. Atlıhan iş mrk. No: 8/1 Eskişehir
İnceleme Tarihi	:	18.09.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	2009
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Pipo
	:	Boy; 20 cm., Yükseklik; 10 cm. Polyester pipo uç, Boy; 20 cm., Çap; 4 cm.
Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lületaşı
Yardımcı Malzeme	:	Polyester uç, teflon vida.
Uygulanan Teknikler	:	
Üretim Tekniği	:	Yontma tekniği, tornadan geçirme.
Süsleme Tekniği	:	Freze ve kabartma tekniği
Kullanılan Renkler	:	

Zeminde	: Lületaşının doğal rengi olan beyaz
Süslemede	: Turuncu
Seçilen Konu	: İnsan figürü, bitkisel ve geometrik bezeme
Kompozisyon	: Eklemeli üç parçadan oluşan pipo, Viking başı figüründen meydana gelmiştir. Birinci kısımda Viking başı yer almaktadır. Yüz hatları sert, sakalının kıvrımları, baş kısmına yerleştirilen iki tarafında boynuz bulunan yerel başlık üzerinde kıvrımlı kılıç motifi bulunur. İkinci kısımda başın bittiği bölümde, bağımsız silindirik kıvrımlar ve merkezdeki çiçek motifleri eşit aralıklarla yan yana yerleştirilmiştir. Bu motifleri birbirinden ayıran enine çizgiler bulunmaktadır. Üçüncü kısımda enine çizgiler ve bitiminde polyester pipo ucla birleştirilmiştir.

BİLGİ FORMU

Şekil No	:	84
Örnek No	:	14
İlgili Koleksiyon	:	Bektaş İmalat ve İhracat Lületaş (Besim Aktaş)
Koleksiyonun Açık Adresi	:	Paşa Mah. Pazar oğlu sok. Atlıhan iş mrk. No: 8/1 Eskişehir
İnceleme Tarihi	:	18.09.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	2009
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Sigara ağızlığı.
Ürünün Boyutları	:	Boy; 6 cm. Çap; 5 cm. Polyester ağızlık, Boy; 5 cm, Çap; 4 cm.
Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lületaş
Yardımcı Malzeme	:	Polyester ağızlık, teflon vida.
Uygulanan Teknikler	:	
Üretim Tekniği	:	Yontma tekniği, tornadan geçirme.
Süsleme Tekniği	:	Kabartma tekniği
Kullanılan Renkler	:	
Zeminde	:	Lületaşının doğal rengi olan beyaz
Süslemede	:	Koyu kahverengi.

- Seçilen Konu** : Bitkisel ve geometrik bezemeler.
- Kompozisyon** : Yuvarlak (silindir) formunda olan sigara ağızlığı, iki kısımdan meydana gelmiştir. Birinci kısımda, enine çizgiler, iki sıra halinde dört defa tekrar edilmiştir. İki sıranın içerisinde çiçek motifleri yan yana sıralanmıştır. İkinci kısmında ise motiflerin bitiminde sigara ağızlığı ile birleştirilmiştir.

BİLGİ FORMU

Şekil No	:	85
Örnek No	:	15
İlgili Koleksiyon	:	Bektaş İmalat ve İhracat Lületaş (Besim Aktaş)
Koleksiyonun Açık Adresi	:	Paşa Mah. Pazar oğlu sok. Atlıhan iş mrk. No: 8/1 Eskişehir
İnceleme Tarihi	:	18.09.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	2006
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Pipo
Ürünün Boyutları	:	Boy; 8 cm: Çap; 4 cm. Polyester pipo uç, Boy; 8 cm: Çap; 4 cm.
Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lületaş
Yardımcı Malzeme	:	Polyester pipo uç, teflon vida
Uygulanan Teknikler	:	
Üretim Tekniği	:	Yontma tekniği, tornadan geçirme.
Süsleme Tekniği	:	Kabartma ve yakma tekniği

Kullanılan Renkler	:	
Zeminde	:	Sarı
Süslemede	:	Koyu kahverengi,
Seçilen Konu	:	Hayvan figürü, geometrik bezeme
Kompozisyon	:	Oval formlu olan pipo, tütün konulan pipo kısmı tüylü kartal pençesinin kıvrımlı uzun tırnakları içerisinde yer almaktadır. Tütün konulan kısmın da eşit aralıklarla yan yana yerleştirilmiş, damlalar ve içerisinde yuvarlak bezemeler bulunmaktadır. Pençenin yüzeyinde kare çizgiler ve dikdörtgen bezemeler yer almaktadır. Uzun kıvrımlı tüylerin bitiminde polyester pipo ucla birleştirilmiştir.

BİLGİ FORMU

Şekil No	:	86
Örnek No	:	16
İlgili Koleksiyon	:	Aktaş Lületaşı İmalat & İhracat (Cihangir Aktaş)
Koleksiyonun Açık Adresi	:	Paşa Mah. Pazar oğlu sok. Atlıhan iş mrk. No: 8/9 Eskişehir
İnceleme Tarihi	:	18.09.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	2009
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Pipo
Ürünün Boyutları	:	Boy; 19 cm Yükseklik; 8 cm. Polyester pipo uç, Boy; 8 cm Çap; 5 cm.
Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lületaşı
Yardımcı Malzeme	:	Polyester pipo uç, teflon vida.
Uygulanan Teknikler	:	
	:	Yontma tekniği, tornadan geçirme.

Üretim Tekniği

Süsleme Tekniği : Kabartma tekniği

Kullanılan Renkler :

Zeminde : Lületaşının doğal rengi olan beyaz

Süslemede : Koyu kahverengi,

Seçilen Konu : İnsan figürü, bitkisel ve geometrik bezemeler.

Kompozisyon : Oval formlu pipoda kontes başı figürü yer almaktadır. Yumuşak bakışlı, keskin yüz hatları ayrıntılı bir şekilde verilmiştir. Başın üzerinde şapka bulunmaktadır. Şapkanın ortasında yan yana iki tomurcuk gül ve yanlarında kıvrımlı yapraklar paralel olarak etrafına yerleştirilmiştir. Çiçeklerin ortasından çıkan ve şapkayı kaplayan büyük püskül (yelpaze) kıvrımlı bir şekilde yer almaktadır. Şapkanın uç kısmında dikey keskin kıvrımlar birbirine paralel ve ayrıca üzerinde noktalar eşit aralıklarla yerleştirilmiştir. Şapkanın arka kısmında üç sıra ince çizgiler arasında yan yana eşit aralıklarla konulmuş ve yuvarlak bezemeler bulunur. Desenin bitiminde polyester pipo uçla birleştirmiştir.

BİLGİ FORMU

Şekil No	:	87
Örnek No	:	17
İlgili Koleksiyon	:	Aktaş Lületaşı İmalat & İhracat (Cihangir Aktaş)
Koleksiyonun Açık Adresi	:	Paşa Mah. Pazar oğlu sok. Atlıhan iş mrk. No: 8/9 Eskişehir
İnceleme Tarihi	:	18.09.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	2009
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Saç Tokası
Ürünün Boyutları	:	Çap; 9 cm. Ahşap toka Boy; 12 cm.
Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lületaşı
Yardımcı Malzeme	:	Ahşap toka
Uygulanan Teknikler	:	
Üretim Tekniği	:	Yontma tekniği ve tornadan geçirme.
Süsleme Tekniği	:	Freze ile süsleme tekniği

Kullanılan Renkler	:	
Zeminde	:	Lületaşının doğal rengi olan beyaz
Süslemede	:	Pembe,mavi
Seçilen Konu	:	Bitkisel ve geometrik bezemeler.
Kompozisyon	:	Yuvarlak formlu saç tokası, merkezden başlayarak tomurcuk çiçek motiflerinin ortasında bulunmaktadır. Tomurcuk çiçekler birbirlerine birleşik biçimde yuvarlak zemin üzerinde yer almaktadır. Yuvarlak açılmış deliğe, ahşap toka geçirilmiştir.

BİLGİ FORMU

Şekil No	:	88
Örnek No	:	18
İlgili Koleksiyon	:	Aktaş Lületaşı İmalat & İhracat (Cihangir Aktaş)
Koleksiyonun Açık Adresi	:	Paşa Mah. Pazar oğlu sok. Atlıhan iş mrk.No:8/9 Eskişehir
İnceleme Tarihi	:	18.09.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	2009
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Tütsülük
Ürünün Boyutları	:	Boy; Büyük form:7 cm ,Küçük form:3 cm Yükseklik; 5 cm. Ahşap platform Boy; 26 cm. En; 4 cm.
Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lületaşı
Yardımcı Malzeme	:	Ahşap platform
Uygulanan Teknikler	:	
Üretim Tekniği	:	Yontma tekniği
Süsleme Tekniği	:	Kabartma, yakma tekniği
Kullanılan Renkler	:	
Zeminde	:	Kahverengi,
Süslemede	:	Kahverengi, siyah, sarı, turuncu

- Seçilen Konu** : Hayvan figürleri
- Kompozisyon** : Dikdörtgen formundaki tütsülüğün, ahşap zemin üzerinde yedi adet büyüklü, küçüklü fil hareket kazandırılarak yerleştirilmiştir.

BİLGİ FORMU

Şekil No	:	89
Örnek No	:	19
İlgili Koleksiyon	:	Aktaş Lületaşı İmalat & İhracat (Cihangir Aktaş)
Koleksiyonun Adresi	Açık :	Paşa Mah. Pazar oğlu sok. Atlıhan iş mrk.No:8/9 Eskişehir
İnceleme Tarihi	:	18.09.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	2008
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Broş
Ürünün Boyutları	:	Boy; 6 cm , En; 3 cm. Klips Boy; 3 cm
Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lületaşı
Yardımcı Malzeme	:	Klips
Uygulanan Teknikler	:	
Üretim Tekniği	:	Yontma tekniği
Süsleme Tekniği	:	Kabartma, yakma tekniği
Kullanılan Renkler	:	
Zeminde	:	Lületaşının doğal rengi olan beyaz
Süslemede	:	Koyu kahverengi.

- Seçilen Konu** : Geometrik bezeme
- Kompozisyon** : Oval formundaki broş merkezden başlayarak üç nokta ve yuvarlak çizgi, tekrar daha büyük yuvarlaklar, üst kısmında oval şekiller eşit aralıklarla birbirine paralel, kendi içerisinde yuvarlak olabilecek şekilde yerleştirilmiştir. İkinci kısmında, daralan yüzeyde yay şeklini meydana getirecek biçimde yuvarlak ve oval şekiller yan yana eşit aralıklarla bulunmaktadır. Broşun alt kısmı klipsle birleştirilmiştir.

BİLGİ FORMU

Şekil No	:	90
Örnek No	:	20
İlgili Koleksiyon	:	Aktaş Lületaşı İmalat & İhracat (Cihangir Aktaş)
Koleksiyonun Açık Adresi	:	Paşa Mah. Pazar oğlu sok. Atlıhan iş mrk. No: 8/9 Eskişehir
İnceleme Tarihi	:	18.09.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	2008
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Büyük pipo
Ürünün Boyutları	:	Boy; 34 cm , Yüksek; 18 cm. Polyester pipo uç Boy; 6 cm, Çap; 4 cm.
Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lületaşı
Yardımcı Malzeme	:	Polyester pipo uç, yaylı çelik tel teflon vida.
Uygulanan Teknikler	:	
Üretim Tekniği	:	Yontma tekniği, tornadan geçirme.
Süsleme Tekniği	:	Freze, kabartma, saf balmumunda bekletme tekniği
Kullanılan Renkler	:	

Zeminde	: Sarı
Süslemede	: Sarı
Seçilen Konu	: İnsan figürü, bitkisel ve geometrik bezeme.
Kompozisyon	: Eklemeli 4 parçadan oluşan pipo, sultan başı figüründen meydana gelmiştir. Sert yüz ifadesi, çatık kaşları, sakalının ve bıyıklarının kıvrımları ayrıntılı bir şekilde yer verilmiştir. Başın üzerindeki sarığı verev kıvrımlar verilerek hareket kazandırılmıştır. Sarığın ortasında büyük çiçek ve üzerinden çıkan, sarığın arkasına doğru uzanan, büyük sorguç bulunmaktadır. Sarığın iki yanından uzayan sorguca bağlı püsküller ikişer adet iki yana yerleştirilmiştir. Eklemeli kısım silindir şeklinde olup, kıvrımlı dallar, yaprakları ayıran enine kesen üçer adet çizgiler ve alt kısmında küçük çiçekler yuvarlaklar içerisinde birbirine paraleldir. Silindir kısım polyester pipo ucla birleştirilmiştir.

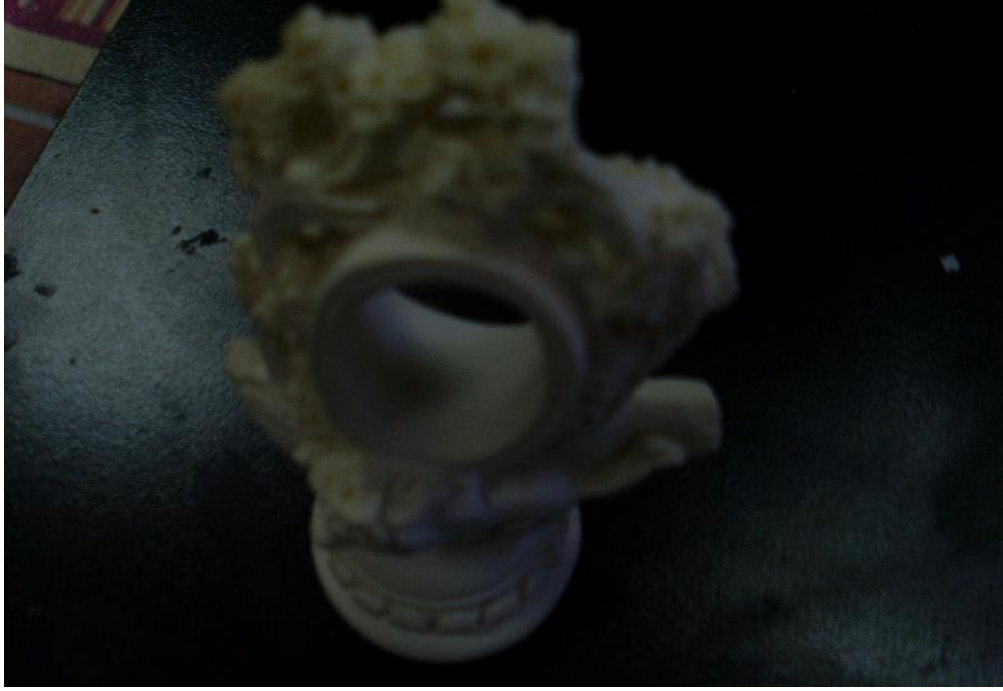
BİLGİ FORMU

Şekil No	:	91
Örnek No	:	21
İlgili Koleksiyon	:	Kavlak Standart Lületaşı (İsmail Kavlak)
Koleksiyonun Açık Adresi	:	Paşa Mah. Pazar oğlu sok. Atlıhan iş mrk. No: 8/5 Eskişehir
İnceleme Tarihi	:	18.09.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	2009
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Kolye.
Ürünün Boyutları	:	Boy; Büyük form: 9 cm., Küçük form: 5 cm Çevre genişliği; 60 cm.
Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lületaşı
Yardımcı Malzeme	:	Misina, klips,
Uygulanan Teknikler	:	
Üretim Tekniği	:	Yontma tekniği, tornadan geçirme.
Süsleme Tekniği	:	Ebru kağıdında boyama tekniği
Kullanılan Renkler	:	

Zeminde	: Lületaşının doğal rengi olan beyaz
Süslemede	: Mavi, pembe, sarı,
Seçilen Konu	: Geometrik bezeme.
Kompozisyon	: Yuvarlak formlu olan kolye, büyük ve küçük yuvarlakların misinaya dizilmesiyle meydana gelmiştir.İki ucu klipsle birleştirilmiştir.

BİLGİ FORMU

Şekil No	:	92
Örnek No	:	22
İlgili Koleksiyon	:	Kavlak Standart lületaş (İsmail Kavlak)
Koleksiyonun Açık Adresi	:	Paşa Mah. Pazar oğlu sok. Atlıhan iş mrk. No: 8/5 Eskişehir
İnceleme Tarihi	:	18.09.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	2009
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Resim Çerçevesi.
Ürünün Boyutları	:	Boy; 11 cm. Çevre genişliği; 15 cm.
Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lületaş
Yardımcı Malzeme	:	-
Uygulanan Teknikler	:	
Üretim Tekniği	:	Yontma tekniği
Süsleme Tekniği	:	Freze ve kabartma tekniği
Kullanılan Renkler	:	
Zeminde	:	Lületaşının doğal rengi olan beyaz
Süslemede	:	-

- Seçilen Konu** : Hayvan figürü, bitkisel ve geometrik bezeme.
- Kompozisyon** : Yuvarlak formlu olan resim çerçevesi, içi açık, büyük yuvarlağın üst kısmından aşağıya doğru birbirinden bağımsız dalların üzerinde yaprak ve çiçekler yer alır. Aşağıya inildikçe bezemeler azalmaktadır. Dallar ve çiçek demetleri arasında boşluklar bulunmaktadır. Motiflerin bitiminde alt kısmında tavşan figürü yer almaktadır. Daralıp ve sonra geniş bir yuvarlak form başlamaktadır. Yuvarlağın en geniş alt kısmına doğru dikdörtgen şekiller yan yana eşit aralıklarla yerleştirilmiştir. Dikdörtgen şekillerin iki yanına enine çizgiler bulunmaktadır. Taban kısmı düz olarak yapılmış, dengeli durması sağlanmıştır.

Şekil No	:	93
Örnek No	:	23
İlgili Koleksiyon	:	Yılmaz Hand Meerschaum Pipo (Muammer Yılmaz)
Koleksiyonun Adresi	Açık :	Mustafa Kemal paşa mah. Köprübaşı cad. Çukur çarşı no:92 Eskişehir
İnceleme Tarihi	:	18.07.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	2009
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Büyük Pipo
Ürünün Boyutları	:	Boy; 25 cm Yükseklik; 9 cm. Polyester pipo Uç, Boy; 9 cm, Çap; 5 cm.
Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lületaş
Yardımcı Malzeme	:	Polyester uç, teflon vida
Uygulanan Teknikler	:	
Üretim Tekniği	:	Yontma tekniği, tornadan geçirme.
Süsleme Tekniği	:	Freze ve kabartma tekniği
Kullanılan Renkler	:	
Zeminde	:	Lületaşının doğal rengi olan beyaz

Süslemede	: Koyu kahve
Seçilen Konu	: Hayvan figürleri, bitkisel ve geometrik bezemeler
Kompozisyon	: Eklemeli dört parçadan meydana gelen pipo, kayalar üzerinde dört at figürü yer almaktadır. Üçü yan yana farklı yönlerde olan hareket halinde biri diğerinden daha büyük şekildedir. Dördüncü at ayrı biçimde, silindir formun üzerindeki kaya üzerinde yer almaktadır. Uç kısmında ise iki şerit çizgi arasında çiçek motifleri yan yana eşit aralıklarla yerleştirilmiştir. Desenin bitiminde polyester uç ile birleştirilmiştir.

Şekil No	:	94
Örnek No	:	24
İlgili Koleksiyon	:	Yılmaz Hand Meerschaum Pipo (Muammer Yılmaz)
Koleksiyonun Açık Adresi	:	Mustafa Kemal paşa mah. Köprübaşı cad. Çukur çarşı no:92 Eskişehir
İnceleme Tarihi	:	18.09.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	2009
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Büyük pipo
Ürünün Boyutları	:	Boy; 20 cm. Yükseklik; 15 cm. Polyester pipo uç, Boy; 9 cm, Çap; 5 cm.
Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lületaş
Yardımcı Malzeme	:	Polyester pipo uç, yaylı çelik tel, teflon vida.
Uygulanan Teknikler	:	
Üretim Tekniği	:	Yontma tekniği, tornadan geçirme.
Süsleme Tekniği	:	Freze ve kabartma tekniği
Kullanılan Renkler	:	
Zeminde	:	Lületaşının doğal rengi olan beyaz

Süslemede	: Turuncu.
Seçilen Konu	: İnsan figürü, bitkisel ve geometrik bezemeler.
Kompozisyon	: Eklemeli beş parçadan oluşan pipo, sultan başı figüründen meydana gelmiştir.Yüz hatları sert, ince ve çatık kaşları, uzun ve kıvrımlı bıyık ve sakallı belirgin olarak verilmiştir. Başın üzerindeki sarığın, birbirine paralel enine verev geniş kıvrımlı çizgiler bulunmaktadır.Bu kıvrımlı yüzeylerinin ortasında büyük ve iki yanında küçük yuvarlak motifler yan yana eşit aralıklarla yerleştirilmiştir. Sarığın orta kısmında büyük bir yuvarlak onunla birleşmiş, enine çizgili dikdörtgen şekil yer almaktadır. Yuvarlağın üst kısmında ona bağlı sorguç bulunur. Sorguç sarığı ikiye bölerek arkaya doğru yerleştirilmiştir. Sarığın uzantısı sorgucun sol tarafında bulunmaktadır. Silindir kısmında şerit şeklinde çizgilerin aralarında birbirine paralel bulunan çiçek motifleri yer almaktadır. Silindirin bitiminde polyester uç ile birleştirilmiştir.

Şekil No	:	95
Örnek No	:	25
İlgili Koleksiyon	:	Yılmaz Hand Meerschaum Pipo (Muammer Yılmaz)
Koleksiyonun Açık Adresi	:	Mustafa Kemal paşa mah. Köprübaşı cad. Çukur çarşı no:92 Eskişehir
İnceleme Tarihi	:	18.09.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	2009
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Pudriyer kutusu
Ürünün Boyutları	:	Yükseklik; Kapak:3 cm., Kutu,:15 cm. Çap; Kapak:17 cm.,Kutu,:21 cm.
Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lületaş
Yardımcı Malzeme	:	-
Uygulanan Teknikler	:	
Üretim Tekniği	:	Yontma tekniği
Süsleme Tekniği	:	Freze ile süsleme tekniği ve yakma tekniği
Kullanılan Renkler	:	
Zeminde	:	Lületaşının doğal rengi olan beyaz
Süslemede	:	Kahverengi

- Seçilen Konu** : Geometrik bezeme.
- Kompozisyon** : Yuvarlak formundaki pudriyer kutusu, kapak ve kutu olmak üzere iki parçadan meydana gelmiştir. Kapak ve kutuda bulunan desenler birbirine uyumlu tamamlayıcı bir şekilde yerleştirilmiştir. Kapak kısmında, ortada büyük bir yuvarlak, etrafında eşit aralıklarla yerleştirilmiştir. Küçük yuvarlaklar ve onunda etrafında daha büyük damlalar birbirine paralel olarak bulunur ve tekrar edilerek kompozisyon tamamlanmıştır. Kutu kısmında damlalar ve daha küçük yuvarlak bezemeler birbirine paralel eşit aralıklarla ve motiflerin tekrar edilmesiyle motifler tamamlanmıştır.

Şekil No	:	96
Örnek No	:	26
İlgili Koleksiyon	:	Yılmaz Hand Meerschaum Pipo (Muammer Yılmaz)
Koleksiyonun Adresi	Açık :	Mustafa Kemal paşa mah. Köprübaşı cad. Çukur çarşı no:92 Eskişehir
İnceleme Tarihi	:	18.09.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	2009
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Küçük Pipo
Ürünün Boyutları	:	Boy; 7 cm, ;Yükseklik; 3 cm. Polyester pipo uç, Boy; 5 cm, Çap;5 cm.
Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lületaş
Yardımcı Malzeme	:	Polyester pipo uç, teflon vida.
Uygulanan Teknikler	:	
Üretim Tekniği	:	Yontma tekniği, tornadan geçirme.
Süsleme Tekniği	:	Freze ve kabartma, boyama tekniği
Kullanılan Renkler	:	
Zeminde	:	Sarı
Süslemede	:	Turuncu

- Seçilen Konu** : İnsan figürü.
- Kompozisyon** : Küçük formlu pipo, Mevlana başı figüründen meydana gelmiştir. Başında uzun düz fesi, sakalı çok uzun ve kıvrımlı bir şekilde hareket kazandırılmıştır.. Yaşlı ve yumuşak yüz ifadesi, göz kapakları inmiş, kulakları fesle birleşik olarak yerleştirilmiştir. İnce silindir kısmı düz ve bitiminde polyester ucla birleştirilmiştir.

Şekil No	: 97
Örnek No	: 27
İlgili Koleksiyon	: Fevzi Akın Hediyelik Meerschaum (Hüseyin Selde)
Koleksiyonun Açık Adresi	: Büyük otel altı No:40/8. Eskişehir
İnceleme Tarihi	: 18.09.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	: 2009
Ürünün Cinsi (Adı)	: Küçük pipo
Ürünün Boyutları	: Boy ;7 cm. Yükseklik ; 8 cm. Polyester pipo uç: Boy ;8 cm. Çap ;4 cm.
Kullanılan malzemeler	:
Ana malzeme	: Lületaşı
Yardımcı Malzeme	: Polyester pipo uç
Uygulanan Teknikler	:
Üretim Tekniği	: Yontma tekniği, tornadan geçirme.
Süsleme Tekniği	: Freze ve kabartma tekniği
Kullanılan Renkler	:
Zeminde	: Lületaşının doğal rengi olan beyaz
Süslemede	: Siyah

- Seçilen Konu** : İnsan figürü, geometrik bezeme
- Kompozisyon** : Küçük pipo sultan başı figüründen meydana gelmiştir. Kıvrımlı sakalı ve uzun bıyıkları bakışları ve yüz ifadesi ayrıntılı bir şekilde yer almıştır. Başın üzerinde verev çizgilerle hareket kazandırılan sarığı bulunur. Sarığın ortasında yuvarlak bir motif, bitiminde sorguç ve sarığın sol tarafından sarkan, ucunda enine çizgilerle küçük motifler bulunduğu desen yer almaktadır. Başın bitiminde silindir kısmında birbirine paralel eşit aralıklarla yerleştirilmiş yuvarlak bezemeler bulunur. Polyester uçla birleştirilmiştir.

Şekil No	:	98
Örnek No	:	28
İlgili Koleksiyon	:	Fevzi Akın Hediyeelik Meerschaum (Hüseyin Selde)
Koleksiyonun Açık Adresi	:	Büyük otel altı No:40/8. Eskişehir
İnceleme Tarihi	:	18.09.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	2009
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Zarf açacağı
Ürünün Boyutları	:	Boy; 5 cm. En; 6 cm. Polyester zarf açacağı Boy; 15 cm. Çap; 4 cm.
Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lületaş
Yardımcı Malzeme	:	Polyester zarf açacağı
Uygulanan Teknikler	:	
Üretim Tekniği	:	Yontma tekniği
Süsleme Tekniği	:	Freze ve kabartma tekniği
Kullanılan Renkler	:	
Zeminde	:	Lületaşının doğal rengi olan beyaz
Süslemede	:	Siyah
Seçilen Konu	:	Bitkisel ve geometrik bezeme.
Kompozisyon	:	Oval formdaki zarf açacağı, merkezde yedi yapraklı büyük bir çiçek, etrafında küçük yuvarlak motifler eşit aralıklarla tüm yüzeye yerleştirilmiştir. Polyester zarf açacağıyla birleştirilmiştir.

Şekil No	: 99
Örnek No	: 29
İlgili Koleksiyon	: Fevzi Akın Hediyelik Meerschaum (Hüseyin Selde)
Koleksiyonun Açık Adresi	: Büyük otel altı No:40/8. Eskişehir
İnceleme Tarihi	: 18.09.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	: 2009
Ürünün Cinsi (Adı)	: Büyük pipo
Ürünün Boyutları	: Boy; 27 cm. Yükseklik; 12 cm. Polyester pipo uç, Boy; 8 cm. Çap; 5 cm
Kullanılan malzemeler	:
Ana malzeme	: Lületaşı
Yardımcı Malzeme	: Polyester pipo uç, yaylı çelik tel, teflon vida.
Uygulanan Teknikler	:
Üretim Tekniği	: Yontma tekniği, tornadan geçirme.
Süsleme Tekniği	: Freze ve kabartma tekniği
Kullanılan Renkler	:
Zeminde	: Lületaşının doğal rengi olan beyaz
Süslemede	: Turuncu
Seçilen Konu	: İnsan, hayvan figürleri, bitkisel bezeme ve geometrik bezeme.
Kompozisyon	: Eklemeli üç parçadan olan büyük pipo, at

arabasında giden bir adam figüründen meydana gelmiştir. Ağzında gemi olan hareket halinde olan at, arabaya bağlanmıştır. Oval formundaki at arabası tek koltuklu olup ikisi küçük ve ikisi büyük hareketli aksı (tekerlek) olan, üzerinde koltukta oturan ağzında sigara, başında kasket ve boyun bağı olan bir erkek figürü yer almaktadır. Atın dizginlerini tutmuş şekildedir. At arabasının arka kısmında tütün konulan kapak ve üzerinde kanatları havada arkası dönük bir kartal figürü bulunmaktadır. Arabanın yan kısmında büyük çiçek motifi ve etrafını çevreleyen küçük yuvarlak bezemeler yer alır. İkinci kısmında düz ve kısa silindir ve üçüncü kısımda, kıvrımlı silindiri kaplayan büyük bir lale motifi bulunmaktadır. En uç kısmında küçük yuvarlaklar birbirine paralel eşit aralıklarla yerleştirilmiştir. Silindirin bittiği kısım polyester uçla birleştirilmiştir.

Şekil No	: 100
Örnek No	: 30
İlgili Koleksiyon	: Fevzi Akın Hediyeelik Meerschaum (Hüseyin Selde)
Koleksiyonun Açık Adresi	: Büyük otel altı No:40/8. Eskişehir
İnceleme Tarihi	: 18.09.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	: 2009
Ürünün Cinsi (Adı)	: Pipo
Ürünün Boyutları	: Boy; 22 cm Yükseklik; 12cm. Polyester pipo uç: Boy; 9 cm, Çap;5 cm
Kullanılan malzemeler	:
Ana malzeme	: Lületaşı
Yardımcı Malzeme	: Polyester pipo uç, teflon vida
Uygulanan Teknikler	:
Üretim Tekniği	: Yontma tekniği, tornadan geçirme.

Süsleme Tekniği	: Freze ve kabartma tekniği
Kullanılan Renkler	:
Zeminde	: Lületaşının doğal rengi olan beyaz
Süslemede	: Turuncu
Seçilen Konu	: Hayvan figürü, geometrik bezeme.
Kompozisyon	: Eklemeli üç parçadan oluşan pipo fil figürlerinden meydana gelmiştir. Pipo etrafında altı tane birbirinden bağımsız fil figürü, hortumları havada birbirine bağlı, diğeri de tütün konulan yuvarlak formun üzerindedir.Kaya şeklindeki zemin de küçük fil figürü yer almaktadır. Silindir kısmın da düz ve enine çizgiler bulunur. Silindirin uç kısmında düz yuvarlaklar yerleştirilmiştir. Bitiminde Polyester uçla birleştirilmiştir.

Şekil No	: 101
Örnek No	: 31
İlgili Koleksiyon	: Fevzi Akın Hediyelik Meerschaum (Hüseyin Selde)
Koleksiyonun Açık Adresi	: Büyük otel altı No:40/8. Eskişehir
İnceleme Tarihi	: 18.09.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	: 2009
Ürünün Cinsi (Adı)	: Büyük pipo
Ürünün Boyutları	: Boy ; 28 cm Yükseklik ; 10 cm. Polyester pipo uç: Boy ; 9 cm, Çap ;8 cm
Kullanılan malzemeler	:
Ana malzeme	: Lületaşı.
Yardımcı Malzeme	: Polyester pipo uç, yaylı çelik tel, teflon vida
Uygulanan Teknikler	:
Üretim Tekniği	: Yontma tekniği tornadan geçirme.
Süsleme Tekniği	: Freze ve kabartma tekniği
Kullanılan Renkler	:
Zeminde	: Lületaşının doğal rengi olan beyaz
Süslemede	: Koyu kahverengi.
Seçilen Konu	: Hayvan figürü, bitkisel ve geometrik bezeme.
Kompozisyon	: Dört parçadan oluşan pipo, ejderha (dragon)

figüründen meydana gelmiştir. Gözenekli kaya üzerine sarılmış ve uzun kuyruğu ile kıvrılmış (tünemiş) şekilde ejderha figürü yer almaktadır. Başı yana yatmış, keskin, sivri ön dişleri, başının üzerinde tüyleri vardır. Başının altındaki büyük bir yapraklar yer alır. Tek ayağının üstündeki üç tırnağı zemini kavramış biçimdedir. Uzun kıvrımlı kuyruğunda dikdörtgen şekiller eşit aralıklarla dik olarak ve enine çizgilerle ayrılmıştır. Silindir kısmında enine çizgileri olan yaprak motiflerin aralarında yuvarlak noktalar birbirine tekrarı ve eşit aralıklarla yer almaktadır. Çiçek motifleri eşit aralıklarla yerleştirilmiştir. Bitiminde polyester uçla birleştirilmiştir.

Şekil No	: 102
Örnek No	: 32
İlgili Koleksiyon	: Servi Meerschaum (Sadık Yanık)
Koleksiyonun Açık Adresi	: Sivrihisar cad. no:36/103. Eskişehir.
İnceleme Tarihi	: 18.07.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	: 2009
Ürünün Cinsi (Adı)	: Büyük pipo
Ürünün Boyutları	: Boy; 23 cm Yükseklik; 14cm. Polyester pipo uç: Boy; 9 cm, Çap; 6 cm
Kullanılan malzemeler	:
Ana malzeme	: Lületaşı
Yardımcı Malzeme	: Polyester pipo uç, yaylı çelik tel, teflon vida
Uygulanan Teknikler	:
Üretim Tekniği	: Yontma tekniği tornadan geçirme.
Süsleme Tekniği	: Freze ve kabartma tekniği
Kullanılan Renkler	:
Zeminde	: Lületaşının doğal rengi olan beyaz

Süslemede	: Turuncu
Seçilen Konu	: İnsan ve hayvan figürleri, bitkisel bezeme, geometrik bezeme.
Kompozisyon	: Dört parçadan oluşan pipo, bir kadın elinde açmış büyük bir gül motifinden meydana gelmiştir. Elde tutmuş şekilde açmış gül motifi ve alt yaprağına konmuş arı figürü vardır. Elin bitiminde, kol kısmında, fırfırlı, kıvrımlı delikli olan bluzun desenleri yer almaktadır. Kolun alt kısmında üç katlı fırfırlı bluzun kol ucu daha geniş olarak bulunmaktadır. Bluzun kol kısmında yuvarlak noktalardan verev oluşturarak orta kısmında noktalardan olan yuvarlak motifler yer almaktadır. Yuvarlak noktalar iki sıra kol ucunda enine ve boyuna bluzun kolu üzerine yerleştirilmiştir. Silindir kısmında ise iki formun arasında karışık biçimde, yaprak ve tomurcuk gül motifleri birbirine geçmeli olarak bulunur. Motiflerin bittiği kısımda birbirine paralel enine çizgilerden oluşan, yuvarlak ve enine kesik çizgiler yer almaktadır. Desenin bitiminde polyester uçla birleştirilmiştir.

Şekil No	:	103
Örnek No	:	33
İlgili Koleksiyon	:	Servi Meerschaum (Sadık Yanık)
Koleksiyonun Açık Adresi	:	Sivrihisar cad. no:36/103. Eskişehir.
İnceleme Tarihi	:	18.09.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	2009
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Büyük pipo
Ürünün Boyutları	:	Boy; 24 cm Yükseklik; 18 cm. Polyester pipo uç: Boy; 9 cm, Çap;6 cm
Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lüle taşı
Yardımcı Malzeme	:	Polyester pipo uç, , yaylı çelik tel, teflon vida, gümüş bilezik ve gümüş kapak.
Uygulanan Teknikler	:	
Üretim Tekniği	:	Yontma tekniği, tornadan geçirme.
Süsleme Tekniği	:	Freze ve kabartma tekniği
Kullanılan Renkler	:	

Zeminde	:	Lületaşının doğal rengi olan beyaz
Süslemede	:	Koyu kahverengi.
Seçilen Konu	:	İnsan, hayvan figürleri, bitkisel ve geometrik bezemeler.
Kompozisyon	:	Eklemeli dört parçadan oluşan pipo, İstanbul'un fethi sahnesi kompozisyonundan meydana gelmiştir. Pipunun etrafında, atın üzerinde ve yerde ellerinde, bayrak Osmanlı (yeniçeri) askerleri ve Bizans askerleri arasında bir savaş sahnesi yer almaktadır. Gümüş kapak üzerinde şahlanan at üzerinde şahlanan at üzerinde sarıklı Osmanlı komutanı figürü yer almaktadır. Silindir kısım gözenekli olup üzerinde ata binmiş yeniçeri bulunmaktadır. Silindir kısımlar gümüş bilezikle birleştirilmiştir. Polyester uçla birleştirilmiştir.

Şekil No	: 104
Örnek No	: 34
İlgili Koleksiyon	: Servi Meerschaum (Sezai Köseer)
Koleksiyonun Açık Adresi	: Sivrihisar cad. no:36/103. Eskişehir.
İnceleme Tarihi	: 18.09.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	: 2009
Ürünün Cinsi (Adı)	: Büyük pipo
Ürünün Boyutları	: Boy; 15 cm Yükseklik; 11cm. Polyester pipo uç: Boy; 9 cm, Çap; 4 cm
Kullanılan malzemeler	:
Ana malzeme	: Lületaşı
Yardımcı Malzeme	: Polyester pipo uç,teflon vida
Uygulanan Teknikler	:
Üretim Tekniği	: Yontma tekniği tornadan geçirme.
Süsleme Tekniği	: Freze ve kabartma tekniği
Kullanılan Renkler	:
Zeminde	: Lületaşının doğal rengi olan beyaz
Süslemede	: Koyu kahverengi

- Seçilen Konu** : Geometrik bezeme.
- Kompozisyon** : Eklemeli iki parçadan oluşan eski tren vagonu fiğuründen meydana gelmiştir. Piponun buyk enine beş tane çizgisi olan buyk bacası dikdörtgen pencereleri bulunur.Rayların üzerinde birbirine bağlı tekerlekler , lambalar ,geometrik bezemeler yer almaktadır. Silindir kısım düz olup, polyester uçla birleştirilmiştir.

Şekil No : 105
Örnek No : 35
İlgili Koleksiyon : Servi Meerschaum (Sezai Köseer)

Koleksiyonun Adresi : Sivrihisar cad. no:36/103. Eskişehir.

İnceleme Tarihi : 18.09.2009

Ürünün Yapılış Tarihi : 2009

Ürünün Cinsi (Adı) : Biblo (Heykel)

Ürünün Boyutları : **Boy**;13 cm., **Çap**;18 cm.

Kullanılan malzemeler :

Ana malzeme : Lületaş

Yardımcı Malzeme : -

Uygulanan Teknikler :

Üretim Tekniği : Yontma tekniği

Süsleme Tekniği : Freze ve kabartma tekniği

Kullanılan Renkler :

Zeminde : Lületaşının doğal rengi olan beyaz

Süslemede : -

Seçilen Konu : İnsan figürü, geometrik bezeme.

Kompozisyon : Küçük heykel formundaki biblo,balerin figüründen meydana gelmiştir. Balerinin Sağ eli havada, sol kolu arkada, yüzü yukarıda olup, saçları arkada, vücut hatları belirgin şekil ve bel kısmı incedir. Eteği boyuna kesen kıvrımlı çizgilerle hareket kazandırmıştır.Eteğin ucundaki yuvarlak bezemeler eşit aralıklarla yerleştirilmiştir. Sağ ayağı üçgen form üzerinde sol ayağı arkada ve bükülmüş şekilde meydana gelmiştir.

BİLGİ FORMU

Şekil No	:	106
Örnek No	:	36
İlgili Koleksiyon	:	Servi Meerschaum (Servi Yanık)
Koleksiyonun Açık Adresi	:	Sivrihisar cad. no:36/103. Eskişehir.
İnceleme Tarihi	:	18.07.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	2009
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Pipo
Ürünün Boyutları	:	Boy; 8 cm Yükseklik; 12cm. Polyester pipo uç: Boy; 9 cm, Çap; 4 cm
Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lületaş
Yardımcı Malzeme	:	Polyester pipo uç, teflon vida
Uygulanan Teknikler	:	
Üretim Tekniği	:	Yontma tekniği,tornadan geçirme.

Süsleme Tekniği	: Freze ve kabartma tekniği
Kullanılan Renkler	:
Zeminde	: Lületaşının doğal rengi olan beyaz
Süslemede	: Turuncu
Seçilen Konu	: Hayvan figürü, geometrik bezeme.
Kompozisyon	: Eklemeli üç parçadan oluşan pipo, dövüşen iki aslan figüründen meydana gelmiştir. Pipo kısmı yukarıda büyük düz silindir şekilde yer almaktadır. ve alt kısımda altlı üstlü birbirine sarılmış iki aslan figürü, ağızlıkları açık, dişleri ayakları ve kıvrımlı uzun yeleleri ve kuyrukları ayrıntılı bir biçimde yer almıştır. Polyester uçla birleştirilmiştir.

Şekil No	: 107
Örnek No	: 37
İlgili Koleksiyon	: Servi Meerschaum (Servi Yanık)
Koleksiyonun Açık Adresi	: Sivrihisar cad. no:36/103. Eskişehir.
İnceleme Tarihi	: 18.07.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	: 2009
Ürünün Cinsi (Adı)	: Büyük pipo
Ürünün Boyutları	: Boy; 30 cm Yükseklik; 8 cm. Polyester pipo uç: Boy; 9 cm, Çap;4 cm.
Kullanılan malzemeler	:
Ana malzeme	: Lületaşı
Yardımcı Malzeme	: Polyester pipo uç, teflon vida
Uygulanan Teknikler	:
Üretim Tekniği	: Yontma tekniği, tornadan geçirme.
Süsleme Tekniği	: Kabartma tekniği

Kullanılan Renkler	:	
Zeminde	:	Lületaşının doğal rengi olan beyaz
Süslemede	:	Koyu kahverengi
Seçilen Konu	:	İnsan figürleri, bitkisel bezeme ve geometrik bezeme.
Kompozisyon	:	Eklemeli üç parçadan oluşan pipo, hamam ve hamamda yıkanan çıplak kadın figürlerinden meydana gelmiştir. Dikdörtgen şeklinde hamam ve çatısı kare olup, kubbesi oval ve hafif çıkıntılıdır. Çatının ve üzerinde devam eden kubbenin, dikdörtgen motifler tüm yüzeye yerleştirilmiştir. Hamamın üç boyutlu duvarları üzerinde, yay şeklinde çizgiler, yüzeyde eşit aralıklarla simetrik ve asimetrik olarak yer almaktadır. Üç tarafında çeşme (kurna) ve su dolduran, yıkanan yarı çıplak kadın figürleri bulunmaktadır. Silindir formun üzerinde göbek taşı üzerine uzanmış elleri başı üzerinde ayakları dizlerinden kıvrılmış çıplak kadın figürü yer almaktadır. Silindir formunun bitiminde polyester uçla birleştirilmiştir.

BİLGİ FORMU

Şekil No	:	108
Örnek No	:	38
İlgili Koleksiyon	:	Servi Meerschaum (Servi Yanık)
Koleksiyonun Açık Adresi	:	Sivrihisar cad. no:36/103. Eskişehir.
İnceleme Tarihi	:	18.09.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	2009
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Küçük pipo
Ürünün Boyutları	:	Boy; 8 cm Yükseklik; 7 cm. Polyester pipo uç: Boy; 9 cm, Çap;4 cm
Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lületaş
Yardımcı Malzeme	:	Polyester pipo, uç, teflon vida.
Uygulanan Teknikler	:	
Üretim Tekniği	:	Yontma tekniği torna geçirme.
Süsleme Tekniği	:	Freze ve kabartma tekniği
Kullanılan Renkler	:	
Zeminde	:	Lületaşının doğal rengi olan beyaz

Süslemede	: Koyu kahverengi.
Seçilen Konu	: Geometrik bezeme.
Kompozisyon	: Oval formlu olan pipo, hasır görünümlü motiften meydana gelmiştir. Birbirine bağlı, geçmeli simetrik ve paralel dikdörtgen, belirgin ve ortasında yuvarlak motifler tüm yüzey üzerine yerleştirilmesinden meydana gelmiştir. Silindir formun bitiminde polyester uçla birleştirilmiştir.

BİLGİ FORMU

Şekil No	:	109
Örnek No	:	39
İlgili Koleksiyon	:	Servi Meerschaum (Selami Koç)
Koleksiyonun Açık Adresi	:	Sivrihisar cad. no:36/103. Eskişehir.
İnceleme Tarihi	:	18.09.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	2009
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Büyük pipo
Ürünün Boyutları	:	Boy; 33 cm Yükseklik; 10 cm. Polyester pipo uç: Boy; 9 cm, Çap;4 cm
Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lületaş
Yardımcı Malzeme	:	Polyester pipo uç, yaylı çelik tel, teflon vida.
Uygulanan Teknikler	:	
Üretim Tekniği	:	Yontma tekniği, tornadan geçirme.
Süsleme Tekniği	:	Freze ve kabartma tekniği.
Kullanılan Renkler	:	
Zeminde	:	Beyaz
Süslemede	:	Koyu kahverengi.
Seçilen Konu	:	İnsan ve hayvan figürleri, bitkisel ve geometrik

Kompozisyon

bezemeler.

- : Eklemeli beş parçada oluşan pipo, bir avlanma sahnesi figüründen meydana gelmiştir. Piponun en üst kısmından elinde tüfeği, oturmuş başında kasket bulunan pusuya durmuş avcı figürü kaya üzerinde yer almaktadır. Geyik, tavşan, tazi (köpek) figürleri değişik şekillerde yerleştirilmiştir. Köpek (tazi), ceylana sarılmış ve altta tavşan figürü bulunur. Silindir kısmında iki küçük çiçek motifi arasında büyük çiçek üçgen ve ortasında yuvarlak şekiller eşit aralıklarla sıralanmıştır. Her kısmında ayrı bir çiçek motifleri aralarında ince çizgi ve yuvarlak şekiller eşit ve birbirine paralel olarak yerleştirilmiştir. Pipo formu en üstte yer almaktadır. Diğer silindir kısmında, tomurcuk çiçek motifleri simetrik ve asimetrik olarak yerleştirilmiştir. Silindir formun bitiminde polyester uç ile birleştirilmiştir.

BİLGİ FORMU

Şekil No	:	110
Örnek No	:	40
İlgili Koleksiyon	:	Servi Meerschaum (Selami Koç)
Koleksiyonun Açık Adresi	:	Sivrihisar cad. no:36/103. Eskişehir.
İnceleme Tarihi	:	18.09.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	2009
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Biblo (Heykel)
Ürünün Boyutları	:	Boy; 16 cm., Çap; 14 cm.

Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lületaşı
Yardımcı Malzeme	:	-
Uygulanan Teknikler	:	
Üretim Tekniği	:	Yontma tekniği
Süsleme Tekniği	:	Kabartma tekniği.
Kullanılan Renkler	:	
Zeminde	:	Beyaz
Süslemede	:	-
Seçilen Konu	:	İnsan figürü, geometrik bezeme.
Kompozisyon	:	Dikdörtgen formunda olan biblo, Atatürk figüründen meydana gelmiştir. Üzerinde takım kıyafeti, gömleği, kravatı, iç yeleği ve düğmeleri ayrıntılı bir şekilde yer almaktadır. Ceketinin önü açık, sağ eli iç yeleğini tutmuş, sol eli pantolonunun cebinde bulunmaktadır. Pantolonun paçaları dışa katlanmış şekildedir. Ayaklarında önünde küçük noktaları olan bağcıklı ayakkabıları ve dikdörtgen bir platform üzerinde figür ayakta yer almaktadır.

Şekil No	:	111
Örnek No	:	41
İlgili Koleksiyon	:	Servi Meerschaum (Selami Koç)
Koleksiyonun Açık Adresi	:	Sivrihisar cad. no:36/103. Eskişehir.
İnceleme Tarihi	:	18.09.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	2009
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Küçük pipo
Ürünün Boyutları	:	Boy; 9 cm Yükseklik; 8 cm. Polyester pipo uç: Boy; 9 cm, Çap;4 cm
Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lületaş
Yardımcı Malzeme	:	Polyester pipo uç, teflon vida.
Uygulanan Teknikler	:	

Üretim Tekniği	: Yontma tekniği, tornadan geçirme.
Süsleme Tekniği	: Kabartma tekniği.
Kullanılan Renkler	:
Zeminde	: Beyaz
Süslemede	: Koyu kahverengi,
Seçilen Konu	: İnsan ve hayvan figürleri
Kompozisyon	: İki parçadan oluşan pipo, Eski başkanlardan Bülent Ecevit büst şeklinde figüründen meydana gelmiştir. Başında kasketi, ceket ve kravatı bulunmaktadır. Silindir kısmında güvercin figürü yer almaktadır. silindir kısmın bitiminde polyester ucla birleştirilmiştir.

BİLGİ FORMU

Şekil No	: 112
Örnek No	: 42
İlgili Koleksiyon	: Servi Meerschaum (Selami Koç)
Koleksiyonun Açık Adresi	: Sivrihisar cad. no:36/103. Eskişehir
İnceleme Tarihi	: 18.09.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	: 2008
Ürünün Cinsi (Adı)	: Pipo
Ürünün Boyutları	: Boy; 12 cm Yükseklik; 10 cm. Polyester pipo uç: Boy; 9 cm, Çap; 4 cm
Kullanılan malzemeler	:
Ana malzeme	: Lületaşı
Yardımcı Malzeme	: Polyester pipo uç, teflon vida.
Uygulanan Teknikler	:
Üretim Tekniği	: Yontma tekniği, tornadan geçirme.
Süsleme Tekniği	: Freze ve kabartma tekniği.
Kullanılan Renkler	:
Zeminde	: Lületaşının doğal rengi olan beyaz
Süslemede	: Koyu kahverengi
Seçilen Konu	: İnsan figürü, bitkisel bezeme, geometrik bezeme.

Kompozisyon

: Eklemeli iki parçadan oluşan pipo, bisiklet üzerinde giden erkek figüründen meydana gelmiştir. Bisiklet üzerinde, başında kasketi ceket, çizmeli, bisiklet üstünde giden, bir erkek figürü yer almaktadır. Bisiklet ön tekerlek arka tekerlekten üç kat büyüktür. Tekerlekler üzerinde merkezden başlayan teller ve vida delikleri eşit aralıklarla birbirine paralel olarak yerleştirilmiştir. Büyük tekerlek üzerinde pedal ve direksiyon bulunmaktadır. Küçük tekerlek üzerinde sele bağlantıları yer almaktadır. Tütünün ön tarafına büyük yapraklar, birbirine paralel ve simetrik olarak motifler yerleştirilmiştir. Piponun alt kısmında dikdörtgen bezemeler eşit aralıklarla simetrik olarak yer almaktadır. Silindir kısmı sade olup polyester uç ile birleştirilmiştir.

BİLGİ FORMU

Şekil No	:	113
Örnek No	:	43
İlgili Koleksiyon	:	Servi Meerschaum (Selami Koç)
Koleksiyonun Açık Adresi	:	Sivrihisar cad. no:36/103. Eskişehir
İnceleme Tarihi	:	18.09.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	2009
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Küçük pipo
Ürünün Boyutları	:	Boy; 8 cm Yükseklik; 10 cm. Polyester pipo uç: Boy; 9 cm, Çap;4 cm
Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lületaş
Yardımcı Malzeme	:	Polyester pipo uç, teflon vida
Uygulanan Teknikler	:	
Üretim Tekniği	:	Yontma tekniği, tornadan geçirme.

Süsleme Tekniği	: Kabartma tekniği.
Kullanılan Renkler	:
Zeminde	: Beyaz
Süslemede	: Koyu kahverengi.
Seçilen Konu	: İnsan figürü, geometrik bezeme.
Kompozisyon	: İki parçadan oluşan pipo, İngiltere'nin eski başbakanlarından Churchill (büst) figüründen meydana gelmiştir. Ağızda sigarası, üstünde kravatı ve gömleği bulunmaktadır. Silindir kısmı düz olup, polyester uç ile birleştirilmiştir.

BİLGİ FORMU

Şekil No	:	114
Örnek No	:	44
İlgili Koleksiyon	:	Servi Meerschaum (Selami Koç)
Koleksiyonun Adresi	Açık :	Sivrihisar cad. no:36/103. Eskişehir
İnceleme Tarihi	:	18.09.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	2009
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Küçük pipo
Ürünün Boyutları	:	Boy; 12 cm Yükseklik; 10 cm. Polyester pipo uç: Boy; 9 cm, Çap; 4 cm
Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lületaş
Yardımcı Malzeme	:	Polyester pipo uç, teflon vida.
Uygulanan Teknikler	:	
Üretim Tekniği	:	Yontma tekniği, tornadan geçirme.
Süsleme Tekniği	:	Freze ve kabartma tekniği

Kullanılan Renkler	:	
Zeminde	:	Beyaz
Süslemede	:	Koyu kahverengi.
Seçilen Konu	:	Hayvan figürü, bitkisel ve geometrik bezeme.
Kompozisyon	:	İki parçadan meydana gelen piponun üzerinde, birbirinden bağımsız motifler bulunur. Kıvrımlı büyük bir yaprak ve onun üstünde bir büyük çiçek motifi iki yanında yer almaktadır. Ortada deve figürü ve diğer motiflerden birbirinden ayıran yuvarlak bir çizgi bulunur. Silindir kısmına kadar devam eden, büyük kıvrımlı yapraklar yerleştirilmiştir. Silindir kısmın bitiminde polyester uç ile birleştirilmiştir.

Şekil No	: 115
Örnek No	: 45
İlgili Koleksiyon	: Servi Meerschaum (Selami Koç)
Koleksiyonun Açık Adresi	: Sivrihisar cad. no:36/103. Eskişehir
İnceleme Tarihi	: 26.10.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	: 2008
Ürünün Cinsi (Adı)	: Büyük pipo
Ürünün Boyutları	: Boy ; 31 cm Yükseklik ; 12 cm. Polyester pipo uç: Boy ; 9 cm, Çap ;4 cm
Kullanılan malzemeler	:
Ana malzeme	: Lületaş
Yardımcı Malzeme	: Polyester pipo uç, yaylı çelik tel, teflon vida.
Uygulanan Teknikler	:
Üretim Tekniği	: Yontma tekniği
Süsleme Tekniği	: Freze ve kabartma tekniği
Kullanılan Renkler	:
Zeminde	: Lületaşının doğal rengi olan beyaz
Süslemede	: Koyu kahverengi
Seçilen Konu	: İnsan figürleri, geometrik bezeme.
Kompozisyon	: Eklemeli dört parçadan oluşan pipo, Fırın içerisinde ekmek yapan kadın figürlerinden

meydana gelmiştir. Çatı altında beş tanesi ayakta on tanesi oturmuş, şekilde yöresel kıyafetli başı örtülü hamur tahtasında, oklalarıyla hamur açan ve yoğuran kadın figürleri yer almaktadır. Hamur pişiren kadın figürünün yanında dikdörtgen formla birleşik, oval formunun üzerinde yüzeyi kaplayan, geometrik çizgilerin bulunduğu tandır (fırın) bulunmaktadır. Silindir formunun üzerinde hamur tahtasında oklava ile hamur açan kadınlar yer almaktadır.

BİLGİ FORMU

Şekil No	: 116
Örnek No	: 46
İlgili Koleksiyon	: Servi Meerschaum (Selami Koç)
Koleksiyonun Açık Adresi	: Sivrihisar cad. no:36/103. Eskişehir
İnceleme Tarihi	: 26.10.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	: 2009
Ürünün Cinsi (Adı)	: Biblo (büst)
Ürünün Boyutlar	: Boy;12 cm.,Çevre genişliği; 18 cm.
Kullanılan malzemeler	:
Ana malzeme	: Lületaşı
Yardımcı Malzeme	: -

Uygulanan Teknikler	:	
Üretim Tekniği	:	Yontma tekniği
Süsleme Tekniği	:	Kabartma tekniği
Kullanılan Renkler	:	
Zeminde	:	Beyaz
Süslemede	:	-
Seçilen Konu	:	İnsan figürü, hayvan figürü ve geometrik bezeme.
Kompozisyon	:	Büst formunda olan eski başbakanlardan Tansu çiller figüründen meydana gelmiştir. Saçları kısa ve dalgalı ve yüz hatları ayrıntılı bir şekilde yer almaktadır. Üzerinde ceket ve üzerinde at figürü bulunmaktadır. Boynunda yuvarlak inci kolye yer almaktadır.

Şekil No	: 117
Örnek No	: 47
İlgili Koleksiyon	: Servi Meerschaum (Nihat Sürücü)
Koleksiyonun Açık Adresi	: Sivrihisar cad. no:36/103. Eskişehir
İnceleme Tarihi	: 26.10.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	: 2009
Ürünün Cinsi (Adı)	: Küçük Pipo
Ürünün Boyutlar	: Boy; 12 cm Yükseklik; 5 cm. Polyester pipo uç: Boy; 5 cm, Çap; 4 cm
Kullanılan malzemeler	:
Ana malzeme	: Lületaş
Yardımcı Malzeme	: Polyester pipo uç, teflon vida.
Uygulanan Teknikler	:
Üretim Tekniği	: Yontma tekniği, tornadan geçirme
Süsleme Tekniği	: Kabartma tekniği, saf balmumunda bekletme.
Kullanılan Renkler	:
Zeminde	: Sarı
Süslemede	: Sarı
Seçilen Konu	: Hayvan figürleri
Kompozisyon	: Silindir formunda olan pipo, geyiğe saldıran tazi (köpek) figüründen meydana gelmiştir. Yay şeklinde formun üzerinde hareket halinde,

boynuzları arkaya kıvrımlı vücuduyla birleşik geyik ve ona karnından saldıran tazi (köpek) yer almaktadır. Polyester uçla birleştirilmiştir.

BİLGİ FORMU

Şekil No : 118
Örnek No : 48
İlgili Koleksiyon : Meerschaum Pipo Lületaşı.(Burhan Yücel)
Koleksiyonun Açık Adresi : Sivrihisar cad. Gürgenci pasajı, no:44/280
İnceleme Tarihi : 26.10.2009
Ürünün Yapılış Tarihi : 2008

Ürünün Cinsi (Adı)	:	
Ürünün Boyutlar	:	Pipo
Kullanılan malzemeler	:	Boy; 9 cm Yükseklik; 6 cm. Polyester pipo uç: Boy; 9 cm, Çap; 4 cm
Ana malzeme	:	Lületaş
Yardımcı Malzeme	:	Polyester pipo uç, teflon vida.
Uygulanan Teknikler	:	
Üretim Tekniği	:	Yontma tekniği, tornadan geçirme
Süsleme Tekniği	:	Freze ve kabartma tekniği, yakma tekniği
Kullanılan Renkler	:	Turuncu
Zeminde	:	Turuncu
Süslemede	:	Koyu kahverengi,
Seçilen Konu	:	Hayvan figürleri, bitkisel ve geometrik bezemeler.
Kompozisyon	:	Eklemeli üç parçadan oluşan pipo, iki tane geyik figüründen meydana gelmiştir. Kaya formu üzerinde, iki tane boynuzlu geyik figürü bulunmaktadır. Silindir kısmında, iki enine çizgi arasında tomurcuk çiçek motifleri eşit aralıklarla ve birbirine paralel yerleştirilmiştir. Desenin bittiği yerde polyester uçla birleştirilmiştir.

BİLGİ FORMU

Şekil No	:	119
Örnek No	:	49
İlgili Koleksiyon	:	Meerschaum Pipo Lületaşı.(Burhan Yücel)
Koleksiyonun Açık Adresi	:	Sivrihisar cad. Gürgenci pasajı, no:44/280
İnceleme Tarihi	:	26.10.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	2009
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Pudriyer kutusu
Ürünün Boyutlar	:	Yükseklik; Kapak; 2 cm.,Kutu;15 cm. Çap; Kapak; 18 cm., Kutu; 28 cm
Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lületaşı
Yardımcı Malzeme	:	-
Uygulanan Teknikler	:	
Üretim Tekniği	:	Yontma tekniği
Süsleme Tekniği	:	Freze ve kabartma tekniği.
Kullanılan Renkler	:	
Zeminde	:	Beyaz

Süslemede	: -
Seçilen Konu	: Bitkisel ve geometrik bezeme.
Kompozisyon	: İki parçadan oluşan pudriyer kutusu, birbirinden bağımsız ancak, birbirine tamamlayan motiflerden meydana gelmiştir. Yuvarlak formundaki kapağın üst kısmında büyük yapraklı çiçek motifi ve arasında daha küçük yapraklar bulunur. Kapakta aşağıya bakan damarlı büyük yapraklar eşit aralıklarla ve paralel yerleştirilmiştir. Oluşturulan motifler çizgilerle birbirinden ayrılmışlardır. Kutusunda iki çizgi arasında büyük yapraklı çiçek etrafında büyük yaprak motifleri ve çubuk şeklinde ortasında enine çizgileri olan demet motifler de atlamalı olarak yüzey üzerine yerleştirilerek kompozisyon tamamlanmıştır.

Şekil No	: 120
Örnek No	: 50
İlgili Koleksiyon	: Meerschaum Pipo Lületaşı.(Burhan Yücel)
Koleksiyonun Açık Adresi	: Sivrihisar cad. Gürgenci pasajı, no:44/280
İnceleme Tarihi	: 26.10.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	: 2009
Ürünün Cinsi (Adı)	: Küçük Pipo
Ürünün Boyutlar	: Boy; 9 cm Yükseklik; 6 cm. Polyester pipo uç: Boy; 9 cm, Çap;4 cm
Kullanılan malzemeler	:
Ana malzeme	: Lületaşı
Yardımcı Malzeme	: Polyester pipo uç, teflon vida.
Uygulanan Teknikler	:
Üretim Tekniği	: Yontma tekniği, tornadan geçirme.
Süsleme Tekniği	: Freze ve kabartma tekniği
Kullanılan Renkler	:
Zeminde	: Lületaşının doğal rengi olan beyaz
Süslemede	: Turuncu

- Seçilen Konu** : Hayvan figürü, geometrik bezemeler.
- Kompozisyon** : İki parçadan oluşan pipo kartal başı figüründen meydana gelmiştir. Kartalın ağzı açık, dili gagasına yapışık, başı havada ve tüyleri kıvrımlı, katlı biçimdedir. Başın bittiği yere kadar tüyleri bulunmaktadır. Silindir kısmında, küçük noktalar enine ve boyuna ve eşit aralıklarla birbirine paralel yerleştirilmiştir. Silindirin bittiği kısım polyester uçla birleştirilmiştir.

BİLGİ FORMU

Şekil No	:	121
Örnek No	:	51
İlgili Koleksiyon	:	Meerschaum Pipo Lületaşı.(Burhan Yücel)
Koleksiyonun Açık Adresi	:	Sivrihisar cad. Gürgenci pasajı, no:44/280
	:	18.10.2009
İnceleme Tarihi		
Ürünün Yapılış Tarihi	:	2009
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Pipo
Ürünün Boyutlar	:	Boy; 8 cm Yükseklik; 8 cm. Polyester pipo uç: Boy; 9 cm, Çap;4 cm
Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lületaşı
Yardımcı Malzeme	:	Polyester pipo uç, teflon vida.
Uygulanan Teknikler	:	
Üretim Tekniği	:	Yontma tekniği, tornadan geçirme.
Süsleme Tekniği	:	Freze ve kabartma tekniği
Kullanılan Renkler	:	
Zeminde	:	Lületaşının doğal rengi olan beyaz

Süslemede	: Turuncu
Seçilen Konu	: Hayvan figürü, geometrik bezeme.
Kompozisyon	: Eklemeli iki parçadan oluşan pipo, ejderha (dragon) figüründen meydana gelmiştir. Tütün konulan bölümün ön tarafında kaya üzerinde kıvrımlı kuyruğu bacaklarının arasından geçerek üzerine oturmuş şekildedir. Ön ayakları kuyruğunun üstündedir. Ağzı büyük ve açık, keskin bakışlı, yana dönük şekilde yerleştirilmiştir. Kanatları açıktır. Kanatlarının kıvrımları üzerinde enine çizgiler bulunur. Çizgileri kesen boyuna kalın çizgiler yer alır. Arka ayakları kaya üzerinde bulunur. Silindir kısım düz ve polyester uçla birleştirilmiştir.

BİLGİ FORMU

Şekil No	:	122
Örnek No	:	52
İlgili Koleksiyon	:	Meerschaum Pipo Lületaş.(Burhan Yücel)
Koleksiyonun Açık Adresi	:	Sivrihisar cad. Gürgenci pasajı, no:44/280
İnceleme Tarihi	:	26.10.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	2009
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Biblo (Heykel)
Ürünün Boyutlar	:	Boy; 9 cm Yükseklik; 6 cm.
Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lületaş
Yardımcı Malzeme	:	-
Uygulanan Teknikler	:	
Üretim Tekniği	:	Yontma tekniği.
Süsleme Tekniği	:	Freze ve kabartma tekniği
Kullanılan Renkler	:	
Zeminde	:	Lületaşının doğal rengi olan beyaz
Süslemede	:	-

- Seçilen Konu** : Hayvan figürü
- Kompozisyon** : Biblo formu, inek figüründen meydana gelmiştir.
Boynuzlu ayakları kıvrılmış ve yatar pozisyonda bir inek figürü yer almaktadır.

BİLGİ FORMU

Şekil No	:	123
Örnek No	:	53
İlgili Koleksiyon	:	Meerschaum Pipo Lületaşı.(Burhan Yücel)
Koleksiyonun Açık Adresi	:	Sivrihisar cad. Gürgenci pasajı, no:44/280
İnceleme Tarihi	:	26.10.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	2009
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Pipo
Ürünün Boyutlar	:	Boy; 10 cm Yükseklik; 7 cm. Polyester pipo uç: Boy; 5 cm, Çap;7 cm
Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lületaşı
Yardımcı Malzeme	:	Polyester pipo uç, teflon vida.
Uygulanan Teknikler	:	
Üretim Tekniği	:	Yontma tekniği, tornadan geçirme.
Süsleme Tekniği	:	Freze ve kabartma tekniği
Kullanılan Renkler	:	

Zeminde	:	Lületaşının doğal rengi olan beyaz
Süslemede	:	Turuncu
Seçilen Konu	:	İnsan ve hayvan figürleri ve geometrik bezeme.
Kompozisyon	:	Eklemeli iki parçadan oluşan pipo, kartal ve avcı figüründen meydana gelmiştir. İnsan figürü üzerinde avcı kıyafeti bulunmaktadır. Bel kısmında fişekliği olan elinde vücuduyla birleşik tüfeği yer alır. Sağ tarafında büyük bir kartal figürü bulunur. Kartalın kanadı açık şekildedir. Kanadının tüylerinin uç kısımları uzun yukarı kısımları da oval ve karışık biçimde yüzeyi kaplamıştır. Kartalın başı avcıya dönüktür. Avcının sağ elinde bıçağı havada kartalın gözü üzerinde yer almaktadır. Silindir kısım polyester uçla birleştirilmiştir.

BİLGİ FORMU

Şekil No	: 124
Örnek No	: 54
İlgili Koleksiyon	: Meerschaum Pipo Lületaşı.(Burhan Yücel)
Koleksiyonun Açık Adresi	: Sivrihisar cad. Gürgenci pasajı, no:44/280
İnceleme Tarihi	: 26.10.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	: 2009
Ürünün Cinsi (Adı)	: Küçük Pipo
Ürünün Boyutlar	: Boy; 10 cm Yükseklik; 7 cm. Polyester pipo uç: Boy; 5 cm, Çap;7 cm
Kullanılan malzemeler	:
Ana malzeme	: Lületaşı
Yardımcı Malzeme	: Polyester pipo uç, teflon vida.
Uygulanan Teknikler	:
Üretim Tekniği	: Yontma tekniği, tornadan geçirme.
Süsleme Tekniği	: Freze ve kabartma tekniği
Kullanılan Renkler	:
Zeminde	: Lületaşının doğal rengi olan beyaz
Süslemede	: Turuncu
Seçilen Konu	: İnsan ve hayvan figürleri, geometrik bezeme.

Kompozisyon

: İki parçadan oluşan pipo ata binen kovboy figüründen meydana gelmiştir. Ağzında gemi olan, yelleri arkaya hareketli, büyük at başı figürü, gövdesi kısa ve küçük olup üzerinde kovboy yer almaktadır. Silindir kısım düz polyester uçla birleştirilmiştir.

BİLGİ FORMU

Şekil No	: 125
Örnek No	: 55
İlgili Koleksiyon	: Meerschaum Pipo Lületaşı.(Burhan Yücel)
Koleksiyonun Açık Adresi	: Sivrihisar cad. Gürgenci pasajı, no:44/280
İnceleme Tarihi	: 26.10.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	: 2009
Ürünün Cinsi (Adı)	: Pipo
Ürünün Boyutlar	: Boy; 7 cm Yükseklik; 6 cm. Polyester pipo uç: Boy; 8cm, Çap;5 cm
Kullanılan malzemeler	:
Ana malzeme	: Lületaşı
Yardımcı Malzeme	: Polyester pipo uç, teflon vida.
Uygulanan Teknikler	:
Üretim Tekniği	: Yontma tekniği, tornadan geçirme.
Süsleme Tekniği	: Freze ve kabartma tekniği

Kullanılan Renkler	:	
Zeminde	:	Lületaşının doğal rengi olan beyaz
Süslemede	:	Turuncu
Seçilen Konu	:	Hayvan figürü, bitkisel ve geometrik bezeme.
Kompozisyon	:	İki parçadan oluşan pipo, ağaca sarılmış köpek figüründen meydana gelmiştir. Pipunun üzerine birbirine paralel eşit aralıklarla küçük yuvarlak bezemeler yerleştirilmiştir. Pipunun ön kısmında dallarında tomurcuk olan ağaç ve ona sarılan köpek figürü yer almaktadır. Silindir kısım polyester uçla birleştirilmiştir.

BİLGİ FORMU

Şekil No	:	126
Örnek No	:	56
İlgili Koleksiyon	:	Meerschaum Pipo Lületaşı.(Burhan Yücel)
Koleksiyonun Açık Adresi	:	Sivrihisar cad. Gürgenci pasajı, no:44/280
İnceleme Tarihi	:	26.10.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	2009
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Küçük Pipo
Ürünün Boyutlar	:	Boy; 7 cm Yükseklik; 6 cm. Polyester pipo uç: Boy; 8cm, Çap;5 cm
Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lületaşı
Yardımcı Malzeme	:	Polyester pipo uç, teflon vida.
Uygulanan Teknikler	:	
Üretim Tekniği	:	Yontma tekniği, tornadan geçirme.
Süsleme Tekniği	:	Freze ve kabartma, yakma tekniği
Kullanılan Renkler	:	
Zeminde	:	Lületaşının doğal rengi olan beyaz

Süslemede	: Kahverengi, turuncu
Seçilen Konu	: Bitkisel ve geometrik bezeme.
Kompozisyon	: Eklemeli iki parçadan oluşan piponun, üst kısmında, eşit aralıklarla, simetrik ve asimetric olarak üç çiçek ve iki yanında kıvrımlı dalın üzerinde iki yapraktan oluşan motifleri yer almaktadır. Piponun alt kısmında dal ve yaprakların arasında çiçek motifi simetrik ve asimetric şekilde yerleştirilmiştir. Silindir kısmın bitiminde aynı motifler tekrar edilmiştir. Polyester uçla birleştirilmiştir.

BİLGİ FORMU

Şekil No	:	127
Örnek No	:	57
İlgili Koleksiyon	:	Meerschaum Pipo Lületaşı.(Burhan Yücel)
Koleksiyonun Açık Adresi	:	Sivrihisar cad. Gürgenci pasajı, no:44/280
İnceleme Tarihi	:	26.10.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	2009
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Küçük Pipo
Ürünün Boyutlar	:	Boy; 6 cm Yükseklik; 6 cm. Polyester pipo uç: Boy; 9 cm, Çap;5 cm
Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lületaşı
Yardımcı Malzeme	:	Polyester pipo uç, teflon vida
Uygulanan Teknikler	:	
Üretim Tekniği	:	Yontma tekniği, tornadan geçirme

Süsleme Tekniği	: Freze ve kabartma tekniği
Kullanılan Renkler	:
Zeminde	: Lületaşının doğal rengi olan beyaz
Süslemede	: Turuncu.
Seçilen Konu	: Hayvan figürü, geometrik bezeme.
Kompozisyon	: İki parçadan oluşan pipo, fil füğünden meydana gelmiştir. Pipunun yan kısmında hortumu havada, başının üzerinde hareket halinde fil figürü yer almaktadır. Pipunun yüzeyinde damla bezemeler eşit aralıklarla ve birbirine paralel biçimde yerleştirilmiştir. Silindir kısmında ince kıvrımlı çizgiler ve ortasında küçük noktalardan oluşan motifler tekrar edilmiştir. Bitiminde polyester uçla birleştirilmiştir.

BİLGİ FORMU

Şekil No	:	128
Örnek No	:	58
İlgili Koleksiyon	:	Meerschaum Pipo Lületaşı.(Burhan Yücel)
Koleksiyonun Açık Adresi	:	Sivrihisar cad. Gürgenci pasajı, no:44/280
İnceleme Tarihi	:	26.10.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	2009
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Büyük Pipo
Ürünün Boyutlar	:	Boy; 33 cm Yükseklik; 20 cm. Polyester pipo uç: Boy; 9 cm, Çap; 5 cm
Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lületaşı
Yardımcı Malzeme	:	Polyester pipo uç, yaylı çekli tel, teflon vida
Uygulanan Teknikler	:	

Üretim Tekniği	: Yontma tekniği, tornadan geçirme.
Süsleme Tekniği	: Freze ve kabartma tekniği
Kullanılan Renkler	:
Zeminde	: Lületaşının doğal rengi olan beyaz
Süslemede	: Turuncu
Seçilen Konu	: İnsan ve hayvan figürleri, geometrik bezeme.
Kompozisyon	: Eklemeli iki parçadan oluşan pipo, Kızılderili figüründen meydana gelmiştir. Kızılderili erkek yüzü, sert bakışlı, büyük burunlu, hatları belirgin haldedir. Başının üzerinde Kızılderililere özgü, tüylerle kaplı başlık yer almaktadır. Başla birleşik kartal başı figürü ve tüylerinin kıvrımları ve uzunluğu ayrıntılı olarak yerleştirilmiştir. Silindir kısım polyester uçla birleştirilmiştir.

BİLGİ FORMU

Şekil No	:	129
Örnek No	:	59
İlgili Koleksiyon	:	Meerschaum Pipo Lületaşı.(Burhan Yücel)
Koleksiyonun Açık Adresi	:	Sivrihisar cad. Gürgenci pasajı, no:44/280
İnceleme Tarihi	:	26.10.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	2009
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Küçük Pipo
Ürünün Boyutlar	:	Boy; 10 cm Yükseklik; 12 cm. Polyester pipo uç: Boy; 18 cm, Çap;5 cm
Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lületaşı
Yardımcı Malzeme	:	Polyester pipo uç, teflon vida
Uygulanan Teknikler	:	

Üretim Tekniği	:	Yontma tekniği, tornadan geçirme.
Süsleme Tekniği	:	Freze ve kabartma tekniği
Kullanılan Renkler	:	
Zeminde	:	Lületaşının doğal rengi olan beyaz
Süslemede	:	Turuncu
Seçilen Konu	:	Hayvan figürü, bitkisel ve geometrik bezeme
Kompozisyon	:	İki parçadan oluşan pipo, ejderha (dragon) figüründen meydana gelmiştir. Piponun üst kısmında üçgen bezemeler eşit aralıklarla yerleştirilmiştir. Bu motiflerin alt kısmında kare şeklin etrafında kıvrımlı dallar ve iki yanında dikdörtgen bezeme ve üzerinde enine çizgileri ,yay şeklinde motiflerin içerisinde yer almaktadır. Bu motifler atlamalı olarak tekrar edilerek yerleştirilmiştir. Piponun ön kısmında ağzından ateş saçan, kanatları açık bir ejderha figürü bulunur. Bu ejderha figürünün yuvarlak oluşturacak biçimde çevreleyen küçük yuvarlak bezemeler yer almaktadır. Ejderhanın iki yanında damarlı büyük yaprak motifleri bulunmaktadır. Silindir kısımda büyük damarlı ve kıvrımlı verev şeklindedir. Küçük noktalar eşit aralıklarla yerleştirilmiş ve yapraklar birbirinden ayrılmıştır. Polyester uçla birleştirilmiştir.

BİLGİ FORMU

Şekil No	:	130
Örnek No	:	60
İlgili Koleksiyon	:	Meerschaum Pipo Lületaşı.(Burhan Yücel)
Koleksiyonun Açık Adresi	:	Sivrihisar cad. Gürgenci pasajı, no:44/280
İnceleme Tarihi	:	26.10.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	2009
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Biblo (Heykel)
Ürünün Boyutlar	:	Boy; 8 cm., Çap; 16 cm.
Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lületaşı
Yardımcı Malzeme	:	
Uygulanan Teknikler	:	
Üretim Tekniği	:	Yontma tekniği
Süsleme Tekniği	:	Kabartma tekniği
Kullanılan Renkler	:	
Zeminde	:	Lületaşının doğal rengi olan beyaz

Süslemede	:
Seçilen Konu	: Hayvan figürü, geometrik bezeme.
Kompozisyon	: Biblo formu, at figüründen meydana gelmiştir. Ağzında gemi, üstünde eğeri, ön ayakları hareket halinde öne kıvrılmıştır. Atın yeleleri uzun, başı öne eğik, düz bir zemin üzerinde kuyruğu aşağıda, bacaklarına birleşik şekilde yer almaktadır.

BİLGİ FORMU

Şekil No	:	131
Örnek No	:	61
İlgili Koleksiyon	:	Beyaz inci 2 Lületaşı Meerschaum(Ayhan Karahan)
Koleksiyonun Adresi	Açık :	Mustafa Kemal paşa mah. Köprübaşı cad. Çukur çarşı no:3 Eskişehir.
İnceleme Tarihi	:	26.10.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	2009
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Büyük Pipo
Ürünün Boyutlar	:	Boy; 33 cm Yükseklik; 20 cm. Polyester uç: Boy; 8 cm, Çap;5 cm
Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lületaşı

Yardımcı Malzeme	: Polyester uç, yaylı çelik tel, teflon vida.
Uygulanan Teknikler	:
Üretim Tekniği	: Yontma tekniği, tornadan geçirme.
Süsleme Tekniği	: Freze ve kabartma tekniği, saf balmumunda bekletme.
Kullanılan Renkler	:
Zeminde	: Sarı
Süslemede	: Koyu kahverengi
Seçilen Konu	: İnsan ve hayvan figürleri, geometrik bezeme.
Kompozisyon	: Eklemeli altı parçadan oluşan pipo, ejderha (dragon) ile savaşan kadın figüründen meydana gelmiştir. Ejderhanın üzerinde kendine pullar bulunmaktadır. Arkasında bulunan büyük ve küçük dikdörtgen motifler simetrik olarak yerleştirilmiştir. Motifler, arasında ince çizgilerle ayrılmıştır. Ejderhanın ayakları altında yatan genç kadın figürü yer alır. Başı aşağıda, uzun saçları arkaya dökülmüş, sol elinde tırpan ejderhanın boynuna saplamış şekildedir. Tırpanın üzerinde ejderhanın sağ ayağı, bulunmaktadır. Kadının sol eli ejderhanın sol ayağını tutmuştur. Elbisenin eteğinin kıvrımları, başının altına yana doğru kaymıştır. Ejderhanın baş kısmı gövdesine göre daha büyüktür. Başı sola dönük, burun delikleri geniş, ağzı yarı açık, dişleri sivri, gözleri büyük ve yuvarlaktır. Kulakları oval ve arkaya dönüktür. Kulağının üzerinde de pulcuklar bulunmaktadır. Kıvrımlı ve kulağıyla yapışık boynuzları yer almaktadır. Kadının üzerinde bütün konulan kısım bulunmaktadır. Silindir kısmında enine çizgilerle birbirinden ayrılan kare ve yarım ay motifleri yerleştirilmiştir. Onları birbirinden ayıran dikdörtgen oval çizgiler bulunur. Bu motifler simetrik ve asimetric olarak

silindir formunun yüzeyine yerleştirilmiştir.
Silindirin bitiminde polyester uçla birleştirilmiştir.

BİLGİ FORMU

Şekil No : 132
Örnek No : 62
İlgili Koleksiyon : Beyaz inci 2 Lületaşı Meerschaum(Ayhan Karahan)
Koleksiyonun Açık : Mustafa Kemal paşa mah. Köprübaşı cad. Çukur
Adresi : çarşı no:3 Eskişehir.
İnceleme Tarihi : 18.10.2009

Ürünün Yapılış Tarihi	: 2009
Ürünün Cinsi (Adı)	: Biblo (Heykel)
Ürünün Boyutlar	: Boy; 11 cm. Çap; 10 cm.
Kullanılan malzemeler	:
Ana malzeme	: Lületaşı
Yardımcı Malzeme	: -
Uygulanan Teknikler	:
Üretim Tekniği	: Yontma tekniği
Süsleme Tekniği	: Kabartma tekniği
Kullanılan Renkler	:
Zeminde	: Lületaşının doğal rengi olan beyaz
Süslemede	: -
Seçilen Konu	: İnsan figürü, bitkisel bezeme, geometrik bezeme
Kompozisyon	: Biblo formu, peri kızı figüründen meydana gelmiştir. Bir kaya ve kıvrımlı damarlı büyük yaprakların üstünde bulunan sağ ayağını öne bükmüş, ayak parmakları üzerinde olan bir kadın figürü yer almaktadır. Sol ayağı arkada bulunmaktadır. Bacakları açık bırakacak biçimde vücuduna yapışık ve göğsünü açıkta bırakacak bir elbisesi vardır. Boynunda inci kolyesi, arka (sırt) kısmında, iki tane deliği, enine çizgisi olan kanatları yer almaktadır.

BİLGİ FORMU

Şekil No	:	133
Örnek No	:	63
İlgili Koleksiyon	:	Beyaz inci 2 Lületaşı Meerschaum(Ayhan Karahan)
Koleksiyonun Adresi	Açık :	Mustafa Kemal paşa mah. Köprübaşı cad. Çukur çarşı no:3 Eskişehir.
İnceleme Tarihi	:	26.10.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	2009
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Büyük Pipo
Ürünün Boyutlar	:	Boy; 26 cm Yükseklik; 11 cm. Polyester pipouç: Boy; 8 cm, Çap; 5 cm
Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lületaşı

Yardımcı Malzeme	: Polyester pipo uç, yaylı çelik tel, teflon vida.
Uygulanan Teknikler	:
Üretim Tekniği	: Yontma tekniği,tornadan geçirme.
Süsleme Tekniği	: Freze ve kabartma tekniği
Kullanılan Renkler	:
Zeminde	: Lületaşının doğal rengi olan beyaz
Süslemede	: Sarı
Seçilen Konu	: İnsan, figürü, hayvan figürü, bitkisel bezeme, geometrik bezeme.
Kompozisyon	: Eklemeli dört parçadan oluşan pipo, Baküs (şarap tanrısı) başı figüründen meydana gelmiştir. Büyük, sakallı, yukarıya kıvrık uzun bıyığı, kalın kaşlı, göz çevresindeki çizgili ve gülen bir erkek başı (Baküs şarap tanrısı) yer almaktadır. Başı örten, büyük, damarlı, asma yaprakları, onun üstünde bulunan büyük bir dalla birleştirilmiştir. Başın sol tarafında üzüm salkımları arasında, sağ kolu yukarıda, sol kolu aşağıya açık küçük çıplak erkek figürü yer almaktadır. Başın arka kısmında silindir formun ağzında ateş saçan ejderha figürü bulunmaktadır. Silindirin ikinci kısmında boyuna çizgiler bir merkezden başlamış ve açılarak eşit aralıklarla yerleştirilmiştir. Silindirin üçüncü kısmında küçük yuvarlaklar tüm yüzeyde bulunmaktadır. Dördüncü kısmında, küçük tomurcuk çiçekler ve aralarında iki adet yuvarlak şekiller, atlamalı olarak yerleştirilmiştir. Silindirin en uç kısmı düz olup polyester uçla birleştirilmiştir.

BİLGİ FORMU

Şekil No	:	134
Örnek No	:	64
İlgili Koleksiyon	:	Beyaz inci 2 Lületaşı Meerschaum(Ayhan Karahan)
Koleksiyonun Açık Adresi	:	Mustafa Kemal paşa mah. Köprübaşı cad. Çukur çarşı no:3 Eskişehir.
İnceleme Tarihi	:	26.10.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	2009
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Küçük Pipo
Ürünün Boyutlar	:	Boy; 23 cm Yükseklik; 11 cm. Polyester pipo uç: Boy; 8 cm, Çap;5 cm.
Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lületaşı
Yardımcı Malzeme	:	Polyester pipo uç, yaylı çeklik tel, teflon vida, polyester boynuz ve çelik bilezik.
Uygulanan Teknikler	:	
Üretim Tekniği	:	Yontma tekniği, tornadan geçirme.
Süsleme Tekniği	:	Freze, kabartma tekniği ve boyama tekniği.
Kullanılan Renkler	:	

Zeminde	:	Turuncu
Süslemede	:	Turuncu
Seçilen Konu	:	Hayvan figürü.
Kompozisyon	:	İki parçadan oluşan pipo, boğa başı figüründen meydana gelmiştir. Boynuzları öne doğru boyun kısmın da kıvrıkcık tüyleri, başı hafif eğik olan bir boğa figürü yer almaktadır. Silindir kısım ile polyester uç arasında çelik bilezik ile birleştirilmiştir.

Şekil No	: 135
Örnek No	: 65
İlgili Koleksiyon	: Beyaz inci 2 Lületaşı Meerschaum(Ayhan Karahan)
Koleksiyonun Açık Adresi	: Mustafa Kemal paşa mah. Köprübaşı cad. Çukur çarşı no:3 Eskişehir.
İnceleme Tarihi	: 26.10.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	: 2009
Ürünün Cinsi (Adı)	: Küçük pipo
Ürünün Boyutlar	: Boy; 8 cm Yükseklik; 6 cm. Polyester pipo uç: Boy; 8 cm, Çap;5 cm.
Kullanılan malzemeler	:
Ana malzeme	: Lületaşı
Yardımcı Malzeme	: Polyester pipo uç, teflon vida.
Uygulanan Teknikler	:
Üretim Tekniği	: Yontma tekniği

Süsleme Tekniği	:	Kabartma tekniği, boyama tekniği.
Kullanılan Renkler	:	
Zeminde	:	Turuncu
Süslemede	:	Turuncu
Seçilen Konu	:	İnsan figürleri, bitkisel ve geometrik bezeme
Kompozisyon	:	İki parçadan oluşan pipo, zenci ve çıplak kadın figüründen meydana gelmiştir. Başında fesi, uzun kıvrırcık sakallı, kalın dudaklı, yaşlı bir zenci bulunmaktadır. Sakalı üzerinde büyük yaprak ve üzerine oturmuş halde, uzun saçlı zenciyle birleşik, sol eliyle fesi tutan, sağ eliyle yaprağı tutan çıplak genç bir kadın figürü yer almaktadır. zencinin başı, kadın formundan daha büyüktür. Polyester uçla birleştirilmiştir.

Şekil No	:	136
Örnek No	:	66
İlgili Koleksiyon	:	Beyaz inci 2 Lületaşı Meerschaum(Ayhan Karahan)
Koleksiyonun Adresi	Açık :	Mustafa Kemal paşa mah. Köprübaşı cad. Çukur çarşı no:3 Eskişehir.
İnceleme Tarihi	:	18.10.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	2009
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Küçük pipo
Ürünün Boyutlar	:	Boy; 18 cm Yükseklik; 9 cm. Polyester pipo uç: Boy; 8 cm, Çap; 5 cm.
Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lületaşı
Yardımcı Malzeme	:	Polyester pipo uç, teflon vida.
Uygulanan Teknikler	:	
Üretim Tekniği	:	Yontma tekniği
Süsleme Tekniği	:	Freze ve kabartma tekniği

Kullanılan Renkler	:
Zeminde	: Lületaşının doğal rengi olan beyaz
Süslemede	: Koyu kahverengi.
Seçilen Konu	: Hayvan figürleri, bitkisel ve geometrik bezeme.
Kompozisyon	: Eklemeli üç parçadan oluşan pipo, at ve ejderha (dragon) figüründen meydana gelmiştir. Büyük bir at başı, arkadan sarılmış bir ejderha(dragon) bulunmaktadır. Atın arka tarafından, ağzının iki yanından girmeye çalışan iki yılan yer almaktadır. Yılanları üzeri kare ve yuvarlak bezemelerin olduğu pulcuklardan oluşmuştur. Silindir kısmın başladığı kısımda bir yengeç figürü yer almaktadır. Silindirin üçüncü kısmında tomurcuk çiçek, motifleri, ve dört tarafında küçük yuvarlak bezemeler eşit aralıklarla ve paralel olarak yerleştirilmiştir. Silindiri çevreleyen iki tarafında ikişer adet yan yana yuvarlak çizgiler bulunmaktadır. Bitiminde polyester uçla birleştirilmiştir.

Şekil No	: 137
Örnek No	: 67
İlgili Koleksiyon	: Beyaz inci 2 Lületaşı Meerschaum(Fehmi Yavuz)
Koleksiyonun Açık Adresi	: Mustafa Kemal paşa mah. Köprübaşı cad. Çukur çarşı no:3 Eskişehir.
İnceleme Tarihi	: 26.10.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	: 2009
Ürünün Cinsi (Adı)	: Büyük pipo
Ürünün Boyutlar	: Boy; 25 cm Yükseklik; 12 cm. Polyester pipo uç: Boy; 8 cm, Çap;5 cm.
Kullanılan malzemeler	:
Ana malzeme	: Lületaşı
Yardımcı Malzeme	: Polyester pipo uç,yaylı çelik tel, teflon vida.
Uygulanan Teknikler	:
Üretim Tekniği	: Yontma tekniği, tornadan geçirme.
Süsleme Tekniği	: Freze ve kabartma tekniği
Kullanılan Renkler	:
Zeminde	: Lületaşının doğal rengi olan beyaz
Süslemede	: Sarı
Seçilen Konu	: Hayvan figürü, bitkisel ve geometrik bezeme.
Kompozisyon	: Eklemeli üç parçadan oluşan pipo, geyik ve ona saldıran, köpek, akbaba figüründen meydana

gelmiştir. Başı yukarıda boynuzlu geyik figürünün arkasından ve boynundan saldıran büyük akbaba ve köpek figürü bulunmaktadır. Silindir kısımda tünemiş daha küçük boyutlarda pusuya yatmış bir akbaba figürü yer almaktadır. Silindir kısmın uç kısmında yuvarlak bezemelerin içerisinde iki küçük tomurcuk çiçeklerin oluşturduğu motifler, eşit aralıklarla birbirine paralel yerleştirilmiştir. Silindir kısmın bitiminde polyester uçla birleştirilmiştir.

Şekil No	:	138
Örnek No	:	68
İlgili Koleksiyon	:	Beyaz inci 2 Lületaşı Meerschaum(Fehmi Yavuz)
Koleksiyonun Adresi	Açık :	Mustafa Kemal paşa mah. Köprübaşı cad. Çukur çarşı no:3 Eskişehir.
İnceleme Tarihi	:	26.10.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	2009
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Tespîh
Ürünün Boyutlar	:	Çap; 4 cm., Çevre genişliği; 47 cm. İmame; Boy; 2 cm.
Kullanılan malzemeler	:	

Ana malzeme	: Lületaş
Yardımcı Malzeme	: Naylon iplik, çelik zincir.
Uygulanan Teknikler	:
Üretim Tekniği	: Yontma tekniği
Süsleme Tekniği	: Freze ile süsleme tekniği, tornadan geçirme.
Kullanılan Renkler	:
Zeminde	: Lületaşının doğal rengi olan beyaz
Süslemede	: -
Seçilen Konu	: Geometrik bezeme.
Kompozisyon	: Yuvarlak formdaki tespih, aynı boyuttaki bir birinden bağımsız, yuvarlak şekillerin içerisinde, eşit aralıklarda, boşluklar ve altta yuvarlak motiflerden meydana gelmiştir. Bu motiflerden oluşan yuvarlak form doksan dokuz adet olup naylon ipliğe dizilmişlerdir. Uç kısmına zincir ve onun diğer ucunda da üç adet yuvarlak formdan meydana gelmiştir.

BİLGİ FORMU

Şekil No	: 139
Örnek No	: 69
İlgili Koleksiyon	: Beyaz inci 2 Lületaşı Meerschaum(Fehmi Yavuz)
Koleksiyonun Açık Adresi	: Sivrihisar cad. Gürgenci pasajı, no;41/21 Eskişehir.
İnceleme Tarihi	: 26.10.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	: 2009
Ürünün Cinsi (Adı)	: Biblo (Heykel)
Ürünün Boyutlar	: Boy; 7 cm., Yükseklik; 5 cm.
Kullanılan malzemeler	:
Ana malzeme	: Lületaşı
Yardımcı Malzeme	: -
Uygulanan Teknikler	:
Üretim Tekniği	: Yontma tekniği
Süsleme Tekniği	: Kabartma tekniği

Kullanılan Renkler	:	
Zeminde	:	Lületaşının doğal rengi olan beyaz
Süslemede	:	-
Seçilen Konu	:	Hayvan figürleri
Kompozisyon	:	Biblo formu, kaya üzerinde yaslanmış, ikisi arkada yana bakan ve biri önde ve daha büyük küçük kıvrımlı gagası, yuvarlak ve küçük gözleri bulunan baykuş figüründen meydana gelmiştir.

BİLGİ FORMU

Şekil No	:	140
Örnek No	:	70
İlgili Koleksiyon	:	Beyaz inci 2 Lületaşı Meerschaum(Fehmi Yavuz)
Koleksiyonun Açık Adresi	:	Sivrihisar cad. Gürgenci pasajı, no;41/21, Eskişehir
İnceleme Tarihi	:	26.10.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	2009
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Bilezik
Ürünün Boyutlar	:	Çap; 5 cm., Çevre genişliği; 20 cm.
Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lületaşı
Yardımcı Malzeme	:	Lastik şerit.
Uygulanan Teknikler	:	
Üretim Tekniği	:	Yontma tekniği
Süsleme Tekniği	:	Freze ve kabartma tekniği, saf balmumunda

bekletme.

Kullanılan Renkler	:	
Zeminde	:	Sarı
Süslemede	:	-
Seçilen Konu	:	Bitkisel ve geometrik bezeme.
Kompozisyon	:	Dokuz parçadan oluşan bilezik, yuvarlak form üzerinde, küçük yuvarlak ve çiçek motiflerinden meydana gelmiştir. Bu motiflerden oluşan yuvarlak formlar, lastik şerit üzerine yanlarında bulunan iki delikten geçirilerek birleştirilmiştir.

BİLGİ FORMU

Şekil No	:	141
Örnek No	:	71
İlgili Koleksiyon	:	Beyaz inci 2 Lületaşı Meerschaum(Ayhan Karahan)
Koleksiyonun Açık Adresi	:	Mustafa Kemal paşa mah. Köprübaşı cad. Çukur çarşı no:3 Eskişehir.
İnceleme Tarihi	:	26.10.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	2009
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Küçük pipo
Ürünün Boyutlar	:	Boy; 8 cm Yükseklik; 6 cm. Polyester pipo uç: Boy; 6 cm, Çap; 5 cm.
Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lületaşı
Yardımcı Malzeme	:	Polyester pipo uç, çelik bilezik, polyester bilezik, polyester boynuzlar, teflon vida.
Uygulanan Teknikler	:	
Üretim Tekniği	:	Yontma tekniği, tornadan geçirme.
Süsleme Tekniği	:	Kabartma tekniği, boyama tekniği.

Kullanılan Renkler	:	
Zeminde	:	Turuncu
Süslemede	:	Sarı, siyah.
Seçilen Konu	:	Hayvan figürü
Kompozisyon	:	İki parçadan oluşan pipo, boğa figüründen meydana gelmiştir.Boynuzlu, hareket halinde başı öne eğik, silindir formun üzerine bir boğa figürü yerleştirilmiştir.Silindir kısmın bitiminde, çelik bilezik ve polyester bilezik, polyester uçla birleştirilmiştir.

BİLGİ FORMU

Şekil No	: 142
Örnek No	: 72
İlgili Koleksiyon	: Beyaz inci 2 Lületaşı Meerschaum (Ayhan Karahan)
Koleksiyonun Açık Adresi	: Mustafa Kemal paşa mah. Köprübaşı cad. Çukur çarşı no:3 Eskişehir.
İnceleme Tarihi	: 26.10.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	: 2009
Ürünün Cinsi (Adı)	: Küçük pipo
Ürünün Boyutlar	: Boy; 4 cm Yükseklik; 9 cm. Polyester pipo uç: Boy; 6 cm, Çap;5 cm.
Kullanılan malzemeler	:
Ana malzeme	: Lületaşı
Yardımcı Malzeme	: Polyester pipo uç, polyester pipo, teflon vida.
Uygulanan Teknikler	:
Üretim Tekniği	: Yontma tekniği, tornadan geçirme.
Süsleme Tekniği	: Kabartma tekniği, boyama tekniği.
Kullanılan Renkler	:
Zeminde	: Turuncu.
Süslemede	: Kahverengi, turuncu
Seçilen Konu	: Hayvan figürü

Kompozisyon

: Eklemeli üç parçadan oluşan pipo, dağ keçisi figüründen meydana gelmiştir. Silindir formun üzerinde, uzun boynuzu arkada vücuduyla birleşmiş, ayakta uzun bacaklı bir dağ keçisi figürü yer almaktadır. Dağ keçisinin arkasında, oval formda tütün konulan polyester pipo bulunmaktadır. Silindir form ahşap olup, polyester ucla birleştirilmiştir.

Şekil No	:	143
Örnek No	:	73
İlgili Koleksiyon	:	Beyaz inci 2 Lületaşı Meerschaum(Ayhan Karahan)
Koleksiyonun Açık Adresi	:	Mustafa Kemal paşa mah. Köprübaşı cad. Çukur çarşı no:3 Eskişehir.
İnceleme Tarihi	:	26.10.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	2009
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Küçük pipo
Ürünün Boyutlar	:	Boy; 4 cm Yükseklik; 6 cm. Polyester pipo uç: Boy; 4 cm, Çap; 5 cm.
Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lületaşı
Yardımcı Malzeme	:	Polyester pipo uç, teflon vida.
Uygulanan Teknikler	:	
Üretim Tekniği	:	Yontma tekniği,
Süsleme Tekniği	:	Kabartma tekniği, boyama tekniği.

Kullanılan Renkler	:
Zeminde	: Turuncu
Süslemede	: Açık kahverengi, sarı
Seçilen Konu	: İnsan figürü, geometrik bezeme
Kompozisyon	: Üç parçadan oluşan pipo, yarı çıplak, genç kadın figüründen meydana gelmiştir. Silindir formun üzerinde vücuduna yapışan elbise bulunmaktadır. Sol göğsü açık, saçları dalgalı ve sol omzuna dökülmüştür. Ayakta, sağ bacağı önde ve bükülmüş, sol bacağı arkada, kıvrımlı şekildedir. Sağ eliyle alttan, sol eliyle havadan pelerini tutmuş şekilde bir yer almaktadır. Pelerinin kıvrımlı hatları ayrıntılı bir şekildedir. Silindir kısım, çelik bilezik ve polyester uç ile birleştirilmiştir.

Şekil No	: 144
Örnek No	: 74
İlgili Koleksiyon	: Beyaz inci 2 Lületaşı Meerschaum(Fehmi Yavuz)
Koleksiyonun Adresi	Açık : Sivrihisar cad. gürgenci Pasajı. no:44/30. Eskişehir.
İnceleme Tarihi	: 26.10.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	: 2009
Ürünün Cinsi (Adı)	: Büyük pipo
Ürünün Boyutlar	: Boy ; 16 cm Yükseklik ; 12 cm. Polyester pipo uç: Boy ; 12 cm, Çap ;5 cm.
Kullanılan malzemeler	:
Ana malzeme	: Lületaşı
Yardımcı Malzeme	: Polyester pipo uç, teflon vida.
Uygulanan Teknikler	:
Üretim Tekniği	: Yontma tekniği, tornadan geçirme.

Süsleme Tekniği	: Freze ve kabartma tekniği
Kullanılan Renkler	:
Zeminde	: Lületaşının doğal rengi olan beyaz
Süslemede	: Sarı
Seçilen Konu	: İnsan figürü, geometrik bezeme.
Kompozisyon	: Eklemeli üç parçadan oluşan pipo, sultan başı figüründen meydana gelmiştir. Yüz ifadesi sert, alnında enine çizgileri, sakalı ve bıyıkları uzun kıvrımları ayrıntılı olarak yer verilmiştir. Başın üstünde, sarı enine kesen çizgisi ve ortasında sorgucu bulunmaktadır. Sorguç, büyük ve kıvrımlı olup, sol tarafından iki verev çizgileri iki tane püskül sarmaktadır. Silindir başladığı kısımda, ince yuvarlak çizgilerden oluşan çiçek görünümlü, yuvarlak bezemeler simetrik ve asimetric olarak yerleştirilmiştir. Aralarında enine ve birleşme noktalarında dikdörtgen çizgiler yer almaktadır. Silindir son bölümünde kullanılan motifler aynı şekilde yerleştirilmiştir. Silindir kısmın bitiminde polyester uçla birleştirilmiştir.

Şekil No	:	145
Örnek No	:	75
İlgili Koleksiyon	:	Osmanlı Lületaşı (Eşref Tuncer)
Koleksiyonun Açık Adresi	:	Esnaflık Sarayı, no:B/50 Eskişehir.
İnceleme Tarihi	:	26.10.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	2009
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Küçük pipo.
Ürünün Boyutlar	:	Boy; 6 cm Yükseklik; 5 cm. Polyester pipo uç: Boy; 8 cm, Çap;5 cm.
Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lületaşı
Yardımcı Malzeme	:	Polyester pipo uç, teflon vida.
Uygulanan Teknikler	:	
Üretim Tekniği	:	Yontma tekniği, tornadan geçirme.
Süsleme Tekniği	:	Freze ve kabartma tekniği
Kullanılan Renkler	:	

Zeminde	:	Lületaşının doğal rengi olan beyaz
Süslemede	:	Siyah
Seçilen Konu	:	Bitkisel ve geometrik bezeme.
Kompozisyon	:	Eklemeli iki parçadan oluşan pipo çiçek motiflerinden meydana gelmiştir. Piponun baş kısmında birbirine geçmeli verrev dikdörtgen motiflerin tekrarlanmasından oluşmuştur. Geniş yüzeyinde ve silindirin bitimine kadar devam eden, büyük çiçekler ve aralarında küçük damarlı yapraklar simetrik olarak tüm yüzeye yerleştirilmiştir. Silindir kısmın bitiminde polyester uçla birleştirilmiştir.

Şekil No	:	146
Örnek No	:	76
İlgili Koleksiyon	:	Osmanlı Lületaşı (Eşref Tuncer)
Koleksiyonun Açık Adresi	:	Esnaf Sarayı, no:B/50 Eskişehir.
İnceleme Tarihi	:	26.10.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	2009
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Küpe
Ürünün Boyutlar	:	Çap; 4 cm. Küpe teli; Boy 2 cm.
Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lületaşı
Yardımcı Malzeme	:	Küpe teli , cam boncuklar
Uygulanan Teknikler	:	
Üretim Tekniği	:	Yontma tekniği, tornadan geçirme.
Süsleme Tekniği	:	Kabartma tekniği
Kullanılan Renkler	:	
Zeminde	:	Lületaşının doğal rengi olan beyaz
Süslemede	:	Sarı
Seçilen Konu	:	Geometrik bezeme.

Kompozisyon

: Yuvarlak formlu küpeler, düz yuvarlak formun, ortasındaki delikten, renkli boncuk ve küpe teli geçirilerek meydana gelmiştir.

Şekil No	: 147
Örnek No	: 77
İlgili Koleksiyon	: Osmanlı Lületaş (Eşref Tuncer)
Koleksiyonun Açık Adresi	: Esnaf Sarayı, no:B/50 Eskişehir.
İnceleme Tarihi	: 26.10.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	: 2009
Ürünün Cinsi (Adı)	: Küçük pipo
Ürünün Boyutlar	: Boy; 5 cm Yükseklik; 5 cm. Polyester pipo uç: Boy; 6 cm., Çap;4 cm.
Kullanılan malzemeler	:

Ana malzeme	:	Lületaşı
Yardımcı Malzeme	:	Polyester pipo uç, teflon vida.
Uygulanan Teknikler	:	
Üretim Tekniği	:	Yontma tekniği, tornadan geçirme.
Süsleme Tekniği	:	Kabartma tekniği
Kullanılan Renkler	:	
Zeminde	:	Lületaşının doğal rengi olan beyaz
Süslemede	:	Turuncu.
Seçilen Konu	:	İnsan ve hayvan figürleri
Kompozisyon	:	Eklemeli iki parçadan oluşan pipo kuru kafa figüründen meydana gelmiştir. Kuru kafanın iki boşluğundan yılanlar çıkmakta ve başın arkasına doğru kıvrılmış şekilde yerleştirilmiştir. Silindir kısım sade ve bitiminde polyester uçla birleştirilmiştir.

BİLGİ FORMU

Şekil No : 148
Örnek No : 78
İlgili Koleksiyon : Osmanlı Lületaşı (Eşref Tuncer)
Koleksiyonun Açık : Esnaf Sarayı, no:B/50 Eskişehir.

Adresi**İnceleme Tarihi** : 26.10.2009**Ürünün Yapılış Tarihi** : 2009**Ürünün Cinsi (Adı)** : Biblo (büst)**Ürünün Boyutlar** : **Boy**; 5 cm., **Çevre genişliği**; 11 cm.**Kullanılan malzemeler** :**Ana malzeme** : Lületaşı**Yardımcı Malzeme** : -**Uygulanan Teknikler** :**Üretim Tekniği** : Yontma tekniği**Süsleme Tekniği** : Kabartma tekniği, yakma tekniği.**Kullanılan Renkler** :**Zeminde** : Lületaşının doğal rengi olan beyaz**Süslemede** : Açık kahverengi,**Seçilen Konu** : İnsan figürü, geometrik bezeme.**Kompozisyon** : Oval formundaki biblo (büst) derviş figüründen meydana gelmiştir. Kıvrımlı uzun bıyığı, sivri uzun sakalı, hafif öne eğik başı, yumuşak yüz hattı ayrıntılı bir şekilde yer verilmiştir. Baş kısmında, derviş denilen kişilere özgü, uzun sivri külahı, enine verev çizgilerden oluşan sarığı bulunmaktadır. Alt kısmı düz olup denge sağlanmıştır.

BİLGİ FORMU

Şekil No	:	149
Örnek No	:	79
İlgili Koleksiyon	:	Osmanlı Lületaşı (Eşref Tuncer)
Koleksiyonun Adresi	Açık :	Esnaf Sarayı, no:B/50 Eskişehir.
İnceleme Tarihi	:	18.10.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	2009
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Yüzük
Ürünün Boyutlar	:	Çap; 5 cm., Çevre genişliği;3 cm.Yüzük teli Çap; 5 cm.
Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lületaşı
Yardımcı Malzeme	:	Yüzük teli.
Uygulanan Teknikler	:	
Üretim Tekniği	:	Yontma tekniği
Süsleme Tekniği	:	Kabartma tekniği, yakma tekniği.
Kullanılan Renkler	:	
Zeminde	:	Beyaz
Süslemede	:	Açık kahverengi

- Seçilen Konu** : Bitkisel bezeme, geometrik bezeme.
- Kompozisyon** : Damla formundaki yüzük iek motifinden meydana gelmiştir. Dört yapraklı büyük iek, geniş kısmından daralan kısma uzayan, iki yanından uzun ve kıvrımlı yaprak motifleri yerleştirilmiştir. iek yapraklarının arasında küçük yuvarlak bezemeler yer almaktadır. Motifin alt kısmında yüzük teli ile birleştirilmiştir.

BİLGİ FORMU

Şekil No	:	150
Örnek No	:	80
İlgili Koleksiyon	:	Katar Lületaşı (Ali Kara)
Koleksiyonun Açık	:	Esnaf Sarayı no:54 Eskişehir.
Adresi	:	
İnceleme Tarihi	:	26.10.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	2009
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Küçük pipo
Ürünün Boyutlar	:	Boy; 8 cm Yükseklik; 8 cm. Polyester pipo uç: Boy; 6 cm., Çap;4 cm.
Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lületaşı
Yardımcı Malzeme	:	Polyester pipo uç, teflon vida.
Uygulanan Teknikler	:	
Üretim Tekniği	:	Yontma tekniği, tornadan geçirme.
Süsleme Tekniği	:	Freze ve kabartma tekniği, boyama tekniği.
Kullanılan Renkler	:	
Zeminde	:	Lületaşının doğal rengi olan beyaz
Süslemede	:	Açık kahverengi, sarı yeşil, siyah.

- Seçilen Konu** : İnsan figürü, geometrik bezeme.
- Kompozisyon** : Eklemeli iki parçadan oluşan pipo, erkek başı figüründen meydana gelmiştir. Kalın kaşı, uzun kıvrık bıyıkları ve sakalı bulunmaktadır. Başında sola kıvrık uzun verev dikdörtgen çizgilerin böldüğü, sol arkaya, kıvrık püskülleri olan bir şapka yer almaktadır. Silindir kısım polyester uçla birleştirilmiştir.

BİLGİ FORMU

Şekil No	:	151
Örnek No	:	81
İlgili Koleksiyon	:	Katar Lületaşı (Ali Kara)
Koleksiyonun Adresi	Açık :	Esnaf Sarayı no:54 Eskişehir.
İnceleme Tarihi	:	26.10.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	2009
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Küpe
Ürünün Boyutlar	:	Çap; 5 cm., En; 3 cm.. Küpe teli Boy; 3 cm
Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lületaşı
Yardımcı Malzeme	:	Küpe teli.
Uygulanan Teknikler	:	
Üretim Tekniği	:	Yontma tekniği
Süsleme Tekniği	:	Freze ve kabartma tekniği, boyama tekniği
Kullanılan Renkler	:	
Zeminde	:	Sarı
Süslemede	:	Turuncu

- Seçilen Konu** : Geometrik bezeme.
- Kompozisyon** : Damla formundaki küpenin, kenar kısımlarında yuvarlak küçük delikler, boyuna birbirine paralel eşit aralıklarla yerleştirilmiştir. Küçük yuvarlaklar, çiçek motifi oluşturmuşlardır. Oluşturulan çiçek motifleri eşit aralıklarla boyuna yerleştirilmiştir. Bu motifler karşı tarafına da asimetrik olarak yer almaktadır. Geniş kısımdaki delikten küpe teli geçirilmiştir.

BİLGİ FORMU

Şekil No	:	152
Örnek No	:	82
İlgili Koleksiyon	:	Işık Pipo (Rafî Işık)
Koleksiyonun Adresi	Açık :	Odunpazarı Kurşunlu Külliyesi, no:1 Eskişehir.
İnceleme Tarihi	:	26.10.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	2009
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Zarf Açağı
Ürünün Boyutlar	:	Boy; 5 cm., Çap; 6 cm., Zarf açağı, Boy; 15 cm., Çap; 5 cm.
Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lületaş
Yardımcı Malzeme	:	Polyester zarf açağı.
Uygulanan Teknikler	:	
Üretim Tekniği	:	Yontma tekniği
Süsleme Tekniği	:	Kabartma tekniği
Kullanılan Renkler	:	
Zeminde	:	Lületaşının doğal rengi olan beyaz
Süslemede	:	Siyah
Seçilen Konu	:	Bitkisel bezeme.

Kompozisyon

: İki parçadan oluşan zarf açacağı gül motifinden meydana gelmiştir. Büyük açmış, tek bir gül motifinden oluşmuştur. Zarf açacağı ile birleştirilmiştir.

BİLGİ FORMU

Şekil No	:	153
Örnek No	:	83
İlgili Koleksiyon	:	Işık Pipo (Süleyman Çoşkun)
Koleksiyonun Açık Adresi	:	Odunpazarı Kurşunlu Külliyesi, no:1 Eskişehir.
İnceleme Tarihi	:	18.10.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	2009
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Biblo (büst)
Ürünün Boyutlar	:	Boy;17 cm.,Çevre genişliği; 12 cm
Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lületaş
Yardımcı Malzeme	:	-
Uygulanan Teknikler	:	
Üretim Tekniği	:	Yontma tekniği
Süsleme Tekniği	:	Kabartma tekniği
Kullanılan Renkler	:	
Zeminde	:	Lületaşının doğal rengi olan beyaz
Süslemede	:	-
Seçilen Konu	:	İnsan figürü, geometrik bezeme.

Kompozisyon

: Büst formu, Atatürk figüründen meydana gelmiştir. Alnının açıklığı, keskin sert bakışı, ağızı, yüzü ve burnundaki kıvrımlar ayrıntılı olarak yer verilmiştir. Omuz kısmı, kravatı, ve ceketinin cebe kadar olan kısmı bulunmaktadır. Altı düz olup durması için denge sağlanmıştır.

BİLGİ FORMU

Şekil No	:	154
Örnek No	:	84
İlgili Koleksiyon	:	Işık Pipo (Süleyman Çoşkun)
Koleksiyonun Açık Adresi	:	Odunpazarı Kurşunlu Külliyesi, no:1 Eskişehir.
İnceleme Tarihi	:	26.10.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	2009
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Pano
Ürünün Boyutlar	:	Boy; 10 cm., En; 8 cm.
Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lületaş
Yardımcı Malzeme	:	
Uygulanan Teknikler	:	
Üretim Tekniği	:	Yontma tekniği
Süsleme Tekniği	:	Kabartma tekniği
Kullanılan Renkler	:	
Zeminde	:	Lületaşının doğal rengi olan beyaz
Süslemede	:	-
Seçilen Konu	:	İnsan figürü, geometrik bezeme.

Kompozisyon

: Yuvarlak formdaki pano Atatürk'ün Gelibolu'daki askerlik figüründen meydana gelmiştir. İşlem görmemiş, doğal zemin üzerinde Çanakkale savaşı sırasında, Atatürk'ün savaşta giymiş olduğu askeri üniformasıyla yürür şeklindeki haliyle yer almıştır.

BİLGİ FORMU

Şekil No	:	155
Örnek No	:	85
İlgili Koleksiyon	:	Işık Pipo (Süleyman Çoşkun)
Koleksiyonun Adresi	Açık :	Odunpazarı Kurşunlu Külliyesi, no:1 Eskişehir.
İnceleme Tarihi	:	18.10.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	2009
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Biblo (heykel)
Ürünün Boyutlar	:	Çap;12 cm., Çevre genişliği;11 cm.
Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lületaş
Yardımcı Malzeme	:	-
Uygulanan Teknikler	:	
Üretim Tekniği	:	Yontma tekniği
Süsleme Tekniği	:	Kabartma tekniği
Kullanılan Renkler	:	
Zeminde	:	Lületaşının doğal rengi olan beyaz
Süslemede	:	
Seçilen Konu	:	İnsan figürü, geometrik bezeme.

Kompozisyon

: Büst formu, Mevlana figüründen meydana gelmiştir. Başında sarığı, ,uzun sakallı, yaşlı Mevlana figürü yer almaktadır. Omzunda şalı, elleri ve kolları birbirine birleşik, kıyafetle kapatılmış şekildedir.Oturmuş halde, ayakları kıvrımlı ve birleşiktir. Ayak parmakları ayrıntılı olarak bulunmaktadır.

BİLGİ FORMU

Şekil No	:	156
Örnek No	:	86
İlgili Koleksiyon	:	Işık Pipo (Rafı Işık)
Koleksiyonun Adresi	Açık :	Odunpazarı Kurşunlu Külliyesi, no:1 Eskişehir.
İnceleme Tarihi	:	26.10.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	2009
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Bilezik
Ürünün Boyutlar	:	Çap; 4 cm., Çevre genişliği; 27 cm.
Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lületaş
Yardımcı Malzeme	:	Lastik şerit
Uygulanan Teknikler	:	
Üretim Tekniği	:	Yontma tekniği
Süsleme Tekniği	:	Kabartma tekniği.
Kullanılan Renkler	:	
Zeminde	:	Beyaz
Süslemede	:	-
Seçilen Konu	:	Bitkisel ve geometrik bezeme.
Kompozisyon	:	Eklemeli, sekiz parçadan oluşan bilezik, çiçek

motifinden meydana gelmiştir. Merkezde beş taç yapraklı, bir çiçek motifi yer almaktadır. Çiçek motifinin ve etrafını çevreleyen yuvarlak bezemelerin bulunduğu, yuvarlak form, sekiz parçadan oluşmuştur. Bu parçaların yanlarında bulunan iki delikten geçirilen lastik şeride dizilmiştir.

BİLGİ FORMU

Şekil No	:	157
Örnek No	:	87
İlgili Koleksiyon	:	Işık Pipo (Rafı Işık)
Koleksiyonun Açık Adresi	:	Odunpazarı Kurşunlu Külliyesi, no:1 Eskişehir.
İnceleme Tarihi	:	26.10.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	2009
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Anahtarlık
Ürünün Boyutlar	:	Çap; 4 cm Anahtarlık, Boy; 5 cm. Çap; 3 cm
Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lületaş
Yardımcı Malzeme	:	Anahtarlık
Uygulanan Teknikler	:	
Üretim Tekniği	:	Yontma tekniği
Süsleme Tekniği	:	Kabartma tekniği
Kullanılan Renkler	:	
Zeminde	:	Lületaşının doğal rengi olan beyaz
Süslemede	:	-
Seçilen Konu	:	Bitkisel bezeme.
Kompozisyon	:	Oval formunda olan anahtarlık, formun ortasına

yerleştirilmiş büyük sekiz yapraklı, ortası yuvarlak, en ortasında küçük yuvarlak bezeme olan büyük bir çiçek motifi yer almaktadır. uç kısmındaki delikten çelik anahtarlık geçirilmiştir.

BİLGİ FORMU

Şekil No	:	158
Örnek No	:	88
İlgili Koleksiyon	:	Işık Pipo (Süleyman Çoşkun)
Koleksiyonun Açık Adresi	:	Odunpazarı Kurşunlu Külliyesi, no:1 Eskişehir.
İnceleme Tarihi	:	26.10.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	2009
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Paskalya yumurtası
Ürünün Boyutlar	:	Çap; 7 cm., Yükseklik; 8 cm.
Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lületaş
Yardımcı Malzeme	:	-
Uygulanan Teknikler	:	
Üretim Tekniği	:	Yontma tekniği
Süsleme Tekniği	:	Freze ve kabartma tekniği

Kullanılan Renkler	:	
Zeminde	:	Lületaşının doğal rengi olan beyaz
Süslemede	:	
Seçilen Konu	:	Bitkisel ve geometrik bezeme.
Kompozisyon	:	Yuvarlak formda olan paskalya yumurtasında, en üst kısmında, taç yapraklı küçük bir çiçek ve ortasında küçük yuvarlaklar yer almaktadır. Çiçek motifin altında, kare motifler eşit olarak yerleştirilmiştir. Yuvarlağı çevreleyen ve diğer desenden ayıran enine çizgi bulunmaktadır. Altında enine çizgilerle bölünen, orta kısmında damarlı yaprak, ve kıvrımlı dallar, yuvarlaklar zemin üzerine eşit aralıklarla yerleştirilmiştir. Yuvarlağı çevreleyen desenlerin arasında enine çizgilerin ayırdığı, birbirine geçmeli, örgü şeklindeki geometrik motifler bulunur. En alt kısmında, damarlı yaprak ve kıvrımlı dallar yerleştirilerek kompozisyon tamamlanmıştır.

BİLGİ FORMU

Şekil No	:	159
Örnek No	:	89
İlgili Koleksiyon	:	Işık Pipo (Rafî Işık)
Koleksiyonun Açık Adresi	:	Odunpazarı Kurşunlu Külliyesi, no:1 Eskişehir.
İnceleme Tarihi	:	18.10.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	2009
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Pano
Ürünün Boyutlar	:	Boy; 5 cm. En; 3 cm Ahşap Pano, Boy; 12 cm., En; 10cm.
Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lületaş
Yardımcı Malzeme	:	Ahşap pano, kumaş.
Uygulanan Teknikler	:	
Üretim Tekniği	:	Yontma tekniği
Süsleme Tekniği	:	Kabartma tekniği, yakma tekniği.

Kullanılan Renkler	:	
Zeminde	:	Lületaşının doğal rengi olan beyaz.
Süslemede	:	Koyu kahverengi, siyah
Seçilen Konu	:	Arap yazısı figürleri
Kompozisyon	:	Ahşap pano üzerinde damla formunun üstünde, Arap harfleriyle Allah yazılmıştır.

BİLGİ FORMU

Şekil No	:	160
Örnek No	:	90
İlgili Koleksiyon	:	Kavlak Standart Lüle taşı.(İsmail Kavlak)
Koleksiyonun Açık Adresi	:	Paşa mah. Pazar oğlu sok. Atlıhan el Sanatları çarşısı. No:8/5. Eskişehir.
İnceleme Tarihi	:	26.10.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	2009
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Baston Başı
Ürünün Boyutlar	:	Boy; 6 cm Çap; 9 cm. Baston Boy; 95 cm., Çap; 9 cm.
Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lüle taşı
Yardımcı Malzeme	:	Ahşap baston, teflon vida.
Uygulanan Teknikler	:	
Üretim Tekniği	:	Yontma tekniği,tornadan geçirme tekniği.
Süsleme Tekniği	:	Kabartma tekniği
Kullanılan Renkler	:	

Zeminde	:	Lületaşının doğal rengi olan beyaz
Süslemede	:	Koyu kahverengi.
Seçilen Konu	:	Hayvan figürü ve geometrik bezeme.
Kompozisyon	:	Eklemeli iki parçadan oluşan baston, yılan figüründen meydana gelmiştir. Kuyruk kısımlarından birbirine sarılmış şekilde ağızları açık dilleri dışarıda, sırtları birbirine dönük iki tane kobra yılan figürü yer almaktadır. Vücutları pul görünümündedir. Alt kısmından ahşap bastonla birleşmiştir.

BİLGİ FORMU

Şekil No	:	161
Örnek No	:	91
İlgili Koleksiyon	:	Kavlak Standart Lüle taşı.(İsmail Kavlak)
Koleksiyonun Açık Adresi	:	Paşa mah. Pazar oğlu sok. Atlıhan el Sanatları çarşısı. No:8/5. Eskişehir.
İnceleme Tarihi	:	18.10.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	2009
Ürünün Cinsi (Adı)	:	İşleme yüzüğü (dikiş yüzüğü)
Ürünün Boyutlar	:	Çap;2 cm., Yükseklik;3 cm.
Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lületaş
Yardımcı Malzeme	:	-
Uygulanan Teknikler	:	
Üretim Tekniği	:	Yontma tekniği.
Süsleme Tekniği	:	Freze ve kabartma tekniği
Kullanılan Renkler	:	

Zeminde	: Lületaşının doğal rengi olan beyaz
Süslemede	:
Seçilen Konu	: Bitkisel ve geometrik bezeme.
Kompozisyon	: Silinindir formundaki işleme yüzüğü (dikiş yüzüğü), üstte küçük çiçek motifi, yuvarlağı çevreleyen iki adet enine çizgi bulunur. Enine olan iki çizginin arasında, birbirine geçmeli geometrik bezeme örgü motifi yer almaktadır. Daralan kısımda ise aşağıya bakan damarlı büyük yaprak motifleri birbirine paralel ve eşit aralıklarla yerleştirilmiştir. Motiflerin bitiminde yuvarlaklığı çevreleyen iki adet enine çizgilerle kompozisyon tamamlanmıştır. İç kısmı parmak girecek şekilde açılmıştır.

BİLGİ FORMU

Şekil No

: 162

Örnek No	:	92
İlgili Koleksiyon	:	Lületaşı müzesi (H. Ali Araç) no;1003
Koleksiyonun Açık Adresi	:	Kurşunlu Külliyesi Odunpazarı. Eskişehir.
İnceleme Tarihi	:	26.10.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	1989
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Nargile
Ürünün Boyutlar	:	Boy ;25 cm., Çap ;16 cm. Marpuç, Boy ; 50 cm., Çap ; 5 cm.
Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lületaşı
Yardımcı Malzeme	:	Marpuç
Uygulanan Teknikler	:	
Üretim Tekniği	:	Yontma tekniği
Süsleme Tekniği	:	Kabartma tekniği
Kullanılan Renkler	:	
Zeminde	:	Lületaşının doğal rengi olan beyaz
Süslemede	:	Açık kahverengi, turuncu.
Seçilen Konu	:	Bitkisel ve geometrik bezeme
Kompozisyon	:	Eklemeli dört parçadan oluşan nargile, çiçek motiflerden meydana gelmiştir. En üst kısmı, yuvarlak olup, üzerinde büyük geniş damarlı uzun kıvrımlı yaprak ve iki yanında gül motifi, asimetrik olarak yerleştirilmiştir. Alt kısmında, diğer motiflerden ayıran, düz yuvarlak form ve yan kısmında, oval motifler birleşerek yan yana yer almaktadır. İkinci kısımda dönmeli, kıvrımlı şekil üzerinde, asimetrik olarak yerleştirilen, kıvrımlı katlı gül motifleri bulunmaktadır. Üçüncü kısım, enine çizgilerle ayrılmış olup, diğer kısımda kullanılan desen tekrar edilerek, genişleyen dönen kıvrımlı form üzerine yerleştirilmiştir. Dördüncü kısımda, enine çizgilerden sonra dönmeli zemin

üzerinde aynı desen tekrar edilmiştir. Alt kısmında, küçük dikdörtgen motifler, iki sıra halinde, eşit aralıklarla yerleştirilmiştir. Desenin hemen altında ve formun bitiminde, tomurcuk gül motifleri, eşit aralıklarla birbirine paralel olup kompozisyon tamamlanmıştır.

Şekil No	:	163
Örnek No	:	93
İlgili Koleksiyon	:	Lületaşı Müzesi. (Dursun Yücel)no:2086
Koleksiyonun Adresi	Açık :	Kurşunlu Külliyesi Odunpazarı. Eskişehir
İnceleme Tarihi	:	26.10.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	1992
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Biblo (Heykel)
Ürünün Boyutlar	:	Boy; 12 cm., Çap;14 cm.

Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lületaşı
Yardımcı Malzeme	:	-
Uygulanan Teknikler	:	
Üretim Tekniği	:	Yontma tekniği
Süsleme Tekniği	:	Kabartma tekniği
Kullanılan Renkler	:	
Zeminde	:	Lületaşının doğal rengi olan beyaz
Süslemede	:	-
Seçilen Konu	:	İnsan figürü, geometrik bezeme.
Kompozisyon	:	Yuvarlak zemin üzerinde, ayakta duran, palyaço figüründen meydana gelmiştir. Saçları uzun omzunda, başında küçük şapkası ağlamaklı ve üzgün bakışlı ifadesi, yuvarlak kocaman burnu yüz çizgileri ayrıntılı bir şekilde yer verilmiştir. Üzerinde uzun pardösüsü, gömleği, kravatı ve belinde kemeri göbeğine kadar çekilmiş pantolonu, bulunur. Sol eli yukarıda, başının üzerinde şapkasında, sağ eli aşağıda şemsiyeyi tutmuş olan palyaço figürü yer almaktadır. üzerinde durduğu yuvarlak zemin üzerinde, zikzak çizgiler yerleştirilmiştir.

BİLGİ FORMU

Şekil No : 164
Örnek No : 94
İlgili Koleksiyon : Lületaş Müzesi. (Ertuğrul Cevher)no:2202
Koleksiyonun Açık Adresi : Kurşunlu Külliyesi Odunpazarı. Eskişehir
İnceleme Tarihi : 26.10.2009
Ürünün Yapılış Tarihi : 1990
Ürünün Cinsi (Adı) : Biblo
Ürünün Boyutlar : Boy; 15 cm., Çap; 35 cm.
Kullanılan malzemeler :

Ana malzeme	: Lületaşı
Yardımcı Malzeme	: -
Uygulanan Teknikler	:
Üretim Tekniği	: Yontma tekniği
Süsleme Tekniği	: Kabartma tekniği
Kullanılan Renkler	:
Zeminde	: Lületaşının doğal rengi olan beyaz
Süslemede	: -
Seçilen Konu	: Hayvan figürü, bitkisel ve geometrik bezeme.
Kompozisyon	: Dikdörtgen şeklindeki lületaşının, doğal formu içerisinde, alt ve üst kısımda uzun kıvrık boynuzlu, dağ keçileri yer almaktadır. Büyük dikdörtgen taşın, doğal şekli bozulmadan üzerinde küçük oyuklara mağara görünümü verilmiştir.

BİLGİ FORMU

Şekil No	:	165
Örnek No	:	95
İlgili Koleksiyon	:	Lületaşı Müzesi. (Ertuğrul Cevher)no:2202
Koleksiyonun Açık Adresi	:	Kurşunlu Külliyesi Odunpazarı. Eskişehir
İnceleme Tarihi	:	26.10.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	1989
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Broş
Ürünün Boyutlar	:	Boy;5 cm., En; 3 cm. Klips Boy;4 cm
Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lületaşı
Yardımcı Malzeme	:	İğneli klips
Uygulanan Teknikler	:	
Üretim Tekniği	:	Yontma tekniği
Süsleme Tekniği	:	Kabartma tekniği
Kullanılan Renkler	:	
Zeminde	:	Lületaşının doğal rengi olan beyaz
Süslemede	:	
Seçilen Konu	:	Bitkisel bezeme.
Kompozisyon	:	Broş formu, bitkisel motiften meydana gelmiştir. Büyük bir çiçek, yan tarafından çıkan, dallarla

bağlantılı, damarlı büyük kıvrımlı, dört yaprak çevrelemiştir. Formun alt kısmı broş iğnesiyle birleştirilmiştir.

BİLGİ FORMU

Şekil No	:	166
Örnek No	:	96
İlgili Koleksiyon	:	Lületaşı Müzesi. (Sadık Yanık)no:0508
Koleksiyonun Açık Adresi	:	Kurşunlu Külliyesi Odunpazarı. Eskişehir
İnceleme Tarihi	:	26.10.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	1987
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Büyük Pipo
Ürünün Boyutlar	:	Boy; 23 cm., Yükseklik;15 cm. Polyester pipo uç, Boy; 8cm., Çap;4 cm.
Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lületaşı
Yardımcı Malzeme	:	Polyester pipo uç, yaylı çelik tel, teflon vida

Uygulanan Teknikler	:	
Üretim Tekniği	:	Yontma tekniği, tornadan geçirme.
Süsleme Tekniği	:	Freze ve kabartma tekniği
Kullanılan Renkler	:	
Zeminde	:	Lületaşının doğal rengi olan beyaz
Süslemede	:	Koyu kahverengi.
Seçilen Konu	:	İnsan figürü, bitkisel ve geometrik bezeme.
Kompozisyon	:	Eklemeli altı parçadan oluşan pipo, Venüs ve bebekleri figüründen meydana gelmiştir. Doğal form görüntüsü verilen, zemin üzerinde küçük tomurcuk çiçekler bulunur. Yarı çıplak kadın ve etrafında çıplak şekilde, sol kolları ve ayakları kıvrımlı havada, dalgalı saçlı erkek çocuk figürleri yerleştirilmiştir. Tütün konulan kısım, oval formulu, üstü yuvarlak ve kapak bulunur. Kafes şeklinde açıktır. Kıvrımlı ve birleşik dalların ördüğü bir kompozisyon yer almaktadır. Silindir kısımda iç içe geçmeli, birbirleriyle bağlantılı, dal ve yapraklar yer almaktadır. Silindir formunun en uç kısmında, aynı motifler tekrar edilerek yerleştirilmiştir. İki desenin arasında, burgu şeklinde verev kesen ince çizgiler bulunur. Silindirin bitiminde silindir uç ile birleştirilmiştir.

BİLGİ FORMU

Şekil No	:	167
Örnek No	:	97
İlgili Koleksiyon	:	Lületaş Müzesi. (no:2034
Koleksiyonun Açık Adresi	:	Kurşunlu Külliyesi Odunpazarı. Eskişehir.
İnceleme Tarihi	:	26.10.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	1989
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Biblo (Heykel)
Ürünün Boyutlar	:	Yükseklik; 15 cm., Çap; 30 cm.
Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lületaş
Yardımcı Malzeme	:	-
Uygulanan Teknikler	:	

Üretim Tekniği	: Yontma tekniği
Süsleme Tekniği	: Kabartma tekniği
Kullanılan Renkler	:
Zeminde	: Lületaşının doğal rengi olan beyaz
Süslemede	: -
Seçilen Konu	: İnsan ve hayvan figürleri
Kompozisyon	: Biblo soyut figürlerinden meydana gelmiştir. Yuvarlak formun içerisinde çıkan, birbirine sarılmış, bedenleri çıplak kadın ve erkek figürü yer almaktadır. Yuvarlak kısımda kuş figürleri ve açılmış büyük kanat figürü bulunur.

BİLGİ FORMU

Şekil No	:	168
Örnek No	:	98
İlgili Koleksiyon	:	Lületaşı Müzesi. (Saadettin Aygün)no:2
Koleksiyonun Açık Adresi	:	Kurşunlu Külliyesi Odunpazarı. Eskişehir
İnceleme Tarihi	:	26.10.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	1989
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Biblo
Ürünün Boyutlar	:	Boy; 12 cm., Çap; 25 cm
Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lületaşı
Yardımcı Malzeme	:	-
Uygulanan Teknikler	:	
Üretim Tekniği	:	Yontma tekniği
Süsleme Tekniği	:	Kabartma tekniği
Kullanılan Renkler	:	
Zeminde	:	Lületaşının doğal rengi olan beyaz
Süslemede	:	-

- Seçilen Konu** : Hayvan figürü, geometrik bezeme
- Kompozisyon** : Soyut formundaki biblo, kare formundaki biblonun dört köşesinden, başları havada, dört adet bedeni olmayan kuş figürü yer almaktadır. Orta kısmı bombeli olup, kesen çizgilerle dört kısma bölünmüş şekildedir.

BİLGİ FORMU

Şekil No	:	169
Örnek No	:	99
İlgili Koleksiyon	:	Lületaşı Müzesi. (Behçet Aktaş)no:2202
Koleksiyonun Açık Adresi	:	Kurşunlu Külliyesi Odunpazarı. Eskişehir
İnceleme Tarihi	:	26.10.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	2000
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Büyük pipo
Ürünün Boyutlar	:	Boy; 26 cm., Yükseklik; 15 cm. Polyester pipo ucu, Boy; 9 cm, Çap;5cm
Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lületaşı
Yardımcı Malzeme	:	Polyester pipo uç,yaylı çelik tel, teflon vida.
Uygulanan Teknikler	:	
Üretim Tekniği	:	Yontma tekniği, tornadan geçirme.
Süsleme Tekniği	:	Freze ve kabartma tekniği
Kullanılan Renkler	:	
Zeminde	:	Lületaşının doğal rengi olan beyaz
Süslemede	:	Sarı
Seçilen Konu	:	Hayvan figürü, geometrik bezeme.
Kompozisyon	:	Eklemeli dört kısımdan oluşan pipo, kartalla mücadele eden yılan figüründen meydana

gelmiştir. Silindir formunu üzerindeki kartal, kanatları iki yana açık ve kanatlarının biri bütün konulan kısımla birleşiktir. Kartalın başı aşağıda, uzun kıvrımlı bir yılanla mücadelesi yer almaktadır. Silindir kısmının ikinci bölümünde, tomurcuk gül motifleri ve aralarında çevreleyen küçük yuvarlak bezemeler eşit aralıklarla yerleştirilmiştir. Silindirin üçüncü kısmında, aynı desenler tekrar edilerek yerleştirilmiştir. Eklemeli silindir formlarının birleşim yerleri, birbirlerinden ayıran ve onları çevreleyen enine kalın çizgiler yer almaktadır.

Şekil No	:	170
Örnek No	:	100
İlgili Koleksiyon	:	Lületaşı Müzesi. (F. Bekir Çetinkaya)no:2249
Koleksiyonun Açık Adresi	:	Kurşunlu Külliyesi Odunpazarı. Eskişehir
İnceleme Tarihi	:	26.10.2009
Ürünün Yapılış Tarihi	:	2009
Ürünün Cinsi (Adı)	:	Pano.
Ürünün Boyutlar	:	Boy; 18cm, Çap;20 cm Kalsedon taşı, Boy; 23 cm, En;15 cm
Kullanılan malzemeler	:	
Ana malzeme	:	Lületaşı

Yardımcı Malzeme	:	Kalsedon taşı, ayaklı ahşap pano
Uygulanan Teknikler	:	
Üretim Tekniği	:	Yontma tekniği
Süsleme Tekniği	:	Kabartma tekniği
Kullanılan Renkler	:	
Zeminde	:	Lületaşının doğal rengi olan beyaz
Süslemede	:	Mavi, beyaz
Seçilen Konu	:	Arap harfleri
Kompozisyon	:	Taş zemin üzerinde Arap harfleriyle korucu dua yazısı yer almaktadır.

Şekil No :
Örnek No :
İlgili Koleksiyon :
Koleksiyonun Açık :
Adresi
İnceleme Tarihi :
Ürünün Yapılış Tarihi :
Ürünün Cinsi (Adı) :
Ürünün Boyutları :
Kullanılan malzemeler :
Ana malzeme :
Yardımcı Malzeme :
Uygulanan Teknikler :
Üretim Tekniği :
Süsleme Tekniği :
Kullanılan Renkler :
Zeminde :
Süslemede :
Seçilen Konu :
Kompozisyon :

ANKET FORMU

Kaynak Kişi Bilgileri

- 1-Adı,soyadı.....:
- 2-Doğum yeri,Yılı.....:
- 3-Öğrenim Durumunuz
☐ a- Okur yazar ☐ b- ilkokul ☐ c- ortaokul ☐ d- Lise ☐ e- Üniversite
- 4-Geçimini ne ile sağladığı.....:
 (asıl mesleğini ek mesleğini)?
- 5-Bu sanatı Kimden Öğrendiği.....:
☐ a- Aile büyüklerinden, babamdan
☐ b-Ustadan
☐ c-Diğer
- 6-Ne Zaman Öğrendiği.....:
- 7-Ailede Bu Sanatı İlgilenen Kişiler Var mı....:
- 8Açık Adres.....:

Yöredeki El Sanatı ile İlgili Sorular:

- 1-Hangi köylerde lületaş hammadde çıkıyor?
☐ a-Sarısü
☐ b-Karaçay
☐ c-Sepetçi(Beyazaltın)
☐ d-Margıl
- 2-Lületaşını nasıl temin ediyorsunuz?
☐ a-Satıcılar sipariş üzerine geliyor
☐ b-Pazar kuruluyor
☐ c-Kendileri temin ediyor
- 3-Lületaş ürünleri ne zaman temin ediyorsunuz?
☐ a –Perşembe
☐ b-Cuma
☐ c-Hafta sonu
☐ d-Her gün
☐ e- Diğer.....
- 4-İyi kalite bir lületaşında bulunması gereken özellikler nelerdir?
☐ a-Özlü ve beyaz olmalı
☐ b-Hafif olmalı
☐ c-Gözeneksiz olmalı
☐ d-Keserken kıvrımlı olmalı
☐ e-Büyük olmalı
☐ f-Ateşe dayanıklı olmalı
- 5-Lületaşından üretilen ürün çeşitleri nelerdir?
☐ a-Tütün kullanım aracı

() b-Ev eşya ve aksesuarı (heykel,büst, pudriyer kutusu, şamdan,resim çerçevesi, tutsülük pano)

() c-Giyim Aksesuarı (kolye, bilezik, küpe,yüzük, broş,saç tokası)

6-Bu ürünlerin üretiminde hangi araçları kullanıyorsunuz?

() a-İşleme bıçakları () e-İskarpela () ı-Fırın

() b-Freze ve uçları () f-Sıyırıcı

() c-Torna () g-Kaba bıçağı

() d-Tahra () h-Matkap

7- Bu ürünlerin üretiminde hangi gereçleri kullanıyorsunuz?

() a-Lületaş () e-Boyalı kağıt

() b-Balmumu () f-Kağıt zımpara

() c-Perhidrol () g-Diğer.....

() d-Parafin

8-Lületaş ürünleri üretiminde teknolojiden faydalıyor musunuz?

() a-Evet () b-Hayır

9-Lületaş ürünlerin üretiminde hangi teknikleri kullanıyorsunuz?

() a- Kaba alımı () b-Yontma tekniği () c-Kabartma tekniği

10-Lületaş ürünlerin süslemesinde hangi teknikler kullanıyorsunuz?

() a-Balmumunda bekletme () b-Yakma tekniği () c-Ebru kağıdıyla boyama

() d-Boyama tekniği

11-Lületaş işlemeciliğinde karşılaşılan sorunlar nelerdir?

() a-Pazarlama () b-Tanıtım () c-Yetişmiş eleman () d-Finans

12-Sipariş üzerine mi üretim yapıyorsunuz?

() a-Evet () b-Hayır

13-Ürettiğiniz lületaş ürünleri nasıl pazarlıyorsunuz?

() a-Satış mağazasında () b-Fuarlarda () c-Aracı firmalarla

() d-İnternet Adresinden

14- Ürettiğiniz lületaş ürünleri yurtiçinde hangi illere pazarlıyorsunuz?

() a-İstanbul () b-Antalya () c-İzmir () d-Muğla

15- Yurt dışına lületaş ürünleri pazarlıyor musunuz?

() a-Evet () b-Hayır

16- Cevabınız evet ise en çok hangi ürünü pazarlıyorsunuz?

() a-Tütün kullanım aracı () b-Giyim Aksesuarı () c-Ev eşyası ve aksesuarı

17- Lületaş ürünleri hangi ülkelere pazarlıyorsunuz?

() a-İngiltere ()b-Almanya () c-ABD () d-İtalya ()e-Fransa

18-Yapılan tanıtımlar yeterlimi?

() a-Evet () b-Hayır

19- Tanıtım için önerileriniz nelerdir?

20-Lületaşı üreticilerinin bağlı bulunduğu bir kuruluş, dernek ya da kooperatif var mı?

21- Gelir Düzeyi Nedir?

() a-Ayda 500–1000

() b–1000–2000

() c- Diğer.....